

**KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MİMARLIK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE’DE APARTMAN
TASARIMINDA GELENEKSEL MİMARİNİN İZLERİ :
İZMİT DEMİRYOLU CADDESİ ÖRNEĞİ**

SENEM MÜŞTAK

KOCAELİ 2016

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE’DE APARTMAN
TASARIMINDA GELENEKSEL MİMARİNİN İZLERİ :
İZMİT DEMİRYOLU CADDESİ ÖRNEĞİ

SENEM MÜŞTAK

Prof.Dr. Nevnihal ERDOĞAN
Danışman, Kocaeli Üniv.

Yrd.Doç.Dr. Mehtap ÖZBAYRAKTAR
Jüri Üyesi, Kocaeli Üniv.

Yrd.Doç.Dr. Pınar KISA OVALI
Jüri Üyesi, Trakya Üniv.

Tezin Savunulduğu Tarih: 24.08.2016

.....

.....

.....

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Cumhuriyet Dönemi'nden günümüze uzanan konut yapılaşma süreci uzun araştırmalara konu olmuştur. Tarihi Orta Asya'ya kadar uzanan Türk kültürü ve barınma pratikleri bu süreç içinde çok sayıda kırılma noktasıyla karşılaşmış ve evrimler geçirmiştir. Cumhuriyet'ten günümüze sosyal, ekonomik ve siyasi sebeplerle yaşanan bu evrimlerin araştırılması ve apartman tipi özelinde konut birimine etkileri çalışmanın konusu olmuştur. Türkiye ölçeğinde 20. Yüzyılın başından günümüze kadar apartman konutlarındaki çeşitli dönemsel noktalar incelenmiş ve çalışma alanı olarak seçilen İzmit Demiryolu Caddesi üzerindeki apartman yapılarında bu tarihsel arka planın izleri aranmıştır. Geleneksel barınma kültürünün öğelerinin zaman içinde geçirdiği evrimler bu bağlamda açıklanmış ve günümüz apartman konutlarının Türk barınma kültürü ile olan ilişkisini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Tez çalışmamda desteğini esirgemeyen, çalışmalarına yön veren değerli danışman hocam Prof. Dr. Nevrihal ERDOĞAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmamda ihtiyacım olan dökümanları bana sağlayarak ve araştırmamın gelişmesine yardımcı olan İzmit Belediyesi'ne teşekkürlerimi sunarım.

Genç bir akademisyen olarak girdiğim bu yolda tecrübeleri ve değerli görüşleri ile çalışmalarına katkıda bulunan Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü öğretim elemanlarına ve araştırma görevlisi arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Hayatım boyunca bana maddi ve manevi güç veren, her aşamada sıkıntılarımı ve mutluluklarımı paylaşan sevgili babam Hasan MÜŞTAK ve canım annem Nesrin MÜŞTAK'a sahip olduğum tüm başarılar için sonsuz minnet duygularımı sunarım.

Ekim-2016

Senem MÜŞTAK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	iv
TABLolar DİZİNİ	vii
ÖZET	ix
ABSTRACT.....	x
GİRİŞ	1
1. GENEL BİLGİLER	3
1.1. Çalışmanın Amacı	3
1.2. Çalışmanın Kapsamı.....	3
1.3. Çalışmanın Yöntemi.....	4
2. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Kültür, Mekan ve Konut Kavramları	7
2.2.1. Kültür ve mekan ilişkisi.....	7
2.1.2. Kültür ve konut ilişkisi	10
2.2. Geleneksel Konut ve Modern Konut Kavramları.....	12
2.2.1. Geleneksel konut tipi olarak Türk Evi.....	18
2.2.2. Modern konut tipi olarak apartman	24
3. CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE’DE APARTMAN TASARIMINDAKİ GELİŞMELER VE GELENEKSELÇİ YAKLAŞIMLAR.....	28
3.1. Türkiye’de 1950 Öncesi Apartman Tasarımı Yaklaşımlarında Gelişmeler ve Gelenegin İzleri.....	28
3.2. Türkiye’de 1950-1980 Yılları Arasında Apartman Tasarımı Yaklaşımlarındaki Gelişmeler ve Gelenegin İzleri	52
3.3. Türkiye’de 1980’den Günümüze Uzanan Apartman Tasarımı Yaklaşımlarında Gelişmeler ve Gelenegin İzleri	61
4. ALAN ÇALIŞMASI : İZMİT DEMİRYOLU CADDESİNDE SEÇİLEN APARTMANLARDA GELENEKSEL ÖĞELERİN İZLERİ.....	64
4.1. İzmit’in Kısa Tarihçesi	64
4.2. İzmit’in Doğal Çevre Özellikleri.....	65
4.3. İzmit’in Sosyo Ekonomik ve Sosyo Kültürel Yapısı	67
4.4. İzmit’in Yapılı Çevre Özellikleri (Kentsel Mimari).....	70
4.4.1. Kent dokusu ve İzmit imar planları	70
4.4.2. Geleneksel dokuda İzmit Evleri	78
4.5. İzmit Demiryolu Caddesinde Seçilen Apartmanlarda Geleneksel Öğelerin İzleri Üzerine Bir Analiz	85
4.5.1. 1950 Yılı öncesinde inşa edilmiş apartmanlar	89
4.5.3. 1980 Yılı sonrasında inşa edilmiş apartmanlar	169
5. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME.....	227
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	238
KAYNAKLAR	244

KİŞİSEL YAYIN VE ESERLER.....	251
ÖZGEÇMİŞ	252

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1.	Geleneksel Sotho Evleri, Afrika (solda), Geleneksel Miao Evleri, Çin (sağda)	13
Şekil 2.2.	Geleneksel Mardin Evleri, Türkiye (solda), Geleneksel Safranbolu Evleri, Türkiye (sağda)	14
Şekil 2.3.	Play Time filminde aynı hacimde yer alan birbirinin aynı kübist ofis mekanları.....	17
Şekil 2.4.	Play Time filminde birbirinin benzeri çok katlı yapılar.....	17
Şekil 2.5.	Afyon, Emirdağ'da bir Alaçık Çadırı (solda), Karaçadır (sağda)	19
Şekil 2.6.	Afyon, Emirdağ'da bir Topak Ev.....	19
Şekil 2.7.	Tek Odalı Kargir Bodrum Evi (solda), Antakya Evinin iç avlusundan bir görünüş (sağda)	21
Şekil 2.8.	Artvin'de Doğu Karadeniz Bölgesine özgü bir Dolma Hıms tekniği.....	21
Şekil 2.9.	Antalya'daki bir Türk Evi'nde yerel malzemelerin yapıdaki kullanımı	22
Şekil 2.10.	Anadolu'da bir cumbalı ev.....	23
Şekil 2.11.	Geleneksel Türk Evi'nin ailenin genişlemesine göre modüler olarak büyümesini anlatan grafik	24
Şekil 2.12.	Casa di Diana – Insula örneği	25
Şekil 2.13.	Insula zemin kat plan şeması.....	26
Şekil 3.1.	19. Yüzyıl İstanbul'unda kentin konut dokusu.....	29
Şekil 3.2.	İstanbul, Galata bölgesi 19. yüzyıla ait apartmanların silüetleri	30
Şekil 3.3.	İstanbul, Galata bölgesinde 19. yüzyıla ait örnek bir apartman yapısının konutun eski sakinleri tarafından verilen ifadeye göre plan krokisi	31
Şekil 3.4.	İstanbul, Galata bölgesinde 19. yüzyıla ait Essayan Apartmanı (solda), Zühdi Apartmanı (sağda)	32
Şekil 3.5.	Harikzedegan Apartmanı (Tayyare Apartmanı) dış cepheden görünüş	35
Şekil 3.6.	Harikzedegan Apartmanı (Tayyare Apartmanı) iç mekandan görünüş	35
Şekil 3.7.	II. Vakıf Apartmanı, Ankara (solda), Chicago Oditoryumu	36
Şekil 3.8.	Yeni başkent Ankara'nın La Turquie Kemaliste dergisinin kapaklarındaki modern yapılaşma ifadeleri	38
Şekil 3.9.	Eskiye karşı yeni tutumun karşılaştırılarak övülmesi	38
Şekil 3.10.	Modern yaşantı ve modern kadın imgelerinin çeşitli yayınlarda halka ve dünyaya tanıtılması	39
Şekil 3.11.	Bekir Bey Evi ön cephe (solda), arka cephe (sağda).....	40
Şekil 3.12.	Bekir Bey Evi zemin kat planı	40
Şekil 3.13.	İlk Uluslararası üslup mimari eserlerinden : Ceylan Apartmanı, 1933, Sedat Hakkı Eldem.....	42

Şekil 3.14. Apartman yapılarında yuvarlak köşe dönüşleri, Eric Mendelsohn etkisi (solda Tüten Apartmanı, İstanbul, 1936, mimar : Adil Denктаş ; sağda Taksim’de bir apartman, İstanbul, 1941, Mimar : Seyfi Arıkan).....	42
Şekil 3.15. İlk Uluslararası üslup mimari eserlerinden : Bayan Firdevs Apartmanı (Seyhanlı Apartmanı), 1933, Sedad Hakkı Eldem.....	43
Şekil 3.16. Modernizmin sunduğu iç mekanlar (solda), Sedad Hakkı Eldem’in Türk Evi fikrinden yola çıkan iç mekanlar (sağda).....	45
Şekil 3.17. Ankara’da Foto Apartmanı ve plan şeması, 1935, Seyfi Arıkan	46
Şekil 3.18. Ankara’da Refik Bey Apartmanı(Zafer Apt.) ve plan şeması, 1933, Mimar Refik	46
Şekil 3.19. Rue Franklin Apartmanı, Paris (solda), Melek Apartmanı, İstanbul (sağda)	47
Şekil 3.20. Kübik Apartmanlarla ilgili dönemin yayınlarında çıkan bir karikatür	48
Şekil 3.21. Boğaziçi’nde 18. Yüzyıla ait ahşap bir Türk Evi	50
Şekil 3.22. Le Corbusier’in Marsilya’da yaptığı bir modern konut yapısı.....	50
Şekil 3.23. Ernst Egli’nin geleneksel Türk Evi’ni resmettiği eskiz çalışması, 1930.....	51
Şekil 3.24. Ernst Egli’nin makalesinden Türk Evi görseli ile tasarladığı İsviçre Büyükelçilik yapısı arasındaki biçimsel ilişki.....	52
Şekil 3.25. Emlak ve Kredi Bankası tarafından yapılan 4. Levent Mahallesi Apartman Blokları Çizimi, 1956.....	54
Şekil 3.26. Emlak ve Kredi Bankası Atatürk Bulvarı Blok Apartmanları, 1957.....	55
Şekil 3.27. Bayramoğlu Apartman yalısı, 1969, Sedad Hakkı Eldem	57
Şekil 3.28. Hukukçular Sitesi	58
Şekil 3.29. Hukukçular Sitesi fotoğrafı (solda), iç mekan eskizi (sağda)	59
Şekil 3.30. Kamhi Apartmanı, 1975.....	60
Şekil 3.31. İstanbul kıyılarında apartmanlaşma	62
Şekil 3.32. Kent silüetindeki farklı biçimlerdeki apartman yapılaşmaları	63
Şekil 4.1. Bithynia İmparatorluğu sınırları, eski İzmit ve çevresi.....	64
Şekil 4.2. İznikmid bölgesi.....	65
Şekil 4.3. Türkiye üzerinde Kocaeli’nin konumu	66
Şekil 4.4. Kocaeli üzerinde İzmit’in konumu.....	66
Şekil 4.5. Türkiye illeri gelişmişlik çizelgesi	68
Şekil 4.6. Seka Kağıt Fabrikası, İzmit.....	69
Şekil 4.7. 1910 yılına ait bir Rum kartpostalında İzmit	71
Şekil 4.8. İzmit sahilinden İzmit’in yamaçlarındaki tarihi yerleşimlerin görüntüsü.....	71
Şekil 4.9. Eski adıyla İzmit Hamidiye Caddesi, Demiryolu Caddesinde 1870 yılına ait olduğu tahmin edilen tren yolu yatağı çalışması (solda), tren yolu hattı tamamlandıktan sonra 1898 yılına ait bir görsel (sağda)	72
Şekil 4.10. Jansen’in ilk İzmit imar planı.....	72
Şekil 4.11. Jansen’e ait İzmit’in çizimi	73
Şekil 4.12. Kemal Ahmet Aru’ya ait ikinci İzmit imar planında kentin batısı	75

Şekil 4.13. Kemal Ahmet Aru'ya ait ikinci İzmit imar planında kentin doğusu	75
Şekil 4.14. Orhan, Akçakoca, Veliahmet ve Hacıhasan mahallelerinin “İzmit İçkale ve Çevresi Koruma Amaçlı İmar Planı” içindeki yerleri	77
Şekil 4.15. Yeşil Köşk, İzmit	79
Şekil 4.16. Yeşil Köşk zemin kat planı (solda), 1. kat planı (sağda)	80
Şekil 4.17. Eski Kızılay Evi, İzmit	81
Şekil 4.18. Eski Kızılay Evi zemin kat planı (solda), 1. kat planı (sağda)	82
Şekil 4.19. Portakal Hafız Konağı, İzmit	82
Şekil 4.20. Portakal Hafız Konağı zemin kat planı (solda), 1. kat planı (sağda)	83

TABLolar DİZİNİ

Tablo 4.1. Adalı Apartmanı (257 Ada, 1 Parsel).....	91
Tablo 4.2. Günbüz Apartmanı (231 Ada, 26 Parsel).....	96
Tablo 4.3. 1950 Yılı öncesinde inşa edilen apartmanların plan analizi.....	97
Tablo 4.4. 1950 Yılı öncesinde inşa edilen apartmanların cephe analizi	98
Tablo 4.5. Saray Apartmanı (1850 Ada, 13 Parsel)	101
Tablo 4.6. Evin Apartmanı (474 Ada, 4 Parsel).....	105
Tablo 4.7. Topel Apartmanı (5134 Ada, 36 Parsel)	108
Tablo 4.8. Kandemir Apartmanı (474 Ada, 6 Parsel).....	111
Tablo 4.9. No 14 (474 Ada, 1 Parsel).....	114
Tablo 4.10. Işılay Apartmanı (279 Ada, 14 Parsel).....	117
Tablo 4.11. Gülistan Apartmanı (280 Ada, 22 Parsel).....	121
Tablo 4.12. No 12 (475 Ada, 7 Parsel).....	124
Tablo 4.13. (Akmeşeli) Mesut Apartmanı (475 Ada, 43 Parsel).....	127
Tablo 4.14. Dirlik Apartmanı (1025 Ada, 15 Parsel).....	131
Tablo 4.15. No 21 (297 Ada, 9 Parsel).....	134
Tablo 4.16. No 17 (231 Ada, 25 Parsel).....	136
Tablo 4.17. Özman Apartmanı (5133 Ada, 30 Parsel).....	139
Tablo 4.18. Şafak Apartmanı (279 Ada, 15 Parsel)	143
Tablo 4.19. Körfez Apartmanı (474 Ada, 5 Parsel).....	147
Tablo 4.20. No 33 (259 Ada, 11 Parsel).....	150
Tablo 4.21. No 121 (279 Ada, 17 Parsel).....	154
Tablo 4.22. Saadet Apartmanı (475 Ada, 50 Parsel).....	157
Tablo 4.23. Can Apartmanı (1850 Ada, 11 Parsel)	160
Tablo 4.24. 1950-1980 Yılları arasında inşa edilen apartmanların plan analizi	163
Tablo 4.25. 1950-1980 Yılları arasında inşa edilen apartmanların cephe analizi	167
Tablo 4.26. Cesur Apartmanı (1025 Ada, 14 Parsel)	170
Tablo 4.27. Akyılmaz Apartmanı (486 Ada, 11 Parsel).....	173
Tablo 4.28. No 166 (1025 Ada, 174 Parsel).....	176
Tablo 4.29. Merve Apartmanı (5133 Ada, 1 Parsel)	179
Tablo 4.30. No 119 (279 Ada, 18 Parsel).....	182
Tablo 4.31. Ulugazi Apartmanı (486 Ada, 10 Parsel).....	186
Tablo 4.32. Erenler Apartmanı (1048 Ada, 41 Parsel).....	189
Tablo 4.33. İnebolu Apartmanı (1040 Ada, 133 Parsel)	192
Tablo 4.34. Es Oray Apartmanı (305 Ada, 30 Parsel).....	195
Tablo 4.35. Ali İçten Apartmanı (474 Ada, 2 Parsel)	198
Tablo 4.36. No 171 (487 Ada, 14 Parsel).....	201
Tablo 4.37. No 184 (1040 Ada, 159 Parsel).....	203
Tablo 4.38. No 20 (475 Ada, 48 Parsel).....	206
Tablo 4.39. No 12 (2548 Ada, 6 Parsel).....	210
Tablo 4.40. Kavşut Apartmanı (2548 Ada, 34 Parsel)	213
Tablo 4.41. Kartepe Apartmanı (1850 Ada, 20 Parsel).....	216

Tablo 4.42. 1980 Yılı sonrasında inşa edilen apartmanların plan analizi	221
Tablo 4.43. 1980 Yılı sonrasında inşa edilen apartmanların cephe analizi	225
Tablo 4.44. 1980 Yılı sonrasında inşa edilen apartmanların cephe analizi	226
Tablo 4.45. Plan grameri bulguları.....	232
Tablo 4.46. Cephe grameri bulguları.....	233

CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE’DE APARTMAN TASARIMINDA GELENEKSEL MİMARİNİN İZLERİ : İZMİT DEMİRYOLU CADDESİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Türkiye’de son yıllarda yaşanan hızlı kentleşme sonucu artan konut ihtiyacını karşılamaya yönelik doğal ve yapay çevrenin ihtiyaçları; sosyokültürel alt yapı gözetilmeksizin üretilen modern konutlar, insanları ve kentleri kendi kimliklerinden uzaklaştırırken beraberinde pek çok sosyal ve fiziksel problemi getirmektedir. Geleneksel Türk evinin mimari değerlerinden uzaklaşmış, Türk aile yapısının ihtiyaçları incelenmeden tek tip seri konut üretimine geçilmiştir. Bu durum çağdaş konutları ‘yuva’ olma özelliğinden uzaklaştırıp ‘barınma’ birimlerine dönüştürmüştür.

Tezin birinci bölümünde; çalışmanın amacı, yöntemi ve kapsamı açıklanmıştır. İkinci bölümde; mekan, konut ve kültür kavramları ile tezin kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Bu bölümde kültürün mekanla ve konutla kurduğu ilişkiler irdelenmiştir. Üçüncü bölümde; modernleşme hareketleriyle birlikte Türkiye gündemine giren modern konut mimarisindeki tarihsel gelişim süreci apartman örnekleri üzerinden anlatılmıştır. Erken Cumhuriyet döneminden günümüze kadar geniş bir süreçte konut yapılarında tarihe ve geleneğe yapılan atıflar irdelenmiştir. Dönemler boyunca etkin olan mimari üsluplarda geleneksel izlerin apartman yapılarındaki karşılıkları aranmıştır. Dördüncü bölümde; çalışma alanı olan Kocaeli/İzmit’e yönelik veriler ışığında Demiryolu Caddesi üzerinde Cumhuriyet Döneminden günümüze inşa edilen Apartman yapıları çizimlerle desteklenerek tek tek açıklanmıştır. Her dönemin sonunda dönem içerisinde incelenen apartman yapılarının plan ve cephe özellikleri üzerinden analizler yapılmıştır.

Tez çalışmasında, geleneksel dönemden çağdaş döneme kadar uzanan konut mimarisi değişim ve gelişim süreci Kocaeli/İzmit’de Demiryolu Caddesi örneği üzerinden incelenmiş olup; geleneksel konut mimarisinden kalan ve kaybedilen değerler yapılan analiz çalışması ile belirlenmiştir. Tezin bulgular ve değerlendirme kısmında analiz verileri; sonuç ve öneriler kısmında ise yapılan analiz çalışmalarından çıkartılan dönemsel sonuçlar ile geleceğin modern apartman konutları tasarlanırken geleneksel öğelerle yapılacak bir sentezin; mimari tasarım ve sosyal yaşantıya etkisi açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler : Geleneksel Mimari, İzmit, Konut, Kültür, Modern Mimari.

TRACES OF THE VERNACULAR ARCHITECTURE IN APARTMENT DESIGNS IN TURKEY FROM REPUBLIC PERIOD TO THE PRESENT: THE CASE OF İZMIT DEMİRYOLU STREET

ABSTRACT

In Turkey, the modern housing, which has been produced to meet housing needs increased due to the rapid urbanization recently without paying regard to the requirements of the natural and artificial environment and to sociocultural substructure, lead to losing identities of the people and the cities, and on the other hand, it also causes many other social and physical problems. The people were alienated from the architectural values of the traditional Turkish House, and a uniform housing was started to produce in series without considering the needs of Turkish Family Structure. This fact has led that the contemporary housing was transformed into sheltering units, losing their character to be “home”.

In the first section of the thesis, the aim, method and scope of the study were described. In the second section, the concepts such as space, residence and culture were dealt with to form a conceptual frame of the thesis. In this section, the relations established by the culture with space and residence were addressed. In the third section, the historical development process in modern housing architecture which was brought to agenda of Turkey along with modernization movements were described on the basis of the apartment examples. In a broader time course from Early Republic period till today, the references made to the history and the tradition in house construction were addressed. It was endeavoured to seek for equivalence of the traditional traces which became effective in architectural styles for many periods, in the apartments. In the fourth section, in the light of data concerning İzmit/Kocaeli which is the survey field, the apartment houses which were constructed on Demiryolu Street from the Period of Republic until today were described as accompanied by the drawings and tables. In the end of each period, analysis was carried out based on the plan and façade characteristics of the apartment structures examined during that period.

In the thesis study, the development and changing process of the housing architecture starting from the traditional period extending to the contemporary period was examined on the basis of example Demiryolu Street in İzmit/Kocaeli, and the values gained and lost from the traditional housing architecture were determined. With the periodical conclusions drawn through the analysis data in the findings and evaluation part and through the analysis studies carried out in the conclusion and recommendations part of the thesis, the effect of any synthesis made with the traditional elements on the architectural design and social life was explained when designing the future modern apartment houses.

Key Words : Vernacular Architecture, İzmit, House, Culture, Modern Architecture.

GİRİŞ

İlkel çağlardan günümüze dek barınma pratiklerinde insanların sosyal ve fiziksel olarak yaşamlarını tanımlayan kültür kavramı en büyük etkenlerden biri olmuştur. Binlerce yıllık kültür birikimleri çağlar boyunca çeşitli kırılma noktaları geçirerek kentlere, konutlara ve yaşantıya yansımıştır. Konut kavramı da tarih boyunca bu şekilde kültürel öğelerle beslenmiş ve ona göre şekillenmiştir. Konutun yaşamla kurduğu bu ilişkiler ağı, mekânsal düzenleri de yaşantı çerçevesinde örgütlemiştir. Konut kavramı; ilkel çağlardan günümüze gelişen teknolojik ve ekonomik koşullar dolayısıyla barınma birimi özelliği, sosyal yaşantıyı ve fiziksel konforu desteklemeye yönelik olarak evrilmiştir.

Avrupa’da 18. Yüzyıla uzanan ancak Türk toplumunu 19. Yüzyılda etkisi altına alan sosyal değişimler; toplumsal yapıyı, sosyal hayatı ve dolaylı olarak da mimari yapıyı etkilemiştir. Doğu ile batı arasında kültür köprüsü işlevi gören ve bu yansımaların izlerini taşıyan Osmanlı Devleti, 19. Yüzyılda gerçekleşen çeşitli reformlarla birlikte batılı yaşam tarzını benimsemeye yönelik girişimlerde bulunmuştur. Bu durum toplumsal yapıyı da derinden etkileyerek yaşantının bu şekilde evrilmesine neden olmuştur. Konutlar da bu yaşantıya uygun olarak modernleşmenin fiziksel bir temsili niteliğini almıştır. Bu durum, tarihi Orta Asya steplerine dayanan geleneksel Türk evi ve Türk barınma pratikleri fikrinden Türk toplumunu uzaklaştırmış, toplumda ve mimaride kimlik kaybı yaşanmıştır. Bu sosyal ve fiziksel dönüşüm cumhuriyet döneminden itibaren çeşitli şekillerde gerçekleşmiştir. Geleneksel konutlar ve geleneksel yaşam şekilleri geçmişin bir temsili olduğu düşüncesiyle terkedilmiş, modern konutlar uygarlığın ve gelişmişliğin bir temsili olarak benimsenmiştir. Ancak, toplumlar arası sosyal ve kültürel farkları yok sayan ve tüm toplumları aynı kabul eden modern konutlar batı toplumlarında olduğu gibi Türk toplumunun ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmışlardır. Anadolu’nun zengin kültürel sentezin ürünü olan geleneksel konut dokusu zamanla batılı tarzda bir yaşam şekli sunan, kültürel ve coğrafik farklılaşmayı göz ardı eden modern konutlarla dolarak geleneksel dokuya zararlar vermiştir.

Bu araştırmada, Osmanlı Döneminde 19. Yüzyıldan başlayarak günümüze uzanan konut kültüründeki değişimler sosyal, siyasal ve ekonomik sebepler çerçevesinde incelenmiştir. Geleneksel konutlar ve  zellikleri Türk evi bağlamında, modern konutlar ise ilk  rnekleri Türk kültüründe 19. Yüzyıla dayanan ve yeni bir yaşantı sunan apartman tipi konutlar bağlamında ele alınmıştır. Erken cumhuriyet döneminden günümüze gelenekselci yaklaşımlar, gelenekten yaşanan kopuşlar irdelenmiştir. Dönemler, ortak özellikleri yakalayıp daha iyi algılamak amacıyla 1950 öncesi, 1950 ve 1980 yılları arası ve 1980’den günümüze olmak üzere üç döneme ayrılarak incelenmiştir.

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Çalışmanın Amacı

Türk toplumunun zengin kültürel altyapısı ve uzun yıllar süren bir birikimle şekillendirdiği geleneksel Türk evi fikrinden günümüz modern apartman konutlarına uzanan süreçlerin, çeşitli dönemlerde yaşanan sosyal, siyasal ve ekonomik değişiklikler konut yapısını zaman içinde büyük ölçüde etkilemiştir. Konut üzerinde gerçekleşen bu büyük değişim, geleneksel konutlardan modern apartmanlara geçiş sürecinde yaşanmıştır. Çalışmanın amacı, geleneksel konutlardan günümüz modern konutlara geçişte konutta gerçekleşen değişimleri İzmit kentinde en belirgin şekilde yansıtan Demiryolu Caddesi apartmanları üzerinden araştırılmasıdır.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

19. Yüzyıldan itibaren gerçekleşen sosyal değişimlerin konut mekanlarına etkisinin günümüze dek hangi şartlarda gerçekleştiğinin anlaşılabilmesi için araştırma dönemleri konut üretim biçimlerini derinden etkileyen belirli kırılma noktalarına göre 1950 öncesi, 1950-1980 yılları arası, 1980 sonrası olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır. Bu dönemlerden ilki 19. Yüzyıl Osmanlı Dönemi'nden başlayarak Cumhuriyet'in ilk kuruluş yıllarına ve 20.yy'ın ilk yarısının sonuna uzanmaktadır. Bu dönem içerisinde Milli Mimari Rönesans(1. Ulusal Mimarlık), Uluslararası Üslup ve 2. Ulusal Mimarlık akımlarında apartman konut tipinin gelişim süreçleri açısından incelenmiştir. 1950'li yıllardan itibaren sanayileşmenin hızla artması kentsel nüfusu da hızla arttırmıştır. Kat mülkiyeti kanunuyla birlikte gelen mülkiyet parçalanması, apartmanlaşma sürecini hiç olmadığı kadar hızlandırmıştır. Konut üretimlerini de derinden etkileyen çeşitli siyasal ve ekonomik kırılmaların yaşandığı bu süreç 1950 öncesi konut üretimlerinden farklı ikinci bir dönem olarak incelenmiştir. Bu dönemde Türkiye'de yaşanan çeşitli ekonomik ve siyasal girişimlerinin toplumsal yaşantıya ve dolaylı olarak da mimari üretimlere olan etkisi apartman tipi konutlar üzerinden incelenmiştir. 1980'li yıllarda yeni liberal ekonomik yaklaşımlarla küçük girişimciler inşaat sektöründen çekilmeye başlamıştır. Toplu Konut Yasasının

yürürlüğe girmesiyle kooperatif ve müteahhitlere kredi desteği sağlanarak büyük ölçekli ve yüksek bütçeli projelerin önü açılmıştır. Bu durum konut üretim biçimlerinde de yeni bir kırılma noktası yaratmıştır. Üçüncü dönem olarak incelenen bu dönem de 1980'den günümüze olan süreci kapsamaktadır. Bu dönemde de küreselleşme etkisi altındaki gelişmelerin apartman tipi özelinde konut üretimlerine etkisi araştırılmıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nden günümüze yaşanan değişimlerin konut mekanına etkisini Kocaeli kent merkezi olan İzmit ilçesinde apartman tipi konutlar üzerinden gözlemlemeyi amaçlayan araştırmada kent için 19.yüzyılda Demiryolu hattının inşasından itibaren konut ve ticaret bölgesi olarak önem arz eden Demiryolu Caddesi çalışma alanı olarak seçilmiştir. Cadde yaygın olarak Demiryolu Caddesi adıyla anılsa da resmi olarak 2 ana cadde barındırmaktadır. Bu caddelerden kuzeyde olanı batıdan doğuya doğru sırasıyla Hürriyet Caddesi ve devamında Atatürk Bulvarı, güneyde olanı ise Cumhuriyet Caddesi ve devamında Cengiz Topel Caddesidir. Kent için bu caddeler Demiryolu Caddesi olarak bilindiği ve kullanıldığı için tezde cadde ismi için bu ifade kullanılmıştır. Batıda Kocaeli Vali Konağı'ndan başlayarak, doğuda Gazanfer Bilge Sokak ile Sanayi Caddesinin kesiştiği kavşağa kadar uzanan alan doğudan batıya doğru Kemalpaşa Mahallesi, Tepecik Mahallesi, Ömerağa Mahallesi, Karabaş Mahallesi ile Körfez Mahallesi'ni kapsamaktadır. İzmit Belediyesi İmar Müdürlüğü Arşivi üzerinden caddeye cephesi olan 65 apartmanın mimari projesine ulaşılmıştır. Bu apartman yapılarından sadece konut fonksiyonu ile veya konut ve ticari fonksiyonlar ile inşa edilmiş birbirinden farklı dönemlere ait, farklı plan ve cephe özellikleri gösteren 37 tane apartman yapısı seçilmiştir. Geleneksel İzmit evleri örneklerinden çıkarılan plan ve cephe özellikleri modern konut tipleri olan apartmanlarda araştırılmıştır. Bu araştırma yapılırken incelenen apartman yapılarının da plan ve cephe özellikleri analiz edilerek dönemsel bir plan ve cephe gramerine ulaşılmıştır.

1.3. Çalışmanın Yöntemi

Tez kapsamında yapılan araştırmalar Osmanlı Devleti'nde 19. Yüzyılın yaygın konut biçimi olan geleneksel Türk Evleri'nden 21. Yüzyıl modern apartmanlarına kadar

uzanan süreçlerin incelenmesine yönelik literatür taraması ve değerlendirilmesi süreci ile başlamıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde kültür kavramının mekan kavramıyla ilişkisi ve konuta nasıl yansıdığı araştırılmıştır. Bu bölümde kelimelerin etimolojik anlamlarından başlayarak kavramsal ifadelerine ve ilişkilerine, Edward Taylor, Clifford Geertz, Amos Rapoport, Robert Gifford, Paul Oliver gibi ‘Kültür ve Mekan’ ilişkisi üzerine çalışmalar yapmış yazarların bilimsel tanımlarından ve değerlendirmelerinden yararlanılarak yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde Türkiye’de Cumhuriyet’ten günümüze uzanan konut üretim süreçleri daha önce belirtilen tarih aralıkları arasında çok sayıda kitap, dergi makalesi ve tez incelenerek araştırılmıştır. Konut mekanının gelenekselden moderne uzanan süreçleri sosyal ve fiziksel yönlerden geçirdiği evrimler literatüre geçmiş bilgilerle desteklenmiştir. Cumhuriyet’in ilk yılları için yapılan araştırmalarda dönemin en önemli yayınlarından biri olarak döneme ait çok fazla bilgiyi barındıran Arkitekt dergisinin sayılarından yararlanılmıştır.

Çalışmanın son bölümü olan alan çalışmasında Geleneksel İzmit Evleri’nin anlatıldığı bölümde “Tarihi İzmit Kent Merkezi Geleneksel Konutları” (Erdoğan ve diğ., 2011) kitabında yer alan 3 konut örneği Geleneksel İzmit Evleri’ni özelliklerini yansıtmaya özelliklerine göre seçilmiş ve çeşitli kaynaklarla desteklenerek açıklanmıştır.

Alan çalışmasının diğer bölümü İzmit Demiryolu Caddesi üzerinde incelenen 37 apartman yapısının mimari projelerini içermektedir. İncelenen apartmanlardan Günbüz Apartmanı, bireysel olarak yapılan çalışmalar sonucu kroki olarak çizilmiştir. İncelenen diğer 36 adet apartman yapısının ada ve parsel numaraları ile mimari projelerine İzmit Belediyesi İmar Müdürlüğü Arşivi’nden ulaşılmıştır. Çizimlerde strüktür okunabilirliğinin artması için üzerlerinde çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. İncelenen 37 yapının 2 tanesi yıkılmış, 35 tanesinin fotoğrafı çekilerek yapılar belgelenmiştir. İncelenen yapılar inşa edilme yıllarına göre 1950 öncesi, 1950-1980 yılları arası, 1980 sonrası olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır. Bu dönemlerde ise kronolojik olarak numaralandırılmışlardır. Her apartman yapısının isminin yanında ada parsel numarası ile mahalle bilgisi bulunmaktadır.

Tezin bulgular ve değerlendirme kısmında seçilen apartman yapılarında geleneksel plan ve cephe öğelerinin bulunup bulunmadığı, yapıların plan ve cephe özellikleri üzerinden incelendiği tablolar yer almaktadır. Tablolarda apartmanlar yıllarına göre gruplanarak incelenmiştir. Yapılan analizlerden elde edilen veriler değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Sonuç ve öneriler kısmında, önceki bölümde yapılan analizlerden çıkartılan sonuçlar ile gelecek nesil konut üretimlerinde gelenekten çıkarılabilecek yaklaşımlar açıklanmıştır.

2. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kültür, Mekan ve Konut Kavramları

İnsanın dünyada var oluşuyla beraber barınma ihtiyacı da yaşantısını sürdürebilmesi için temel ihtiyaçları arasında yer almıştır. Konut düşüncesinin ilk temelleri çok eski  a lara dayanmaktadır. En ilkel barınma birimlerinden günümüz güncel konutlarına kadar ulaşılan süreçlerde konut mimarisinin sosyal ve fiziksel anlamda şekillenmesinde konutun  eşıtlili ilişkilerinden bahsetmek gereklidir. Konut tarih boyunca coğrafik ve kültürel   elerle beslenmiş ve  ekillenmi tir. Tüm bu bağlamlar, birbiriyle etkileşim içinde hem yaşamı hem de mekanı örgütlemiştir. Tarih boyunca insan ve yaşantısı değiştikçe konut da de i mi  ve bu yaşantıya uyum sağlayacak değişimler geçirmiştir. İlkel  a lardan günümüze değişen sosyal, fiziksel, kültürel ve teknolojik etkenlerle, konut bir yaşamsal ihtiyaçtan doğan barınak düşüncesinden git gide uzaklaşarak, insanın sosyal yaşantısını ve fiziksel konforunu destekleyemeye yönelik bir yaşam alanı halini almıştır.

Bu çerçevede, bölümde kültür, mekan ve konut kavramları ve birbirleriyle olan ilişkileri açıklanarak geleneksel konutlardan modern konutlara uzanan süreçler kısaca incelenecektir.

2.2.1. Kültür ve mekan ilişkisi

Yüzyılı aşkın bir süredir filozofların, antropogların ve etnologların  eşıtlili tanımlar geliştirdiği kültür kavramı Latince'deki Colore kelimesinden sonra Batı dillerine Cultura olarak geçmiştir ( zer, 2000). Batı dillerindeki ilk kullanımları toprağı işleme, ekin, hayvan gibi şeylerin bakımı anlamlarıyla olmuştur. On altıncı yüzyıldan itibaren toprağın işlenmesi gibi çiftçilik alanındaki kullanımından ayrı bir alana, zihinsel işleme anlamlarını kazanmaya ba lamıştır. Kültürü zihni “yetiştirmek”, insanı “k lt rlendirmek” anlamıyla günümüze yakın anlamda bir ifadeyle kullanan ilk filozof Cicero'dur (Arendt, 1963). Ancak bu anlamıyla on dokuzuncu yüzyıl başına kadar kullanım bulmamıştır. İlk olarak Fransızca ve İngilizcede beşeri

gelişimin yenilikçi bir sürecini, barbarlık ve yabanılıktan uzaklaşan yeni bir hareketi ifade etmek için kullanılmıştır.

On dokuzuncu yüzyılda antropolojinin yeni bir disiplin olarak çalışma alanına kültür kavramının dahil edilmesiyle birlikte, kültür üzerine araştırmalar hız kazanmıştır (Thompson, 2013). Oxford Üniversitesi antropoloji profesörü Edward Tylor başlıca eseri sayılan Primitive Culture’da şu tanıımı yapmaktadır:

“Kültür ya da uygarlık, geniş etnografik anlamıyla ele alındığında, insanın toplumun bir üyesi olarak edindiği bilgi, inanç, sanat, ahlak, yasa, adet ve diğer kabiliyet ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütündür. Çeşitli insan toplumlarındaki kültür durumu, genel ilkeler açısından incelenebilir olduğu sürece, insan düşüncesi ve eyleminin yasalarını irdelemek için uygun bir konudur.” (Tylor, 1903)

Kültür konusunda uzun yıllar araştırmalarda bulunan bir diğer önemli antropolog teorisyen Clifford Geertz ise kültürü şöyle tanımlamaktadır:

“Kültür; eylemler, sözcükler ve değişik türden anlamlı nesneleri de içeren sembolik biçimler halinde cisimleşen anlamlar örüntüsüdür; bunlar sayesinde bireyler birbirleriyle iletişime girer ve deneyimlerini, anlayışlarını ve inançlarını paylaşırlar.” (Geertz, 2010)

Kültürün amacı çeşitli kurallar ve ilkeler aracılığıyla, bir “yaşam tasarımı” oluşturmak, toplumları tanımlamak ve onları birbirinden ayırt edecek değerleri araştırmaktadır (Rapoport, 2004). Kültür tarihsel bir sürekliliği ihtiva ederken idealleştirilmiş bir kurallar bütünü içerir. Toplumlar, kendilerinden önceki yaşantılardan, gelenek ve göreneklerden beslenirler. Thurnwald da bu görüş doğrultusunda kültürün gelenek ve göreneklerden, düşünce ve ifade tarzlarından, değer yargılarından, kurum ve örgütlerden oluşan ve bu değerlerin zaman içinde birbiriyle kaynaşmasından oluşan uyumlu bütün olduğunu ifade etmektedir (Özer, 2000). Bu anlamda, hiçbir kültür için saf demek doğru olmaz, tüm kültürlerin bir melezlik ihtiva ettiği bir gerçektir (Özdemir, 2011).

Kültür öğretileri toplumlarda yaşayan insanların ‘hakim fikirleri tarafından’ yaratılır, yaşatılır ve paylaşılır (Münch ve Smelser, 2014). Bu öğretiler, başarısı eski nesillerce çok kez denenmiş çözüm yollarıdır. Zaman içerisinde, değişen çevre ve yaşam koşullarıyla geleneksel çözüm yollarının insanlara sağladığı doyum düzeyi azaldığında, kültür yeni şartlara adapte olarak uygun çözümler üretmeye başlar.

Kültürün tüm bu özellikleri kültürün sürekliliği olan bütüncül sistemini yansıtır. Bu sistem ise maddi, gözlemlenebilir bir olgu değildir. Kültür, kişilerin zihinlerinde soyut bir kavramdır, yalnızca onun yaşamdaki izdüşümlerini görmek olasıdır (Güvenç, 2015). Kültürün izdüşümleri insanların yaşam alanlarına en açık şekliyle yansır. Bu anlamda insanların yaşam mekanlarının kültürlerinin bir dışavurumu olarak ifade etmek yanlış olmaz. Ancak kültür ve mekanın düşünsel ve teorik ilişkisini kurabilmek için mekanın kavramsal ve felsefi altyapısını açıklamak gerekir.

Etimolojik açıdan mekanın “kevn”den yani “oluş”, “ortaya çıkma”, “mevcutlaşma”, “vücut bulma” anlamındaki bir kökten türediği bilinmektedir (Korkmaz, 2007). Mekan, salt soyut bir nesne olarak tanımlanamayacağı gibi salt somut bir fiziksel gerçeklik olarak da tanımlanamaz. Lefebvre’ye göre (2014) ilk mekan tasarımı, insanların ilk ilkel aletlerini üretip doğayı tahrip etmeye başlamalarından sonra onu yeniden düzenlemeleriyle başlamıştır. Zaman içinde insanlar yaşantılarına ve kültürlerine uygun yeni mekanlar oluşturmaya başlamışlardır. Doğal mekanlardan, toplumun kendi yarattığı mekanlara doğru bir geçiş yaşanmıştır.

Mekan kavramı yüzyıllar boyunca fiziksel boyutuyla algılanmıştır. Mekanın “bina” ile eşdeğer anlam içerdiği bu bakış 20. Yüzyılın başlarından itibaren özellikle de 70’li yıllardan sonra teorik ve kavramsal boyutlarıyla fizikselliğin ötesine taşınmıştır. Mekanı fiziksel varlığından çok insan üzerinden açıklayan yaklaşımlardan söz edilmeye başlanmıştır. Heidegger’e göre mekan bir etkileşim ve deneyim yeridir (Hisarlıgil, 2008). Yaşantı ve deneyim üzerinde kurgulanan bu mekan düşünceleri, mekanı fiziksel bir sınır veya yüzeylerin belirlediği nesnel yaklaşımların ötesinde kişinin fizyolojik, sosyokültürel, psikolojik deneyimlerine ve mekanın bağlamsal özelliklerine dayanmaktadır (Kahvecioğlu, 2008). Bu yaklaşımlara göre mekanda geçen yaşantı mekanın özüne işlemekte, geçmiş ve şimdinin eşzamanlı varlığı mekan üzerinden okunabilmektedir. Bachelard (2014) Mekanın Poetikası adlı eserinde bu fikri destekleyecek şekilde mekanı “peteklerinin binlerce gözünde zamanı sıkıştırılmış olarak muhafaza eder” olarak ifade etmiştir.

İnsanlar arası her etkileşim bir mekanda gerçekleşir. Böylece bir mekana baktığımızda aslında o mekanda geçen ilişkilere de bakmış oluruz. Mekan, bu özelliğiyle toplumsal ilişkileri yansıtır, etkiler ve yeniden üretir. İnsanlar mekanı

algılama yetisine doğuştan sahiptir ancak mekandaki ilişkileri algılama biçimleri büyük ölçüde toplum ve kültür tarafından yönlendirilir. İnsan çevresinde olup bitenleri, toplumun taktığı gözlüklerle izler, verdiği isimlerle algılar ve sınıflandırır (Güvenç, 2008). Mekan toplumdaki mevcut ilişkileri güçlendirir veya zayıflatır. Lefebvre (2014) “Dünyayı değiştirmek için, mekânı değiştirmek gerekir” sözüyle mekanların toplumsallığını vurgulamıştır.

Bourdieu’ya göre mekansal ve zamansal deneyimler toplumsal ilişkilerin oluşturulması ve yeniden üretilmesinde birincil araçlar ise, mekansal değişiklikler toplumsal ilişkilerde de değişiklikler yaratacaktır (Özdemir, 2011). Kültürün tanımlarında, insanların ve toplumların davranışlarını, gelenek ve göreneklerini, değer yargılarını, yaşam normlarını belirlediği ifade edilmiştir. Buradan yola çıkarak, kültürün insan-mekan ilişkisinin oluşmasında ve değişmesinde belirleyici bir faktör olduğu söylenebilir. İnsan yaşamının temel mekanlarını içeren konutta da kültürel öğelerin izdüşümlerini okumak mümkündür.

2.1.2. Kültür ve konut ilişkisi

İnsanoğlunun en eski çağlardan itibaren doğanın kendisinde var olan mekanları barınma amacıyla kullanmaya başlamasıyla konut düşüncesi yaşam bulmuştur. İnsanlar önceleri doğanın mevcut oluşumlarını dış dünyanın olumsuz fiziksel koşullarından korunmak için kullanırken, zamanla çevreden edindikleri doğal malzemelerle doğada sahiplendikleri mekanların benzerlerini daha sonra ise kendi ihtiyaçlarını daha iyi algılayarak kendilerine daha uygun olan barınakları oluşturma eğiliminde bulunmuşlardır.

Konutu kelime anlamlarıyla inceleyecek olursak “içinde yaşanılan yer, mesken, ev, ikametgah” gibi kelimelerle karşılandığını görülür (Hasol, 2008). Diğer yan anlamlarıyla birlikte konut, kalıcılığı bulunan, içinde yaşamaya elverişli bir tür barınak olarak açıklanabilir. Gifford (2002) konut kavramının sosyal ve psikolojik bileşenleri üzerinde araştırmalarda bulunarak, konutun farklı tanımlarına ulaşmamızı sağlamıştır:

- Konut bize mahremiyet sağlayan, güven duygusu aşıl原因, dış ortam tehlikelerinden koruyan, sığınabileceği bir yerdir.

- Dış dünyada insanın yerini belirlemeye yardımcı olan bir mekandır. Uzaklaşıp tekrar dönülecek bir merkezdir. Süreklilik ve devamlılık duygusuyla ilişkili olan; hayata şekil veren yerdir.
- Sosyal bir varlık olan insana bir aile, etnik aidiyet, sosyo-ekonomik statü duygusu aşılar, böylece benliğin bir parçası haline gelir. Kişinin kendisini ifade etme ve kişileştirme bakımından konut benliğin temsilidir.
- Bir yapı olarak maddi ve fiziki cephelerinden daha fazlasını içerir. Psikolojik ihtiyaçlara şekil ve yapıca uyuyor olması gerekir.

Konutun sadece sığınılacak bir barınma mekanı olmaktan öte içinde yaşayan insanların sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarına da cevap verebilen bir mekanı tanımladığı görülmektedir. Gifford'un sözünü ettiği konutun bu anlamda bir barınaktan öte, bir iletişim biçimi ve benliğin temsili olma durumunu Leland Roth da destekleyerek konutu insan yaşantısının fiziksel bir temsili, kültür değerlerinin ve inançlarının kaydı olarak tanımlamaktadır (Roth, 2000). Altman ve Chemers (1980) da benzer doğrultuda konutu "Farklı kültürlerin fiziksel çevreyle nasıl ilişki kurduğunu gösteren bir pencere" olarak tanımlamışlardır.

İnsanlar doğaları gereği diğer insanlarla birlikte topluluk halinde yaşama eğiliminde olmuşlardır. Konutlar da bu bağlamda sadece bireysel bir temsiliyet değil aynı zamanda toplumsal bir temsiliyet aracı olarak değerlendirilebilirler. Aile ilişkileri, demografik nitelikler, eğitim, ekonomik ve sosyo-kültürel durumu içeren sosyal yapıyı toplumda üretilen konutlar üzerinden okumak mümkündür. Mimari tasarımlardaki değişimler, toplumun sosyal yapısındaki değişikliklerle yakından ilişkilidir.

Konut mekanı pragmatik bir yarar nesnesi olmaktan çok kültürel bir anlam birimi olarak ifade edilebilir. Konutun işlevselliğinden daha öte, toplumsal bellekte yer etmiş duygusal bir duyumu, "anlam"ı vardır. Ait olduğu etnik grubun kültürel karakteristiklerini, yaşam şekillerini, davranışlarını, değerlerini yansıtırken kullanıcısının özüyle ilgili imgelerini, kendini anlatma eğilimlerini ve kişinin benliğini de yansıtır (Gür, 2000). Bu anlamıyla insan yapımı olan konut, kişinin imzası niteliğini taşır. Botton (2009) da benzer bir yaklaşımla, insanların konut inşa

etmelerini, bireyin başkalarına nasıl biri olduğunu anlatmak ve kim olduğunu hatırlamak istemesine bağlamaktadır.

Konut, insanların mahremiyet ihtiyacının giderilmesini, aidiyet ve kişisel mekanın oluşturulmasını, çevreyle etkileşimin denetim altına alınmasını sağlar. İnsanın kültürel tecrübelerine bağlı olarak zihninde var olan imgesel düzenlerle, inşa ettiği fiziksel çevre birbirini tanımlar. Bu nedenle dünya üzerinde ne kadar tanımlanabilir kültür varsa, aynı sayıda konut oluşumu vardır denilebilir. Kültürlere bağlı olarak değişen zengin konut tipolojileri toplumların değişen dünya görüşlerini ifade ederler. Farklı coğrafyalarda değişime uğrayan aslında konut mekanlarının fiziksel biçimleri değil, toplumun sosyal ilişkileri, yaşantı şekilleri, değer yargılarını tanımlayan kültürleridir (Gür, 2000).

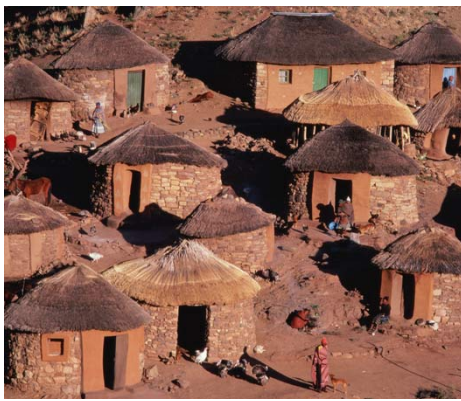
Kültür ve mekan kavramları tarih boyunca birbirini etkileyen, dönüştüren ve yeniden üreten kavramlar olmuşlardır. Mekanın daha bütüncül örgütlenmiş hali olarak konut birimi de mekan gibi kültürel öğelerden beslenir ve şekillenir. Bu üç kavramın da odak noktası insandır. İnsanın olduğu yerde kültür vardır. İnsandaki her nitelik ve her değişim önce kültürü ve yaşanılan mekanı daha sonrasında da konutu etkiler ve şekillendirir.

2.2. Geleneksel Konut ve Modern Konut Kavramları

Geleneksel konutu tanımlayabilmek için öncelikle gelenek kavramının tanımlanması gerekmektedir. Gelenek sözcüğünün İngilizce ve Fransızca dillerindeki karşılıkları ‘Tradition’ sözcüğü latince ‘tradere’ sözcüğünden gelen aktarma, iletme anlamlarını taşır (Eyüce, 2005). Johnson (1994), mimarlık ürünleri ile de ilişkilendirilebilecek gelenek tanımını şu şekilde yapar; “Gelenek; bilginin gerçekler, inançlar, deyişler, kurallar ve adetler biçiminde, zaman içinde nesilden nesile aktarılmasıdır”. Buradan geleneğin özelliklerinden ‘aktarım’ üzerinde en çok durulan konudur. Nesiller boyu aktarılan gelenekler, güçlerini sürekli tekrarlanma yoluyla değişmez bir kabul görüyor olmalarına borçludurlar. Geleneklerin değişimi veya geçerliliklerini yitirmeleri için önemli toplumsal değişimler gereklidir. Bu değişiklikler insan yaşantısını etkileyen sosyal, kültürel ve ekonomik değişikliklerdir. Geleneksel mimarlık ürünleri de diğer geleneksel üretimler gibi yıllar boyu süregelen bilgi birikiminin sonuç ürünleridir. Geleneksel üretimler toplumların yüzyıllar boyu süren

yaşantılarının bir yansımasıdır. Oliver (1969) bu konuda “Geleneksel mimarlık ve geleneksel yapı diye bir şey yoktur, sadece gelenekleri kendinde toplayan ve dışa yansıtan yapılar, mimariler vardır” demektedir. Bu düşünce insan, yaşantı ve geleneğin sıkı sıkıya bağlantısını ifade etmektedir. Benzer şekilde Kostof (1985) da “Geleneksel yaşam kurallarının – genellikle dinsel inançların etkisinde – biçimlendirdiği konut, sadece işlevini yerine getirmekle kalmaz, aynı zamanda işlevi yönlendirir” diyerek, geleneksel mimarlık ürünlerinin yaşantı ve inanç sistemlerine canlı bir organizma gibi zaman içerisinde uyum sağlayarak yönlendirdiğini ve yaşamla bütünleştiğini ifade etmektedir.

Geleneksel mimariler yer/yöre etkisini ürünler üzerinden okumamızı sağlar (Şekil 2.1.). Yerleşme, yapısal ve mekânsal düzenlemeler kültürün ve kültürel öğelerin izlerini taşıırken aynı zamanda kültürün bileşenlerinden geleneği de yansıtır. Geleneksel konutlar kolektif bir çalışmanın sonucudur. Yaşamın canlılığını ve sürekliliğini bünyesinde taşır. Geleneksel konutlar, yaşama, çevreye, doğaya ve insana saygılıdır. Kendi dönemlerinin kültürünü taşıdıkları için de aynı zamanda çağdaşırlar (Bektaş, 2001). Geleneksel konutların her biri kendi yöresine ait süregelen yapım sistemlerince, kendi ustaları ile doğanın içinden tedariki kolay malzemeler ile bir veya birkaç ailenin barınması için inşa edilirler. Geleneksel mimariler için bir genelleme yapmak imkansızdır, dünya üzerinde ne kadar toplum varsa o kadar farklı geleneksel mimari mevcuttur (Şekil 2.2.).

Şekil 2.1. Geleneksel Sotho Evleri, Afrika (solda) (URL-1), Geleneksel Miao Evleri, Çin (sağda) (URL-2)

Şekil 2.2. Geleneksel Mardin Evleri, Türkiye (solda) (Tonguç, 2016), Geleneksel Safranbolu Evleri, Türkiye (sağda) (URL-3)

Endüstri öncesi yapı sanatını ifade eden geleneksel mimarlık, endüstriyel gelişmelerle ve bunun sonucu olarak toplumsal değişikliklerle birlikte çoğu toplumda hızlı bir şekilde yerini modern ve teknolojik yapılaşmalara bırakmıştır. Geleneksel konut inşası gün geçtikçe azalmış, büyüyen ve gelişen kentlerin yüzlerini modern konutlar oluşturmaya başlamıştır.

Modernliği ifade etmek için Berman (2014) onu üç evrede incelemek gerektiğini ifade etmektedir. Bu evreden ilki kabaca 16. Yüzyılın başlarından 18. Yüzyılın başlarına kadar süren ve insanların batıda modern hayatı ilk kez algılamaya başladıkları evre olarak nitelendirilebilir. Henüz modernliğin ne olduğuyla alakalı bireysel deneyimler yaşanmaktadır, toplumların modernlikle ilgili fazla bilgi sahibi olmadığı ancak değişimin sezilmeye başladığı dönemdir. İkinci evre 1790'larda Fransız Devriminin etkileriyle radikal bir etkiyle başlamaktadır. Kişisel ve toplumsal yaşamda modernitenin felsefi etkisi devrim niteliğinde hissedilmektedir ancak bunun maddi karşılıkları henüz yaratılmamıştır. Toplumda içsel bir ikilik yaşanmaktadır. Bu iki ayrı dünyada maddi ve manevi alandaki ikilik modernleşme düşüncelerini daha da arttırmıştır ve 20. Yüzyılda 3. Evrenin yaşanmasına zemin hazırlamıştır. Modernleşme süreci 20. Yüzyılın başlamasıyla Avrupa'yı da aşp evrensel bir nitelik ve düşünsel yapı oluşturmaya başlamıştır. Modernist dünya kültürü sanatta, düşünce alanlarında ve özellikle de mimaride geniş etki alanı bulmaya başlamıştır (Berman, 2014). 20. Yüzyıla kadar geçen süreçte yeni yaşam şekli ve ihtiyaçları çerçevesinde yeni bir mimarlık akımının tohumları da atılmaya başlanmıştır. Uzun bir düşünsel süreç ve çeşitli sosyokültürel faaliyetlerin de bir sonucu olarak değerlendirilebilecek bu dönem 20. Yüzyıla damgasını vurmuştur. İki dünya savaşı arasında kendi

manifestosunu oluşturan, “Modern Hareket” olarak da bilinen bu dönemde Dünya mimarlık atmosferini değiştirecek gelişmeler yaşanmıştır.

Modern kavramı burada eskiden yeniye geçişi, bir devrimi, yeni bir dönemin başlangıcını ifade etmektedir. 80’li yıllara kadar etkisini hissettiren Modern dönemle gelen yeni estetik anlayışı, kökenlerini Avrupa’dan almasına rağmen kısa sürede uluslararası geçerliliğe sahip bir nitelik kazanmıştır. Bu öğreti kapsamında; hiçbir ülke ve coğrafyanın birbirinden ayırt edilmeksizin sanayi toplumu olarak gelişen teknolojiye ve yeni modern yaşam standartlarına uygun bir mimari yaratılması hedeflenmekteydi.

Endüstrinin gelişmesiyle sayısı her geçen gün artan işçi sınıfının konut ihtiyacı Avrupa’yı büyük ölçüde konut ihtiyacına itmiştir ve bu dönemde çok sayıda konut inşa edilmiştir. Bilgin (2002), 1920’lerde Avrupa’daki mimari yapılaşmayı şöyle ifade eder :

“Yolların lineerleşmeye, binaların dik çatılardan, küçük pencerelerden ve kıvrımlardan arınmaya başladığı, endüstriyel yapım tekniklerinin uygulanmaya başladığı dönemdir. Yerleşmelerin ve yerleşme içindeki binaların ölçeği 1950’lere kadar değişmez. Birkaç bin kişi ve 5 katlı binalar vardır. Daha sonra ise on binlerce kişilik binalar standart hale gelmiştir.”(Bilgin, 2002)

Tanyeli (1997), modern dönemdeki konut mimarlığıyla ilgili “Modern mimarlık, mücadelesini konut üzerinden vermiştir” demiştir. Evin “İçinde yaşanılan bir makine” olması fikrinin önderliğinde Makine Çağı olarak da nitelendirilen Modern Mimarlık döneminde Avrupa’daki ilk konut örneklerine bakıldığında her yapının kendi felsefesi olduğu görülür. Dönemin ünlü mimarları konut mekanlarını daha esnek tasarlamış geleneksel bölümlenmeler yerine belirli akslarda belirli kümelenmeler yaratmaya çalışmışlardır. Malzeme olarak endüstri ve seri üretim fikirlerini karşılayan endüstriyel malzemeler ve hızlı yapım teknikleri denenmiştir. Modern dönemin mekânsal örüntüleri ve açık esnek planları günümüz için bile oldukça sıra dışı olarak değerlendirilebilir. Biçimin fonksiyonla kurduğu güçlü ilişki estetik algılara bir yenilik getirmiştir. Araçlar için garajların tasarlanıyor olması gelişen otomotiv teknolojisinin desteklendiğini, mimarinin teknolojiyle yan yana ilerlediğini göstermektedir. Mutfakların yeni mutfak gereçlerine uygun şekilde tasarlanması, örneğin çamaşır ve bulaşık makinelerine özel yer ayrılması gibi tasarım nitelikleri de modern yaşam şartlarının mekânsal karşılıkları olarak ifade edilebilir.

Ancak mutfak boyutlarının ufalması kadınların artık mutfakta daha az vakit geçirmesine sebep hızlı pratik makinalarla işlerini halledebildiğini ifade etmektedir. Yaşama alanları, ıslak hacimler ve servis mekanları zemin katlarda yer alırken yatak odası gibi birimler üst katlarda konumlandırılmaktadır. Tüm iç mekanlarda malzeme kullanımı ve tasarım prensipleriyle ferahlık hissi uyandırılması hedeflenmiştir. Geniş açıklıklar ile cam kullanımı, ışığın tüm mekanlara büyük ölçüde girmesi ve şerit pencereler, modern konutun tasarım ilkeleri arasındadır. Modern mimarlık bu ilkeler çerçevesinde uzun yıllar kendi reçetesini böyle oluşturmuştur. Zaman içinde çeşitli farklı fikirler gelişmişse de modern konut genel felsefesini bu prensipler üzerinden almıştır.

Geleneği tamamen reddeden modern konut yaklaşımları ilk ortaya çıktığında yoğun ilgi gördüyse de gelenekten kopuş ve bu yeni seri üretim mimarlık bazı çelişkileri barındırıyordu. Le Corbusier gelenek ve modern arasındaki ilişkiyi şöyle açıklamaktadır :

“Bir dönemecin eşiğindeyiz; yeni ufukların geleneğin soylu çizgisine ulaşması ancak kullandığımız yöntemlerin tümüyle gözden geçirilip düzeltilmesiyle, yapım sisteminin yeni temel ilkelerinin belirli bir mantık çerçevesinde saptanmasıyla gerçekleşecektir” (İpşiroğlu, 1999).

Modern öğretilerle gelenekten radikal kopuşları öngören pek çok modern dönem mimarı, üretim süreçlerinde geleneğin felsefelerinden yararlanmış ve geleneğe göndermelerde bulunmuşlardır. Gelenekten kopuşun toplumların kimlik kaybına neden olduğunu Fathy şu sözlerle ifade etmektedir:

“Modernin yenilik arayışı ve geleneksel normları göz ardı etmesi kimlik kaybını getirmiştir, çünkü gelenek bireysel mimardan her zaman için daha üstündür; mimarın gerçek kimliği geleneksele yabancılaşmasında değil birlikteliğiyle sağlanabilir” (Ultav ve Sahil, 2004)

Gelenekteki kültürel sürekliliğin insanların yaşayış biçimlerini tanımlıyor olması toplumların özgün kimliklerini oluşturmalarına neden olmaktadır. Modernitenin getirdiği modern yaşamı ifade eden mekanlar ve mekânsal düzenlemeler, her yere uygulanabilen aynı renk ve malzemeler çerçevesinde şekillenen tasarım yaklaşımları tüm dünyayı aynı kültür ve coğrafyaya sahipmiş gibi birbirinin benzeri veya aynısı yapılarla doldurarak kimliksizliğe sürüklemiştir.

Jacques Tati'nin 1967 yılı yapımı Play Time Filmi (1967) de Modern dönemde teknolojiyle birlikte yaşıntılarda meydana gelen değışikliklerin mekânsal karşılıklarının eleştirel bir biçimde ifade edildiğı bir yapımdır. Filmde modern dönemin ifadeleri olan cam ve çeliğın vurgulandığı şeffaf, geçirgen, hijyenik ve minimalist mekanlarda insanların teknolojiyle ve bu yeni yaşam şekliyle kurduğu ilişki ağları anlatılmaktadır (Şekil 2.3.). Filmin sahnelerinde modernizmle birlikte gelen birbiriyle aynılaşılan mekanların kimliksizliği ve insanların bu yeni yaşıntıya uyum sağlayamayışı dönemin açık bir eleştiri konusu olmuştur (Şener ve Şenyurt,2015) (Şekil 2.4.).

Şekil 2.3. Play Time filminde aynı hacimde yer alan birbirinin aynı kübist ofis mekanları (Tati, 1967)

Şekil 2.4. Play Time filminde birbirinin benzeri çok katlı yapılar (Tati, 1967)

Modernite'nin toplumlar üzerinde yarattığı tehlikeyi Berman (2014) da şu sözlerle ifade etmektedir:

“Modern olmak, bizlere serüven, güç, coşku, gelişme, kendimizi ve dünyayı dönüştürme olanakları vaat eden; ama bir yandan da sahip olduğumuz her şeyi, bildiğimiz her şeyi, olduğumuz her şeyi yok etmekle tehdit eden bir ortamda bulmaktır kendimizi.” (Berman, 2014)

Özetle modern olmak ve modernite Marx'ın da ünlü deyişiyle “katı olan her şeyin buharlaşıp gittiği” bir dünyanın parçası olmak olarak açıklanmaktadır.

2.2.1. Geleneksel konut tipi olarak Türk Evi

Anadolu toprakları üzerinde çağlar boyu varlığını sürdüren Türk Evi kimliğinin oluşma ve gelişim sürecini anlayabilmek için öncelikle Türklerin Anadolu'ya gelip yerleşmeden önceki dönemlerde sahip oldukları mekan düşüncesinin anlaşılması gerekmektedir. Orta Asya Anadolu bağlantısının sağlanmasında da bu mekânsal düzenleri anlamak önem taşır. Asya'dan gerçekleşen büyük göçler sırasında ve öncesinde Türklerde “kolaylıkla taşınabilen mekan” düşüncesinin yaygın olduğunu görmekteyiz. Çünkü belirli bir noktada kesin bir yerleşiklik elverişli bir yaşantı sunmuyordu. Mekansal pratikler de bu çerçevede yer değiştirmeye elverişli pratik ürünlerin oluşturulmasıyla sağlanıyordu. Hareket halinde geliştirilen mekân fikri, zaman içinde durağanlaştığında Anadolu'daki ilk mimarlık ürünlerini de etkilemiştir. Bu duruma örnek olarak, Güneydoğu Anadolu'daki Türk Evi'nin “açık orta alanları”, Akdeniz kıyılarındaki “Açık odalar ve hayatlar”, Kuzey ve Orta Anadolu evlerindeki “Camlı, örtülü sofalar” verilebilir (Küçükerman, 1995).

Türklerin yerleşik hayat öncesi Asya'dan yaşadıkları göç süresince ve öncesinde kullandıkları yaşam mekanları olan çadırların mekânsal örgütlenmesini anlamak Türk evi fikrine çıkarımlarda bulunabilmek için önemlidir. Karaçadır, topakev ve alaçık gibi adlandırılan göçebe strüktürleri olan Türk çadırlarının ortasında bulunan ‘ateş yeri’ veya ‘korluk’ diye adlandırılan bölümle yemek pişirilmekte ve soğuk havalarda da ısısından yararlanılmaktaydı (Şekil 2.5. ve Şekil 2.6.).

Şekil 2.5. Afyon, Emirdağ'da bir Alaçık Çadırı (solda)(Sey, 1999), Karaçadır (sağda)(Sey, 1999)

Çadırın giriş kısmının tam karşısında yer alan bölüm, çeşitli kaynaklarda 'tör' olarak adlandırılmakta ve 'yükçük' anlamına gelmektedir. Burası sandıkların, hurçların, keçe ve bohçaların koyulduğu bölümdür. Girişin sağ tarafında 'saba' denilen bir ya da iki tane atın derisinden yapılmış büyük bir tulum bulunmaktaydı. Varlıklı ailelerde bu bölüm iç mekandan hasır örgülerle ayrılırdı. Bu bölüm de kiler olarak kullanılmaktaydı. Tek çadırlı ailelerde ailenin oğlunun ve gelininin yatağı girişin sol tarafında yer alırdı (Küçükerman, 1995).

Şekil 2.6. Afyon, Emirdağ'da bir Topak Ev (Sey, 1999)

Göçebe Türkler Anadolu'da yerleştikleri bölgelere geleneksel Türk alışkanlıklarıyla barınma pratiklerini taşımışlardır. Toplumun üst gelir gruplarında geçici strüktür olan çadır ve yerleşik yapının birlikte kullanımı yerleşik hayata geçilmesinden iki yüz yıl boyunca bir arada devam etmiştir. Çadır 13. Yüzyılda hala Hükümdar sarayının

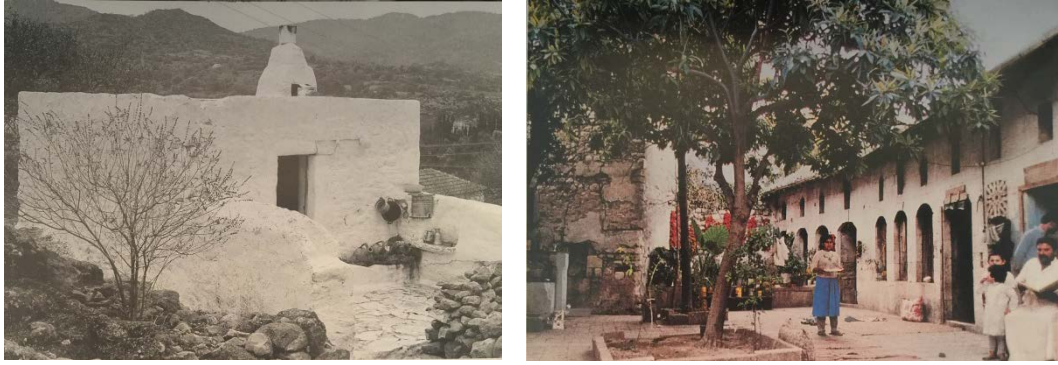
sembolik bir ögesi olmaya devam etmektedir. Yerleşik yapının karşılayamadığı simgesellik çadırla kapatılmakta, çadırın karşılayamadığı bazı fonksiyonları saray karşılamaktaydı (Tanyeli, 1999). Anadolu’da Beylikler dönemine tekabül eden bu dönemde halkın kullandığı yerleşik konutlar henüz kulübe standartlarını aşmamaktadır.

Türk evi kimliğinin oluştuğu Osmanlı dönemi uzun bir evrim sürecini de içermektedir. 16. Ve 17. Yüzyıllarda İstanbul, Edirne, Bursa gibi Osmanlı başkentlerinde konut yapılaşmasına dair verileri ancak yazılı kaynaklar üzerinden öğrenebiliyoruz. Dönemin konut yapıları genellikle tek katlı evler olmasına rağmen, kiralanmak amacıyla inşa edilmiş tek kattan oluşan ve ortak tuvalet/banyo kullanımına sahip ‘hücre’ denilen tek odalı kolektif yaşam birimleri de görülmektedir (Tanyeli, 1999).

17. yüzyıldan 19. Yüzyıla kadar Osmanlı’da yerleşme kültürünün yeni bir evreye girdiği yazılır. Anadolu’da artan nüfus ve ticari faaliyetler kentleri de bu doğrultuda geliştirmiştir. Dönemin barınma gelenekleri saraydan başlayarak İstanbul merkezli olarak Anadolu’ya yayılmaktadır. 17. Yüzyıl sonu ve 18. Yüzyılda resmi kagir mimarlıkta sarayın geleneklerinden etkilenen bir konut mimarisi oluşmaya başlamıştır. Fakat bu durum tüm Anadolu’yu etkilememiş Osmanlı metropollerinin çevresiyle sınırlı kalmıştır. Anadolu’nun batısı ve doğusunda farklı kırsal mimariler uzun yıllar hüküm sürmüştür. Ege kıyılarında tek odalı kargir bir konut tipolojisi görülürken, doğuda Antakya ve çevresinde avlulu, eyvanlı konut geleneği taş işçiliğiyle sürdürülür (Şekil 2.7.). İç Anadolu’da Ankara ve Konya çevresi kerpiç, düz damlı, tek katlı konut tipolojisi yaygın olarak görülmüştür. İç Doğu Anadolu’da ise Sivas’tan Erzurum’a dek, tüteklikli kubbeli, yere yarı gömük yapılardan oluşan bir konut mimarisi görülür. Karadeniz kıyılarında batıda Bartın’a uzanana dek, Hımış¹ (Çantı ev) 19. Yüzyıla kadar görülmüştür (Şekil 2.8.). Geçmeli çivisiz strüktürün bir başka benzerini Anadolu’nun başka bir coğrafyasında bulmak imkansızdır (Tanyeli, 1999). Anadolu’nun çeşitli bölgelerindeki mimarilerin yerellikleri Osmanlı metropollerinden uzaklaştıkça dönemin haberleşme ve iletişim

¹ Dikme ve payandalardan meydana gelen ahşap çatkı arasına kerpiç ya da tuğla doldurularak yapılan (yapı) . Bu çeşit yapıların duvarları içten ve dıştan topraklı veya kireçli sıva ile sıvanır, üstleri ise düz dam ya da çatı ile örtülür. Dolgu; başakörgü balıksırtı, göz dolması şeklinde olabilir (Hasol, 2008).

olanakları da azaldığı için artmaktadır. Çoğu bölge kendi mikro çevresinin dışına uzun bir süre çıkamadığı için gelenek ve yerel özellikler mimari öğelerde uzun yıllar saklı kalmıştır.

Şekil 2.7. Tek Odalı Kargir Bodrum Evi (solda) (Sey, 1999), Antakya Evinin iç avlusundan bir görünüş (sağda) (Sey, 1999)

Şekil 2.8. Artvin’de Doğu Karadeniz Bölgesine özgü bir Dolma Hımsı tekniği (Sey, 1999)

Osmanlı Döneminde Anadolu’nun farklı coğrafyalarında farklı yerel mimariler görülmüşse de kökenini Osmanlı evinden alan Türk Evi 20. Yüzyıla kadar Türk kültürüne ait klasik özelliklerini sürdürmüştür. Türk Evi’nin yapısal özelliklerinden bahsetmeden önce tasarım fikirlerini anlamak gereklidir. Uzun yıllar Türk evlerini incelemiş ve onların karakteristikleri üzerine çalışmalarda bulunmuş akademisyen mimar Cengiz Bektaş, ‘Türk Evi’ (Bektaş, 2013) adlı kitabında, Türk evlerinin tasarım ilkelerini anlatmıştır. Türk Evleri’nin belki de en önemli özellikleri, doğa ile uyumlu bir şekilde onunla savaşmadan, çevreye saygılı var oluşları olarak

anlatılmaktadır. Evin inşasında gerekli olan malzemeler yöreden seçilerek çevreye uyum sağlanmaktadır (Şekil 2.9.).

Şekil 2.9. Antalya'daki bir Türk Evinde yerel malzemelerin yapıdaki kullanımı (Sey, 1999)

Evin kapılarının atlı araba için açılabilirken, insan için ayrı bir kapı bazen kedi için ayrı küçük bir kapı düşünülmüştür. Bahçesinde iklimin meyvelerinin ve sebzelerinin yer aldığı evler doğa ile yan yana var olabilmenin de mümkün olabildiğini kanıtlar niteliktedir. Gösteriştan uzak, yalın bir şekilde tasarlanan evlerde 'Dünya malının geçiciliği' fikri saklıdır (Bektaş, 2013). Evler genellikle gün doğuşuna bakarlar. Kimi bölgelerde odalar; lodos odası, poyraz odası gibi adlar alıp rüzgarın yönüne göre yerleştirilirler. Hacimler, dışarıdan içeriye doğru açık, yarı açık ve kapalı mekanlar olmak üzere sıralı bir şekilde yerleştirilirler. Bu sıra iklimlerin bütün özelliklerinin ev mekanlarının içinde yaşama imkanı sağlamaktadır. Bu aynı zamanda, aydınlık, yarı aydınlık ve gölge mekanların dengesinin de kurulmasına yardımcı olmaktadır. Benzer şekilde ilerlemiş örneklerde uygulanan evin ortasında yer alan iç sofalar kışın ısı yalıtımı yazın serinletici etkisiyle iklimsel konfor sağlamaktadır. Ege bölgesinde sıkça gördüğümüz cumbalı yapılar da benzer şekilde kışın ısı kaynağı, yazın alt katı için gölge elemanı olma özelliklerini taşır (Şekil 2.10.).

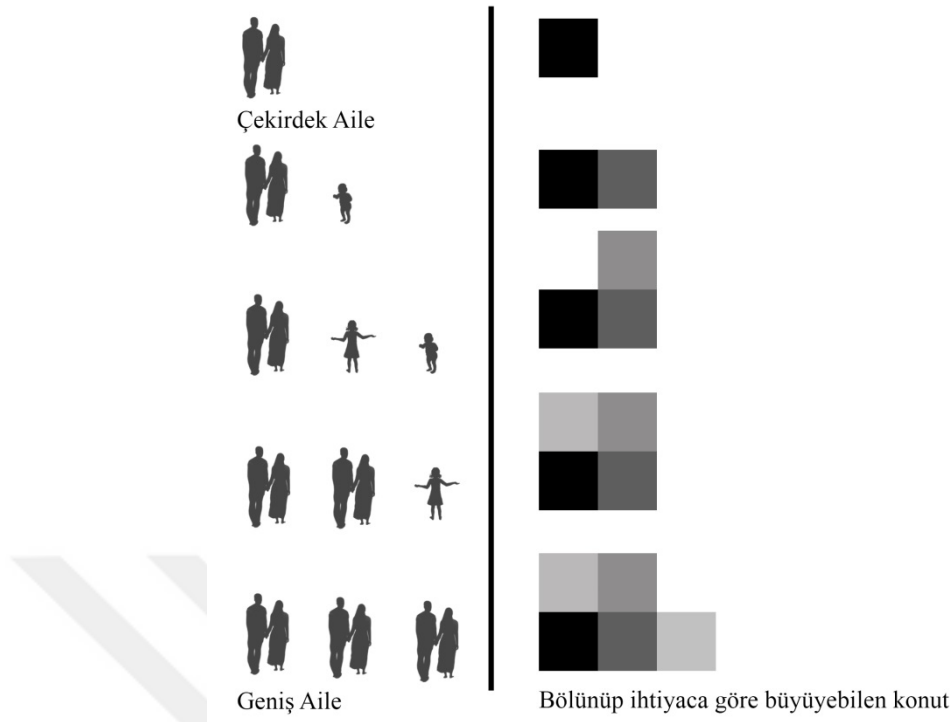

Şekil 2.10. Anadolu’da bir cumbalı ev (URL-4)

Türk evinde topografyaya, iklime ve doğaya uyarken en az enerji sarf edip doğayı kirletmemek tasarım ilkelerinin başında gelmektedir. Yapılardaki dürüstlük malzemelerin örtülmemesi ve başkası gibi gözükmemesiyle anlaşıyor. Yapım tekniğinde yükün çatıdan toprağa akışı net bir biçimde okunabiliyor.

Türk Evlerinde akılcı, yalın ve azdan çoğa ulaşan bir tasarım yaklaşımı görülüyor. Türk evlerinin bir diğer önemli özelliği ise işlevden forma doğru bir tasarım gerçekleşmesidir. Çok sonraları benimsenecek olan modern mimarlık deyişi olan ‘Biçim işlevi takip eder’ mantığı Türk evinde de rastlanan bir özellik olarak ifade edilebilir. İşlevsellik de Türk evinin tüm mekanlarının kullanılabilirliğinin düşünülmesiyle ifade bulmaktadır. Türklerin yaygın olarak İslam inanç sistemine uygun olarak düzenlenen mahrem ve mahrem olmayan alanlar işlevsel bir mantıkla çözümlenmiştir. Genellikle 2 ya da 3 çekirdek ailenin bir arada yaşadığı geleneksel Türk Evlerinde aile çamaşır yıkama, hamam, mutfak gibi ortak ihtiyaçları ortak mekanlarda giderilirken her ailenin kendine özel bir odası bulunmaktadır. Çoğunlukla evlerin orta bölümünde tüm odaların açıldığı geniş bir oturma alanı bir diğer deyişle Sofa¹ bulunmaktadır. Evlerin, ailenin büyümesi halinde birim birim büyüeyebilen özellikte olmasıyla esnek mekan anlayışını da içerdiği söylenebilir (Şekil 2.11.).

¹ Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe mekan, hol (Hasol, 2008).

Şekil 2.11. Geleneksel Türk Evi'nin ailenin genişlemesine göre modüler olarak büyümesini anlatan grafik

Evlerin oranlarında insan bedeninden yola çıkılmakta 'arşın' veya 'karış' gibi ev sahibinin veya ustanın ölçü birimleri kullanılmaktadır. Anadolu'da genellikle ahşap çatıklı olarak inşa edilen geleneksel konutlarda evlerin yeni kuşak kullanıcıları evleri kendilerine göre yenileyip çağa uydurup kullanabilirler böylece geleceğe açık ve sürdürülebilir evlerde yaşama imkanı bulabilirler (Bektaş, 2013).

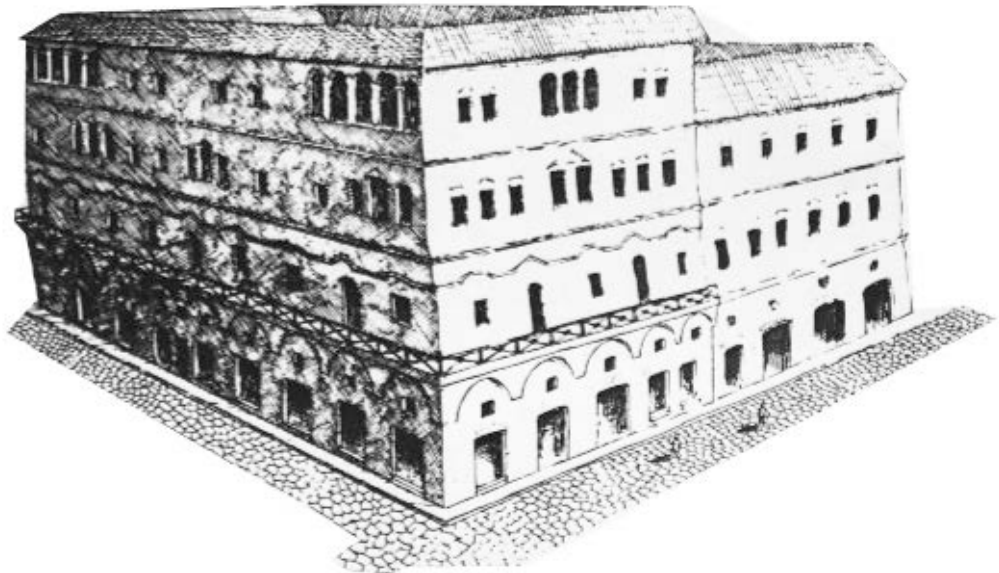
2.2.2. Modern konut tipi olarak apartman

Fransızcadan köken alan "Apartman" kelime anlamıyla her katında bir ya da daha fazla daire bulunduran çok katlı konut yapısı olarak ifade edilmektedir (Hasol, 2008). Apartman konut tipini tanımlayan asıl niteliğin aynı çatı altında olup birbirinden bağımsız konut birimlerini içeriyor olmasıdır. Bu açıdan, çok katlı konut yapılaşmalarının içinde apartman oluşumları ayrı bir yer tutmaktadır.

Bir konut tipi olarak "Apartman" kavramının ortaya çıkışı genel olarak orta sınıfın gelişmesini takiben 19. Yüzyıla tarihlense de, çok katlı konut yapıları aslında tarihin erken dönemlerinde gözlemlenmeye başlanmıştır. Bu nedenle, çok katlı konut yapılaşmalarını sadece kentleşme süreciyle tanımlamak yanlış olur. Neolitik çağdan

itibaren kırsal yerleşimlerde de düşey olarak konumlanmış konut birimlerinde yaşayan birçok ailenin olduğunu araştırmalar göstermiştir. Genellikle küçük bağımsız konut birimlerinde yaşamalarına rağmen özellikle kuzey ülkelerinde ailelerin ahşaptan yapılmış konutlarda toplu olarak yaşadıkları bilinmektedir. (Kostof,1985) Ancak antik dönemin bu çok katlı konut yapılaşmaları günümüz modern apartmanlarından farklı nitelikler taşır. Bunlardan en önemlisi, bu çok katlı konut birimlerinin birbirlerinden tamamen bağımsız olmamasıdır. Aksine konut birimleri birbirleriyle toplu aktivitelere olanak sağlayacak şekilde ortak bir çekirdek çevresinde düzenlenmiştir.

Günümüze referans verebilecek ilk çok katlı yüksek apartman bloklarının kökeni Antik Roma Dönemine dayanmaktadır. Insula adı verilen çok katlı yapı çeşidi, erken dönem örneklerinden farklı olarak birbirinden bağımsız kiralanabilir konut birimlerini içermekteydi (Aktuna, 2003)(Şekil 2.12.). Roma kentinde nüfus artışıyla birlikte halkın barınma ihtiyaçlarında da artış meydana gelmiştir. Mevcut konut stoğu ise bu durumu karşılayacak kapasitede değildir. Kentin sınırlarının genişlemeye elverişli olmaması ve sınırlı toprak alanı çok katlı konutların inşasını mecbur hale getirmiştir.

Şekil 2.12. Casa di Diana – Insula Örneği (Pascalino, 1979)

Milattan önce 3. Yüzyıldan milattan sonra 1. Yüzyıla gelene kadar Roma kenti çok katlı konutların kenti olmuştur (Abbasoğlu, 1996). Ancak ferah, havadar ve iyi ısınan lüks Domus¹ konutlarının aksine yeni inşa edilmeye başlanan Insula konutları insanlara karanlık, kötü havalandırılmış konforsuz bir yaşantı sunmaktaydı. Bu kalabalık konutların yüksekliğini ve yapım yöntemini kontrol etmek olanaksızdı. 6,7 hatta bazen 8 kata ulaşan ahşap yapılar yüksek yangın riski taşıyorlardı. Fakat toprak sahipleri mümkün olan en fazla sayıda konutları inşa edip bundan kazanç sağlamak için Insula apartmanlarını bu kötü şartlarda inşa etmeye devam etmişlerdir. Daha sonra Roma'nın liman şehri olan Ostia'da yeni inşa yöntemleriyle konfor koşulları iyileştirilmeye çalışılmış ve bu şekilde de yaygınlaşmıştır (Aktuna, 2003).

Antik dönem süresince Roma ve çevresinde çok çeşitli Insula tipolojilerine rastlanmasına rağmen temel prensibi çeşitli sayılarda konut birimlerini dikey olarak yerleştirmektir. Ortaya çıkış amacı halkın dar gelirli kesimine konut sağlamak olan Insula, zamanla üst gelir grupları için de uygun hale gelmeye başlamıştır. Buradaki amaç sınırlı kentsel alanı en yüksek seviyede kullanabilmektir. Bu sebeple de Insula konutları dönemin teknolojisinin elverdiğince yüksek şekilde yapılmaya çalışılmıştır.

Şekil 2.13. Insula Zemin Kat Plan Şeması (Rolinski, 2014)

Insulaların zemin katlarında caddeden ulaşılan çeşitli işlevlerde satış birimleri bulunmaktaydı. Satış birimleri ile üst katlar arasında, satış birimlerinin sahipleri olan esnafların konaklaması için 'mezzanine' denilen konaklama birimleri bulunmaktaydı. Buraya ulaşım satış birimlerinin arkasından bir merdiven ile

¹ Roma döneminde varlıklı ailelere ve imparatorlara ait kent içi konut (Hasol, 2008).

sağlanıyordu. Insula konut birimleri birbirinden çoğu zaman bağımsız olarak kiraya verilebilen konut birimleriydi. Bazı örneklerde mutfak ve banyo gibi servis hacimleri ortak kullanıma ait olabiliyordu. Üst katlara su ulaştırılamadığı için suyun kamusal bir kaynaktan sağlamak gerekmekteydi. Çoğu zaman simetrik ve ihtiyaç kadar kullanılan pencere düzeniyle genellikle sade bir cephe düzeni görülmekteydi. Insula için aydınlatma önemli bir faktördü ve bunun için yapılarda bir iç avlu oluşturulup oradan da konutların ışık alması sağlanırdı (Aktuna, 2003) (Şekil 2.13.).

Batıda Antik döneme kadar uzanan geçmişiyle ‘Apartman’ konutları Avrupa ülkeleri başta olmak üzere yüzyıllar boyu kullanılırken, Türk coğrafyasında Osmanlı Dönemine kadar kullanım bulamamıştır. Osmanlı İmparatorluğunda ise apartman inşası 1839 Tanzimat fermanına tarihlenmektedir (Mutdoğan, 2014). Osmanlı İmparatorluğu’nda yaşayan gayrimüslimler için inşaat yasaklarının kaldırılması sonucu Apartman inşaatı İstanbul’da belirli bir alanda (Galata ve Pera) ve az sayıda başlatılmıştır. 19. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı toplumunda gerçekleşen batılılaşma hareketleri, konut kullanımlarında da etkisini göstermiştir. Modernleşme düşüncesinin yansıması olarak Osmanlı Döneminin ilk apartmanları diğer konutlara göre sundukları yeni yaşam ve konfor koşulları ile simgesel bir nitelik taşımaktaydı. İnşa edilen yeni modern konut tipi olarak apartmanlar; yeni yapı malzemeleri ve yeni inşa teknikleri ile inşa ediliyor olmaları, aynı anda bir çok aileyi barındırıyor olmaları ve modern yaşantının konfor koşullarına sahip olmaları özellikleriyle diğer konutlardan ayrılmaktadır (Öncel, 2014). 19. Yüzyılda İstanbul’da modern konut örnekleri olarak ilk apartman yapıları inşa edilirken aynı süreçte Anadolu’da geleneksel inşa yöntemleri ile konutlar yapılmakta ve yerel doku korunmaya devam edilmekteydi.

3. CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE'DE APARTMAN TASARIMINDAKİ GELİŞMELER VE GELENEKSELÇİ YAKLAŞIMLAR

3.1. Türkiye’de 1950 Öncesi Apartman Tasarımı Yaklaşımlarında Gelişmeler ve Geleneğin İzleri

Apartman uygulamalarının Osmanlı Dönemindeki ortaya çıkışının 1839 Tanzimat Fermanına dayandığından ikinci bölümde bahsedilmiştir. Bu bölümde Osmanlı tanzimat döneminden cumhuriyet dönemine kadar geçen süreç ve sonrasında cumhuriyet döneminden 1950 yılına kadar geçen süreç Apartman tasarımlarının nasıl şekillendirdiği ve geleneğin bu tasarımlarda nasıl bir yer kapladığı anlatılacaktır.

19. yüzyılda mimarlıkta batıya bağımlılık Osmanlı İmparatorluğu’nun içinde bulunduğu ekonomik ve siyasal durumların bir uzantısıdır. Ağır ve köksüz gerçekleşen batılılaşma hareketleri eğitim ve yasal alanda olduğu gibi mimarlıkta da etkili olmuştur. Ancak Avrupa düzeyinde bir endüstrileşme ve gelişim Osmanlı’da olmadığı için modernleşme çabaları yalnızca biçimsel ve derinliği olmayan bir takım denemelerle sınırlı kalmıştır. Endüstri devrimini gerçekleştiren Avrupa’da gelişen ekonominin ve teknolojinin ürünleri olan yeni bina türleri ve yapı teknolojileri mimarlığı çağdaş bir biçimde şekillendirmeye başlarken, Osmanlı’da bu durum geçmiş dönemlerden seçmecî üsluplarla yapı geleneğinin devam ettirilmesi olarak gerçekleşmiştir. Yapı teknolojisindeki gelişmeler ekonomik durumu yeterli olmayan Osmanlı ülkesine ulaşmamıştır (Aslanoğlu, 2010).

Şekil 3.1. 19. Yüzyıl İstanbul’unda Kentin Konut Dokusu (Öncel, 2014)

Osmanlı Döneminde geleneksel Türk evlerinden Apartman türü yapılara geçiş hemen yaşanmamıştır. Bu dönemde apartmanın varlığından önce, kendi içinde de gelişim safhaları geçirmiş bir ara tip vardır. “Tek aile konutları” olarak ifade edilen 19. Yüzyıla ait bu konut tipinde orta düzey gelir seviyesindeki aileler için yapılan düzenlemeye göre giriş katında gündelik oturma, mutfak gibi kullanımların bulunduğu, üst katında ise konuklara ayrılmış bir ‘salon’ olduğu ifade edilmektedir (Öncel, 2014). 19. Yüzyılın sonlarında bu evlerde mobilya kullanımının yaygınlaştığı ve mekanların artık belirli işlevler kazandığı söylenebilmektedir. Evlerde; salon, oturma odası, sandık odası, yemek odası, yatak odası gibi işlevlere karşılık gelen mekanlar bulunmaktaydı. Bu duruma ek olarak da gelenekten gelen giriş katında taşlık mekanı ve onun da alt kotunda mutfak mekanı bulunmaktaydı. Bu yapılarda başka ailelerle ortak bir yaşam henüz mevcut değildi ancak evin odaları bazen kiraya verilebiliyordu.

20. Yüzyılın başlarında başka bir aile konutu tanımlanmaya başlamıştı. Girişin üstündeki kat ailenin büyüğü anne ve babaya aittir. Servis hacimleri dışında tek bir katta en fazla 4 oda ve bu odaların açıldığı ortak bir sofa bulunmaktadır. Ailenin

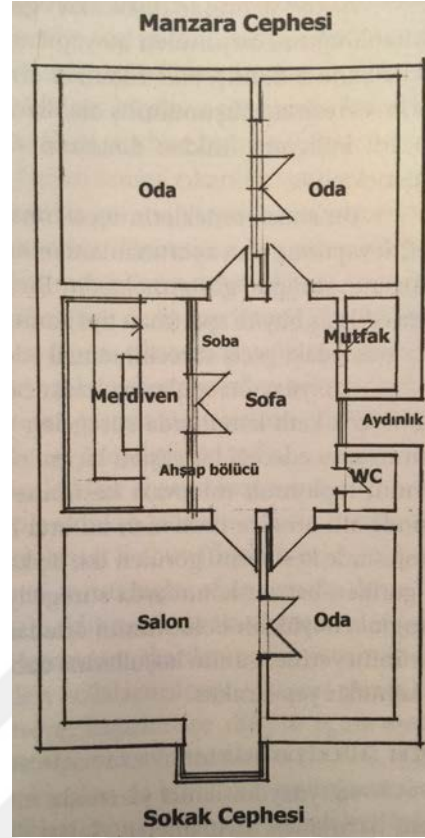
çocukları ise kendi küçük aileleri ile üstteki diğer iki kata yerleşmişlerdir. Aynı ailenin farklı fertlerine ait bu katlardaki plan şemalarının her katta aynı şekilde ilerliyor olması aile konutlarından apartmanlara geçiş sürecinde Osmanlı'daki Türk Evinin değişim evrelerini ifade etmektedir. Dolayısıyla büyük apartman yapılarının hiçbir hazırlık evresi geçirmeden batı mimarlığından model olarak alınmadığı bu ara konut yapılarından açıkça görülmektedir (Öncel, 2014).

19. yüzyılda ilk kez İstanbul'da Galata ve Pera bölgelerinde tasarlanan apartmanlarda ailenin maddi gelirini sağlayan kişilerin mesleklerine göre daha çok; elit, memur, asker ve tüccarlar yaşamaktaydı. Orta ve üst düzey ailelerin yaşantılarını sürdürmeyi tercih ettiği apartman yapıları da bu aile yapılarına göre şekilleniyordu (Şekil 3.2.).

Şekil 3.2. İstanbul, Galata Bölgesi 19. Yüzyıla ait Apartmanların Silüetleri (Öncel, 2014)

Dairelere bir dağılım mekanından (sofa) giriliyor daha sonra servis hacimleri yer alıyordu. Orta sofa ile bazen birleşen salon geleneksel konutta başodanın güncel bir kullanımı sayılabilirdi. Dairede konuklar için ayrılan salondan ayrı olarak genellikle 2 ila 3 oda bulunuyordu. Bu odalardan yemek eğer sofada yenmiyorsa, yemek odası olarak bir oda bulunuyordu. Odalar genellikle işlevlerine göre farklılaşmıştır. Bu durum da geleneksel oda fikrinden bir kopuşu ifade etmektedir (Şekil 3.3.).

Şekil 3.3. İstanbul, Galata Bölgesinde 19. Yüzyıla ait örnek bir apartman yapısının konutun eski sakinleri tarafından verilen ifadeye göre plan krokisi (Öncel, 2014)

Bazı erken örneklerde eve gelen erkek misafirler için merdiven holünden eve uzanan bağımsız bir kapı görülmektedir. Buradan evin erkekler için ayrılmış olan oda/odalarına ulaşılmaktadır (Öncel, 2014). Ancak böyle örnekler çok az sayıdadır. Bu durum haremlilik/selamlık yaşam şeklinin geçerliliğini yavaş yavaş yitirmesi ve mekanların da değişime ayak uydurması ile açıklanabilir.

Aile konutlarından birbirinden bağımsız konutları içeren apartman yapılarına geçişte mekânsal farklılaşmalar yaşanmıştır. Genellikle sokaktan beş altı basamak yukarıdan başlayan apartman girişlerinde zemin katlar daha küçük konut birimlerine ayrılmıştır (Şekil 3.4.).

Bir çok ailenin bir arada yaşamasından ötürü ortak alanların varlığı ve bu ortak alanlardan sorumlu bir kişinin varlığı apartman yaşantısının belirleyicilerindendir. ‘Odabaşı’ denilen bu kişi apartman sakinlerinden aldığı para ile ortak alanların

temizliği, düzenlenmesi gibi görevleri yerine getirmektedir. İlk apartman örneklerinde odabaşının kalması için bir konut/mezan düşünölmezken daha sonraki örneklerde giriş katında veya çatı katında bu hacimlere rastlanılmaktadır.

Şekil 3.4.İstanbul, Galata Bölgesinde 19. Yüzyıla ait Essayan Apartmanı (solda), Zühdi Apartmanı (sağda) (Öncel, 2014)

Apartmanlarda ortak yaşantının bir diğeri göstergesi de bodrum katlarda inşa edilen çamaşırlıklardır. Bu mekanlar eski inşa edildiği haliyle büyük mermer lavabolardan oluşmaktaydı, ancak zamanla bu ihtiyaç kullanıcıların evlerinde çözümlendiği için çoğu çamaşırlık daha sonradan depoya dönüştürölmüştür (Öncel, 2014).

Avrupa tarzında yaşam ve burjuva terbiyesi, Tanzimat reformlarıyla Osmanlı elitlerinin yaşamlarına girmişti. Genellikle yurtdışında eğitim alıp ülkesine dönmüş Osmanlı bürokrat veya subayları, giyim kuşamdan evin iç mekanlarının döşenmesine kadar bu Avrupa etkisini yansıtmaktaydılar. Örneğın Paris'ten gelmiş tuvalet masaları ve aynalar, sedef kakmalı geometrik desenli oymalı 'islami' mobilyalarla bir arada kullanılmaktaydı (Bozdoğan, 2015). Dumont, bir Osmanlı bürokrati olan Said Bey'in İstanbul'un Aksaray semtinde evinin iç mekanını şöyle betimlemektedir;

“Türk evinin geleneksel mobilyasında modern olan ve şarklı olan iç içe girmiştir. Örneğın, Said Bey 1902'de, muhtemelen Fransa'dan ithal edilmiş olan mavi bir çini soba almaktaydı. Ama aynı zamanda bir mangal ve maltız¹ da aldığını

¹Yemek pişirmekte kullanılan, içi pişmiş toprakla sıvalı, ızgaralı, ayaklı ve taşınır ocak (Hasol, 2008).

görüyoruz. Ayrıca evinde bir dolu Türk usulü sedir olduğunu da biliyoruz, ama aynı zamanda Said Bey'in satın aldığı eşyalar arasında birkaç büyük kanepe, koltuklar, sandalyeler, bir sehpa, bir karyola, ayrıca bir dikiş makinası, bir gramofon, bir teleskop ve hepsinin de eve Avrupalı bir hava vermesi amaçlanan kasalar, şamdanlar vs. gibi daha bir çok nesne de görüyoruz. Ailenin en itibarlı mobilyası ise, 1902'de satın alınmış, Batılı değerlere bağlılığın kusursuz bir simgesi olan piyanoydu."(Dumont, 1993)

İncelemeler göstermiştir ki Osmanlı modernleşme sürecinde inşa edilen ilk apartmanlarda mekan organizasyonları değişik mimar ve ustaların farklı yorumlarıyla çeşitlilik kazanmıştır. İç mekanlarda doğu-batı kültürü bir arada kullanılmaya devam etmiştir. Bir statü göstergesi olan apartmanların yapımına 20. Yüzyılda da büyük bir hızla devam edilmiştir.

Le Corbusier, Türkiye'ye modern zamanların gelişini 1911'de İstanbul'a yaptığı ilk ziyaretten hemen önce Jön Türklerin sahneye çıkış zamanına dayandırmaktadır (Corbusier, 1987). Ona göre Jön Türklerin o sırada başlattığı akımı, 1923'te Cumhuriyeti ilan ederek Osmanlı Devleti'ni yıkan Mustafa Kemal tamamlamıştır (Bozdoğan, 2015). Cumhuriyetin ilanının ilk yıllarında devletin önemli uğraşları arasında toplumu derinden etkileyen devrimler gelmektedir. Osmanlı'da başlayan ancak başarıya ulaşamayan modernleşme hareketleri bu sefer ulusal bir bilinçle yapılan devrimlerle Cumhuriyet'in ilk beş yılı içinde gerçekleşmiştir. 1925'te şapka, daha sonraları ise kıyafet devrimleri ile toplumun batılı bir görünüm kazanması amaçlanmıştır. Toplumsal yaşantıda yapılan en önemli devrim 1926'da İsviçre medeni kanunun kabul edilmesi olmuştur. 1928'de yaşanan harf devrimiyle latin harflerine geçilmesi, Türkçe dili üzerindeki çalışmaların ve ulusal bilinci uyandırma çabalarının bir ürünü olmuştur. 1930'da Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının tanınması ile sosyal hayatta büyük gelişmeler yaşanmıştır. Çağdaşlaşma yolunda atılan bu adımlarla modern Türkiye'nin yeni yüzü tüm dünyaya gösterilmiştir (Aslanoğlu, 2010).

Dönemin toplumsal yapısında köylü, işçi ve orta sınıf belirgin olarak yer almaktadır. Endüstriye verilen önemin ve teşvikin artması işçi sınıfının da çoğalmasına neden olmuştur. Ticaret ve endüstriye yapılan milli yatırımların artması, Türklerin de artık ekonomide bir yer edinmesini sağlamıştır. 1924 yılında Türk sanayicilerini desteklemek için Türkiye İş Bankası kurulmuştur (Aslanoğlu, 2010). Yakup Kadri

Karaosmanoğlu, yeni Türkiye'nin toplumsal yapısını Panorama kitabında şöyle betimlemektedir:

“Ne belli başlı bir tüccar sınıfı, ne zengin denilebilecek bir zümre, ne toprağına ve emeğine hakkıyla sahip bir müstahsil tabakası... Bütün bu boşlukları devletin doldurması lazım geliyordu. Ekonomi sahasında henüz emeklemeye bile başlamamış olan bir çocuğa devletten başka vasilik edecek kimse yoktu.”(Karaosmanoğlu, 1987)

Dönemin düşünsel alt yapısı bir lider ideolojisi olarak Kemalizm veya diğer bir ifadeyle Atatürkçülük olmuştur. Bu dönemde benimsenen ulusçuluk fikri şöyle tanımlanmaktaydı:

“Bütün muasır milletlerle bir ahenkte yürümekle beraber, Türk içtimai heyetinin hususi seciyesini ve başlı başına müstakil hüviyetini mahfuz tutmayı esas sayar; bu itibarla, milli olmayan cereyanların memlekete girmesini ve yayılmasını istemez.”(Aslanoğlu, 2010)

Buradan yola çıkarak her alanında ‘milli’ ifadesi ve Türk ulusunu yansıtırma fikri değer kazanmıştır. ‘Milli’ kelimesi pek çok alanda kullanım bulmuştur. Milli müdafaa, milli iktisat, milli sanayi gibi ifadelerden sonra milli sinema, milli kütüphane gibi mimari yapıların da önüne söylenegelmiştir (Aslanoğlu, 2010). Türk mimarlar Kemalizm ideolojisinin temelindeki modernleşme fikrini diğer ulus devletlerinde olduğu gibi ‘moderni millileştirerek’ uygulama yolunu seçmişlerdir.

Türkiye ve diğer savaş ve sömürgecilik sonrası ulus devletleri modern mimariyi; milli bağımsızlık, milli gelişmişliğin gurur kaynağı olarak görmüşlerdir. Mimarlık, bu anlamda toplumu ve ülkenin reformlarını yansıtan simgesel değerler taşımıştır.

Mimarlık Tarihçilerinin günümüzde “I. Ulusal Üslup” olarak adlandırdığı ancak o dönemde “Milli Mimari Rönesans” olarak söz edilen yeni bir mimari arayış Cumhuriyetin ilk yıllarında (1923-1927) egemen olmaktaydı. Temelde ‘Osmanlı Canlandırmacılığı’ olarak tarif edilen bu akımın ürünlerinde Osmanlı motifleri çağdaş yapı sistemleriyle birlikte uygulanıyordu.

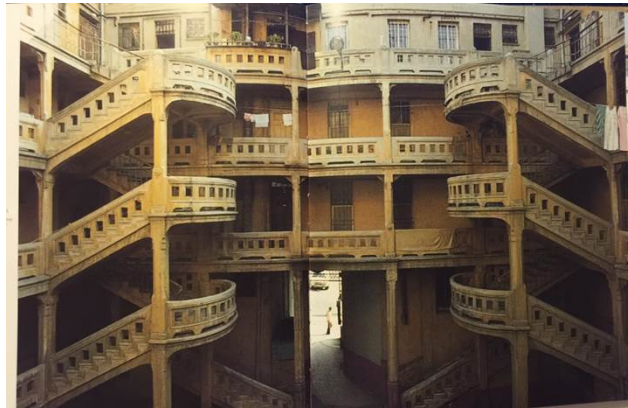
Osmanlı bezeme elemanlarının ve yapısal öğelerinin ulusal kimliği yansıttığı yaygın olarak düşünülmekteydi. İstanbul’da inşa edilen çok sayıda yapı bu fikir ve inşa teknikleriyle yapılmaktaydı. Türk mimarlık tarihinde ilk ‘modern söylem’ olarak nitelendirilebilecek bu akımla ‘Türk Mimari Kimliği’ oluşturulmaya çalışılıyordu.

Milli Mimari Rönesans'ın önemli bir temsilcisi Mimar Kemalettin Bey olmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren çok sayıda mimari eser ortaya koymuştur. Bunlardan bir tanesi 1922 yılında Laleli'de inşa edilen Harikzedegan Apartmanı'dır (Şekil 3.5.).

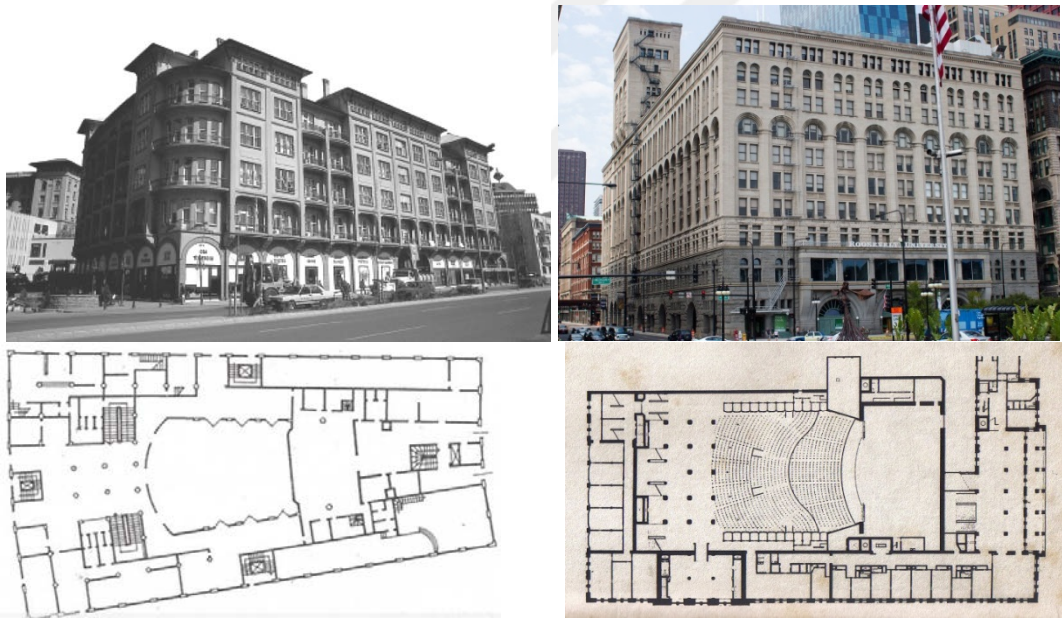
Şekil 3.5. Harikzedegan Apartmanı (Tayyare Apartmanı) Dış Cepheden Görünüş (Sey, 1999)

Harikzedegan Apartmanı, 1918 yılında Cibali, Fatih, Altımermer yangınında evsiz kalan insanlar için konut sağlamak amacıyla inşa edilmiştir. Konut için gerekli finansman halktan gelen bağışlarla sağlanmış, arsa da vakıflardan elde edilmiştir. Harikzedegan apartmanlarının en önemli yanı, Türk konut mimarisinde ilk kez betonarme taşıyıcı sistemin bu apartmanlarda kullanılmış olmasıdır. Harikzedegan apartmanları yalnızca betonarme kullanımı açısından bir yenilik getirmemiş aynı zamanda 124 konut ve 25 dükkanın da aynı blok içerisinde tasarlanmasıyla ilk toplu konut girişimi olarak değerlendirilebilir (Tekeli, 2012), (Şekil 3.6.).

Şekil 3.6. Harikzedegan Apartmanı (Tayyare Apartmanı) İç Mekandan Görünüş (Sey, 1999)

Mimar Kemalettin'in bir diğerk önemli apartman yapısı da 1927-28 yıllarında konut yetmezliği için dönemin mebuslarına kiraya verilmek üzere tasarladığı I ve II. Evkaf Apartmanlarıdır. Günümüzde de vakıfların mülkü olan Evkaf Apartmanlarının üst katları konut birimlerine, zemin katı dükkanlara ayrılmıştır. Bloğun orta kısmında bulunan tiyatro-oditoryum mekanı ve mekanın yapıya yerleşim şekli ile erken modern dönemin önemli yapılarından Adler ve Sullivan'ın Chicago Oditoryumu ile büyük benzerlik taşımaktadır. Her iki yapı da döneminin teknolojik özelliklerini üst düzeyde taşıırken (merkezi ısıtma sistemi, elektrik, asansör, modern tesisat düzeni) kültür ile ilişkilerini kesmemiş yapılardır. Kemalettin Bey Evkaf Apartmanlarında açıkça Osmanlı motifi kullanmadan Osmanlı mimarisi hissi uyandırırken Adler ve Sullivan da benzer şekilde Romanesk hissi uyandırmaktadır (Bozdoğan, 2015), (Şekil 3.7.).

Şekil 3.7. II. Vakıf Apartmanı, Ankara (URL-5) (solda), Chicago Oditoryumu (URL-6) (sağda)

Bu dönemde apartman yapıları artık yavaş yavaş İstanbul dışına yayılırken, İstanbul'da da tercih edilen konut yapıları halini almıştır. 1926 yılından itibaren apartman inşasında büyük bir artış yaşanmıştır. İstanbul'da özellikle Ayazpaşa, Taksim, Cihangir, Teşvikiye, Şişli gibi semtlerde ve kısmen de Beyazıt ve Laleli'de apartman inşaatları hız kazanmıştır. Yeni başkent Ankara'da ise ana akslardan biri olan Atatürk bulvarının çehresinde apartmanlar tek tük görülmeye başlanmıştır. 1932 yılına ulaşıldığında artık apartman konutundaki arz, tekil konutlardaki arzı geçmiştir

(Tekeli, 2012). Dönemin apartmanlarında cephe düzenlerinde Osmanlı etkisi hissedilse de plan düzenlemelerinde batı etkilerine rastlanmaktadır. İç mekanlarda ithal mobilya kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır (Aslanoğlu, 2010). Bu anlamda geleneksel Türk evinden batılı tarzda iç mekana yaklaşan evlere bir geçiş süreci yaşanmaktadır. Dönem boyunca teknolojiyi takip etmeye çalışan çağdaş olma eğiliminde çeşitli yapılar inşa edildiyse de Osmanlı canlandırmacılığı geçmişi biçimsel olarak tekrar eden bir yapı tasarımı anlayışına dönüşmekten öteye gidememiştir.

Milli mimari Rönesans'ın, eskiyi yeniden yaşatma fikri ile üretilen eserleri tüm dünyada gerçekleşen, sanatta ve mimarlıkta devrimler yaratan fonksiyonalist akılcı tutumla çelişmekteydi. Dönemin güncel mimarisinde kubbe, kemer, portik¹, taçkapı² gibi elemanların geçmişi yaşatmaktan başka bir amacı olmadan kullanılmasının bir anlamı bulunmuyordu (Aslanoğlu, 2010). Yatay kat bölümlenmeleri bazen gerçek katlara karşılık gelmeden kullanılmaktaydı. Yapıda birden fazla köşe dönüşü varsa, köşeler farklı kubbelerle belirtilmiştir ve bu kubbeler bazı örneklerde artık gerçekliğini yitirmiş yalancı örtüler olmuşlardır. Dönemin ünlü mimarlarından Zeki Selah,, Mimar dergisinde bu konuyu şöyle eleştirmiştir:

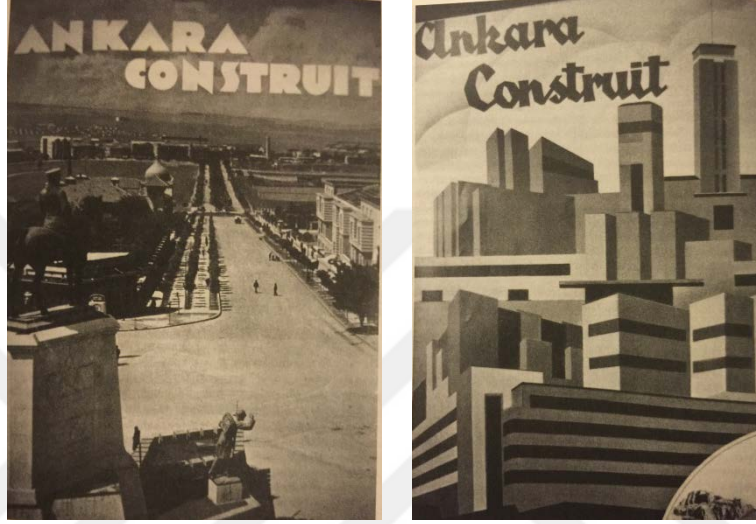
“Dıştan Osmanlı stili, bütün binalar aynı şekilde yapıldı. Yalnız milli duygu ile hareket edildi. Oysa mektebi bir hükümet binasına benzetmekte fayda yoktur.”
(Selah, 1931)

Osmanlı öğelerinin çağdaş yapılarda fikri altyapısı anlaşılmadan kopya edilmesi ile yaratılan bu Neo-Osmanlı akımı zamanla gözden düşmeye başlamıştır. 1930'larda CHP hükümeti yeni modern laik bir milli kültür oluşturma ideolojisiyle, Osmanlı'yı ve eski Osmanlı kimliğini anımsatacak mimari öğelerin yeni mimaride kullanılmasını kesin bir dille reddetmiştir (Bozdoğan, 2015). Osmanlı mimarisini anımsatacak her öğe geri kalmışlığın bir simgesi olarak yeni Türkiye'yi Batıya yanlış tanıttacağı için, ülkenin modernliğini temsil eden yeni çağdaş bir mimari yaratmaya çalışılmıştır.

¹ Üstü örtülü, önü sütunlu açık galeri. Bkz. Revak (Hasol, 2008).

² Büyük bir yapının zengin biçimde süslenmiş anıtsal girişi (Hasol, 2008).

1930’larda CHP hükümetinin izlediği politika dolayısıyla yaygınlaşan ‘eskinin terkedilmesi ve yeninin kabul edilmesi’ fikri özellikle yeni kentleşen Ankara üzerinden yapılan tasvirlerle ifade edilmekteydi. Bu bağlamda çok sayıda ‘önce ve sonra’, ‘eski ve yeni’ resimleri çeşitli yayınlarda halkla paylaşılmıştır (Bozdoğan, 2015). Bu yıllarda Türkiye’yi ziyaret eden çeşitli yazar, gezgin ve mimarlarca bu durum uluslararası ortamlarda yazılmış ve kaydedilmiştir (Şekil 3.8 ve Şekil 3.9.).

Şekil 3.8. Yeni başkent Ankara’nın La Turquie Kemaliste dergisinin kapaklarındaki modern yapılaşma ifadeleri (Bozdoğan, 2015)

Şekil 3.9. Eskiye karşı yeni tutumun karşılaştırılarak övülmesi (Bozdoğan, 2015)

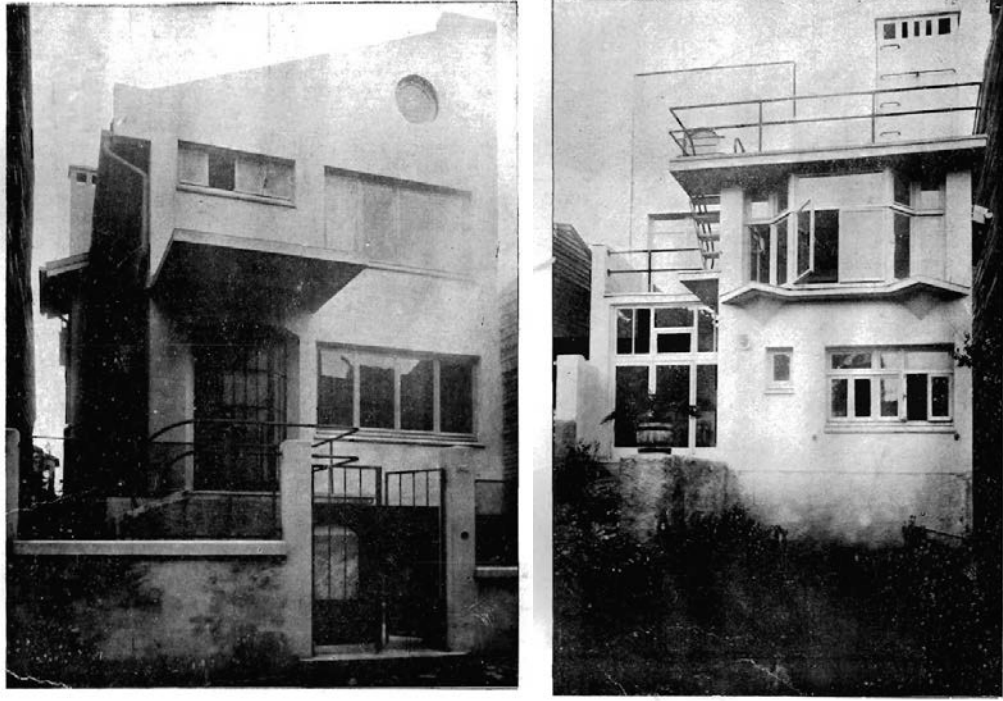
1930’lu yıllar toplumsal alanda da ‘eskiye karşı yeni’ fikrini savunmaktaydı. Bu alanda en önemli gelişmeler kadının toplumdaki ve ailedeki rolünün değişmesiyle gerçekleşmiştir. 1926’da kabul edilen medeni kanunun ardından kadının hukuksal anlamda gücü artmış, toplumda özgürlükçü yeni roller üstlenmeye başlamıştır. Meslek dallarında kadınların her geçen gün daha fazla yer almalarıyla birlikte evlerinde oturan Müslüman kadın profili değişmeye başlamıştır. Modern kadın imajları tıpkı modern mimari gibi ülkenin Osmanlı düşüncesinden uzaklaştırıldığını kanıtlayan bir temsil biçimiydi. Modern konutların kullanıcıları olan modern aileler yeni Türkiye’nin yaratmak ve dünyaya kanıtlamak istediği önemli bir olguydu. Bu amaçla yeni kadın imajları dergilerde yayınlanarak modernleşmenin toplumsal boyutu dünyaya tanıtılıyordu (Şekil 3.10).

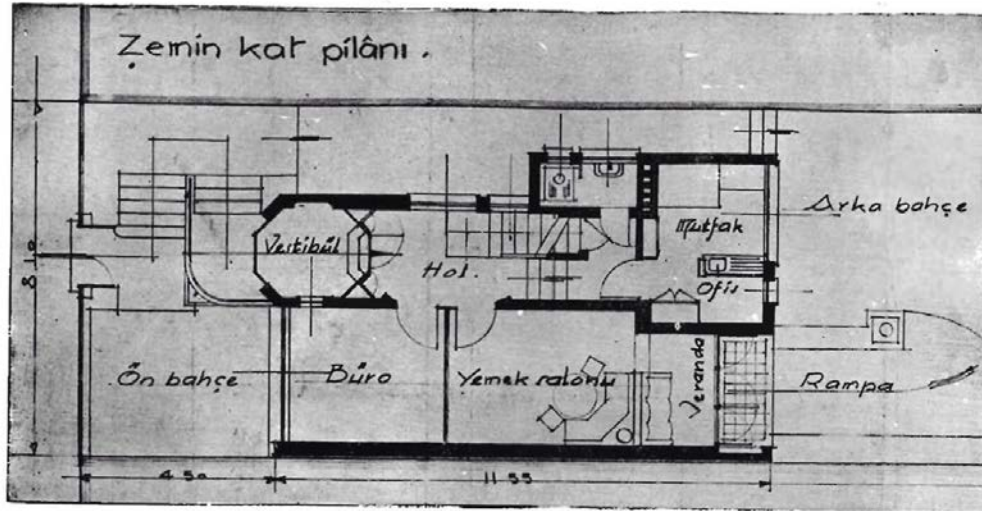
Şekil 3.10. Modern yaşantı ve modern kadın imgelerinin çeşitli yayınlarda halka ve dünyaya tanıtılması (Bozdoğan, 2015)

Türkiye’de toplumsal modernleşme hareketleriyle birlikte mimaride modernleşme hareketleri ancak 1930’lu yıllardan sonra etkili olabilmıştır. Yabancı mimarların Türkiye’de ilk olarak yabancı mimarların yaptıkları modern mimarlık eserlerini daha sonra yerel mimarlar da denemeye başlamışlardır. Bu yapılara örnek olarak Mimar dergisinde (1931) yayınlanan İstanbul’da Mimar Sırrı Arif Bilen tarafından inşa edilen Bekir Bey evi, kütle ve cephe düzeniyle Le Corbusier’in ilk evresindeki yalın

kütle ve cephe düzeniyle benzerlikler taşımaktadır (Aslanoğlu, 2010)(Şekil 3.11. ve Şekil 3.12.).

Şekil 3.11. Bekir Bey Evi Ön Cephe (solda), Arka Cephe (sağda) (URL-7)

Şekil 3.12. Bekir Bey Evi Zemin Kat Planı (URL-7)

Yabancı mimarların yanında kendi varlıklarını da kanıtlamaya çalışan Türk mimarlar, artık uluslararası etkilerle tasarlanmış yalın, biçim-işlev uyumu, güncel strüktürlerle tasarlanan düz çatı, teras kullanımı, serbest plan tekniği, simetriden kaçış, geniş şeffaf yüzeyler ve özellikle şerit pencerelerin kullanımıyla ürünler vermişlerdir.

Uluslararası üslubun konut yapılarına getirdiği yenilik, dönemin Türk mimarlarınca da destekleniyor ve ilgi görüyordu. Behçet Ünsal Arkitekt dergisinde (1939) yazdığı bir yazıda şunları dile getirmiştir;

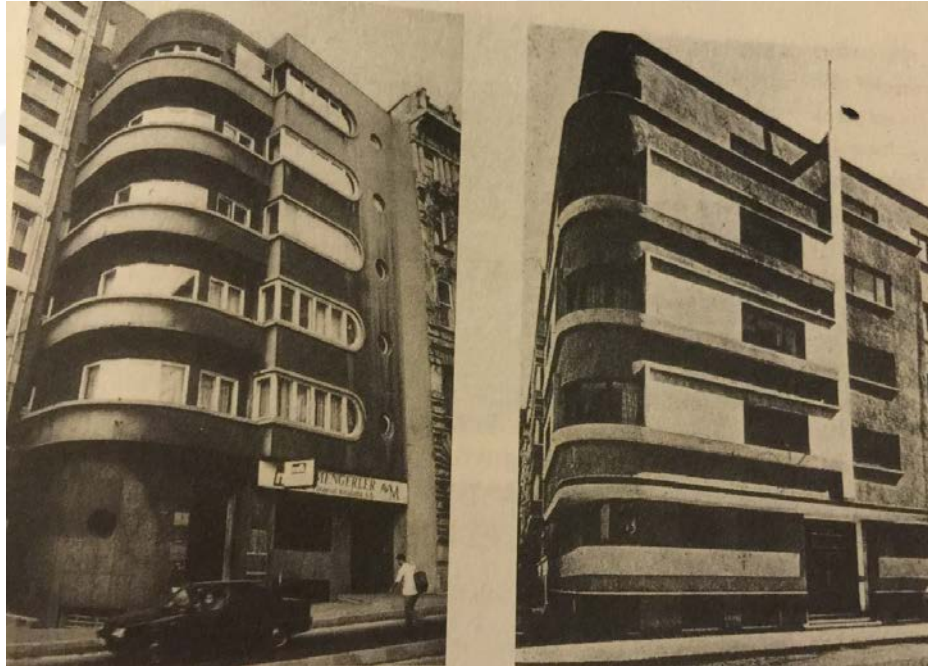
“Lisanımıza giren yeni kelimeler ve yaşama şeklimize tesir eden bu tarz hayat, evrensel ve sosyal bir değişimin bizim memlekete sirayet eden akislerinin birer ifadeleridir. Makine asrımızın görüş ve telakki tarzlarının ve yaşama şartlarının eskisine göre değişmiş ve farklı olmasıyla ki bizim geniş sofaları olan zengin ve büyük ahşap evleri kullanmak artık ağır gelmektedir. Yuvarlak çıkıntılı, köşe pencere, yeni şekil yuvaya, apartmana taşınmanın zarureti işte budur.” (Ünsal, 1939)

Behçet Ünsal burada modern mimari öğelerin konut mimarlığında benimsenmesinin nedenlerini ifade etmektedir. Rasyonel tasarım fikirleriyle üretilecek yeni konut yapıları olarak apartmanlarda sürdürülecek yaşıntının çağa uygunluk sağlamamız açısından da gerekli olduğundan bahsetmektedir.

Dönemin bu anlamda akılcı ve pürist ilk apartman yapıları Sedat Hakkı Eldem tarafından tasarlanmıştır (Aslanoğlu, 2010). Eldem’in gençlik yıllarında tasarladığı dönemin önemli bir konut yapısı Ceylan apartmanıdır (Şekil 3.13.). Apartman 1933’te Taksim’de Gezi Parkına bakan bir köşe parselde plan ve cephe özellikleri uluslararası üslubun etkisinde tasarlanmıştır. Yapıda yuvarlak köşe dönüşler görülmektedir. Bu yaklaşımın Türkiye’deki çıkış noktası da Eric Mendelsohn’un eskizleri ve Almanya’daki yapılarından gelmektedir (Aslanoğlu, 2010). Yapılara süreklilik ve dinamizm getiren bu dairesel köşe dönüşleri 1930’lu yılların yapılarında oldukça yaygın bir kullanım bulmuştur. Özellikle köşe parsellere yerleşmiş Ceylan Apartmanı gibi konut yapılarında Mendelshon etkisi tüm köşenin dairesel olarak dönülmesiyle veya balkonların yuvarlatılmasıyla izlenmektedir (Şekil 3.14.).

Şekil 3.13. İlk Uluslararası üslup mimari eserlerinden : Ceylan Apartmanı, 1933, Sedad Hakkı Eldem (Bozdoğan ve diğ., 2005)

Şekil 3.14. Apartman yapılarında yuvarlak köşe dönüşleri, Eric Mendelsohn etkisi (Solda Tüten Apartmanı, İstanbul, 1936, Mimar : Adil Denктаş ; Sağda Taksimde Bir Apartman, İstanbul, 1941, Mimar : Seyfi Arıkan) (Bozdoğan, 2015)

Dönemin bir diğer önemli apartman yapısı yine Sedad Hakkı Eldem'in gençlik yıllarına tekabül eden Bayan Firdevs Apartmanı (Güncel adıyla Seyhanlı Apartmanı)'dır. 1934 yılında İstanbul, Teşvikiye'de üç katlı olarak inşa edilen

apartmanın kübik ve pürist¹ kütle anlayışı Le Corbusier ile Amedee Ozenfant'ın ileri sürdüğü kütle organizasyonlarıyla benzerdir (Aslanoğlu, 2010). Giriş yuvarlatılarak içeri alınmıştır. Mendelsohn'un yuvarlak köşe dönüşlerinin etkisini bu apartman yapısında da görülmektedir. Giriş katında yeni yaşam standartlarının temsili olarak kapıcı dairesi, kalorifer dairesi ve çamaşırlık mekanları yer almaktadır. Üst katlarda konumlanmış konut birimlerinde şerit pencerelerin ardında salon ve yemek odaları yer almaktadır. Teras çatı kullanımı da yapının modern kütle biçimlenişinin bir ifadesidir (Şekil 3.15.).

Şekil 3.15. İlk Uluslararası üslup mimari eserlerinden : Bayan Firdevs Apartmanı (Seyhanlı Apartmanı), 1933, Sedad Hakkı Eldem (Bozdoğan ve diğ., 2005)

1930'larda etkili olan uluslararası üslup tüm dünyada mimarların aynı dille üretim yaptıkları belirli bir kurallar zincirinde tasarımlarını şekillendirdikleri bir dönem olmuştur. Geleneksel öğelerden kesin bir ifadeyle uzaklaşmış, tüm dünyada geçerliliği olan çağdaş bir mimari yaratılması hedeflenmiştir. Bu anlamda toplumsal

¹ Kübizmden çıkmış bir estetik akım, arıtmacılık. Özde kübizme dayanan Pürizm, kübizmden daha yalın bir soyutlamayı içerir. Pürizm'de bütün biçimlerin kare, üçgen, daire, küp, silindir gibi basit geometriler haline getirilebileceği savunulmuştur (Hasol, 2008).

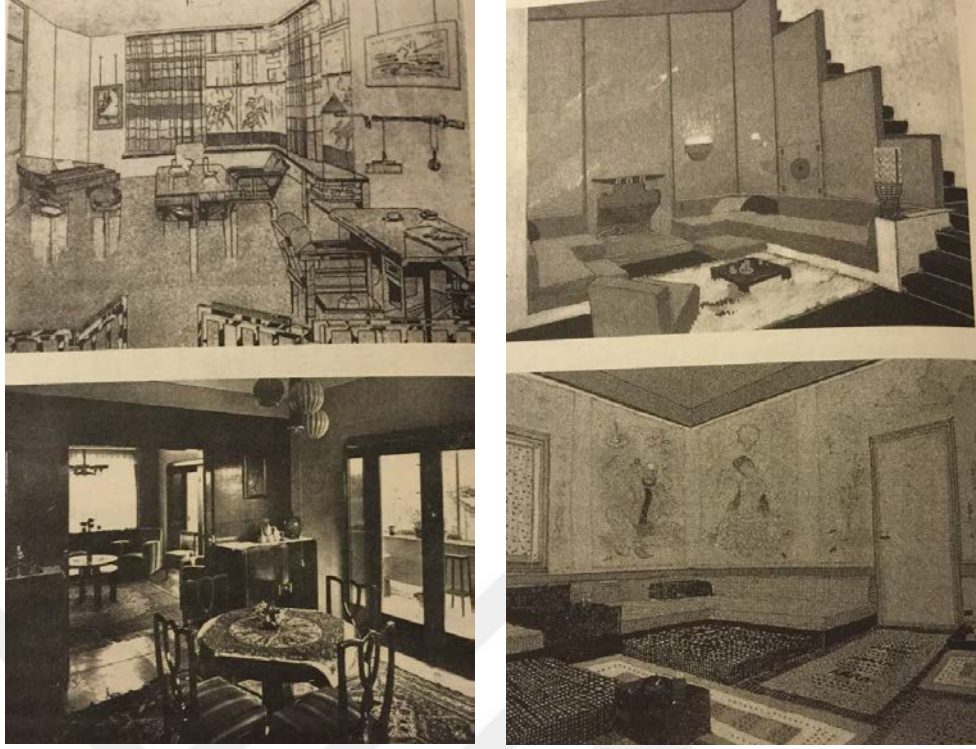
yaşantıda da modernleşme ve bunun bir getirisi olarak da modern mekanlarda yaşama fikri dönemde egemen olmuştur.

Tüm Dünyada gelişmekte olan ulusçuluk fikirleri ve milli kimliklerin bir şekilde temsil edilme isteği ve uluslararası üslubun kimliksiz yapılar oluşturuyor olması, Osmanlı'ya öykünmeden yeni bir milli mimari yaratma istemiyle sonuçlanmıştır. Bu durum aynı zamanda Türkiye'deki yabancı mimarların inşaat sektöründeki etkisini de azaltmaya yönelik olarak yerli mimarlarca desteklenmiştir. İstenilen yeni milli mimarinin nasıl olması gerektiğiyle ilgili kesin fikirler çabuk oluşmamıştır. Dönemin ünlü mimarlarından Zeki Sayar yeni yaratılacak olan milli mimarinin Türk mimarların ürünü olması gerektiğini şu sözleriyle ifade etmektedir;

“Her halde mimarimize, Türk karakterini muhallebici kaşıklarındaki Ayyıldız motiflerini taklit ile, hele duvarları, hacimlerini kopya ile, betonarme binalara ahşap saçak ve medreselerin tuğla ve taş işçiliklerini tatbik ile yaratmağa yeltenen ecnebi mimarlar verecek değildir.” (Sayar, 1938)

“Milli bir inkılap mimarisinin meydana gelmediğinden şikayetçiyiz. Şehirlerimiz yabancı eserleri ile dolarken, Türk mimarlarına yetişmek ve inkişaf etmek fırsatını vermezken bunu beklemek beyhudedir.” (Sayar, 1938)

Milli mimarinin tartışılması için Güzel Sanatlar Akademisi'nde 1934 yılında bir 'Milli Mimari Semineri' düzenlenmiştir (Aslanoğlu, 2010). Sedat Hakkı Eldem'in önderliğinde düzenlenen bu seminerde Türk sivil mimarlığı ve yaratılacak yeni milli mimari arasında nasıl bir ilişki kurulması gerektiği tartışılmıştır. Bu dönemde Sedat Hakkı Eldem Türk Evi'nin geleneksel öğeleri üzerinde derin araştırmalarda bulunmuş ve bu öğelerin çağdaş mimariyle nasıl bir araya getirilebileceği üzerine çalışmalar yapmıştır. Eldem'in İstanbul'da yaptığı özellikle yalı tasarımlarında dış sofalı ve orta sofalı plan tiplerini kullanması, köşk çıkmaları, pencere oranları, geniş saçak uygulamaları ile iç mekanda çağdaş mobilyalar yerine Türk tipi sedirler kullanması geleneksel Türk etkilerinin yansımalarıdır (Aslanoğlu, 2010), (Şekil 3.16.).

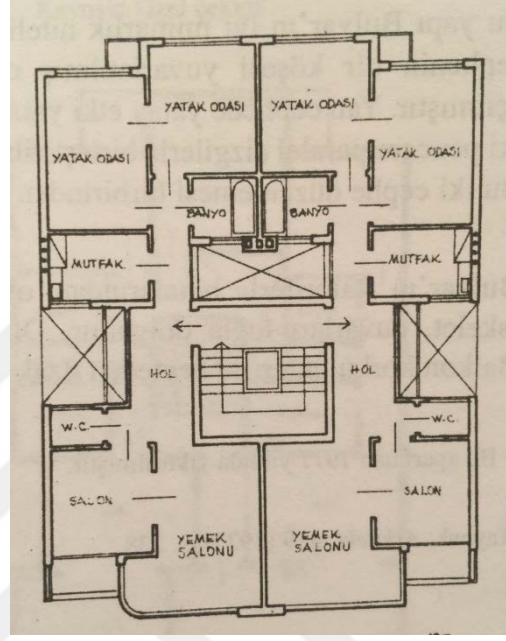
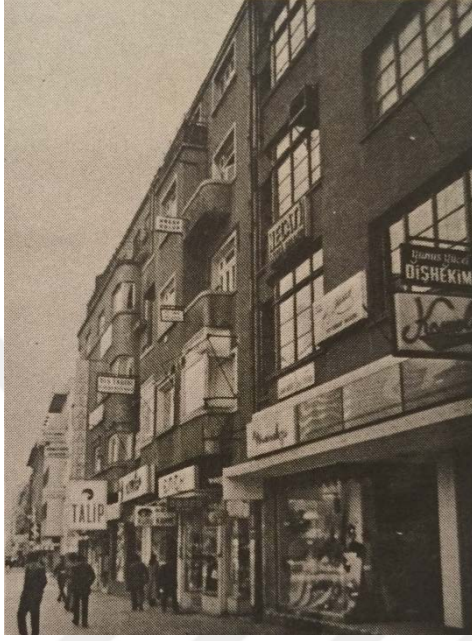

Şekil 3.16. Modernizmin sunduğu iç mekanlar (solda), Sedad Hakkı Eldem'in Türk Evi fikrinden yola çıkan iç mekanlar (sağda) (Bozdoğan, 2015)

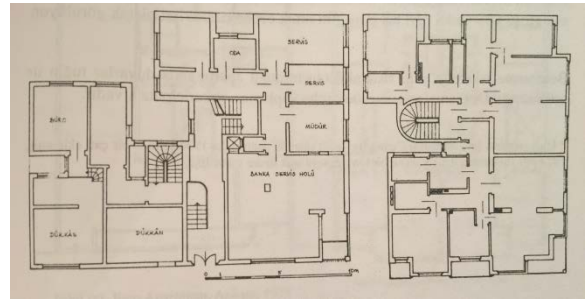
II. Ulusal Mimarlık döneminin yaygın konut arz biçimi apartman konutları olmuştur. Dönem süresince artan nüfusla birlikte küçük inşaatların yerini artık çok katlı apartman inşaatları almıştır (Atay, 1969). Ancak apartman konutları kentlerdeki kullanımlarına göre farklılıklar göstermiştir. Bir kısmı kira konutu olarak memurların kullanımı için inşa edilmişken (Ankara örneği) bir kısmı toplumun üst gelir grubuna hizmet eden lüks konutlar (İstanbul örneği) olarak inşa edilmiştir.

Ankara'nın elitleri 1930'lu yıllarda Atatürk Bulvarı üzerinde yer alan parsellere apartmanlarını yaptırmışlardır. İstanbul'a göre Ankara'ya o dönem talebin fazla olması arsa fiyatlarının İstanbul'dan daha yüksek seyretmesine neden olmuştur. Ancak Ankara apartmanlarının çoğu memurlara kiralanmak üzere yaptırıldığı için yine de mütevazı bir plan şemasına sahiptirler (Aslanoglu, 2010). Bulvar üzerinde yer alan apartmanlar, üç kat ve çatı katı olarak tasarlanmışlardır. Bazılarının giriş katları dükkan olarak kiraya verilmek üzere tasarlandığı için konut birimleri üst katlardan başlamıştır. Genellikle her katta iki daire ve her dairede de orta büyüklükte üç oda ve bir sofa yer almaktadır. Apartmanların bitişik düzende birbirine uyum sağlamasına dikkat edilmiştir. Apartmanlarda yatay şerit pencereler, köşe pencereleri

ve cephede girinti veya çıkıntı yapan balkonlar kullanılmıştır. Yapılarda betonarme iskelet sistem ve tuğla dolgu duvar kullanılmıştır. Ön cepheler gri edelputz¹ sıva ile kaplıdır. Üç katlı olarak tasarlandıkları için asansörlere ihtiyaçları olmamıştır (Şekil 3.17 ve 3.18.).

Şekil 3.17. Ankara’da Foto Apartmanı ve plan şeması, 1935, Seyfi Arıkan (Aslanoğlu, 2010)

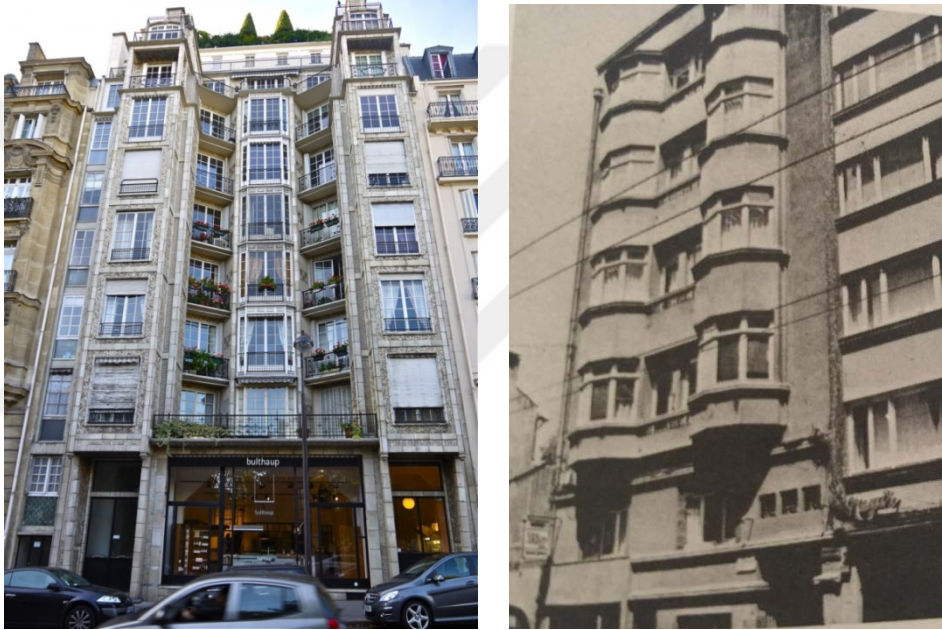

Şekil 3.18. Ankara’da Refik Bey Apartmanı(Zafer Apt.) ve plan şeması, 1933, Mimar Refik (Aslanoğlu, 2010)

İstanbul’da ise durum Ankara’da olduğundan oldukça farklı seyretmiştir. İstanbul’daki apartmanlaşmayı sağlayan kesim toplumun üst tabakası yani tüccarları ve sanayicileri olmuştur. Alanları yüz seksen metrekareye ulaşan, geniş ve hatta

¹ Bir çeşit dış sıva. Kabası 1m³ kum, 200 kg çimento, 0,300 m³ kireçten meydana gelen karışıma su katılarak; incisi de 1m³ kum, 300 kg çimento, 0,150 m³ mermer kireci harcı ile yapılır. Sıva harcına, renk vermek için uygun miktarda boya katılabilir (Hasol, 2008).

bazen dubleks daireleri de barındıran bu apartman yapıları toplumun üst kesiminin yaşaması için lüks konut birimleri olarak inşa edilmişlerdir. Çevrelerinde yer alan 19. Yüzyıldan kalma apartmanlarla benzerlik kurma çabası yapıların çok yükselmelerine sebep olmuştur. Bazı apartmanlar hukuki izinleri olmadığı halde 7 kat yüksekliğinde inşa edilmiştir. Ankara'daki apartmanlardan farklı olarak köşeli cumbamsı¹ çıkımlar yaptıkları görülmektedir. Bunlar Chicago Ekolü'nün yüksek katlı yapılarında ve August Perret'in Paris'te yaptığı Rue Franklin Apartmanı'nda daha çok ışık, güneş ve hava almak için yaptığı 'bay window'² yapı ögesini anımsatmaktadırlar (Aslanoğlu, 2010), (Şekil 3.19.).

Şekil 3.19. Rue Franklin Apartmanı, Paris (solda) (URL-8), Melek Apartmanı, İstanbul (sağda) (Aslanoğlu, 2010)

İstanbul apartmanları da dönemin yaygın yapım teknolojisi olan betonarme iskelet sistemle tuğla dolgu duvarla inşa edilmişlerdir. Ancak cephe kaplamalarında terranova, mermer sıva, piyer artifisyel³ kullanılmıştır. Girişler oldukça geniş tutulmuş, zemin katlar bazen dıştan mermerle kaplanmıştır. İstanbul'daki apartmanlardaki farklılık özellikle malzeme seçiminde ithal ürünlere de rastlanması olmaktadır. Bu duruma örnek olarak da İtalya ve Avusturya'dan asansör kabini, iç

¹ Eski Türk evlerinde zemin katının üzerindeki katlarda dışarı taşan, çoğu kafesli oda bölümü (Hasol, 2008).

² Bakıncak, cumba penceresi, çıkma pencere, şahniş (Hasol, 2005).

³ Yapma taş sıva, mozaik sıva, suni taş sıva (Hasol, 2008).

mekanlar için de rus parkelerin ithal edilmesi verilebilir. Apartmanların çoğunda asansör kullanılmıştır. Salon ve odalarda çift tavan ile gizli aydınlatmalar kullanılmış, ıslak hacimlerde en kaliteli mermer ve seramikler kullanılmıştır (Aslanoğlu, 2010).

Dönemin modern apartmanları inşa edilirken ideal ev ve ideal aile imajları çizilmeye devam etmekteydi. Modern, hijyenik ve rasyonel olarak tasarlanmış evlerde serbest planlar, açık mutfaklar, mekan akışları ve geçirgenlik gibi olgular önemliydi. Dergilerde yayınlanan ideal ev portrelerinde geniş salonlar, geniş teraslarda evin erkeğinin ve kadınının eğitim görmüş ve çalıştığı, çocukların da eğitim görmekte olduğu mutlu bir yuva imajı çizilmekteydi (Bozdoğan, 2015), (Şekil 3.20). 1930'ların 'kübik apartmanları' Avrupa'nın sunduğu modern hayat imgelerine ve çağa uyum sağlandığının bir kanıtı gibi dönemin elitlerinin ürettiği bir mimari söylemdir. Aranılan milli mimari değerlere ulaşamamış, modernleşme fikri Türk kültüründen uzaklaşarak mimari kimliksizleşmeye dönüşmüştür ve başarılı olunamamıştır.

Şekil 3.20. Kübik Apartmanlarla ilgili dönemin yayınlarında çıkan bir karikatür (Bozdoğan, 2015)

Gazeteci Hüseyin Cahit Yalçın bu konudaki eleştirilerini Yedigün dergisinin farklı sayılarında şu şekilde ifade etmiştir:

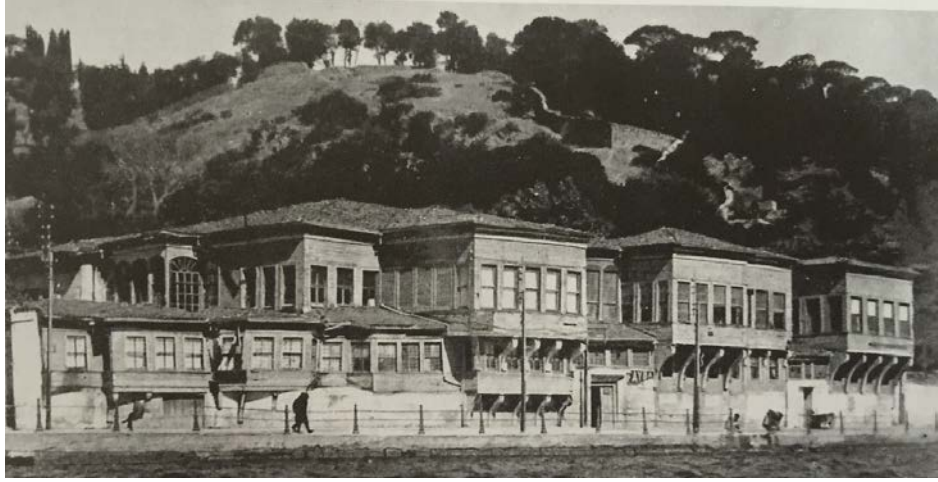
“Şimdi kübik apartmanlar yapıyoruz ve gerçekten alafranga denilebilecek salonlar döşüyoruz. Fakat bütün bunların üstünde bizim olan bir ruh, bir zevk yoktur ve mazinin asıl zevki, eski abidelerimizin, hatta bazı eski bahçeli evlerimizin üzerinden incinmiş bir kalp ile bize sitemli sitemli bakmaktadır.” (Yalçın, 1937)

“Biz evimiz mefhumu içinde ailemizi, muhitimizi, ecdadımızı severdik. Bugün belki modern apartmanlara taşındık. Fakat bu bizim için bir ocak değil, bir “ev” değil. Bu mükellef, muhteşem binaların içinde bir kiracıyız. “Ev” manasını kaybetmiştir.” (Yalçın, 1938)

Türk mimarların dışında yabancı mimarlar da kübik mimarının Türk kültürüne uymadığının, zengin Türk Yaşam kültürünün mimari ürünlerinin yaratılması gerektiğinin altını çiziyorlardı. Bruno Taut da tüm dünyada aynı şekilde uygulanan ve mimarileri kimliksizleştiren ‘kübik ev’ fikrinden uzaklaşıp Türk Evi fikrinin desteklenmesi gerektiğini düşünen mimarlar arasındaydı. Bu konuda Taut, Her Ay adlı dergide şu sözleri söylemiştir:

“Yeni ‘Türk Evi’ ancak mimarlarınız, artık her yerde orta malı üslup haline gelen kübik üslup modasından kurtulduğu zaman doğabilecektir. İşte ancak o vakit modern tekniğin terakkileri tam bir fikir serbestliği ile tatbik edilecek, gerek ev ve gerek diğer binaların bir kısmı için de iklim her şeyden önce göz önünde tutulacak ve bu suretle adeta kendiliğinden, eski Türk evinin bazı karakteristik hususiyetlerine dönülecektir.”(Taut, 1938)

Le Corbusier de İstanbul’daki geleneksel ahşap evlerin kimliğini değiştirecek herhangi bir müdahalede bulunulmamasını dönemin hükümetine önermiştir (Bozdoğan, 2015). İstanbul’daki modernleşmeyi İstanbul’a yapılan bir hakaret olarak görmektedir. Şark gezisinde Türk yerel mimarisinde ahşap yapıların çıkıntılı üst katlarından, cumba tasarımlarından ve pencere düzenlerinden oldukça etkilendiğini ifade etmiştir (Corbusier, 2009). Le Corbusier’in ikon projeleriyle Türk Evi arasındaki analogik bağlantı özellikle İstanbul boğazında yer alan yalı tipleri ile ifade edilebilir (Şekil 3.21. ve 3.22.). Çünkü burada da üst kat belli bir kaidenin üzerinden yükselerek dışarı taşar ve bir yükselme meydana getirir (Franck, 2015).

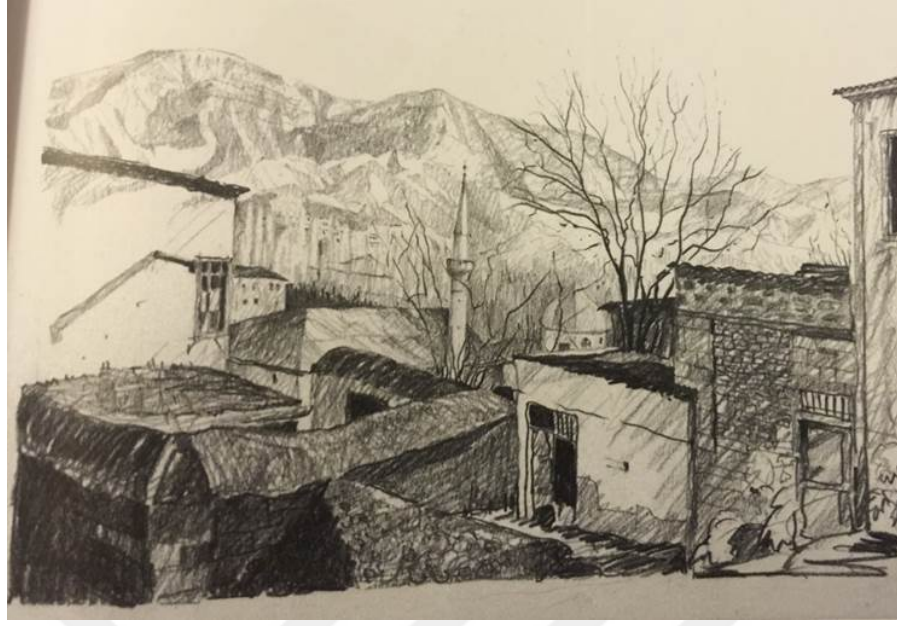

Şekil 3.21. Boğaziçi’nde 18. Yüzyıla ait ahşap bir Türk Evi (Franck, 2015)

Şekil 3.22. Le Corbusier’in Marsilya’da yaptığı bir modern konut yapısı (URL-9)

Ernst Egli de Türk Evi’nin kimliği üzerine araştırmalarda bulunmuş modern Türkiye’nin yabancı mimarlarından biridir. Egli, Türkiye’deki yerel mimariyi incelemeye ülkeye adım attığından itibaren başlamıştır. Anadolu’ya çeşitli geziler yapmış ve izlenimler edinmiştir (Şekil 3.23.). Modernizm ile gelenek arasında bir bağ kurmanın gerekli olan modern Türk kimliğini yaratacağını düşünmektedir. 1932’den itibaren Mimarlık Akademisi’nde verdiği “Milli Mimari” dersi çerçevesinde 1930’lu yılların sonu ve 1940’larda Türk modernizmine ve milli rönesansa yol gösterecek çalışmalarda bulunmuştur. Ona göre modern mimari ancak farklı coğrafyalara ve kültürlerle sağlanan uyumun gerçekleşmesiyle anlam kazanmaktadır (Egli, 1930).

Şekil 3.23. Ernst Egli'nin geleneksel Türk Evi'ni resmettiği eskiz çalışması, 1930 (Franck, 2015)

Evrensel mimarlık değerlerinin yerel geleneklerle bir arada kalabilmesi fikri, Egli için büyük öneme sahip olmuştur. Ancak burada 'ulusal modernizm' kavramı kendi içinde bir çelişkiyi barındırmaktadır. Kemalizm'de modern hareket çağdaşlığa, uygarlığa işaret ederken ulusallık da kültür ve geleneğe işaret etmektedir. Ulusal kimliğin korunması için bu iki kavramın bir arada var olması gerekirken aslında bunun imkansızlığı da belirgindir. Egli, bunun çözümünü sentezlemekten öte işlevsel olarak modern biçimsel yönden geleneksel bir mimari ile iki kavramın yan yana yer almasında bulmaktadır. Egli, Mimari Muhit adlı yazısında, modern mimarlığın ilkelerinin doğru özümsemediğinden şikayet etmektedir (Egli, 1930). Modern bir evin ancak geleneksel değerlere uygun modern tekniklerle yere/yöreye uyarak inşa edilmiş bir ev olabileceğini ifade etmektedir.

Egli, "La Turquie Kemaliste" dergisi için yazdığı bir makalesinde (1936); Türk evinin başlı başına bir gelişim arz ettiğini, düşünsel anlamda son derece değerli, sanat tarihi alanında da henüz yeterince araştırılmamış gizli bir hazine olarak değerlendirmektedir (Franck, 2015) (Şekil 3.24.).

Şekil 3.24. Ernst Egli'nin makalesinden Türk Evi görseli ile tasarladığı İsviçre Büyükelçilik yapısı arasındaki biçimsel ilişki (Franck, 2015)

Yabancı mimarların Türk Evi ve geleneksel konut kültürüyle ilgilenmesi oldukça ironik bir durumdur. Nalbantoğlu (1993)'na göre yabancı mimarlar, geleneksel mimarının Türkiye'nin mimarlık söylemine girmesinde önemli rol oynamışlardır. 'Küçük' tartışmasının hakim olduğu bu süreçte, yerel mimarlık çeşitli Türk ve yabancı mimarlarca da denenmişse de başarılı bir Türk kimliği kompozisyonuna ulaşamamıştır.

3.2. Türkiye'de 1950-1980 Yılları Arasında Apartman Tasarımı Yaklaşımlarındaki Gelişmeler ve Geleniğin İzleri

Türkiye'de 1950 ve 1980 yılları arasındaki mimarlık zeminini ve ürünlerini anlayabilmek için öncelikle dönemin ekonomik ve sosyal altyapısını algılamak gereklidir. 1950'ye kadar geçen süreçte Dünya dengelerini sarsan iki dünya savaşı ve bir ekonomik bunalım yaşanmıştır. Bunların etkilerini Türkiye'de de görmek elbette kaçınılmazdır. Bu dönem özellikle ekonomik ve siyasi anlamda ülkede büyük değişimlerin yaşandığı bir dönem olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Dünya'da ekonomik ve ticari ilkelerin tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini düşünen devletler, Bretton Woods konferansına katılarak sonuç belgesini imzalamışlardır (Batur, 1998). Büyük Bunalım'dan sonra gerçekleşen bu durum ülkelerin dışa kapalı ve kendine yetme politikasındaki ekonomilerini yeni ihtiyaçlar çerçevesinde tekrar gözden geçirmelerini öngörüyordu. Türkiye de bu konferans belgesini imzalayan ülkelerden biri olarak uluslararası ekonomik sisteme geçişi kabul eden ülkelerden biri olmuştur. Türkiye'de Cumhuriyet'in ilk yıllarında izlenen politikanın yerine yeni ilişkiler sistemi içinde bu yeni liberal düzen, devlet yatırımlarını değil özel sektör yatırımlarını

gerektirmektedir. Bu ekonomik gelişmeler, Türkiye'nin inşaat sektörüne ve mimarlık ortamına da derin bir şekilde yansımıştır. Öncelikle yapı talebinin kaynakları el değiştirmiştir. Ekonomide özel teşebbüs yatırımlarının payı artmış ve bunda da mimarlık alanının ekonomideki payı yükselmiştir.

Bu dönemde özellikle tarımda makineleşmeye yatırımın artmasıyla insan gücüne ihtiyaç azalmış, insanlar büyük kentlerin çevresinde kurulan fabrikalarda çalışmak üzere ekonomik sebeplerle kırsal bölgelerden kentlere göç etmiştir. Bu durum kentlerde hızlı bir nüfus artışına ve barınma ihtiyaçlarının artmasına neden olmuştur. Sayısal verilerle kentsel nüfus 1950-60 yılları arasında toplam ülke nüfusuna oranla %80'e varan bir artış göstermiştir (Osman, 1998). İstanbul başta olmak üzere diğer büyükşehirlerde yaşanan bu büyük göç, kentlerin çehresini tamamen değiştirecek bir sürecin başlangıcı olmuştur. Tekeli'ye göre Türkiye'de yaşanan konut sorunu bu dönemde başlamıştır (Tekeli, 2012). Büyükşehirlerde yeni ekonominin yarattığı üst gelir grubunun konutları her geçen gün kent silüetlerinde yükselirken, dar gelirlilerin konutları da kentin çeperlerinde her gün yüzlerce artmaktaydı. Artan konut ihtiyacına devlet yoluyla cevap verilemeyince yeni konut sunum biçimleri ortaya çıkmıştır. İlk toplu konutlar ile ilk kooperatif evleri bu dönemde ortaya çıkan barınma gereksiniminin sonuçlarıdır. Konut sorunun çözülmesine katkı sağlamak için 1958 yılında İmar ve İskan Bakanlığı kurulmuştur.

Konut sorunu çözilemeyince konut yapımını teşvik edici çeşitli kanunlar çıkartılmıştır. Bunlardan ilki 'Emlak Kredi Bankası Kanunu'dur. Bu kanunla, konut ihtiyacı olan halka, uzun vadeli düşük faizli krediyle konut sağlamak amacıyla çok sayıda konutun yer aldığı toplu konutlar inşa edilmiştir. Bu dönemin bir başka önemli yasası da 'Bina Yapımı Teşvik Kanunu' olmuştur. Bu kanun da boş arsaların belediyelere verilmesini ve belediyelerin de bu alanları konut ihtiyacı olan vatandaşlarına vermesini öngörmektedir (Sey, 1998).

50'li yıllarla birlikte kentlerde yeni kanunlar çerçevesinde kredi koşullarına uygun standartlarda çok sayıda apartman bloğu inşa edilmiştir. Ancak kentler bu yoğunluğu kaldıracabilecek alt yapı hizmetlerine sahip olmadıkları için düzenli bir kentsel gelişim yaşanmamıştır. Konut inşasının düzenlenebilmesi için çeşitli uygulamalar yapılmıştır. 'Sosyal Konut' kavramının gündeme gelmesi ve 1961 yılı anayasasında

konut hakkının güvence altına alınması için adım atılması bu uygulamalardan bazıları olmuştur. Bu yasa, sağlığa uygun ve ucuz konut inşasını ve konut kredilerinin gerçek ihtiyaç sahiplerine verileceğini ve ihtiyaç sahiplerine konut sağlanacağını ifade etmekteydi (Mutdoğan, 2014). Bu dönemde apartmanlaşmanın hızla artması Cumhuriyetin erken dönemlerinde olduğu gibi batılı yaşam tarzının temsili ve statü göstergesi değil artık kentsel rantın sonuçlarıydı (Sey, 1998). Yeni getirilen yasalarla birlikte artan apartman inşaatları ülkenin doğusu ile batısı arasında hiçbir yerel özelliği gözetmeden inşa ediliyordu. Bu durum şehirlerin kendilerine has özelliklerini göz ardı ederek, birbiriyle aynılaştırıyor ve böylece kentler kimliksizleştiriliyordu. Kentlerin yere ait mimari özelliklerini koruma konusunda henüz bilinç kazanılmamıştı.

Bu dönemde apartman inşaatları, büyükşehirlerde devlet bütçesiyle özellikle Emlak ve Kredi Bankası tarafından yapılmaktaydı. Bu girişimlerden biri 1956 yılında başlanıp 1960 yılında tamamlanan İstanbul, 4. Levent mahallesidir (Sey, 1998). Mahalle tek sıra evler, sıra evler ve çok katlı apartman bloklarından oluşan 345 konut birimini içermektedir (Şekil 3.25.).

Şekil 3.25. Emlak ve Kredi Bankası tarafından yapılan 4. Levent Mahallesi Apartman Blokları Çizimi, 1956 (Aru, 1956)

Şekil 3.26. Emlak ve Kredi Bankası Atatürk Bulvarı Blok Apartmanları, 1957 (Arkitekt, 1957)

1957 yılında bankanın başka bir apartman blokları projesi şehrin en yoğun bölgelerinden biri olan Atatürk Bulvarı'nda gerçekleştirilmiştir (Şekil 3.26.). Ancak bu iki konut projesi uygulaması da bankanın kuruluş amaçlarıyla çelişmektedir. Bu konu Arkitekt (1957) dergisinde şöyle eleştirilmiştir :

“Apartman dairelerinin büyük tutulmuş olması mesken probleminin İstanbul Belediyesi’yle Emlak Kredi Bankası’nda maalesef elan yanlış bir anlayışla sevk ve idare edildiğini göstermesi itibariyle dikkate şayandır. Belediye’nin vazifesi büyük apartman daireleri inşası değil, 2-3 odalı küçük ve ucuz kiralık daireler meydana getirmesidir.” (Arkitekt, 1957)

Emlak ve Kredi bankasının inşa ettiği apartmanlar teknik yönden ihtiyaçları karşılarsa da düşük gelirli grubun konut ihtiyacını karşılamada yetersiz kalmıştır. Dönem boyunca çeşitli özel teşebbüslerce de apartman inşaatları devam ederken bu süreci hızlandıran ‘kat mülkiyeti’ kanunun yasalaşması olmuştur. Konut arzında yap-sat usulünün egemenliği bu yasayla birlikte en üst noktasına ulaşmıştır.

1965 Yılıının Haziran ayında 634 sayılı ‘Kat Mülkiyeti’ kanunun çıkmasıyla mülkiyet parçalanma sürecine girilmiştir (Balamir, 1975). Daha önceleri apartman gibi çok sayıda konut biriminin aynı parselde yer aldığı yapılarda mülkiyet yoğunluğu çok fazla sorunu da beraberinde getirmekteydi. Bu yasayla birlikte bağımsız mülkiyete ait olabilecek en küçük birimler, yapıların bölümlerine kadar indirgenebilmekteydi.

Böylece yapıların ‘ayrı ve başlı başına kullanıma elverişli’ olan bölümleri için bireysel mülkiyet hakkı mevcut olabilecekti. Yasada daha önce kurulan ortaklık ve irtifakların üç yıl içerisinde kat mülkiyetine çevrilmesi şartı konmuştu. Bu durumda bir yapıya ait mülkiyetler ancak yapının yıkılmasıyla ortadan kalkmaktadır. Apartmanlarda ortak mülkiyet hakkı çerçevesinde yaşayan kullanıcılar artık konutlarını kendi bireysel mülkiyetlerine geçirebilecek ve yasal hak sahibi olabileceklerdi. Bu yasayla birlikte gelen mülkiyet parçalanması tekil yapıların yıkımına ve çoklu kullanıma ait yapıların inşasının artmasına sebep olmuştur (Balamir, 1975).

60’lı yıllarda milliyetçi ideolojinin etkisini kaybetmesiyle uluslararası mimarlık etkisi altında başlayan mimarlık söylemi giderek daha çoğulcu bir özellik kazanmıştır. O dönemde ülkede tek bir mimari akımın üstünlüğünden söz etmek artık mümkün değildir. Düşüncelerdeki çeşitlilik mimarlık ortamında da karşılığını farklı denemelerde bulmaktaydı. Rejyonalizm¹, organizm², historisizm³, brutalizm⁴, yeni monumentalizm⁵, sembolizm⁶ gibi çok sayıda ifade mimarlığın kavramlarını tanımlamak için kullanılmaktaydı (Sey, 1998). Geniş bir tasarım anlayışı çerçevesinde gelişen bu dönemde mimarlık ürünlerinin çoğu kendi söylemleri için başarılı sayılabilirler ancak genel tutumdan sıyrılacak nitelikte bir ürün yoktur (Tanyeli, 1998). Ancak Sedat Hakkı Eldem bu konuda ayrı tutulabilir. O geçmiş dönemlerde de üzerinde çalıştığı gibi bu dönemde de geleneği modernizm bağlamında içselleştirmeyi deneyen, geleneksel Türk Evi kompozisyonunun tasarimsal verilerini kullanmayı amaçlamıştır. Modern kuramı Batı’dan doğrudan almamış, yerli malzeme ve oranlarla Türk kimliğine ait ürünler vermeye çalışmıştır. Sedat Hakkı Eldem’in dönemin mimarlık söylemi üzerindeki etkisi bu anlamda büyük olmuştur (Şekil 3.27.).

¹ Bölgeselcilik (Hasol, 2008).

² 20. Yy’da gelişmiş, hareket şemasından giderek mimari biçimler yaratılmasını ilke olarak benimseyen, Alman kökenli mimarlık akımı (Hasol, 2008).

³ Tarihselcilik (Hasol, 2008).

⁴ Yapılarda teknik mükemmellik yerine doğallık, kendi kendine olmuşluk hissi veren örtüsüz malzemenin kendi yüzüyle ifade edilen mimarlık terimi (Hasol, 2008).

⁵ Anıtsalcılık.

⁶ Simgecilik (Hasol, 2008).

Şekil 3.27. Bayramoğlu Apartman yalısı, 1969, Sedad Hakkı Eldem (URL-10)

Dönemin mimari söylemleri üzerinde etkili olan bir diğer isim de Bülent Özer olmuştur. Mimarlık terminolojisine 1963 yılında ‘rejyonalizm’ kavramını kazandıran akademisyen mimar Özer, Türkiye’nin 20. Yüzyıl mimarlığını universalizm¹ ile rejyonalizm arasında salınımlar dizisi olarak nitelendirmiştir (Tanyeli, 1998). Ona göre, Türkiye kimi zaman universalist Batı mimarlığının peşinden gitmiş, kimi zaman da kendi kültürümüzden yola çıkan mimari yönelimleri izlemiştir. Cumhuriyet’in modernleşme hareketlerinden beri sürekli tekrarlanan düşünce Batının izinde batı kadar modern olup hem de kültürel anlamda varlığını sürdürebilmek olmuştur. Ona göre ‘Rejyonalizm’ bu beklentileri karşılayan bir mimari söylemdir. Ancak gelişen çok sesli mimarlık ortamında geleneğe atıfta bulunan bu söylem de beklenen etkiyi yaratamamıştır.

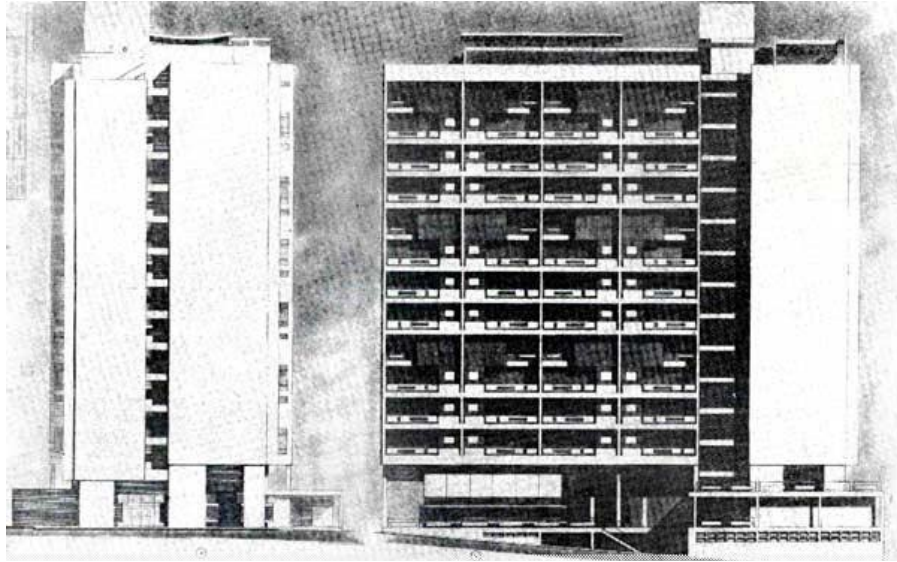
Bu dönemde çok farklı konut biçimleri gelişmiş olsa da plan ve mekan organizasyonlarında genellikle uluslararası üslup etkili olmuştur. Planlar incelendiğinde odaların yatak odası, yemek odası, oturma odası gibi özel eylemlere ayrıldığı görülür. Geleneksel kültüre ait sofa, genellikle yemeklerin yendiği ve odaların ısınmasını sağlayan sobaların yerleştirildiği bir alan haline gelmiştir. Konutlarda salonlar artık ‘salomanje²’ diye adlandırılan yeni bir kavramla bir arada

¹ Evrenselcilik (Hasol, 2008)

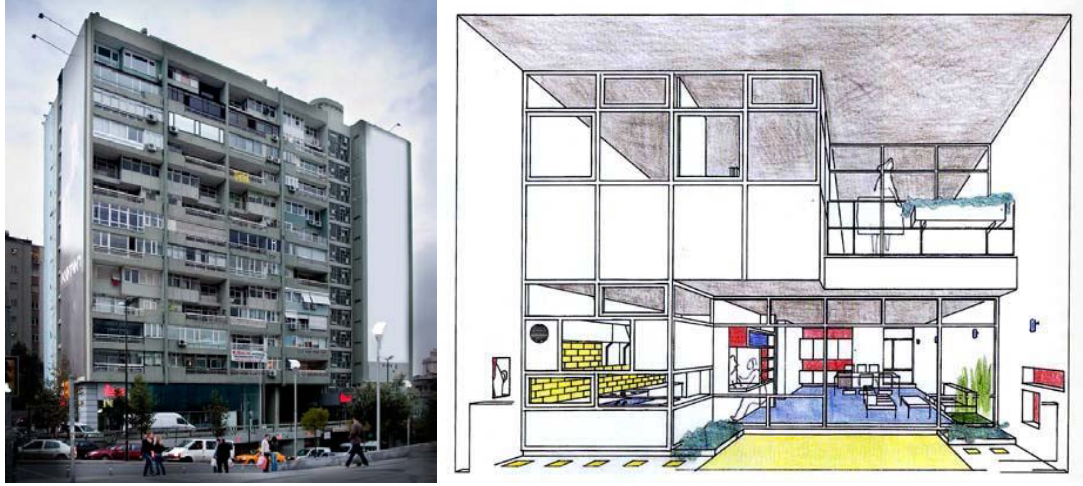
²1970’li yıllarda ortaya çıkan salonda oturma bölümü ile ayrılmış yemek odasını tarif etmek için kullanılan kavram.

yer almaktadırlar. Mutfağın yakınında kiler ve yatak odalarının yakınında sandık odaları konumlanmıştır. Isınma sisteminde sobadan kat kaloriferine geçiş günümüzde kullanılan üç oda bir salon konut tiplerinin yaygınlaşmasını sağlamıştır. Çamaşır ve bulaşık makineleri gibi yeni teknolojik aletlerin günlük yaşamda kullanılmasıyla mutfak ve banyoda bunlar için ek alanlar oluşturulmuş, bunun sonucu olarak da boyutları büyümüştür (Mutdoğan, 2014). Dairelerin hemen hepsinde artık balkon kullanılmaktadır. Bu durum mahremiyet sınırlarının eskiye oranla daha silikleştiğini göstermektedir.

Dönemin önemli apartman yapılarından Hukukçular sitesi Mecidiyeköy Büyükdere Caddesi üzerinde yer almaktadır. Haluk Baysal ve Melih Birsal tarafından 1960-67 yılları arasında inşa edilen Hukukçular sitesi Le Corbusier'in Marsilya'daki Unité d'Habitation yapısından etkiler taşımaktadır. 12 katta 66 daire içeren yapıda sosyal ve ticari etkinliklere yönelik de birimler yer almaktadır (Arkiv, 2009), (Şekil 3.28 ve 3.29.). Dönemin öne çıkan apartmanlarında modern etkiler göze çarpmaktadır. Gelenek ile kurulması denenen ilişkiler yerini tekrar dünyaya uyum sağlama çabasına yani uluslararası üsluba bırakmıştır.

Şekil 3.28. Hukukçular Sitesi (URL-11)

Şekil 3.29. Hukukçular Sitesi fotoğrafı (solda), iç mekan eskizi (sağda) (URL-11)

Bu dönemde yapım sistemi olarak genellikle betonarme yapı sistemi kullanılmışsa da yeni bir yapım sistemi olarak çelik de kullanılmaya başlanmıştır. Daha hızlı bir üretim sağlaması ve dayanımının yüksek olması çelik yapı sisteminin tercih edilmesinde etken olmuştur. Büyükşehirlerde yer alan apartmanlarda çelik strüktür ile inşa edilmiş yapılara az da olsa rastlanmaktadır. Bu yapılardan bir tanesi 1975 yılında Haluk Baysal ve Melih Birsal'in Sarıyer'de Kamhi ailesi için tasarlamış olduğu Kamhi Apartmanıdır (Şekil 3.30). Yapı dönemin ilk çelik strüktürle tasarlanmış apartmanlarından bir tanesidir. 6 kat boyunca her katta geniş birer daireye sahiptir. Dairelerde 4 oda, 3 banyo, 1 tane de büyük bir salon bulunmaktadır. Kapalı otoparkı, çatı havuzu ve depo birimleriyle dönemin apartmanlarından farklılaşmaktadır. Geniş cam yüzeyleri ve yataylığı vurgulayan kütlesiyle geleneksel etkiden uzak uluslararası üslup etkisini okuyabildiğimiz bir yapıdır. Bu yapıda böyle bir gelenekten kopuşun nedeni Yahudi bir aile olan Kamhi ailesinin istekleri doğrultusunda tasarlanması olabilir.

Şekil 3.30. Kamhi Apartmanı, 1975
(URL-12)

1950 ile 1980 yılları arasında çok sayıda mimari üslupla konut sorununa yanıtlar aranmıştır. Çoğulcu bir söylemle üretilen konut yapılarında geleneksel izlere Sedad Hakkı Eldem ve onun izinde ilerleyen mimarlar hariç çok fazla rastlanmamıştır. Sedad Hakkı Eldem'in yalı tasarımlarında Türk Evi'ni anımsatıcı pencere oranları ve geniş saçaklar kullanılsa da, konut sunum biçimlerinde belirgin bir Türk kimliği yaratmada yeterli olamamıştır. Plan özelliklerinde sofa kullanımı dışında Türk kimliğine ait bir özellik kalmamıştır. Kitle iletişim araçlarının eskiye oranla daha yaygınlaşması, yurtdışı seyahatlerinin daha rahat yapılabilmesi ve insanların mobilitesi mimarlık üretimlerinde de dışarıdan etkilerin yoğun bir şekilde etkisini göstermesine neden olmuştur. 1950 öncesi uluslararası üslupla gerçekleştirilmeye çalışılan mimarlık üretimleri bu dönemde daha fazla yaygınlaşmış ve modernite özü daha iyi sindirilmiştir. İnşa edilen apartmanlarla teknolojinin el verdiği ölçüde ve müteahhitlerin rant endişeleriyle kat sayıları artmıştır. Dönemin başında ortaya çıkan konut sorunu, getirilen yeni yasalarla çözülmeye çalışılmış ancak kente yaşanan göç bu durumun önüne geçmiştir. Kat mülkiyeti kanunu hukuki anlamda mülkiyet paylaşımı problemlerini çözse de apartmanlaşmanın hızla artmasına neden olmuştur. Kentler çok farklı ölçeklerde halkın farklı kesimlerine hitap eden bu hızlı

yapılaşmayla başa çıkamamış, çeşitli fiziksel altyapı problemlerinin yanı sıra sosyokültürel açıdan da kümelenmeler başlamıştır.

3.3. Türkiye'de 1980'den Günümüze Uzanan Apartman Tasarımı Yaklaşımlarında Gelişmeler ve Geleneğin İzleri

Demokratik hayatın sekteye uğradığı 1980 yılında, iktidara gelen askeri hükümet, 1950-1980 arasında devletçi ekonomik sistemden geçilen liberal ekonomik sistemi sürdürmüştür. 1980 Darbesi inşaat sektörünü olumsuz etkilese de 1950-1980 arası süregelen inşaat sisteminin ekonomideki payı bu dönemde çıkan çeşitli kanunlarla artmıştır. 1981 yılında yürürlüğe giren ve günümüze kadar çok kez yenilenen Toplu Konut Kanunu, 1980'lerden günümüze kadar uzanan süreçte konut üretimlerini belirgin bir biçimde arttırmıştır (Sey, 1998). Bu yasa ile sosyal güvenlik kurumları ve konut kooperatiflerinin toplu konut inşaatları yasal bir çerçeveye bağlanmıştır.

80'ler sonrasında iletişim olanaklarının artması dünya ile olan küresel bağları da güçlendirmekteydi. Dünyada olup bitenler, yeni söylemler ve tartışmalar eş zamanlı olarak Türkiye'ye ulaşmaktaydı. Dünyada modernizm hala kimi mimarlarca konuşuluyor, buna karşı bir post modern grup oluşuyor ve dekonstrüktivizm, rejyonalizm ve bağlamsalcılık gibi akımları da savunan ve uygulayan bir takım mimarlar bulunuyordu. Bu durum mimarlık ortamında çoğulcu bir ortamın var olduğunu kanıtlamaktaydı. Ülkede ithalat ve ihracat sınırlamalarının kaldırılması, çok sayıda malzemenin ithal edilerek inşaat sistemlerinde kullanılmasına olanak sağlıyordu (Sey, 1998). Daha önceki yıllarda çeşitli kısıtlamalarla bölgede mevcut malzemeler ve baskın olan mimari söylemlerle üretim gerçekleştiren mimarlar bu alternatif çokluğu ve fikir karmaşaları karşısında bilinçli olmayan tercihlerde bulunuyordu.

Bu dönemde devlet kurumlarında özelleştirmelere gidilmiş, Avrupa Topluluğu ile birleşme, ekonomik gelişim, altyapı ve konut yapımında gelişmeler hedeflenmiştir (Osmay, 1998). 1980 öncesine ait konut üretim şeklindeki en belirgin fark küçük girişimcilerin piyasalardan giderek çekilmeleri olmuştur (Sey, 1998). Arsa fiyatlarının artması konut inşası için alan bulmakta yaşanan zorluk da bunun sebepleri arasındaydı.

Yüksek sermayeli özel sektör girişimcileri, başlarda orta sınıfı hedef alan projeler üretirken zamanla daha üst gelir grubuna ait konutlar üretmeye başlamışlardır. Bu durum özellikle büyükşehirlerdeki boş arazilerin tespit edilip o alanlara ithal malzemelerle lüks bir yaşantı vaat eden bazen çok katlı apartman blokları olarak inşa edilebildiği gibi genellikle de az katlı konutların inşasıyla vücut bulmuştur. ‘Site’ adıyla sunulan bu yeni konut biçimi dışarı kapalı, güvenli olarak tasarlanıyor ve çeşitli sosyal rekreasyon alanlarını kendi içinde bulundurduğu için üst gelir grubu insanlar bu konut tiplerinde yaşamayı tercih ediyorlardı. Ancak bu konut yerleşimlerinin tasarımlarında yabancı mimarların tercih edilmesi ve genellikle de geleneği taklit eden bir üslupla tasarlanıyor olmaları bir ironi yaratmaktadır (Sey, 1998).

80’li yıllardan itibaren, önceki yıllarda çeşitli düşünsel süreçlerden geçip üretilen mimari söylemlerden artık çok uzaklaşılmıştır. Geçmiş yıllarda içselleştirilmiş modernleşme fikri ve buna yönelik çabalar yerini çeşitli ölçeklerde farklı üsluplardaki mimari denemelere bırakmıştır. 1980 darbesinin yarattığı toplumsal devinimle modernleşme fikri eski geçerliliğini yitirmiştir (Tanyeli, 1998).

Bu dönemde yap-sat usulüyle yapılan apartmanlara ek olarak toplu konutlarda ve sitelerde de çok katlı apartman blokları inşa edilmeye başlanmıştır. Apartman yapı tipi Türkiye’de artık hemen hemen her kentte yaygın olarak karşılaşılan konut biçimi olmuştur. Kentlerin çehrelerini artık bu çok katlı konutlar oluşturmaktadır (Şekil 3.31 ve 3.32.).

Şekil 3.31. İstanbul kıyılarında apartmanlaşma (URL-13)

Şekil 3.32. Kent silüetindeki farklı biçimlerdeki apartman yapılaşmaları (URL-14)

Geleneksel öğelerden ya tamamen uzaklaşmış ya da biçimsel bazı öğeler tamamen kopya edilmiştir. Geleneksel mekan öğeleri ve geleneksel düşünceden beslenip onu yorumlayan başarılı bir apartman konut yapısına bu dönemde rastlanmamıştır. Geleneksel yorumlar yalnızca plan ölçeğinde sofaların varlığını halen bazı erken dönem apartmanlarda varlığını sürdürmesiyle ifade edilebilmektedir.

90'lar ve 2000'lerle birlikte mimaride genel düşünsel anlamda bir sıklık yaşanmıştır. Geçmiş yıllarda yapılan tartışmalar sonucunda belirli mimari üslupların arayışı, Türk kimliğinin mimari anlamda ne olması gerektiğiyle ilgili araştırmalar ve çalışmalar bu dönemde mimari ürünler üzerinde ortak bir dil yaratabilecek nitelikte olmamıştır. Rant odaklı, tip projeler üzerinden gerçekleşen seri üretimler, tasarım değeri ve kullanıcı konforu düşünülmeden hazırlanan projeler ve anlam verilemeyen çeşitli söylemlerle eklektik, post modern yapılar kentlerin silüetinde yer edinmiştir. Yapım teknolojisinin gelişmesi ve imar yönetmeliklerinin izinleriyle kent silüetlerini bozan, mevcut yapılaşmayı ezici ölçekte çevre ve altyapı sistemleri düşünülmeden tasarlanmış konutlar inşa edilmiştir. Herhangi bir kimliği olmayan ve kullanıcılarına çevreyle ilişki kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri sıcak bir 'yuva' sağlamaktan uzak bu barınma birimleri kentlerin tarihi değeri olan mimari dokularına ve silüetlerine zarar vermişlerdir.

4. ALAN ÇALIŞMASI : İZMİT DEMİRYOLU CADDESİNDE SEÇİLEN APARTMANLARDA GELENEKSEL ÖĞELERİN İZLERİ

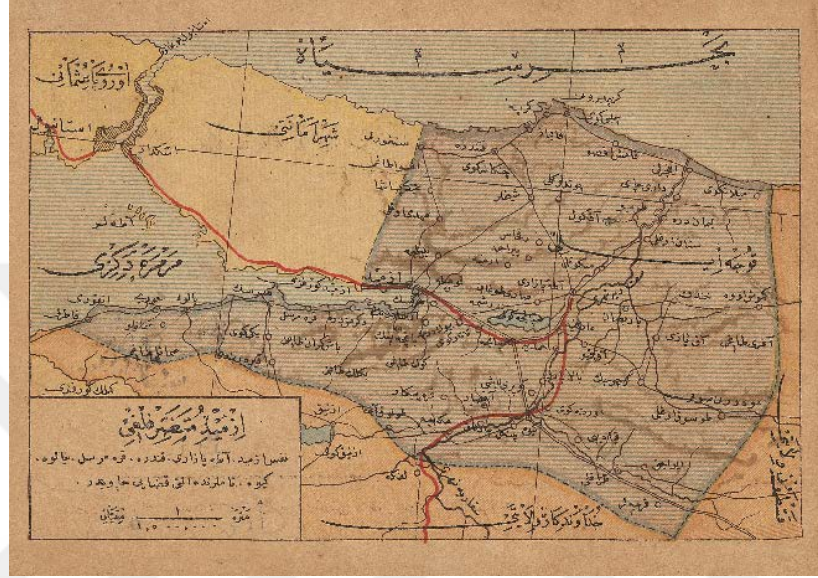
4.1. İzmit'in Kısa Tarihçesi

İzmit'in tarihi incelendiğinde Paleolitik ve Kalkolitik çağlara dayandığını görülür. Kentin ilk kez Astakoz adıyla M.Ö. 8. Yüzyılda bugünkü Başiskele mevkiinde kurulduğu bilinmektedir (Kaya, 2009). Yunanistan'dan gelen kolonistler tarafından kurulduğu bilinen Astakoz kenti daha sonra Bithynia Krallığını hakimiyetine geçmiştir (Şekil 4.1.). Bithynia Kralının topraklarını Roma İmparatorluğu'na bırakmasıyla kent Roma topraklarına katılmıştır. O dönemde Nikomedia adını alan kent, imparatorluğun önemli büyük kentlerinden biri olmuştur. İmparator'un yeni başkent olarak Konstantinapolis(İstanbul)'i belirlemesiyle kentin hızlı gelişimi yavaşlamıştır (Kaya, 2009). Kentin 1. Derece deprem bölgesinde bulunması dolayısıyla geçirdiği çok sayıdaki deprem o dönemlerle de kente yıkıcı etki etmiş ve gelişimini engellemiştir. Nikomedia şehri M.S. 7. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren İslam orduları tarafından işgale uğramıştır. Kentte Türk hakimiyeti Süleyman Şah'ın 1075 yılında İzmit ve yakın çevresini kuşatarak Selçuklu hakimiyetine sokmasıyla başlamıştır (Kaya, 2009). Ancak daha sonra Bizans ordusuyla yapılan savaşlar sonucunda Kent tekrar Bizans İmparatorluğu'nun hakimiyetine girmiştir.

Şekil 4.1. Bithynia İmparatorluğu Sınırları, Eski İzmit ve Çevresi (Russell, 2016)

Anadolu Beylikleri döneminde İzmit ve çevresi Akçakoca tarafından fethedilerek Osmanlı Beyliği'ne katılmıştır. Kent bu dönemde de birkaç kez el değiştirdikten sonra 1338 yılında Osmanlı İmparatorluğu'na katılmıştır. Kentin adı ele geçirildikten sonra İznikmid olarak 19. Yüzyılda ise İzmid olarak değiştirilmiştir (Kaya, 2009), (Şekil 4.2.). Günümüzde ise o zamanlardan değişerek İzmit halini almıştır.

Şekil 4.2. İznikmid Bölgesi (URL-15)

Kent Osmanlı Devletinin sancaklarından biri olmuştur. İzmit sancağı, Osmanlı Devleti'nin pek çok sancağından ileri bir durumda olmuştur ve Osmanlı Devleti için askeri üs niteliği taşımıştır (Aslan, 2000).

İzmit, Kurtuluş savaşı sırasında 28 Nisan 1919'dan itibaren İngiliz daha sonra da Yunan işgaline maruz kalmıştır. 28 Haziran 1921 tarihinde ise tüm işgallerden kurtulmuş Türk hakimiyetine tekrar girerek varlığını günümüze kadar Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında sürdürmüştür (Kaya, 2009).

4.2. İzmit'in Doğal Çevre Özellikleri

Marmara Bölgesi'nin doğu kısmında bulunan Kocaeli ili, Marmara Denizi ve Karadeniz'e kıyısı bulunan illerden biridir (Şekil 4.3.). Yüz ölçümü 3626 km² olan Kocaeli ili Türkiye'nin yüz ölçümünün %5'lik bir kısmını kaplamaktadır (Aslan, 2000). Kocaeli ili batısında İstanbul, güneyinde Yalova ve Bursa, doğusunda da Sakarya ile komşudur. Kocaeli, Asya ile Avrupa kıtalarını birleştiren önemli bir

doğrultuda bulunmaktadır. Kocaeli'nin nüfusu 10.000'i aşan önemli ilçeleri; İzmit merkez ilçesi başta olmak üzere, Gebze, Körfez, Gölcük, Darıca, Karamürsel, Değirmendere, Dilovası, Hereke ve Kandıra'dır (Şekil 4.4.).

Şekil 4.3. Türkiye üzerinde Kocaeli'nin konumu

Şekil 4.4. Kocaeli üzerinde İzmit'in konumu (URL-16)

Kocaeli ili topraklarının %74'ü platolardan, %19'u dağlardan, %7'ye yakını da ovalardan oluşmaktadır. Kocaeli topraklarını jeolojik olarak 3 bölüme ayırmak mümkündür. Kuzeyde Kocaeli yaylası, Karadeniz'e inen akarsu ve derelerle yarılmaktadır. Kocaeli yaylasının güneyinde düzlük alanlar ve bu alanların güneyinde de doğu-batı doğrultusunda uzanan Samanlı dağları yer alır. Kocaeli ilinin başlıca dağları Samanlı dağları olup zirve noktası olan Kartepe 1601 metre yüksekliğine ulaşmaktadır (Eliçalışkan, 2014). İldeki diğer önemli dağlar, Dikmen Dağı (1387 m), Naldöken Dağı (1125 m), Naz Dağı (917 m) ve Çene Dağı (646 m)'dır (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2010) Ayrıca Kocaeli, Kuzey Anadolu Fay

Hattı üzerinde bulunmakta ve 1. Derece deprem bölgesinde yer almaktadır (TC Başbakanlık Afet ve Acil Durum Başkanlığı, 2012).

Kocaeli’nde büyük akarsular yer almamaktadır. Akarsuların çoğu debisi yüksek olmayan derelerden oluşur. Bunlardan Çayırova Deresi, Dilova Deresi, Değirmendere Suyu İzmit Körfezi’ne dökülürken; Taşköprü Deresi, Kocadere, Ağva Deresi, Yulaflıdere Karadeniz’e dökülmektedir (Eliçalışkan, 2014). Kocaeli sınırları içinde Sapanca ve Hersek Gölü olmak üzere iki tane de göl bulunmaktadır.

Kocaeli’nde Karadeniz iklimi ile Akdeniz iklimi arasında geçiş iklimi görülmektedir. Körfez kıyılarında ılıman, dağlık kesimlerde sert bir iklim görülür (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2010). Kışlar kısmen ılık ve yağışlı, yazlar sıcak ve az yağışlı olarak geçmektedir. Karlı gün sayısı yılın 10 gününü geçmemektedir. Yılın en soğuk ayları Ocak ve Şubat aylarıdır. En soğuk ay ortalaması 5,7 derecedir. En sıcak aylar ise Temmuz ve Ağustos’tur ve ortalamaları 23,5 derecedir (Aslan, 2000). Yıllık ortalama sıcaklık ise 14,8 derecedir. Yıllık yağış miktarı 768-1153 mm arasında değişmektedir. Rüzgarlar kışın kuzey ve kuzeydoğudan, yazları ise sadece kuzeydoğudan eser (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2010).

Kocaeli’nin bitki örtüsü Marmara bölgesinin özelliklerini taşır. Kıyılar ve dağlık bölgeler bitki örtüsü açısından farklılıklar gösterir. Kuzey kesimlerinde Karadeniz bölgesine ait bitki toplulukları görülürken güney kesimlerde Akdeniz bölgesine ait bir bitki örtüsü görülür. Samanlı dağları ile Karadeniz kıyıları sık ve nemcil daha çok kayın ağaçlarından oluşan ormanlarla kaplıdır. Kayın ağaçlarına ek olarak bazı bölgelerde gürgen, kestane ve meşe de görülmektedir. Samanlı dağlarının yüksek kesimleri iğne yapraklı ağaç türleriyle kaplıdır. Eskiden körfezin kıyılarında yaygın olarak görülen zeytin ağaçları kentleşme ve endüstrileşme sonucu yok edilmiştir. Tahrip olan bu alanlar makiliklerle ve step bitkileriyle kaplanmıştır (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2010).

4.3. İzmit’in Sosyo Ekonomik ve Sosyo Kültürel Yapısı

Kocaeli ili, Marmara bölgesinin doğusunda yer almakta ve İstanbul gibi bir metropolün komşuluğunda bulunmaktadır. Bu ilişki Kocaeli’ni ve merkez ilçesi

olarak da başta İzmit'i İstanbul'un etkilendiği sosyal ve ekonomik durumlardan dolayı olarak etkilenmeye mecbur kılmıştır.

İzmit Osmanlı Dönemi'nden itibaren sanayi gelişimine açık bir kent olmuştur. 19. Yüzyılda bölgede inceleme yapan ve batılı iş adamlarına gönderilmek üzere hazırlanan raporda, İzmit'ten demiryolu geçebildiğine göre bataklık alanın kurutulabileceği ve buraya sanayi kurulabileceği yazmaktadır. Aynı raporda İzmit'in ticari ve ekonomik yapısı için coğrafi önemi ifade edilmektedir (Sofuoğlu, 2006). Cumhuriyet dönemiyle birlikte sanayileşmede devlet yatırımları artmıştır. Kente büyük ölçüde kırsal kesimden ve diğer az yoğunluklu olan kentlerden göç başlamıştır. Kocaeli ili ekonomik sebeplerle göç alan iller arasında hep ön sıralarda yer almıştır. Keleş'e göre Kentleşme Politikası(2015) adlı kitabındaki çizelgede 1987-2000 arası süreçte iller arası gayri safi yurt içi hasıla rakamlarına göre yapılan gelişmişlik sıralamasında Kocaeli kenti 4. Sırada yer almaktadır (Şekil 4.5.).

GAYRI SAFİ YURT İÇİ HASILA RAKAMLARINA GÖRE EN ÇOK ÇELİŞMİŞ ve EN AZ GELİŞMİŞ İLLER (1987-2000)		
	En Çok Gelişmiş İller Gelişmişlik Sırası	
	2000	1987
İstanbul	1	1
Ankara	2	2
İzmir	3	3
Kocaeli	4	4
Bursa	5	5
Adana	6	6
Manisa	7	9
Mersin	8	7
Antalya	9	10
Konya	10	8

Şekil 4. 5. Türkiye İlleri Gelişmişlik Çizelgesi (Keleş, 2015)

Kocaeli ekonomisinde tarım etkinliklerinde ilk sıralarda buğday, mısır, ay çiçeği, şeker pancarı ve tütün ürünleri gelmektedir. Daha sonra meyve ve sebze ürünleri gelmektedir. Hayvancılığın ekonomide büyük bir payı olmamakla birlikte Marmara ve Karadeniz gibi iki büyük denize kıyısının olması balıkçılığın gelişmesine kenti elverişli kılmıştır (Aslan, 2000). Ancak sanayi yatırımlarının sorumsuzluğu sonucu oluşan deniz kirliliği balıkçılığı önemli ölçüde etkilemiştir.

Günümüzde sanayi kenti olarak anılan İzmit'in, ilk sanayi girişiminin 1919 yılında üretime geçen Çuhane fabrikası olduğu söylenebilir. Fabrika 1. Dünya savaşı sırasında Almanlar tarafından büyütülmüş ve tam kapasiteyle çalıştırılmıştır. Aynı dönemde İzmit'te 30 ipek fabrikası, 2.000 dokumahane, orman ürünlerini işlemek için de 200 tane atölye bulunmaktadır (Aslan, 2000). Cumhuriyetin erken dönemlerinde sanayinin gelişmesi için devlet eliyle yapılan yatırımlar da İzmit için önem taşımaktadır. 1936 yılında kağıt sanayinin ilk ve en önemli tesisi Seka Fabrikası kurulmuştur.

Şekil 4.6. Seka Kağıt Fabrikası, İzmit (URL-17)

Halen mevcudiyetini koruyan ve Kağıt Müzesi'ne dönüştürülen önemli endüstri mirası Seka fabrikalarını o dönemde petrol ürünleri ve petrokimya sanayii gelişimi izlemiştir (Şekil 4.6.). Bugün Kocaeli'nde çimento fabrikası, lastik fabrikaları, boru fabrikaları ve çeşitli otomobil fabrikaları bulunmaktadır. İzmit bu endüstriyel üretimlerin merkezi olarak sanayi bölgelerinin gelişimiyle Türkiye'nin önde gelen kentlerinden birisi olmuştur.

İzmit'in sosyokültürel yapısı 19. Yüzyıla kadar büyük değişiklik göstermemiştir. 19. Yüzyıl yarısında çıkan Kırım Buhranı Kırım Türklerinin, yine aynı döneme denk gelen Rus baskısıyla Kafkasya bölgesinden göç eden Çerkez ve Abazaların kente yerleştirilmesi bölgenin sosyokültürel yapısını etkilemiştir. 20. Yüzyılın başında çıkan Balkan savaşı sonrasında Sırbistan, Bulgaristan, Karadağ, Arnavutluk, Yunanistan ve Girit gibi diğer adalardan göç eden Müslümanlar da bölgeye yerleşerek kentin sosyokültürel yapısını etkilemişlerdir (Sofuoğlu, 2006).

Kentte Müslümanların yanı sıra gayrimüslimler de ikamet etmektedir. Gayri Müslimlerin büyük bir çoğunluğu Hristiyan Rum ve Ermenilerden oluşmaktadır ancak az sayıda Yahudi de kentte ikamet etmektedir. 1920 yılında yapılan bir nüfus tahminine göre İzmit kent merkezinde yaşayan 12.500 insanın 11.500'ü Müslüman geri kalanı ise gayrimüslim olarak ifade edilmektedir (Sofuoğlu, 2006).

4.4. İzmit'in Yapılı Çevre Özellikleri (Kentsel Mimari)

İzmit kenti Kocaeli'nin merkezinde körfezin doğu kısmında yer alan bir kıyı kentidir. 102 mahallesiyle ve 2014 yılı verilerine göre 338,710 nüfusıyla Kocaeli ilinin en kalabalık ilçesidir (URL-19). Kentte yükselti çok olmamakla birlikte yer yer eğim %40'ın üzerine çıkmaktadır. Kentin topografik yapısı kent için ulaşımın doğu batı aksında gelişmesine sebep olmuştur. Kentin ana ulaşım aksı olan İstanbul – Ankara karayolu İzmit'in kıyı şeridinde paralel olarak uzanmaktadır. Bu yol kent içi ve kentler arası ulaşımı yüklenen ana akstır. Şehrin merkezinden geçen tren hattı da kent boyunca otoyola ve kıyıya paralel olarak ilerlemektedir. İzmit kenti kentsel gelişim formu yönünden lineer gelişim gösteren kentlerden biridir.

Cumhuriyet Dönemiyle birlikte sanayi yatırımlarının artması ve kente yaşanan yoğun göç sebebiyle İzmit hızlı bir kentleşme sürecine girmiştir. Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşen bu kentleşme sürecinde, kentsel nüfus kırsal nüfusu aşmıştır.

İzmit'in topografik özelliklerinden ötürü yayılma alanı olmadığı için artan kentsel nüfus kentte yoğunlaşmıştır. Bu durum kentte konut açıklarına sebebiyet vermiştir. Kocaeli kentinde konut dokusu; eski kent dokusunda geleneksel İzmit evleri ve günümüz konutlarının yer aldığı modern kent dokusu olarak iki bölüme ayrılmaktadır. Bu anlamda ilk olarak İzmit eski kent dokusunu oluşturan İmar planları ve geleneksel İzmit Evleri incelenerek çalışma alanında Cumhuriyet'ten günümüze inşa edilmiş apartman yapılarının mimari arka planı açıklanacaktır.

4.4.1. Kent dokusu ve İzmit imar planları

Osmanlı Döneminde İzmit'in yerleşimi kentin yamaçlarında yer aldığı bilinmektedir (Erdoğan ve diğ., 2011). Antik dönemlerden beri çeşitli uygarlıkların katmanlarıyla

Osmanlı dönemine kadar gelen kent yine aynı yamaçlarda varlığını sürdürmüştür (Şekil 4.7. ve 4.8.).

Şekil 4.7. 1910 yılına ait bir Rum kartpostalında İzmit (Tuna, 2010)

Şekil 4.8. İzmit sahilinden İzmit'in yamaçlarındaki tarihi yerleşimlerin görüntüsü (URL-20)

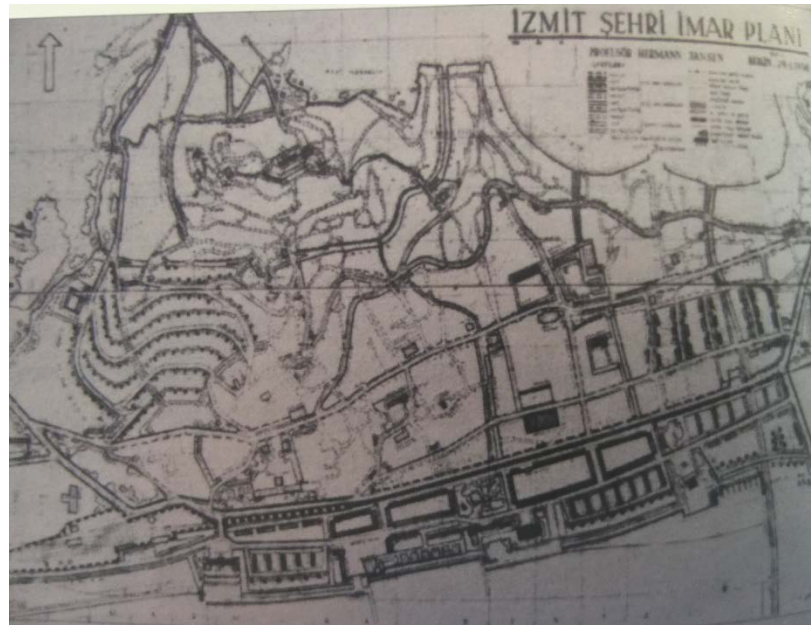
Günümüzde eski hattı değiştirilen Anadolu demiryolu hattının önemli bir kısmını oluşturan İzmit demiryolunun Haydarpaşa-İzmit arası 89 kilometrelik hattı 1873'de, Adapazarı hattı 1890 yılında, Ankara hattı 1892'de işletmeye açılmıştır (Avdan, 2009) (Şekil 4.9.).

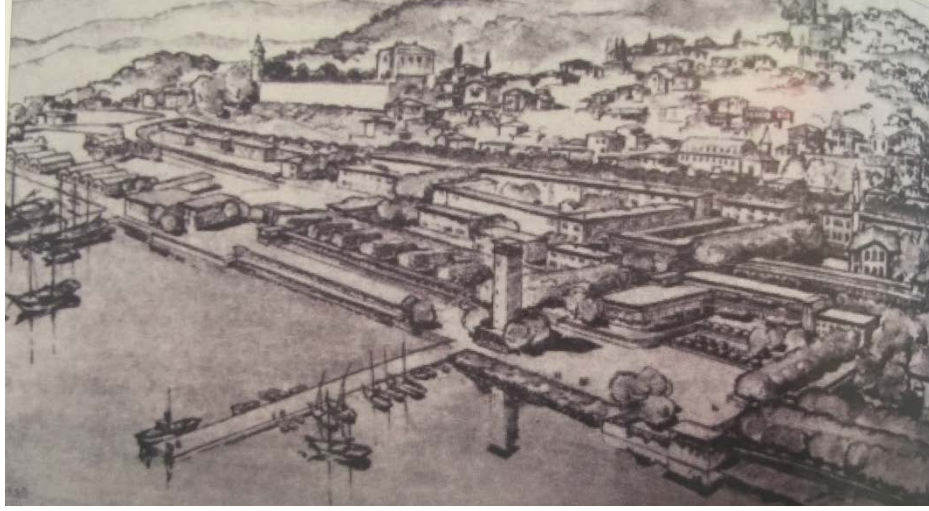
Şekil 4.9. Eski adıyla İzmir Hamidiye Caddesi, Demiryolu Caddesi'nde 1870 yılına ait olduğu tahmin edilen tren yolu yatağı çalışması (solda), tren yolu hattı tamamlandıktan sonra 1898 yılına ait bir görsel (sağda) (Usul, 1999)

İstanbul'dan Anadolu'ya tüm demiryolu trafiğinin gerçekleştirildiği bu hat kent merkezinin ortasından ana cadde üzerinden geçmekteydi. Kent ile körfez arasındaki bölgeden geçen demiryolu çevresinde daha sonraları ticaret alanları daha da yoğunlaşmıştır. Doğu-Batı aksında kesintisiz olarak ilerleyen bu hat kentin kıyı ile ilişkisinin kopmasına sebep olmuştur. Demiryolunun kuzeyi olan kent merkezi gelişmesini sürdürürken güneyinde kalan kıyı kesimleri gelişimini uzun yıllar tamamlayamamıştır.

İzmit'in ilk imar planı 1934 yılında Herman Jansen'e yaptırılmıştır (Şekil 4.10. ve 4.11.). Plan, 3 Mayıs 1939 yılında Belediye Meclisi'nde onaylanmıştır (Avdan, 2009).

Şekil 4.10. Jansen'in ilk İzmir imar planı (Yüce, 2007)

Şekil 4.11. Jansen'e ait İzmit'in çizimi (Yüce, 2007)

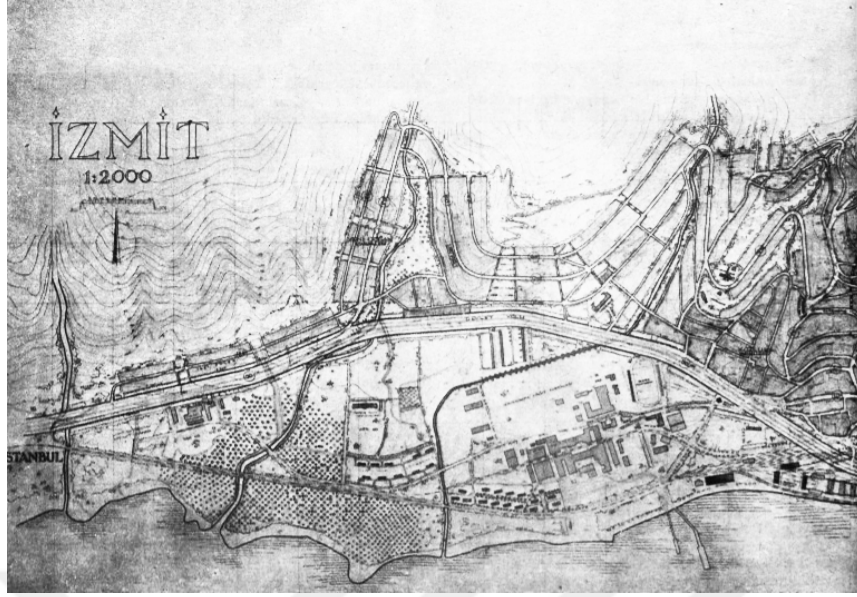
Fügen Avdan (2009) Jansen'in planının ön açıklama raporu maddelerinin bazılarını şu şekilde açıklamaktadır;

- İzmit şehrinin konumunun önemi, hem hükümdarlar hem de halk için, binlerce yıllık tarihinden anlaşılmaktadır.
- Demiryolunun şehir içinden geçmesi doğru bir uygulama değildir. En azından yol ile aynı seviyede olmaması şart koşulmaktadır.
- Demiryoluna paralel oluşan ana caddelerin hangisinin ana trafiğe ayrıldığının belirlenmesi gerekmektedir.
- Caddelere yeterli miktarda ağaç dikilmeli, bunun için Hürriyet Caddesi örnek olmalı, kısa zamanda eski haline getirilmelidir.
- Yaya yollarına özen gösterilmelidir. Örneğin Hürriyet Caddesi'nin güneyindeki esas yaya kaldırımı kesintisiz olmalı, gereksiz yere sık sık birçok yan sokaklarla kesişmemelidir.
- Mevcut olan dar sokaklara izin verilmemelidir.
- Park ve gezinti yolları trafik caddeleri gibi yeterli genişliğe sahip olmalıdır. Konut alanlarındaki yolların ekonomik nedenlerden dolayı normal bir genişlikte olması yeterli görülmektedir. Eski Yunan, Roma ve Türk evlerinin güzellikleri yeni nesiller tarafından öğrenilir ve uygulanırsa bu genişliğin asgariye indirilebileceği ifade edilmektedir.
- Şehrin tepelerinde kısmen inşaat yapılmalı; henüz yapılaşmamış zirveler boş bırakılmalıdır.

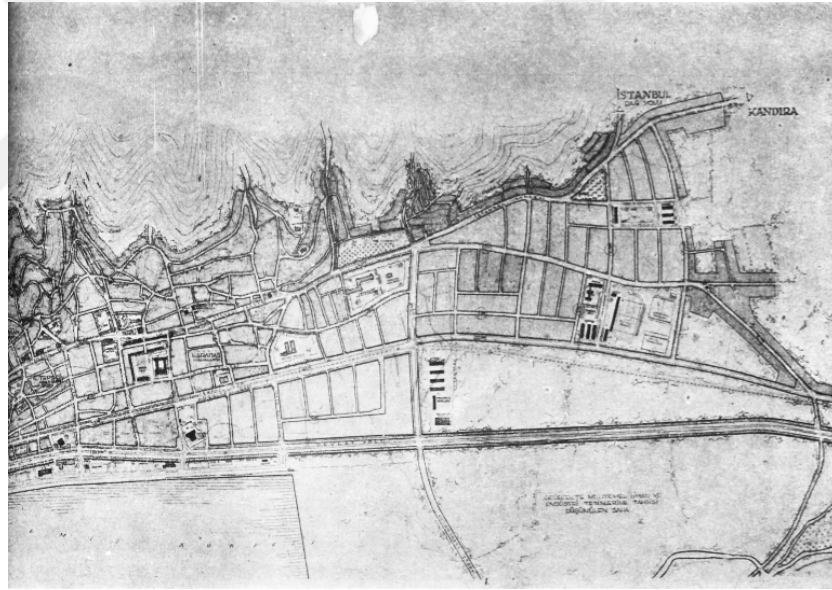
- Deniz kıyısı gezinti ve dinlenme, yani rekreasyon, alanları olarak değerlendirilmelidir.
- Şehrin zenginliklerini oluşturan camiler, türbeler, çeşmeler, hamamlar gibi yapılar korunmalıdır.
- İzmit şehri taşra şehri karakterini korumalı, karaktersiz bir şehir olmayı istememelidir.
- Yanlış anlaşılmış modern stil üzerine yapılmış evler güzel olmamışlardır ve şehir içinde yabancı kalacaklardır. Maliyeti nedeniyle bu yapılar kaldırılmazlarsa da, sarmaşık, asma, kavak ağaçları gibi bitki örtüleriyle görünüşleri değiştirilmelidir.
- Yeni yapılaşma mevcut sanat eserlerine saygı ile gerçekleşmelidir. Bu aşırı maliyet gerektirmez, çünkü beceri ile yapılmış bir plan ile, mesela caddeler konusunda, o kadar tasarruf edilir ki; şehrin güzelliklerinin maliyeti karşılanabilir.

Jansen 1934 yılı planı, İzmit kentinin konumu ve sahip olduğu çeşitli doğal ve tarihi güzellikleri ile bir sahil kasabası olarak karakterini koruması önerilmektedir. Planın uygulanması maliyet yüksekliği sebebiyle ikinci dünya savaşı sonrasına ertelenmiştir.

Kentin ikinci imar planı Kemal Ahmet Aru ve Gündüz Özdeş tarafından 1948 yılında yarışma projesi olarak hazırlanmış ve 1952 yılında onaylanmış daha sonra da çeşitli değişikliklere uğramıştır (Şekil 4.12. ve 4.13.). Kentin bu ikinci imar planı, 1/2000 ölçekli olarak hazırlanmıştır. Açıklama raporunda, kentsel bölgeler üstlenecekleri işlevlere göre tanımlanmış, demografik süreçler araştırılmış, yapılaşma ve parsel büyüklükleri ile konut tipleri detaylı çalışılmış ve gelecekte üretilecek imar planlarına önerilerde bulunulmuştur.

Şekil 4.12. Kemal Ahmet Aru'ya ait ikinci İzmit imar planında kentin batısı (Aru, 1953)

Şekil 4.13. Kemal Ahmet Aru'ya ait ikinci İzmit imar planında kentin doğusu (Aru, 1953)

İkinci İmar Planında, eski şehir mümkün olduğunca korunmaya çalışılmıştır. Kentin yollarında ufak düzenlemeler yapılmıştır. Planın asıl odaklandığı kısım, Osmanlı Döneminden kalma sivil mimari kültürel mirasının korunmasının tavsiye edilmesi olmuştur. Ancak kent merkezinde yer alan bu yapıların arsa değerleri göz önünde bulundurularak bu yapıların bir kısmı yıkılarak bu tavsiyeye uyulmamıştır. Kentin doğuya doğru gelişimi göz önünde bulundurularak doğudaki Mehmet Ali Paşa ve Cedit mahallelerine yeni ilave kısımlar eklenmiştir. Demiryolu caddesi ve çevresi

ticari faaliyetlerle korunmuştur. Bu plana göre hürriyet ve tekeli caddesinde Saat kulesinden Yeni Cuma Camii'ne kadar olan kısımda 4 katlı yapılar inşa edilerek ticarete açılabilirdi (Erdoğan ve diğ., 2011).

1970'lere gelindiğinde Polat Sökmen 1/20000, 1/5000 ve 1/1000 ölçekli İzmit İmar Planlarını İller Bankası'nın açtığı yarışma sonucunda hazırlamıştır. O dönemde illerin planlanması için İller Bankası pek çok yarışma açmış ve kentler için kapsamlı analitik etütler hazırlanmıştır. İzmit için de hazırlanan bu etütler imar planlarının oluşturulması için mimar ve mühendisler tarafından 1970 yılında hazırlanmıştır (Avdan, 2009). Bu etütlerde İzmit'in nüfusu, sanayisi, ulaşımı, konut yapısı ile ilgili bilgiler verilirken, yapılacak planların karşılaması gereken ihtiyaçlar da ifade edilmiş oluyordu.

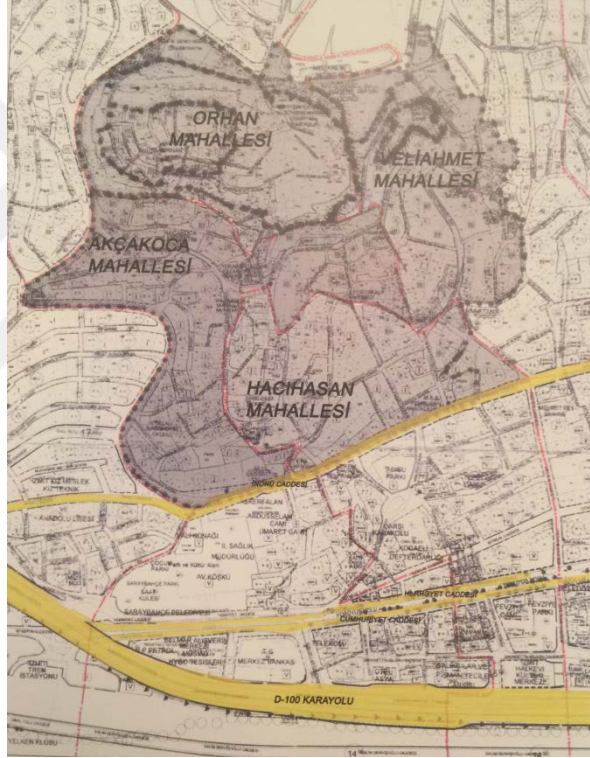
Hazırlanan 1/20000 ve 1/5000 Planlar 1972 yılında Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na onaylanmıştır. 1/1000 uygulama imar planı ise 1984 yılına kadar çeşitli etaplar halinde revizyonlar geçirerek hazırlanmış ve onaylanmıştır. Planın amaçları kısaca şöyle sıralanabilir (Avdan, 2009) ;

- Biçimin değil sürecin önemli olduğu dinamik yaklaşımla ele alınan kentleşme olgusu,
- Bu sürecin karakterine uygun olan yinelemeli tipi planlama,
- Türkiye şartları ve fiziki planlama kurumları çerçevesinde; planlanan geleceğe ait ve seçilen hedefler doğrultusunda en iyi denge durumunu sağlamayı amaçlayan, elde edilmelerinde öznel değerlendirme ve sezginin önemli rol oynadığı, “denge” planları karakterinde kent planları,
- Özel sektör davranışlarının ve kentin çeşitli fonksiyonel alanlarının yer seçiminde en önemli rolü oynayan “arazi fiyatı” faktörünün bu tip bir planda ne biçim ve ölçüde ifade edilebilecekleri,
- Kentte mekanla ilgili davranışsal ilişkileri ve gelişim eğilimlerini kavramak ve bu eğilimleri, sistem içi değişkenleri kritik kararlarla etkilemeye çalışarak hedefler doğrultusunda yönlendirmektir.

İmar Planı açıklama raporuna göre, eski dokusunda ileride problem yaratmayacak uygulaması zor ve sınırlı olmayan ve zaman içerisinde ıslah çalışmalarının kolay yapılabileceği bir yapılaşma, yakın bir geçmişte kurulan kent bölgeleri için de daha

geniş bir müdahale imkanı veren bir planlama sistemi öngörülmüştür. Orhan, Akçakoca ve Veliahmet mahallelerinin büyük bir kısmını ve kentin eski kalesini de içine alan yerleşmelerin, bir doku bütünüyle geçmişten gelen tarihi kimliğinin korunmasını sağlayacak bir yapılaşma geliştirilmesi öngörülmüştür.

Osmanlı Döneminden günümüze dek İzmit'te kent kimliğinin gözlemlenebileceği çok az yerleşim alanı kalmıştır. Bu alanlar, Orhan, Akçakoca, Hacıhasan ve Veliahmet mahalleleri olup 2003 yılında kabul edilen İzmit İçkale ve Çevresi koruma Amaçlı İmar Planı ile korunan alanlardır. Bu alanlar aynı zamanda Antik dönemde de kentin ilk kurulduğu alanlardır (Erdoğan ve diğ., 2011), (Şekil 4.14.).

Şekil 4.14. Orhan, Akçakoca, Veliahmet ve Hacıhasan Mahallelerinin “İzmit İçkale ve Çevresi Koruma Amaçlı İmar Planı” içindeki yerleri (Erdoğan ve diğ., 2011)

Osmanlı Dönemi'nden beri geleneksel konutlarla dolu bu yamaçlardaki konutlar eskiden kentten tek tek algılanabilirken günümüzde İzmit'in önemli akslarında bulunan yüksek katlı konutların arkalarında kaldıkları için algılanamamaktadırlar. Koruma alanındaki bu mahallelere İnönü Caddesi üzerinden ulaşılmaktadır. Yerleşimin eğimli bir arazide konumlanması parsellerin ve yerleşim adalarının da

düzensiz formlarda olmasına neden olmuştur. Yerleşimde ulaşım genellikle dar ve eğrisel sokaklarla sağlanır. Yapılar ve yapılarda bulunan bahçeler ile bahçe duvarları da bu eğriselliğe uygun konumlanmıştır. Konutların bir kısmına halen yaşanabilirken bazıları terk edilmiş durumdadır. İçinde oturulmayan boş evler evsizler veya sokak hayvanlarınca kullanılmakta ve zarar görmeye devam etmektedirler. Eski geleneksel sokak dokusu yıkılan ve zarar gören bu konutlarca bozulmuş ve bozulmaya devam etmektedir. Yıkılan veya tahrip edilen bu alanlar sokaklarda atıl alanların oluşmasına neden olmuştur. Bölge halkının eğitim ve gelir seviyesinin düşüklüğü ve geleneksel dokuyu koruma bilincinin gelişmemiş olması bu kültürel miras niteliğindeki konutlar her geçen gün azalmaktadır. Evlerde yaşamaya devam eden insanların evlerini çeşitli yenileme ve tadilat çalışmalarıyla değiştirmesi konutların özgün karakterini bozmaktadır. Rekonstrüksiyonla yıkılan ve tekrardan inşa edilen yapılarda ise yapım sistemlerinin değiştirilmesi yapıların özgünlüğünü bozmaktadır. İzmit kenti için sivil mimari mirası olan bu konutların kent kimliğini oluşturan korunması gereken kültürün bir yansımasıdır (Erdoğan ve diğ., 2011).

4.4.2. Geleneksel dokuda İzmit Evleri

İzmit tarihsel katmanlarıyla çok sayıda uygarlığa ev sahipliği yapmış bir kent olarak farklı kültürlerden beslenen bir kimliğe sahip olmuştur. Bu anlamda tarih boyunca farklı konut biçimleri kentte varlığını sürdürmüştür. Osmanlı Dönemi'yle birlikte daha önce de söz edilen geleneksel Türk evleri kentin yamaçlarını doldurmuştur. Cumhuriyet Dönemine kadar bir kıyı kasabası niteliğindeki İzmit, Cumhuriyet dönemiyle birlikte hızlı bir kalkınma sürecine girmiş ve çeşitli sanayi yatırımlarıyla kent yoğun göç altında kalmıştır. Kentleşme süreci 19. Yüzyılın ilk yarısında başlamış ve zamanla hızını kesmeden devam etmiştir. İzmit'te yer alan geleneksel konutlar da bu hızlı kentleşmeyle birlikte uzun süredir yok olma tehlikesi altındadır. Türk Evi'nde önemli bir değeri olan Geleneksel İzmit evlerinin mimari özelliklerinin araştırılması ve öğrenilen değerlerin gelecekteki yapı tasarımlarına aktarılması bu açıdan önem arz etmektedir.

Bu bölümde geleneksel İzmit evlerinin mimari yapısını algılayabilmek için bu değerleri en iyi şekilde ifade eden 19. Yüzyıl sonu ile 20. Yüzyıl başlarında inşa edilmiş üç konut yapısı örneklenerek daha sonra geleneksel İzmit Evleri'nin mimari

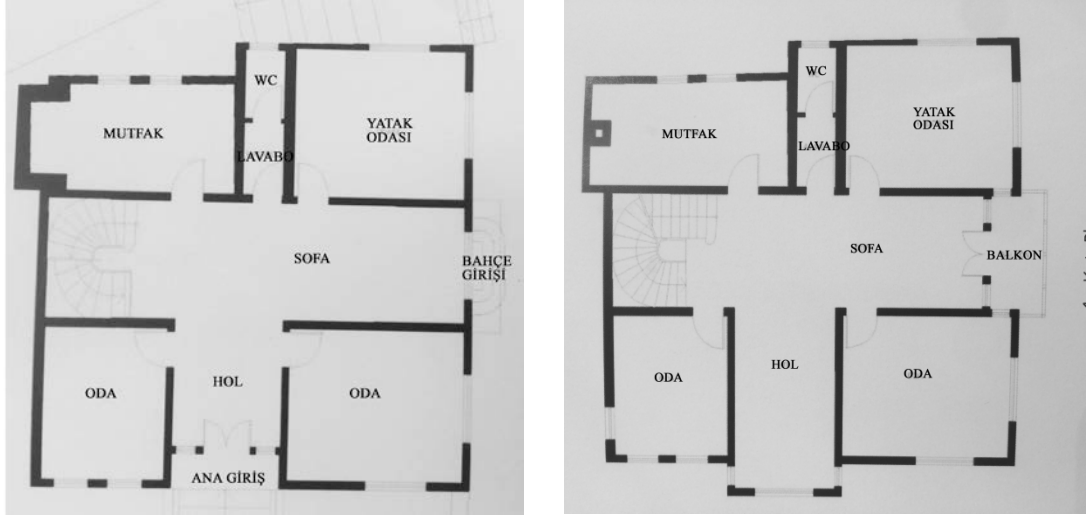
özellikleri özetlenecektir. Örnek yapılardan ilki Hacıhasan Mahallesi'nde bulunan Yeşil Köşk'tür.

Şekil 4.15. Yeşil Köşk, İzmit (Erdoğan ve diğ., 2011)

Yeşil köşk, geleneksel ahşap strüktürle inşa edilmiş iki katlı bir konut yapısıdır. Bahçe içerisinde sokağa yaslı bir konumda ve biri sokaktan diğeri bahçeden olmak üzere iki girişe sahiptir. Yapının ana girişi sokak üzerinden girişte bulunan taş döşemeli pabuçluktan bir basamak ile sağlanmaktadır. Bu alandan sofaya çıkılır. Döşemesi ahşap olan zemin katta üç yatak odası ile tuvalet ve mutfak bulunur. Sokak yönünde konumlanan oda aynı zamanda oturma odası olarak kullanılmaktadır. 'T' şeklindeki sofanın kısa kenarında pabuçluk denilen kısım, uzun kenarının bir ucunda ise diğerkatlara ulaşımı sağlayan merdiven yer almaktadır. Yine ahşap döşemeli olarak yapılan 1. Katta yer alan aynı 'T' biçimli sofadan dört yatak odası, bir tuvalet ve bir balkona ulaşılır. Balkon merdivenin tam karşısında konumlanmıştır. Yapıda seyir amaçlı kullanılan cihannüma¹ katı bulunur. Buranın da plan formu 'T' yapısındadır. Bu katta da 'T' formunun biri kısa kenarında biri uzun kenarında olmak üzere iki balkon bulunmaktadır. Bodrum katta ise yer alan sofanın iki yanında iki oda yer almaktadır. Bodrum katın döşemesi topraktır. Bodruma inilen merdivenin tam karşısında bahçe girişi bulunmaktadır (Erdoğan ve diğ., 2011).

¹ Her tarafı seyredebilmek üzere bazı ev çatılarının üstünde yapılan bol pencereli oda ya da yarı açık mekan.

Şekil 4.16. Yeşil Köşk zemin kat planı (solda), 1. kat planı (sağda) (Erdoğan ve diğ., 2011)

Konut içindeki en büyük mekan tüm odaların ortak açıldığı sofadır. Sofa'nın uzun kenarı 9 metreye ulaşmaktadır. Kat yükseklikleri zemin ve 1. Katta 2,86 m'dir. Zemin ve 1. Katlarda bulunan tuvaletler sofaya açılırlar. Konutta üç yatak odasında güsulhane¹ bulunur. İçinde 'taş ocak' barındıran mutfak ise zemin katta bulunmaktadır (Erdoğan ve diğ., 2011). Evde her cepheye açılan ahşap pencereler bulunmaktadır. Yapının tarihi ve kültürel değeri dolayısıyla restore edilmesi kararı 2010 yılında çıkmıştır, restorasyon çalışmaları sürmektedir.

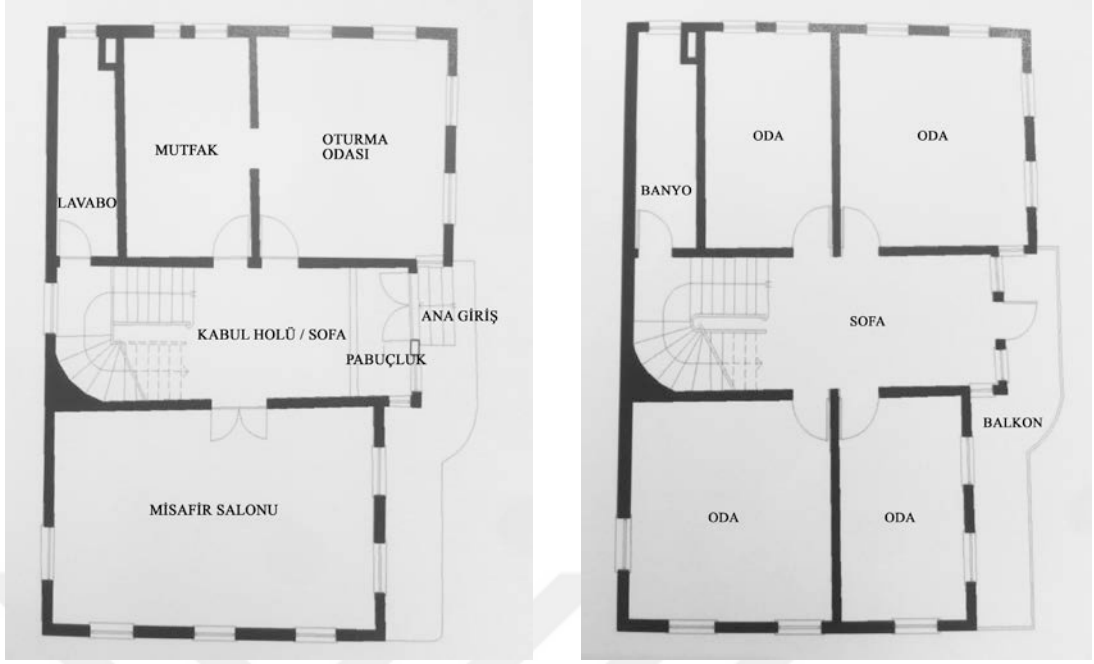
İncelenecek bir diğer örnek yapı ise Kozluk Mahallesi Saray Yokuşu Sokak'ta bulunan Eski Kızılay Evi'dir. Ev, 1933 yılında mimar/heykeltıraş Nijat Sirer'in Cumhuriyet'in 10. Yılı sebebiyle yapmış olduğu İzmit'in meşhur Atatürk Heykeli'nin karşısında yer almaktadır.

¹ Eski evlerde, içinde yıkanılmak, güsul abdesti alınmak üzere yapılmış küçük bölüm.

Şekil 4.17. Eski Kızılay Evi, İzmit (Erdoğan ve diğ., 2011)

Yeşil Konak'ta olduğu gibi Kızılay Evi de geleneksel ahşap strüktürle inşa edilmiştir. Sokaktan ve bahçeden olmak üzere yapının iki girişi bulunmaktadır. Ana giriş sokaktan yapılmaktadır. Zemini dökme mozaik olan pabuçluktan bir basamakla sofa mekanına çıkılır, sofa mekanı büyükçe bir misafir salonuna, oturma odasına, mutfığa ve lavaboya açılmaktadır. Yapı içerisindeki tüm döşemeler ahşaptır. Girişin karşısında diğer katları zemin katla bağlayan merdiven bulunmaktadır. 1. Katta merdivenle çıkılan sofaya dört oda ve bir balkon açılmaktadır. Bu balkon seyir amaçlı kullanılmaktadır. Ayrıca 1. Kata çıkan merdiven sahanlığından girilen bir banyo bulunmaktadır. Aynı merdivenle inilen bodrum katındaki sofa, bir kiler, bir oda ve bir salona açılmaktadır. Bodrum kattaki odadan bahçeye ulaşım sağlanır. 1. Kattaki merdivenden cihannüma katına ulaşılır. Cihannüma katında da bir oda bulunmaktadır (Erdoğan ve diğ., 2011).

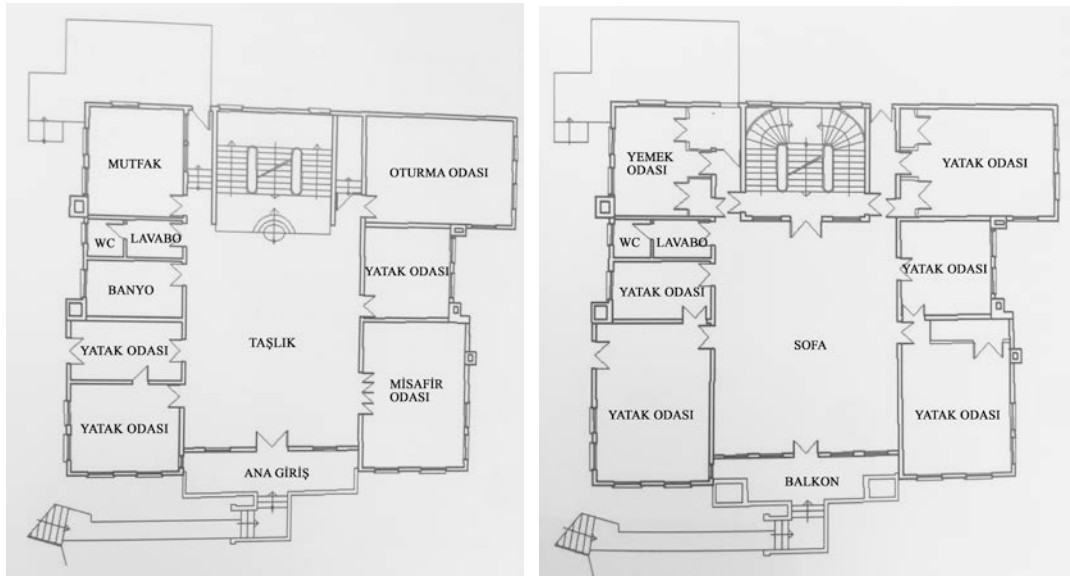
Şekil 4.18. Eski Kızılay Evi zemin kat planı (solda), 1. Kat planı (sağda) (Erdoğan ve diğ., 2011)

Konut içerisindeki en büyük mekan uzun kenarı 7,26 m olan misafir salonudur. Konutun kat yükseklikleri 2,65 ile 3,32 m arasında değişiklik göstermektedir. Mutfak mekanı zemin katta bulunmakta ve diğer mekanlar gibi sofaya açılmaktadır. Tuvalet bodrum katın merdiven sahanlığında bulunurken banyo ise 1. Katın merdiven sahanlığında bulunmaktadır. Evin tüm cephelerinde pencereler bulunmaktadır (Erdoğan ve diğ., 2011).

Şekil 4.19. Portakal Hafız Konağı, İzmit (Erdoğan ve diğ., 2011)

Geleneksel İzmit Evleri kapsamında incelenecek son ev örneği ise Cukurbağ Mahalleri Bahariye Caddesi'nde bulunan Portakal Hafız Konağı'dır. Bahçe içerisinde yer alan konut sokağa yaslı bir konumda bulunmakta ve girişi sokaktan merdivenle sağlanmaktadır. Konutun bahçeden de dört adet girişi bulunmaktadır. Konuta ana giriş taşlık mekanından sağlanmaktadır. Bu mekana üç yatak odası, bir misafir odası, banyo ve tuvalet açılmaktadır. Taşlığa iki adet hol bağlanmaktadır. Bu hollerden batı yönündeki mutfığa ve oradan da arka bahçeye açılırken diğer doğu yönünde yer alan holden oturma odası ve depoya ulaşılmaktadır. Zemin katta batı yönündeki yatak odasından odanın kuzey bitişiğindeki yatak odasına ulaşılmakta, bu oda da bahçeye açılmaktadır. Ayrıca taşlık mekanında, zemin katı üst kata bağlayan üç kollu bir merdiven bulunmaktadır. 1. Katta merdivenin sahanlığı doğu ve batı yönlerindeki hol mekanlarına ve güney yönünde de ahşap döşemeli sofa mekanına açılır. Sofadan ise dört yatak odası, bir tuvalet ve bir balkona ulaşılmaktadır. Merdiven sahanlığından ulaşılan batı holünden yemek odası ve mutfığa, doğu holünden ise yatak odası ve arka bahçeye ulaşılmaktadır. Batıdaki yatak odasından kuzey bitişiğindeki yatak odasına, doğudaki yatak odasından da kendi kuzey bitişiğindeki yatak odasına ulaşılmaktadır (Erdoğan ve diğ., 2011).

Şekil 4.20. Portakal Hafız Konağı zemin kat planı (solda), 1. kat planı (sağda) (Erdoğan ve diğ., 2011)

Konut içerisinde en büyük mekan 1. Kattaki sofa mekanıdır. Bu mekanın uzun kenarı 11,05 m dir. Kat yükseklikleri 3,15 ile 4,20 m arasında değişmektedir. Zemin kat ve 1. Kattaki mutfaklar konutun batı kısmında bulunur ve buralara holden geçilmektedir. 1. Kattaki mutfağın zemini ahşap, zemin kattakinin döşemesi çindir. 1. Kattaki üç yatak odasında da yüklükler ve yüklük içi gsulhaneler vardır. Bütün odaların döşemeleri ahşaptır, balkonun döşemesi çindir. Evin tüm cephelerinde pencereler bulunmaktadır (Erdoğn ve diğ., 2011).

Geleneksel İzmit Evi'nin genel mimari özellikleri incelenen yapıları da içine alacak şekilde özetleyecek olursak (Erdoğn ve diğ., 2011);

- Evler bulundukları parselde göre genellikle hem sokak hem yan sınıra dayalıdır.
- Evlerde genellikle sokak ve bahçe girişı olmak üzere iki girişı bulunmaktadır.
- Evler genellikle bodrum+zemin+1 kattan oluşımaktadır.
- Evlerin çatı örtüsü genellikle kırma çatıdır. Nadiren de olsa beşıık çatı görülmektedir.
- Evlerde Türk Evi özelliğinden farklı olarak görülen bir özellik genellikle çatılarının dar saçaklı olmalarıdır.
- Evlerde kullanılan en karakteristik plan tipi, sofası "I" şeklinde olan "i sofalı plan tipi"dir. Ancak evlerin bazılarında nadiren dış sofa, hem i hem dış sofa görülebilmekte, bazılarında ise hiç sofa bulunmamaktadır.
- Evlerin cephe kaplamaları malzeme türüne göre gruplandığında; iki malzemeli (Taşı+Sıva, Ahşıap+Sıva, Ahşıap+Taşı),  malzemeli (Ahşıap+Taşı+Sıva, Ahşıap+Tuğla+Sıva) ve dört malzemeli (Ahşıap+Taşı+Tuğla+Sıva) türler bulunmaktadır. Bunlar içerisinde Ahşıap+Taşı+Sıva türü  malzemeli cephe kaplaması en sık görülen türdür.
- Konutların cephe özelliklerinde; çıkmalar(tek katlı, çok katlı, üçgen ve çokgen), balkon, çıkma üstü balkon, sundurma, eli böğründe, demir balkon korkuluğ, demir pencere parmaklığı, ahşıap balkon korkuluğ, ahşıap kepenk, ahşıap pencere kafesi, eşıme, balkon üstü çatı, stuncuk ve tuğla bacaya rastlanmaktadır. Bu cephe elemanlarından en sık olarak "eli böğründe, tek katlı çıkma, balkon" kullanılmaktadır.

- Evlerin pencere tiplerinde giyotin, tek kanatlı, çift kanatlı, kemerli tek kanatlı, kemerli çift kanatlı, kemerli giyotinli pencere tipleri ile tepe pencerelerine rastlanmaktadır. En çok rastlanan pencere tipi ise giyotin penceresidir.
- Evlerin ana giriş kapıları genellikle çift kanatlı ve ahşaptır.

4.5. İzmit Demiryolu Caddesinde Seçilen Apartmanlarda Geleneksel Öğelerin İzleri Üzerine Bir Analiz

Tarihi İzmit Demiryolu Caddesi, Anadolu demiryolu hattının 19. Yüzyılın sonlarında inşasıyla İzmit içerisinde önem kazanan bir aks olmuştur. Bu aks üzerinde 19. Yüzyıldan itibaren çok sayıda konut ve ticaret yapısı inşa edilmiştir. Kent merkezinde yer almasından dolayı genellikle inşa edilen yapıların zemin katları ticari faaliyetlere hizmet ederken üst katları konut olarak inşa edilmiştir. Halen Demiryolu Caddesi adıyla anılan cadde 1902 yılında Hamidiye Bulvarı, Cumhuriyet Döneminde Ziya Tekeli Caddesi olarak adlandırılmıştır. Yaygın olarak Demiryolu Caddesi adıyla anılan cadde resmi olarak iki birbirine paralel ana caddeyi barındırmaktadır. Bu caddelerden kuzeyde olanı batıdan doğuya doğru sırasıyla Hürriyet Caddesi ve devamında Atatürk Bulvarı olarak adlandırılırken, güneyde olanı ise Cumhuriyet Caddesi ve devamında Cengiz Topel Caddesi olarak adlandırılmaktadır. Kent için bu caddeler ‘Demiryolu Caddesi’ olarak bilindiği ve bu şekilde kullanıldığı için tezde cadde ismi için bu ifade kullanılmıştır. 1999 yılında demiryolu hattının kaldırılıp sahile taşınmasıyla caddede yer alan demiryolu hattı yayalar için yürüyüş yoluna dönüştürülmüştür.

Tarihi Demiryolu Caddesi’nde çalışma alanı batıda Kocaeli Vali Konağı’ndan başlayarak, doğuda Gazanfer Bilge Sokak ile Sanayi Caddesinin kesiştiği kavşağa kadar uzanan alan doğudan batıya doğru Kemalpaşa Mahallesi, Tepecik Mahallesi, Ömerağa Mahallesi, Karabaş Mahallesi ile Körfez Mahallesi’ni kapsamaktadır. Çalışma alanında araştırma dönemleri Türkiye’de yaşanan ve konut üretim biçimlerini derinden etkileyen belirli kırılma noktalarına göre 1950 öncesi, 1950-1980 yılları arası, 1980 sonrası olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır. Cadde üzerinde bulunan 37 apartman yapısı plan, kesit ve görünüşleriyle birlikte kronolojik bir sırayla incelenmiştir. 1950 Öncesine ait 2 apartman, 1950-1980 yılları arasında 19 apartman, 1980 sonrasında ise 16 apartman seçilmiştir (Ek-A). Bu apartmanlar

belirlenen dönemlerin sonunda verilen tablolar içerisinde plan ve cephe nitelikleri üzerinden analiz edilerek dönemin plan ve cephe niteliklerinin sayısal veri olarak ortalamalarına ulaşılmıştır. Yapılan analiz kapsamında konutlarda incelenecek plan öğeleri ;

- Daire alanı
- Islak hacim alanı (Mutfak ve banyo)
- Dairede bulunan oda sayısı
- Sofa
- Yemek odası
- Misafir odası
- Sandık/yüklük odası
- Kiler
- Odunluk/kömürlük
- Aile bölümü
- Alaturka tuvalet kullanımı
- Gömme dolap olarak seçilmiştir.

Tablolarda plan niteliklerinden; ilk olarak daire metrekaresi, ıslak hacim metrekaresi olarak mutfak ve banyo metrekaresi hesaplanmıştır. Bu hesap geleneksel dönemden günümüze kadar geçen süreçte hacimsel farklılıkların anlaşılabilmesi için yapılmıştır. Modern konutlara geçişte hacimsel olarak büyüme mi, ufalma mı yaşandığını tespit etmek amaçlanmıştır. Dairelerde yer alan oda sayısında; salon, hol/antre, mutfak ve banyo haricinde bulunan kapalı mekan sayısı esas alınmıştır.

Yemek odası, planlarda mekan olarak belirtilen yerler esas alınmıştır. Bu mekan bazen girişte yer alan geniş bir hol, bazen mutfaka yakın konumlanmış kapalı bir oda, bazen ise salonun bir parçası olarak ayrı tutulmuş bir alan olarak çözümlenmiştir. Yemek odası modern öğretilere ait bir mekan olarak, dönemler içerisinde hangi yoğunlukta kullanıldığını ve dönemler arasındaki farkı tespit etmek modern mekan anlayışına geçiş sürecinin de anlaşılmasını sağlayacağı için incelenmiştir.

Misafir odası mekanı da planlarda belirtilen mekanlar üzerinden tespit edilmiştir. Bu mekan bazen diğer yatak odaları gibi bir oda niteliği taşımakta, bazen ise salonun bir

parçası olarak bir bölme ile salondan ayrılmaktadır. Geleneksel konutlarda çok fonksiyonlu olan odalarda misafir için kullanılan bir mekan da bulunmaktaydı ancak misafir odası olarak bu odanın ayrılması modern dönemde de görülmektedir. Bu sebeple misafir odasının da tespit edilmesi önem arz etmektedir.

Geleneksel konutlarda sandık ve yüklükler için özel bir mekan bulunmamakla beraber uygun olan oda veya sofanın bir kısmında sandık/yüklük muhafaza edilirdi. Modern konutlarda ise bu ihtiyaca yönelik olarak ayrı bir mekan yapılması geleneksel ihtiyaçların devam ettiğini gösteren bir özellik olarak tespit edilmesi gereken bir niteliktir. Sandık/yüklük odaları modern konutlarda diğer yatak odaları gibi kapalı bir mekan içerisinde çözümlenmiştir.

Geleneksel konutlarda kiler mekanı konutun bazen dışında ocağa yakın bir konumda, bazen ise konutun içinde bulunmaktadır. Kiler, geleneksel konutlar için önemli bir mekan arz etmektedir. Yiyeceklerin uzun süreli muhafazası ve buna ait bir mekan, tarım ile geçimini sağlayan insanlar için önemli bir ihtiyaçtır. Modern konutlarda da bu ihtiyaca cevap verecek kiler mekanları mutfığa yakın olarak konumlandırılmış kapalı bir mekandır. Bu mekan da geleneksel mimariden gelen niteliğiyle modern konutlara geçmiş olup incelenmesi gereken önemli bir plan öğesidir.

Odunluk veya kömürlük olarak adlandırılan mekan geleneksel konutlarda evin zemin katında kullanılmayan kapalı bir alanda veya evin dışında yer alan depo niteliğindeki bir alanda bulunmaktaydı. Geleneksel konutlarda ısınmak veya yemek pişirmek gibi sebeplerle kullanılan odun veya kömürün muhafazası önem arz etmektedir. Modern konutlara geçildiğinde yemek pişirme eylemi için likit gaz daha sonraları ise doğal gaz gibi yeni enerji kaynakları kullanılmaya başlanmıştır. Isınmak için ise kömür ve odun ile enerji sağlanan sobalar ile kat kaloriferleri uzun süre kullanılmışlardır. Apartmanlarda da kullanılacak bu kömür ve odun için mekanlar düşünülmüştür. Bu mekanlar katlarda merdiven sahanlığında veya bodrumlarda bulunmaktadır. Odunluk ve kömürlük mekanlarının bulunması geleneksel ısınma sistemlerinin devam etmesi olarak tanımlanabilir bu nedenle tespit edilmesi önemlidir.

İncelenen geleneksel plan öğelerinden bir diğeri ise sofadır. Geleneksel Türk konutunun önemli bir mekan öğesi olan sofa modern konutlara geçişte eski kullanım niteliğini kaybetse de yok olmamıştır. Geleneksel İzmit Evleri'nde görülen iç sofalı

plan tipinde tüm odalar sofaya açılmaktadır. Bu sofa mekanı girişe uzanan genişçe bir mekan olup ailenin bir araya geldiği önemli bir bölümdür. Bu nitelikleriyle değerlendirdiğimizde dairelerin girişinin açıldığı ve dairenin merkezinde bulunan, dairenin tüm mekanlarıyla ilişkili olan hol veya antre olarak da adlandırılmış geniş mekanlar inceleme kapsamında sofa olarak ele alınmıştır. Geleneksel konuttan modern konuta geçişte geleneksel mekanın en önemli öğelerinden biri olarak değerlendirilebilecek olan sofanın incelenen dönemlerde görülme sıklığının tespit edilmesi geleneksel mekanla kurulan ilişkiyi anlayabilmek açısından önem arz etmektedir.

Geleneksel konutlarda her oda bir daire gibi çalışmaktadır yani oda, içerisinde yaşanabilecek düzeyde donanımlıdır ve sofa mekanıyla ilişki kurmadan da yaşamsal ihtiyaçları giderebilecek niteliktedir. Bu anlamda odalar ailelere özel bir bölüm olarak ele alınabilir. Modern konutların yer aldığı apartmanlarda ise misafirlerin kabul edildiği mekanlardan ayrı nitelikteki aileye özel bu alana dair çözümler yapılmıştır. Girişte yer alan hol mekanından dairenin genel kullanıma açık olan mutfak, tuvalet ve salon mekanlarına geçilmektedir. Bu mekanlara ek olarak bazen yemek odası ve misafir odası mekanlarına da bu hol mekanından geçilebilmektedir. Ancak aile kullanımına ait olan yatak odaları ile banyonun bulunduğu kısım genel kullanım alanından ayrılmaktadır. Bu ayrım holden bir kapıyla geçilen bir koridor ile sağlanmaktadır. Aile kullanımına ait olan bu bölüm genellikle dairenin arka kısmında, görsel olarak daha korunaklı bir alanda bulunmaktadır. İnceleme kapsamında bu tip mekansal çözümlerler 'Aile Bölümü' başlığıyla incelenmiştir. Aile bölümü bulunan dairelerde ailenin kullanımına ait bahsedilen bu mekanlar bir kapıyla geçilen koridor ile genel kullanım mekanlarından ayrılmıştır, bulunmayan dairelerde ise aile kullanımına ait mekanlar girişte yer alan hol mekanı ve dairenin diğer mekanlarıyla ilişkilidir.

Geleneksel öğelerden bir tanesi de alaturka tuvaletin ıslak hacimlerdeki varlığı olarak ele alınabilir. Geleneksel konutlarda tuvaletler böyle çözümlenirken modern konutlarda alafranga olarak tabir edilen tuvaletler yoğun olarak kullanılmaktadır. İncelenen apartman dairelerinde alaturka tuvalet varlığı da geleneksel bir nitelik olarak incelenmiştir.

Geleneksel konutların bir diğer elemanı da gömme dolaplardır. İnceleme kapsamında mekanların sabit elemanları oldukları için tefriş olarak nitelendirmekten ziyade bir plan ögesi olarak ele alınmışlardır. Geleneksel konuttan modern konuta uzanan süreçlerde gömme dolapların mekanlardaki varlığı da incelenmeye değer görülmüştür.

Yapılan analiz kapsamında konutlarda incelenecek cephe ögeleri ;

- Çatı tipi
- Apartmanda kat sayısı
- Tip kat yüksekliği
- Cephe malzemesi
- Cephe üslubu
- Çıkma
- Balkon olarak seçilmiştir.

Tablolarda incelenen cephe özelliklerinden ilk olarak apartmanların çatı tipleri incelenmiştir. Geleneksel olarak kullanılan beşik çatının ve modern çatı tipleri olarak kırma ve teras çatıların kullanım oranları dönemler içinde tespit edilmiştir. Apartmanlarda kat sayıları ve tip kat yükseklikleri hesaplanarak dönem ortalamaları tespit edilmiştir. Apartmanların cephelerinde kullanılan cephe malzemeleri ve cephe üslubu incelenmiştir. Yapıların cephesinde bulunan çeşitli çıkmalar tespit edilmiştir. Balkonlar da cephe özellikleri kapsamında incelenen bir diğer cephe ögesidir.

4.5.1. 1950 Yılı öncesinde inşa edilmiş apartmanlar

Demiryolu Caddesi üzerinde 1950 yılı öncesinde inşa edilmiş yapılardan iki adet apartman yapısı incelenmek üzere seçilmiştir. İncelenen apartmanlar; Kemalpaşa Mahallesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Yapılar inşa tarihine göre kronolojik olarak sıralanmıştır. Apartman incelemelerinin sonunda plan ve cephe analizlerini içeren tablolar yer almaktadır (Tablo 4.3. ve 4.4.).

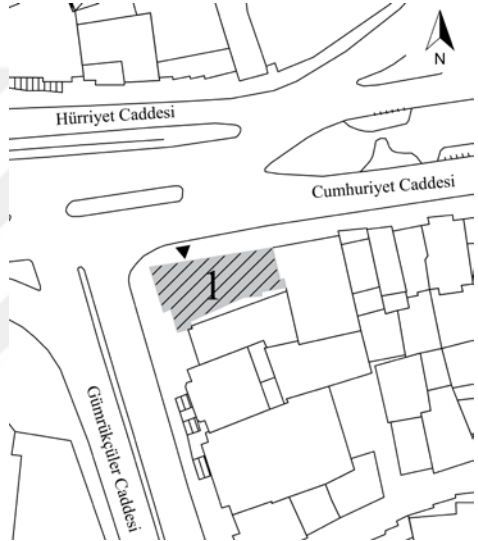
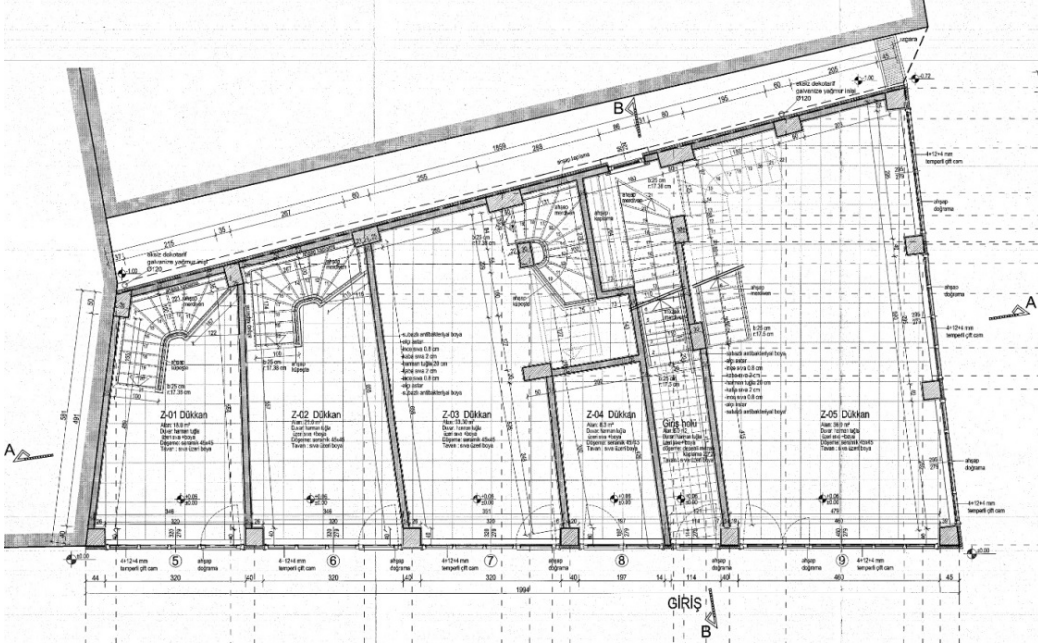
- Adalı Apartmanı (1) (257 Ada, 1 Parsel – 1932)

Adalı Apartmanı Demiryolu Caddesi'nin batısında Cumhuriyet Caddesi ile Gümrükçüler Caddesi'nin kesiştiği köşe parselde yer almaktadır (Tablo 4.1.). Yapı 1932 yılında Dr. Hasan Ömer tarafından yaptırılmıştır. 2016 yılının Ocak ayında İzmit Belediyesi'nin "Tarih Koridoru Projesi" kapsamında tarihi değeri nedeniyle tekrar inşa edilmek üzere yıkılmıştır. Apartmana giriş Cumhuriyet Caddesi üzerinden sağlanmaktadır. 3 kat ve çatı katı olarak inşa edilen yapının zemin katında 5 adet dükkan bulunmakta, 1. Katında dükkanlara ait bir depo bulunurken üst katlarında 4 adet konut bulunmaktadır. Zemin katın kat yüksekliği 3,50m, bodrum katın kat yüksekliği 3,30m, 1. Katın kat yüksekliği 3,11m, 2. ve 3. Katların kat yüksekliği ise 3,15m'dir.

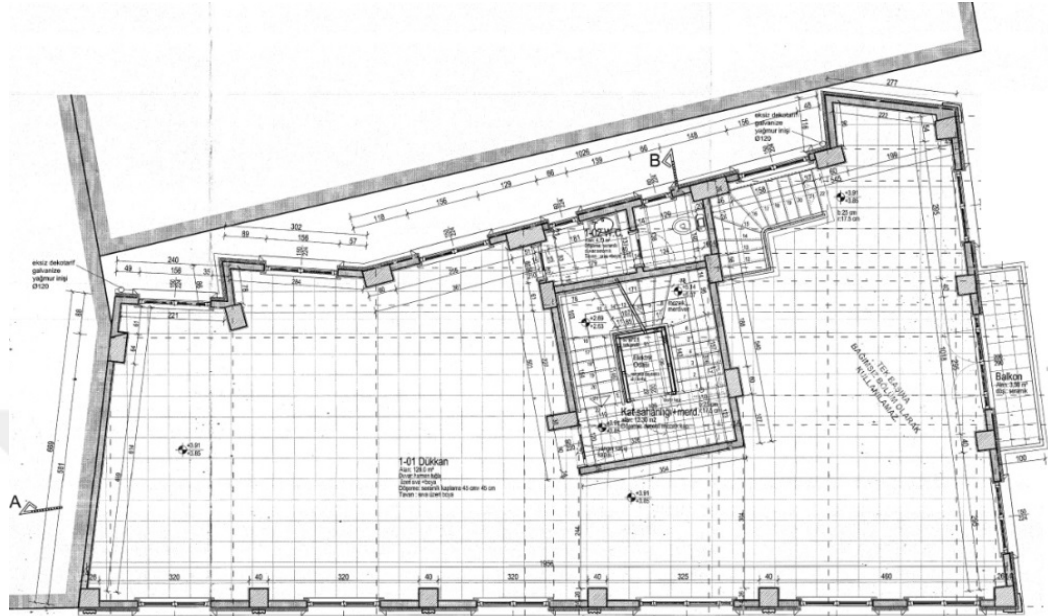
Yapıda düşey sirkülasyon merdiven ile sağlanmaktadır. Her katta 2 daire bulunmaktadır. Merdiven sahanlığından dairelere giriş çift kanatlı ahşap kapılarla sağlanmaktadır. Bu kapılar iç mekanda bir hole açılmaktadır. Girişte yer alan hol mekanından konutun diğer tüm mekanlarına ulaşım sağlanmaktadır. Dairelerde 2 oda bulunmaktadır.

Betonarme olarak inşa edilen apartmanda geleneksel mimari öğelerini yer yer görmek mümkündür. Konutların tavanlarında uygulanan ahşap süslemeler, cephede yer alan ahşap korkuluklu balkonlarıyla ritmik olarak ilerleyen ahşap pencere düzeni, alçı kat silmeleri ile yine cephede zemin katta kullanılan ahşap tablalar geleneğin etkisini hissettirmektedir.

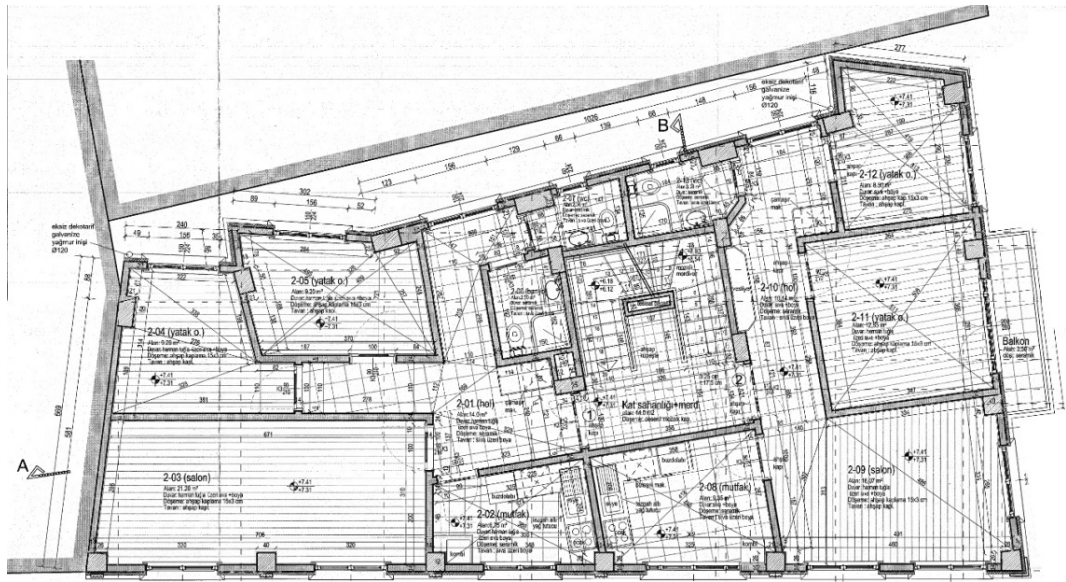
Tablo 4.1. Adalı Apartmanı (257 Ada, 1 Parsel)

ADALI APARTMANI (257 Ada, 1 Parsel – 1932)			
Mahalle : Kemalpaşa Mah.		Daire Sayısı : 4	
Cadde / Sokak : Cumhuriyet Cad.		Daire m2 : 85 m2	
Yapım Sistemi : betonarme		Dairede Oda Sayısı : 2	
Çatı Tipi : kırma		Ortalama Mutfak m2 : 9,25 m2	
Kat Adedi : 3 kat + çatı katı		Ortalama Banyo m2 : 3 m2	
Bodrum Kat : var		Asansör : yok	
Dükkan Sayısı : 5		Balkon : var	
			
(Yapının yıkılmadan önce çekilmiş, 2015 yılına ait görseli) (URL-21)			
			
Zemin Kat Planı			

Tablo 4.1. (Devam) Adalı Apartmanı (257 Ada, 1 Parsel)

1. Kat Planı

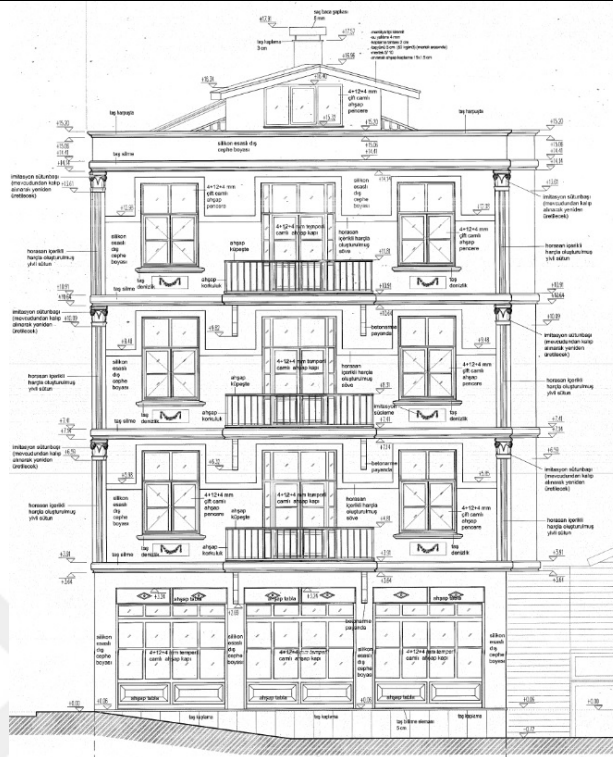
2. Kat Planı

3. Kat Planı

3. Kat Tavan Planı

93

Tablo 4.1. (Devam) Adalı Apartmanı (257 Ada, 1 Parsel)

Batı Cephesi

Kuzey Cephesi

- Günbüz Apartmanı (2) (231 Ada, 26 Parsel – 1944)

Günbüz Apartmanı da İzmİt'in tarihi değeri yüksek apartmanlarından biridir. İzmİt'te modern mimarinin apartman türündeki ilk temsilcilerinden biridir (Tablo 4.2.). Günbüz Apartmanı, Kemalpaşa Mahallesi'nde Hürriyet Caddesi üzerinde betonarme olarak 2 katlı inşa edilmiştir. Apartmanın zemin katında 2 adet dkkn bulunurken 1. Katta ve 2. Katlarında ikişer konut olmak üzere toplam 4 konut bulunmaktadır. Yapıda düşey sirkülasyon merdiven ile sağlanmaktadır. atı katının kullanımı tüm apartmana aittir ve mevcut durumda boştur.

Dairelere giriş çift kanatlı ahşap kapılar ile sağlanmaktadır. Girilen holün karşısında tuvalet ve banyo bulunurken, güney cephesinde salon, kuzey cephesinde mutfak ve bir oda bulunmaktadır. Apartman içerisinde bulunan daireler 45 m2 olmak üzere oldukça küçük bir hacim kaplamaktadır.

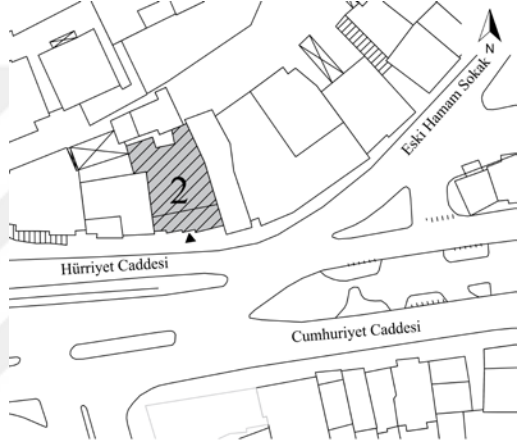
Yapı 1944'ten beri çeşitli tadilatlar geçirse de özgün yapısı değişmemiştir. Dış cephesinde sıva ve boya uygulaması yapılmıştır. Pencereilerin çevresinde beyaz sveler bulunmaktadır.

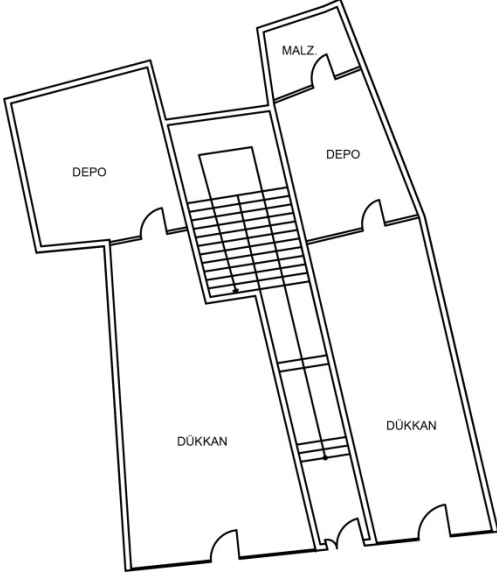
Yapıda modern öğelere daha çok rastlanmaktadır. Modern mimari etkisi yuvarlak köşe dönüşleri yapının balkonlarında görülmektedir. Yapı halen kullanılmakta ve yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.2. Günbüz Apartmanı (231 Ada, 26 Parsel)

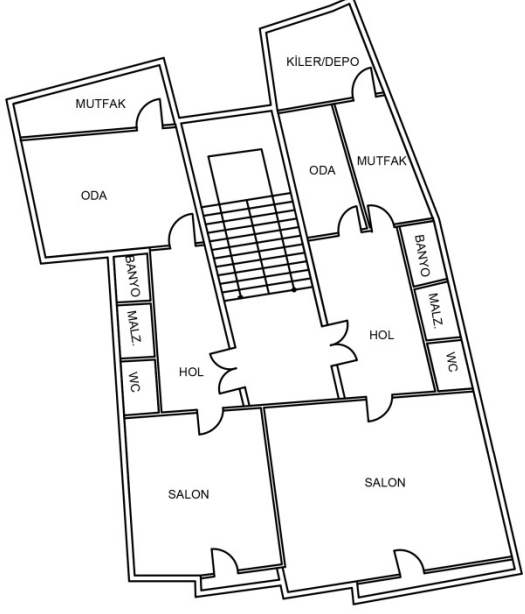
GÜNBÜZ APARTMANI (231 Ada, 26 Parsel – 1944)			
Mahalle	: Kemalpaşa Mah.	Daire Sayısı	: 4
Cadde / Sokak	: Hürriyet Cad.	Daire m2	: 45 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 1
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 4 m2
Kat Adedi	: 2 katlı	Ortalama Banyo m2	: 3 m2
Bodrum Kat	: yok	Asansör	: yok
Dükkan Sayısı	: 2	Balkon	: var

Zemin Kat Planı

1. Kat Planı

Tablo 4.3. 1950 Yılı öncesinde inşa edilen apartmanların plan analizi

No	Apartman Adı	Daire Alanı	Mutfak Alanı	Banyo Alanı	Oda Sayısı	Yemek Odası	Misafir Odası	Sandık /Yüklük Odası	Kiler	Odunluk/ Kömürlük
1	Adalı Apartmanı	85 m2	9,25 m2	3 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
2	Gümbüz Apartmanı	45 m2	4 m2	3 m2	1	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Ortalama		65 m2	6,6 m2	3 m2	1,5	%0	%0	%0	%0	%0

Tablo 4.3. (Devam) 1950 Yılı öncesinde inşa edilen apartmanların plan analizi

No	Apartman Adı	Sofa (Geniş Hol)	Aile Bölümü	Alaturka Tuvalet	Gömme Dolap
1	Adalı Apartmanı	Yok	Yok	Var	Yok
2	Gümbüz Apartmanı	Var	Yok	Var	Var
Ortalama		%50	%0	%100	%50

Tablo 4.4. 1950 Yılı öncesinde inşa edilen apartmanların cephe analizi

No	Apartman Adı	Çatı Örtüsü	Kat Sayısı	Tip Kat Yüksekliği	Cephe Malzemesi	Cephe Üslubu	Çıkma	Balkon
1	Adalı Apartmanı	Kırma Çatı	3 Kat + Çatı Kat	3,13m (Ort.)	Sıva + Boya	Ahşap Cephe Süslemesi	Var	Var
2	Günbüz Apartmanı	Beşik Çatı	2 Kat	2,80m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
Ortalama		%50 Kırma Çatı %50 Beşik Çatı	2,5 Kat	2,96m	%100 Sıva + Boya	%50 Ahşap Süsleme %50 Geometrik Modern	%100 var	%100 Var

4.5.2. 1950-1980 Yılları arasında inşa edilmiş apartmanlar

Demiryolu Caddesi üzerinde 1950 ile 1980 yılları arasında inşa edilmiş 19 adet apartman yapısı incelenmek üzere seçilmiştir. İncelenen apartmanlar; Kemalpaşa Mahallesi, Ömerağa Mahallesi ile Karabaş Mahallesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Yapılar inşa tarihine göre kronolojik olarak sıralanmıştır. Apartman incelemelerinin sonunda plan ve cephe analizlerini içeren tablolar yer almaktadır (Tablo 4.24. ve 4.25.).

- Saray Apartmanı (1) (1850 Ada, 13 Parsel - 1964)

1964 yılında betonarme iskelet sistem ile kırma çatılı olarak inşa edilen Saray Apartmanı Karabaş Mahallesi'nde Atatürk Bulvarı ile Halit Molla Sokağın kesiştiği köşe parselde yer almaktadır (Tablo 4.3.). Atatürk Bulvarından Halit Molla Sokağa doğru uzanan L tipi plan şemasındaki apartman, birbirine bağlantılı iki kütleden oluşmaktadır. Atatürk Bulvarı cephesine bakan kütle 5 katlı, Halit Molla Sokağa bakan cephe 3 katlıdır. Apartmanda kat yüksekliği tüm katlarda 2.75 m'dir. Apartmanın cadde ve sokak cephelerinde kendisine ait bahçesi bulunmaktadır. Apartmana Halit Molla Sokak üzerinden sokak kotundan 5 basamak çıkılarak giriş sağlanmaktadır. Bu giriş ek olarak yapının arka cephesinden de 3 giriş bulunmaktadır.

Yapıda 3 çekirdek bulunmaktadır ve sirkülasyon buralardan merdivenler aracılığıyla sağlanmaktadır. Yapıda asansör mevcuttur. 3. Kata kadar her katta 6 daire bulunurken, 4. Ve 5. Katların her birinde 3'er daire, toplamda ise 30 daire bulunmaktadır.

Daireler 2 odalı ve 1 odalı olmak üzere 2 farklı plan tipine sahiptir. Daire alanı 1 odalı plan tiplerinde ortalama 40 m² iken 2 odalı plan tiplerinde ortalama 74 m²'dir. Dairenin girişi dar bir antre alanına açılmaktadır. Antre mekanı 2 odalı plan tipinde; mutfak, yemek odası ve oturma holü olarak adlandırılan 3 farklı mekana açılmaktadır. Mutfak mekanı planlarda farklılıklar gösterse de ortalama 8,6 m² alana sahiptir. 1 Odalı plan tipinde ise antre mekanı; mutfak, kiler ve oturma holüne açılmaktadır. Oturma holünden her iki plan tipinde de bir bölücü duvar ile misafir odasına geçilmektedir. Oturma holü aynı zamanda dairenin mahrem alanları olarak ifade edebilecek yatak odası, banyo ve tuvalet bölümlerine geçilen ayrı bir alana

açılmaktadır. Banyo ve tuvalet bölümleri dairelerde ortalama 3,7 m2 olarak oldukça küçük bir alan kaplamaktadır. Yatak odasında gömme dolap bulunmaktadır. Mutfak ve yatak odası mekanlarından iki farklı balkona ulaşılmaktadır.

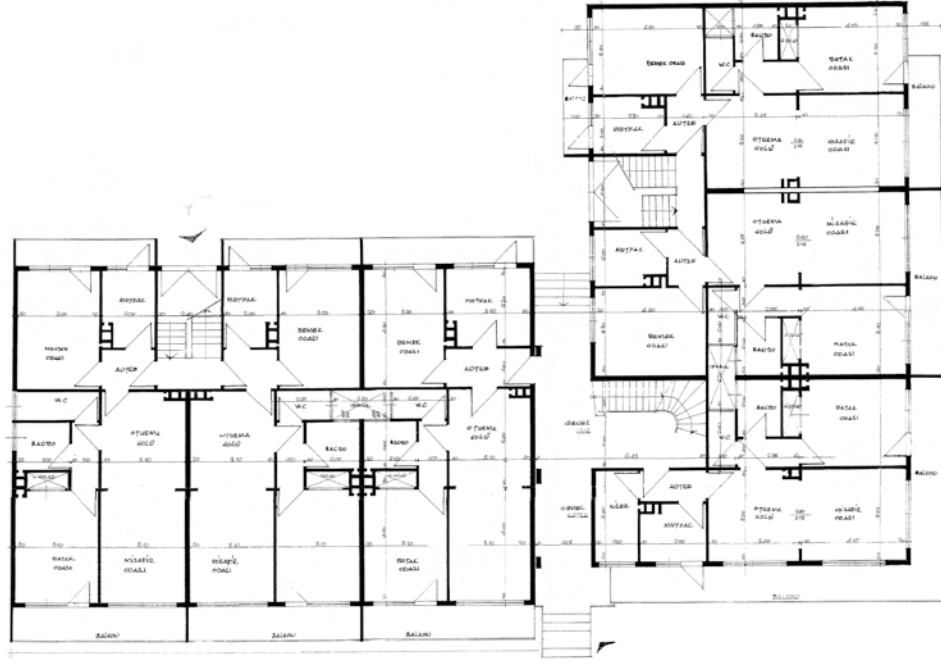
Balkonlar yapının önemli bir cephe elemanı olarak katlar boyunca cepheyi sararak devam etmektedir. Balkon korkuluklarında masif kısımlar dolgu duvar ile sağlanmış, geçirgen kısımlarda ise dövme demir kullanılmıştır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Cepheye geniş cam yüzeyler kullanılmıştır. Bu durum iç mekanın daha fazla doğal ışıktan faydalanmasını sağlamıştır. Yapı güncel halinde özgün yapısını halen korumaktadır. Yapısal olarak iyi durumdadır. Apartman halen konut işlevi ile kullanılmaktadır.

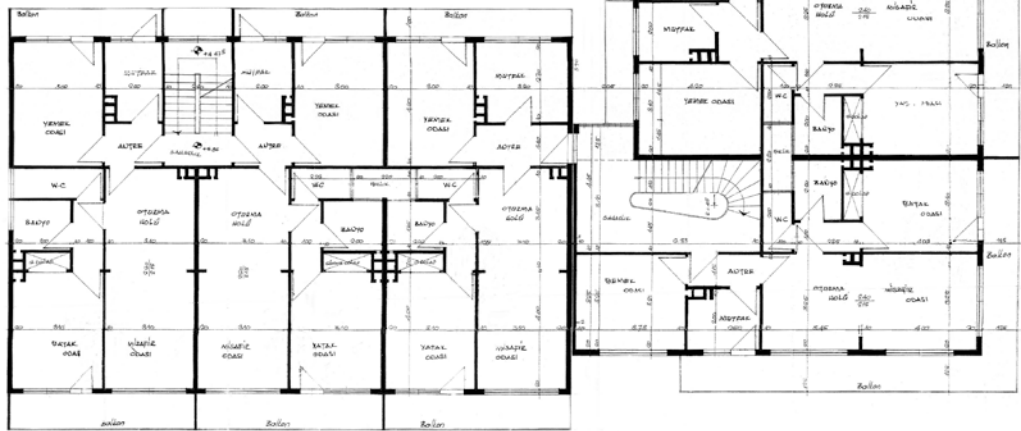
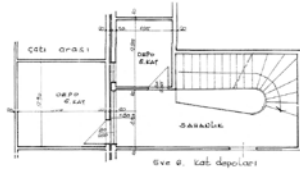
Tablo 4.5. Saray Apartmanı (1850 Ada, 13 Parsel)

SARAY APARTMANI (1850 Ada, 13 Parsel - 1964)			
Mahalle	: Karabaş Mahallesi	Daire Sayısı	: 30
Cadde	: Atatürk Bulvarı	Daire m2	: 40-74 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 1 ve 2
Çatı Tipi	: kırma çatı	Ortalama Mutfak m2	: 8,6 m2
Kat Adedi	: 5	Ortalama Banyo m2	: 3,7 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: yok
Dükkan Sayısı	: 0	Balkon	: var
			

Tablo 4.5. (Devam) Saray Apartmanı (1850 Ada, 13 Parsel)

Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

Tablo 4.5. (Devam) Saray Apartmanı (1850 Ada, 13 Parsel)

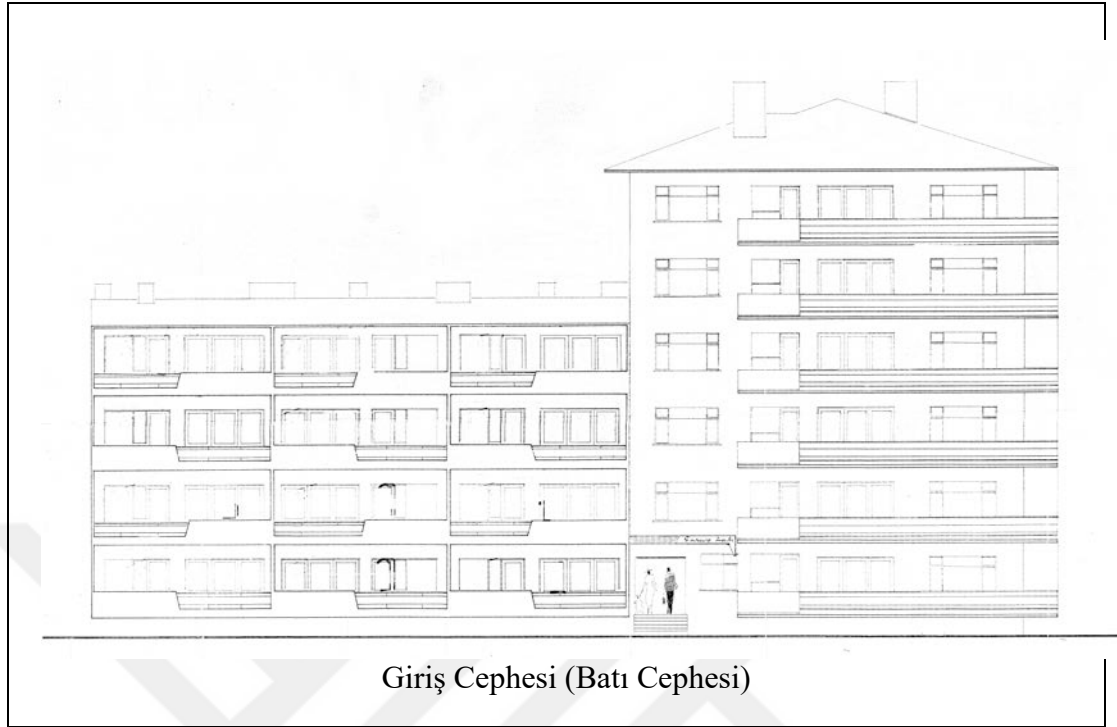

Boyuna Kesit

Demiryolu Caddesi Cephesi (Güney Cephesi)

Tablo 4.5. (Devam) Saray Apartmanı (1850 Ada, 13 Parsel)

- Evin Apartmanı (2) (474 Ada, 4 Parsel – 1965)

1965 yılında betonarme iskelet sistem ile beşik çatılı olarak inşa edilen Evin Apartmanı, Cengiz Topel Caddesi üzerinde bulunmaktadır (Tablo 4.4.). Apartmanı cadde üzerinde yer alan diğer apartmanlarla bitişik nizamda bulunmaktadır. Yapının İzmit Belediyesi Arşivinde yer alan teknik çizimlerinde, apartman 5 katlı olarak görülmesine rağmen, yapı 4 katlı olarak inşa edilmiştir. Kat yükseklikleri zeminde yer alan girişte 3,40m, dairelerin içinde 3,00 m dir. Bodrum katın kat yüksekliği ise 2,60m’dir.

Apartmanın girişi Cengiz Topel caddesi üzerindedir. Apartmana girildikten sonra 3 basamak çıkılarak zemin katta bulunan daireye ve ana sirkülasyon elemanı olan dönel merdivene ulaşılmaktadır. Yapının zemin katı daire olarak tasarlansa da parsel ticaret bölgesi içinde yer aldığı için ticari fonksiyona yönelik olarak daha sonradan dönüştürülmüştür. Zemin katı bu şekilde ticari fonksiyona hizmet eden apartmanın üst katlarında konut plan şeması korunmuştur.

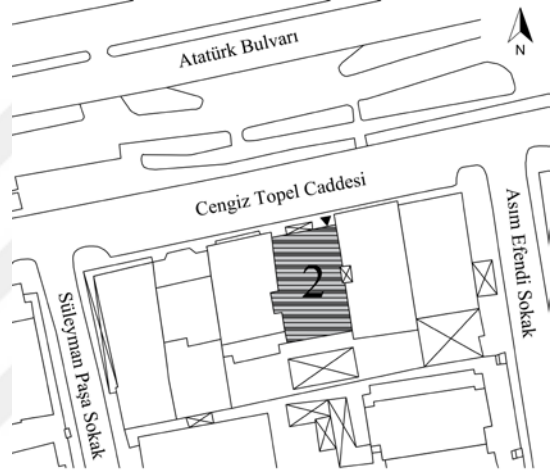
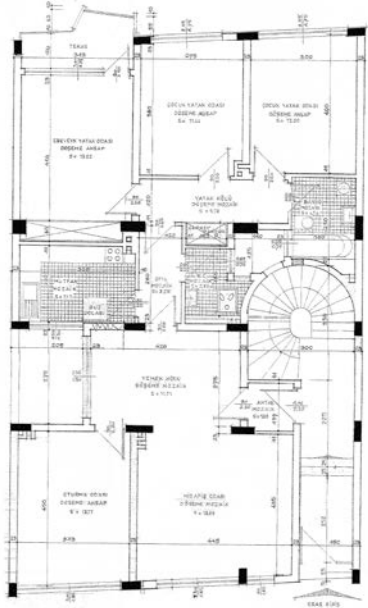
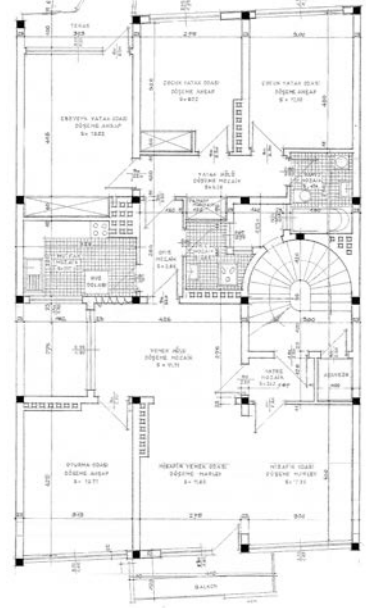
Her katta 1 daire bulunan apartmanda toplam 4 daire bulunmaktadır. Yapıda asansör 1. Kattan itibaren 4. Kata kadar hizmet vermektedir. Dairelere giriş bir antre mekanına açılmaktadır. Antreden açılan bir kapıyla yemek holüne geçilmektedir.

Yemek holünden yapının ön cephesinde bulunan oturma odası ve misafir odası, evin ıslak hacimleri ile yatak odalarına ulaşan bir hole açılmaktadır. Bu anlamda yemek holü aslında bir dağılım mekanıdır. Evin ön cephesine bakan misafir odasına 1. Kattan 4. Kata kadar misafir yemek odası adlı bir bölüm daha eklenmiştir ve bu bölümden apartmanın ön cephesinde yer alan balkonlara ulaşım sağlanmaktadır.

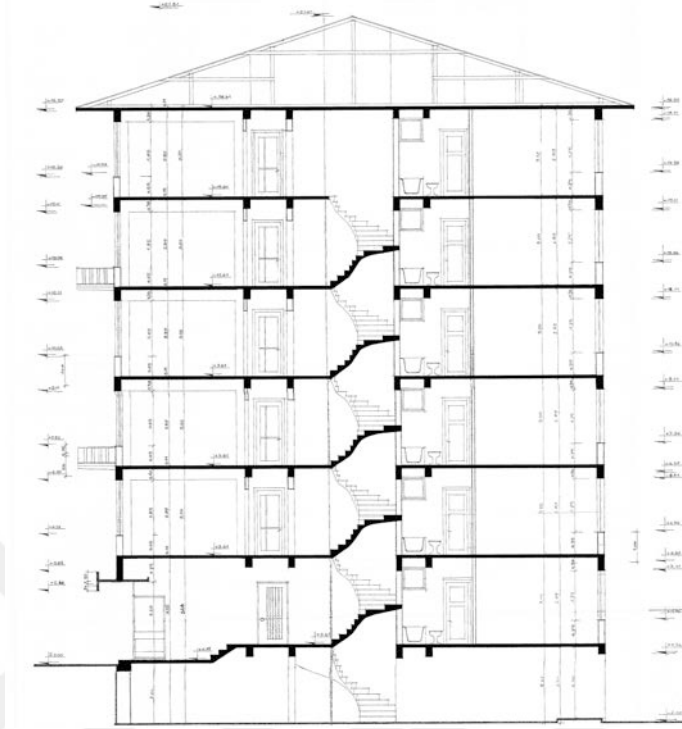
Yemek holünün ve mutfağın ışık alması için çatı ışığının alındığı bir ışıklık da bu mekanda bulunmaktadır. Yemek holünden arka cepheye doğru açılan bir kapıyla ıslak hacimlere ulaşılmaktadır. Burada mutfak ve misafir tuvaleti yer almaktadır. Yapının arka kısmında ise yatak holü bulunmaktadır. Burada 2 çocuk odası, 1 ebeveyn yatak odası ve banyo bulunmaktadır. Ebeveyn yatak odasında gömme dolap ve balkon bulunmaktadır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Geniş cam yüzeyler kullanılmıştır. Cephede genel olarak yataylık vurgusu hakimdir. Balkonlarda dövme demir korkuluklar kullanılmıştır. Apartman halen özgün yapısını korumakta, konut ve ticari fonksiyonlarla kullanımını sürdürmektedir. Yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.6. Evin Apartmanı (474 Ada, 4 Parsel)

EVİN APARTMANI (474 Ada, 4 Parsel - 1965)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 4
Cadde / Sokak	: Cengiz Topel Cad.	Daire m2	: 120 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 4
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 7,7 m2
Kat Adedi	: 4	Ortalama Banyo m2	: 6,3
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var
			
			
Zemin Kat Planı		Tip Kat Planı	

Tablo 4.6. (Devam) Evin Apartmanı (474 Ada, 4 Parsel)

Boy Kesit

Giriş Cephesi (Kuzey Cephesi)

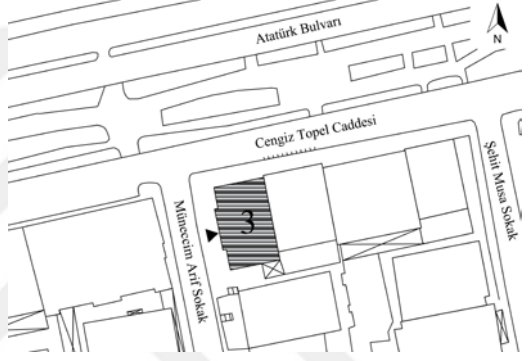
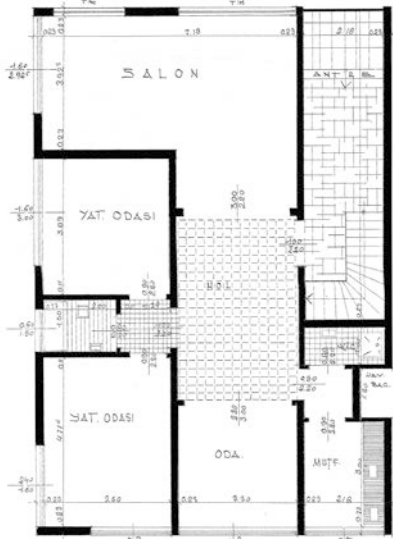
Arka Cephe (Güney Cephesi)

- Topel Apartmanı (3) (5134 Ada, 36 Parsel - 1965)

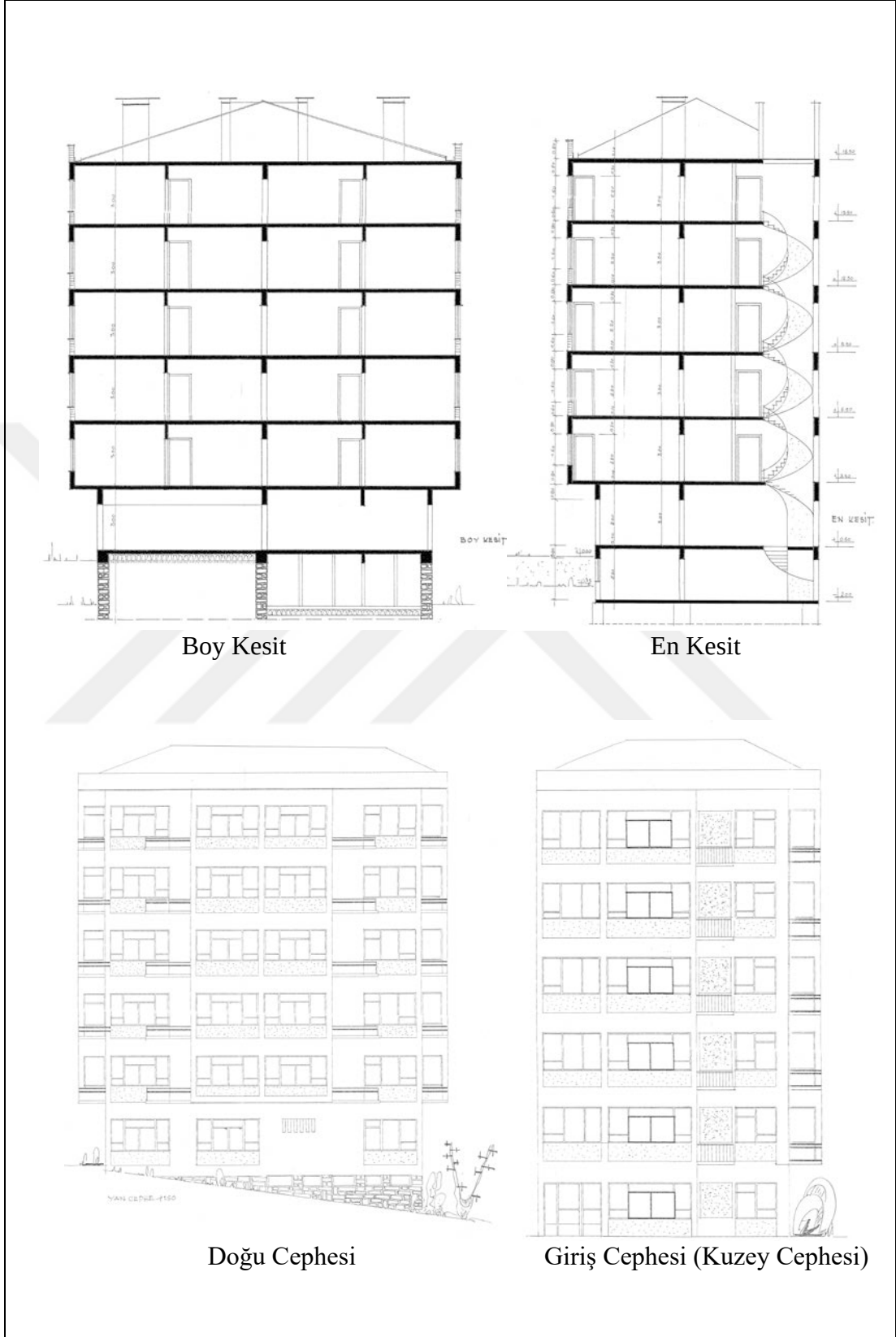
Topel Apartmanı 1965 yılında Cengiz Topel Caddesi ile Müneccim Arif Sokağın kesiştiği köşe parselde betonarme iskelet sistem ile kırma çatılı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.5.). Apartman 5 kat ve bodrum kat içermektedir. Zeminden itibaren tüm katlarda kat yüksekliği 3,00m, bodrum katta 2,50m'dir. Sokak kotundan 3 basamak çıkılarak dairelerin bulunduğu 0,50 kotuna ulaşılmaktadır. Yapıda düşey sirkülasyon dönel merdiven aracılığıyla sağlanmakta, asansör bulunmamaktadır. Yapının İzmit Belediyesi'nden sağlanan teknik çizimlerine göre giriş yönü inşa edilirken değiştirilmiştir. Çizimlerde Cengiz Topel Caddesi üzerinden alınan giriş, yapının inşasında Müneccim Arif Sokak üzerinden alınarak değiştirilmiştir. Güncel halinde de yapının girişi Müneccim Arif Sokak üzerinden sağlanmaktadır. Yapının her katında 2 adet olmak üzere toplamda 12 daire bulunmaktadır. Tüm daireler 2 odalı plan tipine sahiptir. Dairelerin girişi geniş bir hol mekanına açılmaktadır. Bu hol mekanından salona, yatak odasına ve evin kalan bölümleri olan ıslak hacimler ile yatak odasının bulunduğu diğer hole erişim sağlanmaktadır. Diğer hole geçildiğinde, bu alandan yatak odası, mutfak ve banyo ve tuvalete ulaşılmaktadır. Evin salonundan açılan balkon Müneccim Arif Sokağa bakmaktadır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Yapıda girişin de üzerinde bulunduğu merdiven kovanını tanımlayan kütlenin ortasında yer alan cephe bölümünde pencere elemanlarının farklı bölmeli kullanımıyla cephede bir hareket elde edilmiştir. Cephe boyunca balkonlar 5 dairenin kendi tercihi üzerine kapatılarak iç mekana dahil edilmiştir. Yapı konut işleviyle kullanılmaya halen devam edilmektedir. Apartman yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.7. Topel Apartmanı (5134 Ada, 36 Parsel)

TOPEL APARTMANI (5134 Ada, 36 Parsel - 1965)			
Mahalle	: Körfez Mah.	Daire Sayısı	: 12
Cadde / Sokak	: Cengiz Topel Cad.	Daire m2	: 70m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 2
Çatı Tipi	: kırma çatı	Ortalama Mutfak m2	: 6,1 m2
Kat Adedi	: 5	Ortalama Banyo m2	: 3,2 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: yok
Dükkan Sayısı	: 0	Balkon	: var
			
 Zemin Kat Planı		 Tip Kat Planı	

Tablo 4.7. (Devam) Topel Apartmanı (5134 Ada, 36 Parsel)

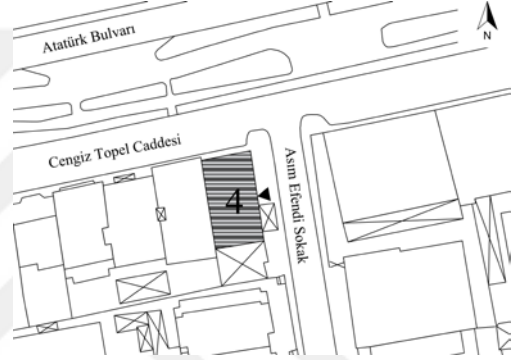
- Kandemir Apartmanı (4) (474 Ada, 6 Parsel – 1966)

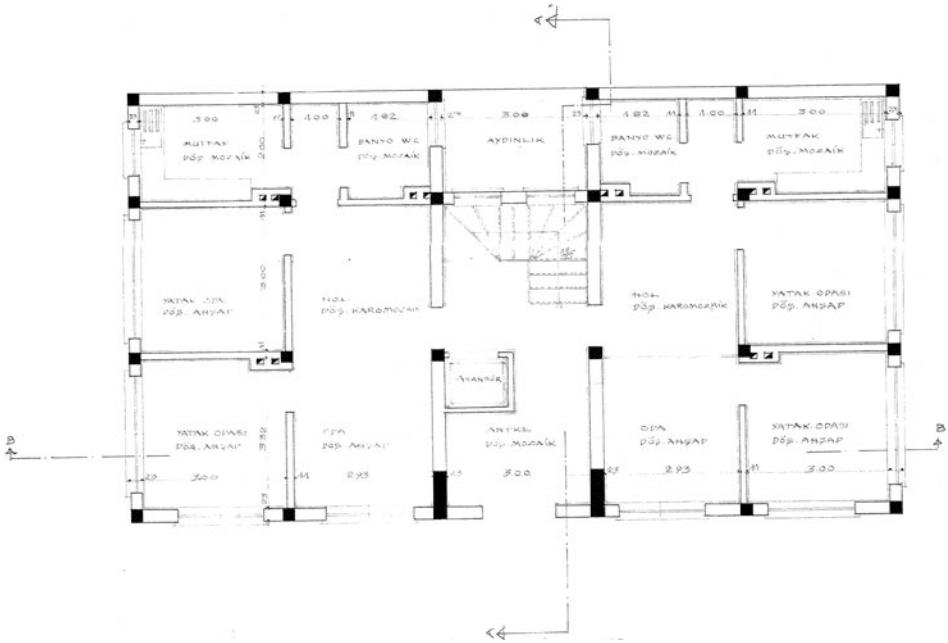
Kandemir Apartmanı, Körfez Mahallesi'nde Cengiz Topel Caddesi ile Asım Efendi Sokağın kesiştiği parselde bulunduğu ada üzerindeki yapılarla bitişik nizam olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.6.). Betonarme iskelet sistem ile 4 kat olarak inşa edilen yapıda kırma çatı kullanılmıştır. Yapıda kat yükseklikleri her katta eşit olup 3,00 m'dir. Girişi Asım Efendi Sokak üzerinden alan apartmanın zemin katında yer alan mobilya dükkanı girişini Cengiz Topel Caddesi üzerinden apartmandan bağımsız olarak almaktadır. Zemin kat mimari proje üzerinde 2 daire ve sirkülasyon alanı olarak tasarlanmış olsa da güncel durumda Cengiz Topel Caddesi cephesindeki daire mobilya dükkanına tahsis edilmiş olup, arka cephede bulunan daire ise depo olarak kullanılmaktadır. Apartmanın girişi bu iki bölüm arasından sağlanmaktadır. Yapının tasarlandığı yılda 11 basamak ile Asım Efendi Sokak üzerinden alınan giriş kaldırımların yeniden yapılanması ve projede yer alan özgün halinden değişmiştir. Yapının özgün projesinde bodrum katın pencerelerinin şeritler halinde sokaktan görülebilirken güncel halinde kaldırımın alt kotunda yer aldığı için pencerelerin etrafı kaldırımdan düşme tehlikesi yaratmaması için korkulukla kapatılmıştır. Apartman girişinde tam karşıda yer alan U tipi merdiven ve merdivenin karşısında yer alan asansör ile apartmanın düşey sirkülasyonu sağlanmaktadır. Merdiven kovanının arkasında merdivenlerin ve dairelerde yer alan banyoların çatı ışığı alabilmesi için aydınlık yapılmıştır. Yapıda konut işlevi 1. Kattan 4. Kata kadar devam etmektedir. Her katta 2 daire olmak üzere apartmanda toplam 8 daire bulunmaktadır. Cengiz Topel Caddesi yönüne bakan daireye ufak bir antre mekanından girilirken arka cepheye bakan daireye geniş bir hol mekanından girilmektedir. Her iki dairede de girilen geniş hol mekanından dairenin tüm diğer mekanlarına erişim sağlanmaktadır. Hol mekanı bölücü eleman kullanılmaksızın salona açılmaktadır. Salona bitişik konumda yer alan yatak odasında Asım Efendi Sokak cepheli bir balkon yer almaktadır. Apartmanın bitişik nizam yerleştiği kör cephede dairenin ıslak hacimleri yer almaktadır. Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Balkonlarda görülen dövme demir korkuluklar katlarda şaşırtmalı olarak dolu boş etkisi yaratacak şekilde verilmiştir. Zemin kat üzerinden yapılan çıkma kütlede bir hareket yaratmıştır. Apartman güncel halinde ticari ve konut fonksiyonları korumaktadır. Yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.8. Kandemir Apartmanı (474 Ada, 6 Parsel)

KANDEMİR APARTMANI (474 Ada, 6 Parsel - 1966)			
Mahalle	: Körfez Mahallesi	Daire Sayısı	: 8
Cadde / Sokak	: Cengiz Topel Cad.	Daire m2	: 74,8 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 2
Çatı Tipi	: kırma çatı	Ortalama Mutfak m2	: 6 m2
Kat Adedi	: 4	Ortalama Banyo m2	: 3,6
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var

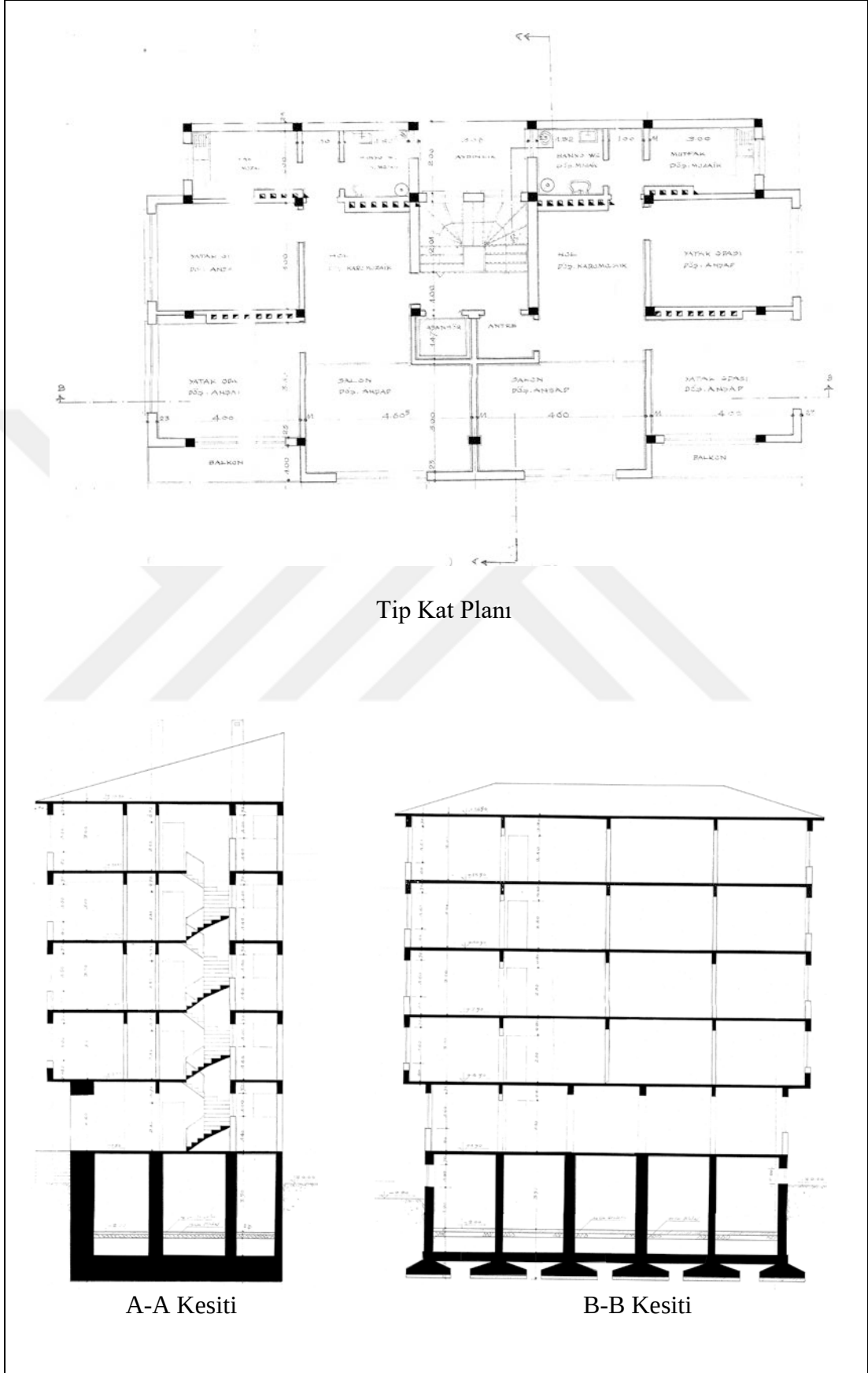

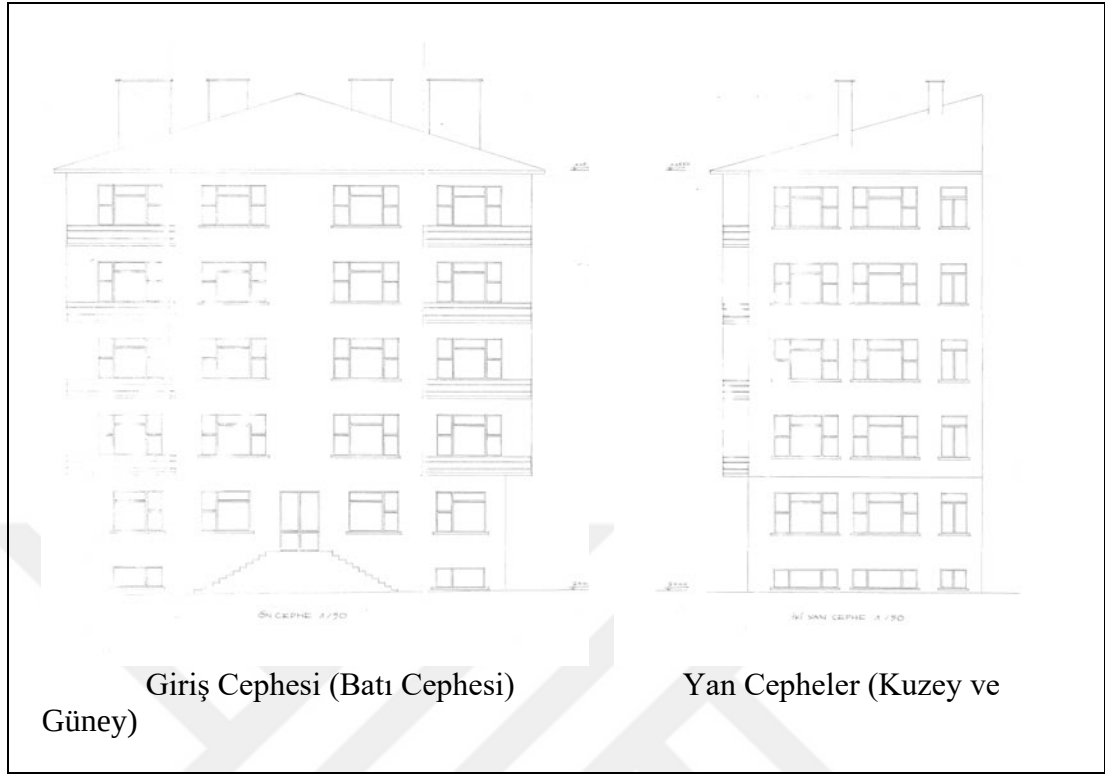

Zemin Kat Planı

Tablo 4.8. (Devam) Kandemir Apartmanı (474 Ada, 6 Parsel)

Tablo 4.8. (Devam) Kandemir Apartmanı (474 Ada, 6 Parsel)

- No 14 (5) (474 Ada, 1 Parsel - 1968)

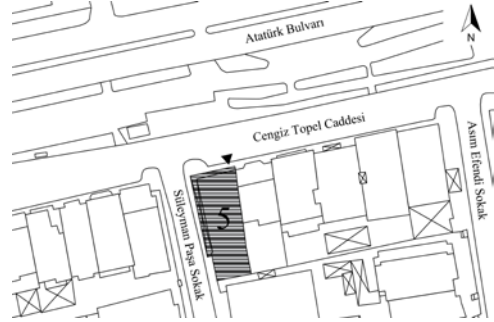
No 14, Karabaş Mahallesi'nde Cengiz Topel Caddesi ile Süleyman Paşa Sokağın kesiştiği köşe parselde, bitişik nizamda, betonarme iskelet sistem ile teras çatılı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.7.). Yapı 4 kat ve bir bodrum kat içermektedir. Kat yüksekliği girişte 3,70m, dairelerde ise 2,80m'dir. Zemin kat ticari fonksiyona yönelik olarak bir dükkan mekanı içermektedir. 1. Kattan itibaren her katta 1 daire, toplamda ise 4 daire yer almaktadır. Aynı tip plana sahip daireler 3 odaya ve bir oturma odasına sahiptir. Dairelerin büyüklüğü yaklaşık olarak 96 m²'dir.

Apartmana 6 basamak ile Cengiz Topel Caddesi üzerinden girilmektedir. Dairelere erişim zemin kattan merdivenlerle sağlanmaktadır. Merdivenin arkasında çatı ışığını apartman iç mekanına ve dairelerin banyo mekanlarına almak için aydınlık kullanılmıştır. Dairelerin girişi 19 m²'lik geniş bir hol mekanına açılmaktadır. Bu mekan, dairenin ön cephesinde oturma odası ile misafir odasına ve arka cephesinde yer alan diğer mekanlara ulaşım sağlayan bir koridora açılmaktadır. Ön cephede yer alan oturma odasından balkona erişilmektedir. Bir kapıyla geçiş sağlanan dairenin arka bölümünde ise; mutfak, yemek odası, banyo, tuvalet ve yatak odası

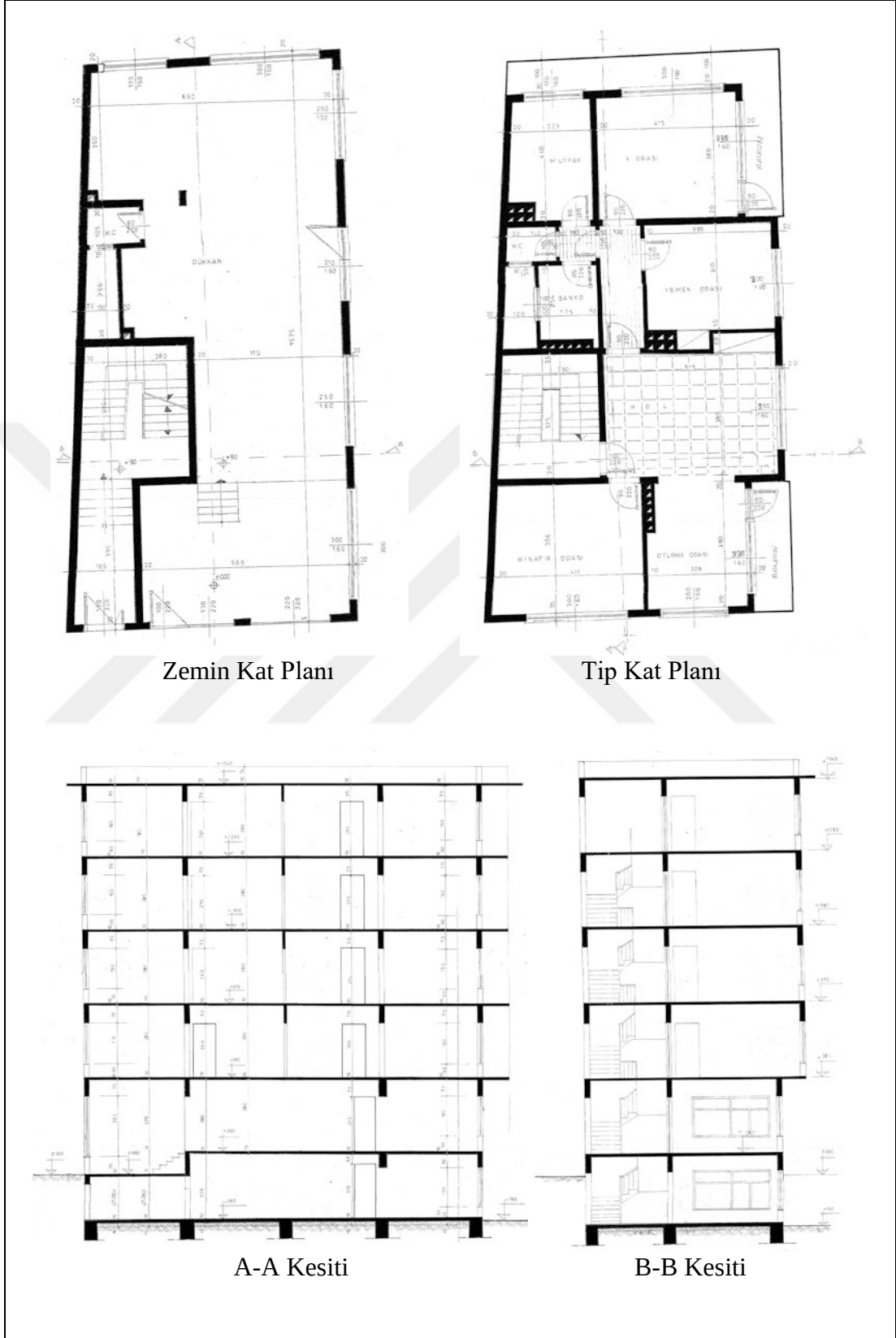
bulunmaktadır. Arka cephede yer alan balkona yatak odası üzerinden erişilmektedir. Balkon korkuluklarında malzeme olarak dövme demir kullanılmıştır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Geniş açıklıklı şeffaf yüzeyler yataylık vurgusu yapmaktadır. Yapı, ticari ve konut fonksiyonlarını devam ettirmektedir. Apartman, zemin kat haricinde özgün cephe özelliklerini korumaktadır. Yapısal olarak iyi durumdadır.

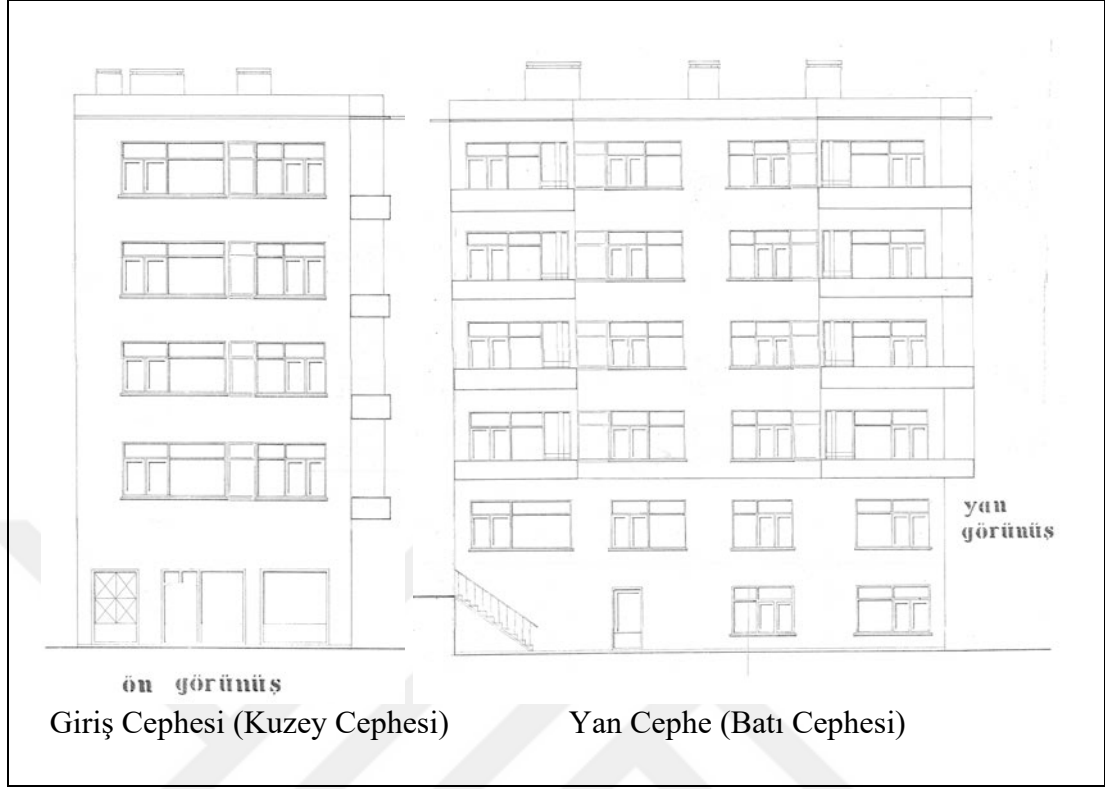
Tablo 4.9. No 14 (474 Ada, 1 Parsel)

NO 14 (474 Ada, 1 Parsel - 1968)	
Mahalle : Karabaş Mah.	Daire Sayısı : 4
Cadde / Sokak : Cengiz Topel Cad.	Daire m2 : 96,6 m2
Yapım Sistemi : betonarme	Dairede Oda Sayısı : 3
Çatı Tipi : teras çatı	Ortalama Mutfak m2 : 10,3 m2
Kat Adedi : 4	Ortalama Banyo m2 : 4,4 m2
Bodrum Kat : var	Asansör : yok
Dükkan Sayısı : 1	Balkon : var
	

Tablo 4.9. (Devam) No 14 (474 Ada, 1 Parsel)

Tablo 4.9. (Devam) No 14 (474 Ada, 1 Parsel)

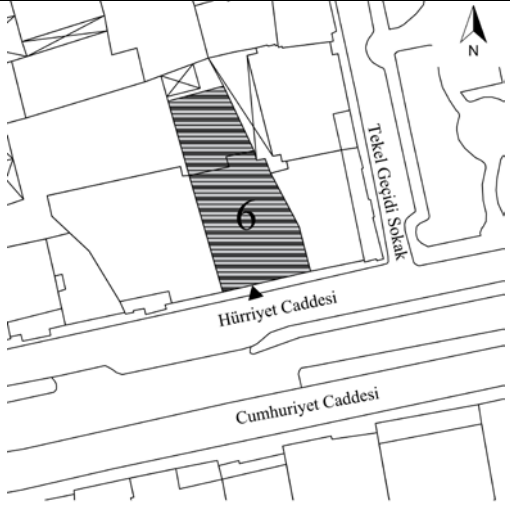
- Işılay Apartmanı (6) (279 Ada, 14 Parsel - 1969)

Işılay Apartmanı, Ömerağa Mahallesi'nde Hürriyet Caddesi üzerinde yer alan parselde, bitişik nizamda betonarme iskelet sistemle teras çatılı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.8.). Yapı 7 kat ve bodrum kattan oluşmaktadır. Apartmanın zemin katında ticari fonksiyonlar için 16 adet dükkan bulunmaktadır. Yapının özgün halinde zemin kat tamamen dükkan, üst katlar konut olarak tasarlanmıştır. Ancak güncel durumda 1. Kat da ticari fonksiyonlar yüklenmiştir. Konut birimleri olan daireler, 2. Kattan 7. Kata kadar uzanmaktadır. Her katta 2 daire olmak üzere toplamda apartmanda 14 daire tasarlsa da 12 tanesi halen özgün plan şemasını konut fonksiyonuyla korumaktadır. Zemin kat 3,50m kat yüksekliğinde, bodrum kat 3,10m kat yüksekliğinde, 1. Kattan itibaren 7. Kata kadar uzanan tip katlar ise 2,88m kat yüksekliğindedir. Apartmana giriş Hürriyet Caddesi'nden aynı kot üzerinden sağlanmaktadır. Girişin karşısında yer alan merdiven ve asansörle apartmanın düşey sirkülasyonu gerçekleşmektedir.

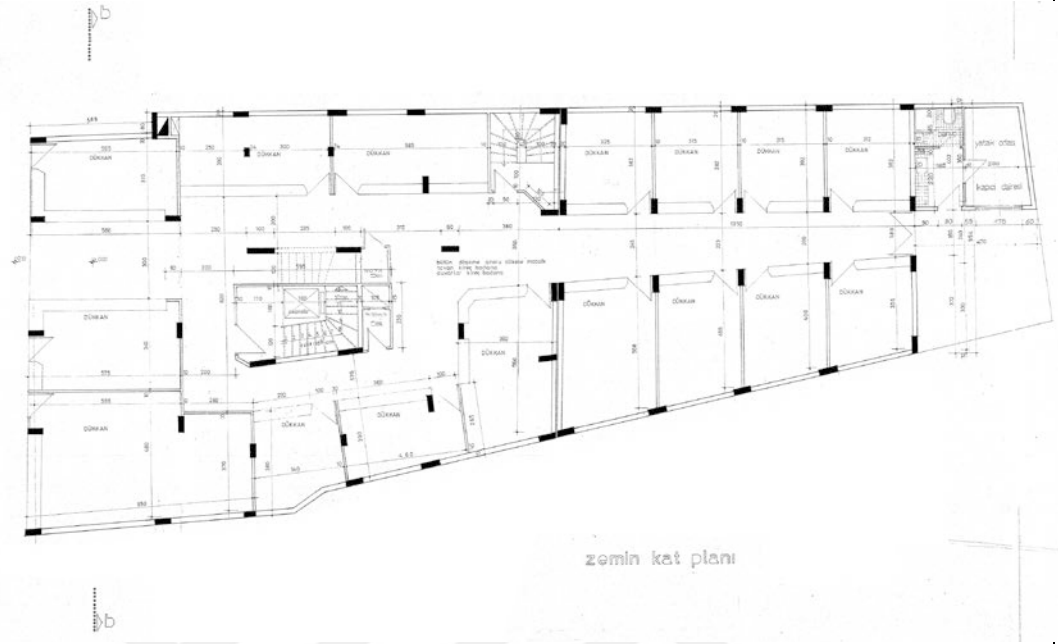
Dairelerin girişı yaklaşık 11 m2'lik bir antre mekanından sağlanmaktadır. Bu mekan ön cephede salona açılırken aynı zamanda salonun bir parçası da olan yemek mahalli olarak adlandırılan kısma da açılmaktadır. Antre mekanı aynı zamanda dairenin arka kısmında yer alan yatak odaları ve ıslak hacimlere geçiş sağlayan bir koridora da açılmaktadır. Bu koridordan yaklaşık olarak 6 m2 büyüklüğünde mutfak ve banyo mekanlarına ulaşım sağlanmaktadır. Mutfak mekanına çatıdan ışık alınabilmesi için katta bulunan her iki dairenin bitişik nizam olan cephelerinde aydınlık yapılmıştır. Dairenin arka köşelerinde yer alan yatak odalarında gömme dolaplar bulunmaktadır ve bu odalardan arka cephede yer alan balkonlara erişim sağlanmaktadır.

Yapının cephe karakteristiğini balkonlarda kullanılan mavi renkli masif dolgu duvarlar ile dövme demir korkuluklar vurgulamaktadır. Cephede yatay olarak geçen mavi mozaikler ile düşey olarak cephenin ortasından geçen gri mozaikler cephenin özgünlüğünü arttırmıştır. Yapı halen ticari ve konu fonksiyonlarıyla kullanılmaktadır. Apartman, yapısal olarak iyi durumdadır.

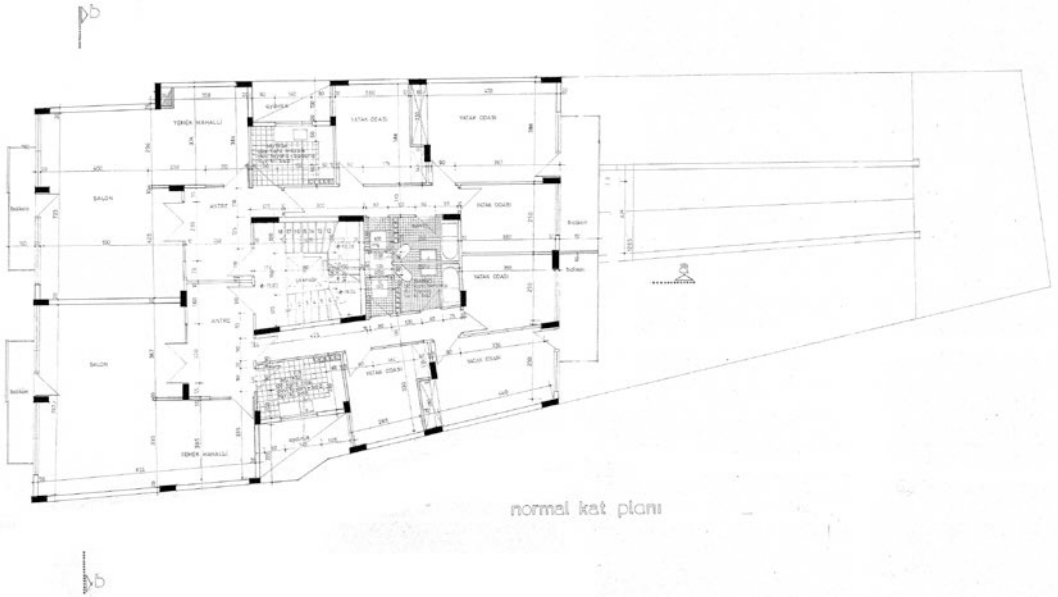
Tablo 4.10. Işılay Apartmanı (279 Ada, 14 Parsel)

IŞILAY APARTMANI (279 Ada, 14 Parsel - 1969)			
Mahalle	: Ömerağa Mah.	Daire Sayısı	: 14
Cadde / Sokak	: Hürriyet Cad.	Daire m2	: 139,6 m2
Yapım Sistemi	: Betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: teras çatı	Ortalama Mutfak m2	: 6,8 m2
Kat Adedi	: 7	Ortalama Banyo m2	: 6,5 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 16	Balkon	: var
			

Tablo 4.10. (Devam) Işılay Apartmanı (279 Ada, 14 Parsel)

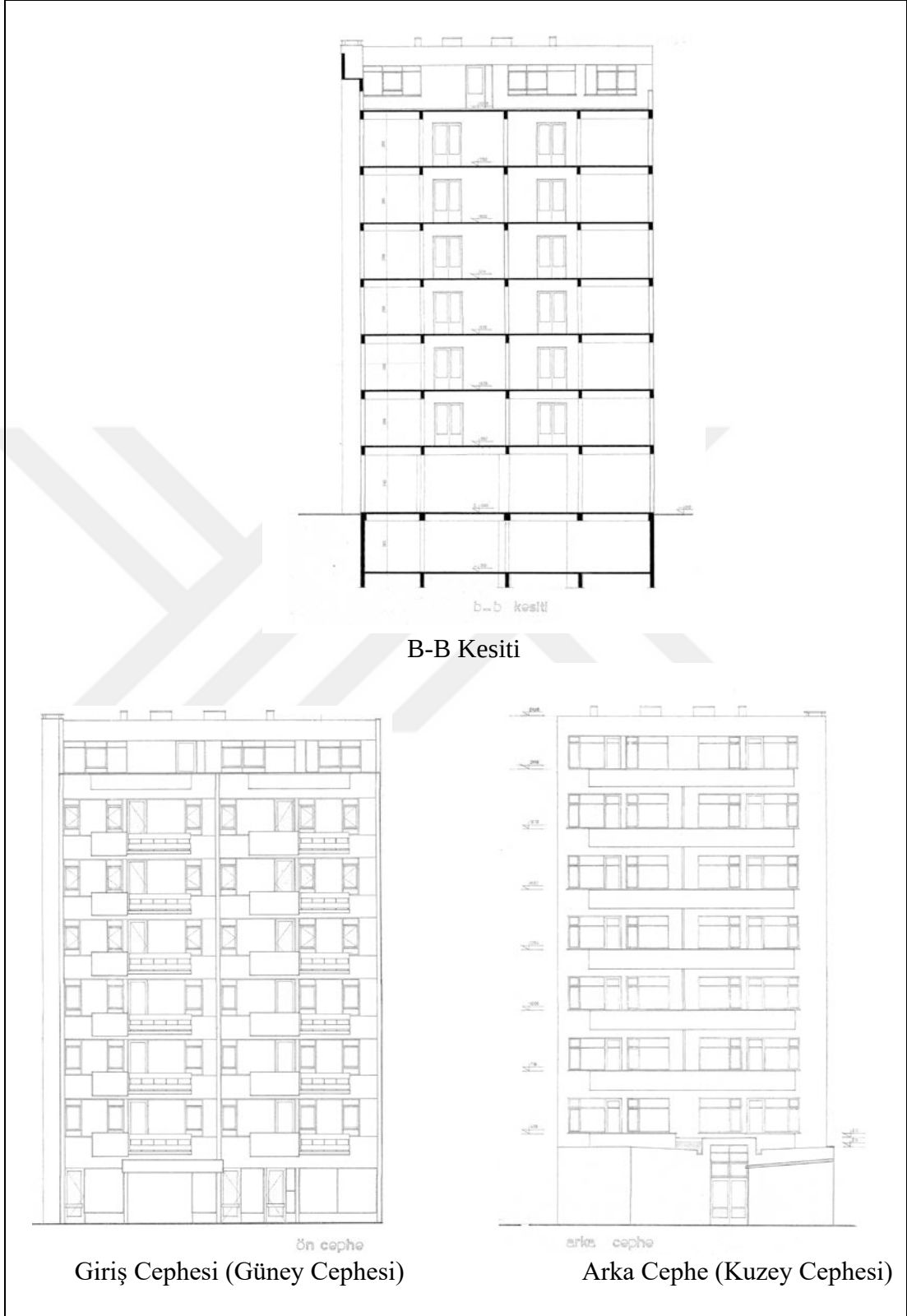

Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

Tablo 4.10. (Devam) Işılay Apartmanı (279 Ada, 14 Parsel)

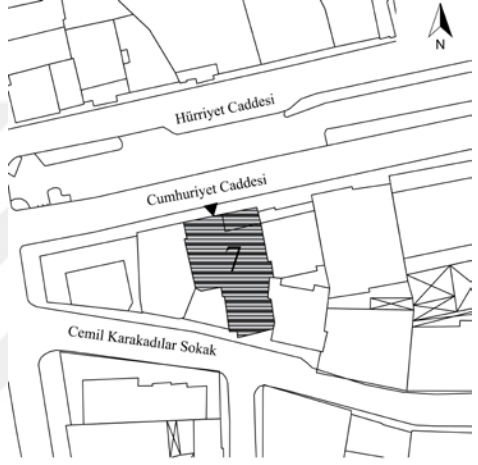
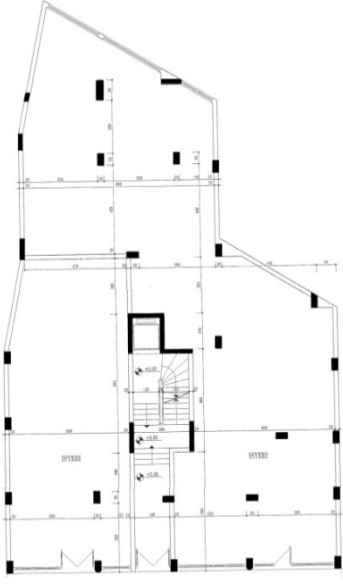
- Gülistan Apartmanı (7) (280 Ada, 22 Parsel - 1970)

Gülistan Apartmanı, Ömerağa Mahallesi'nde Cumhuriyet Caddesi ile Cemil Karakadılar Sokak arasında kalan bir parselde betonarme iskelet sistem ile teras çatılı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.9.). Apartman 6 kat ve çatı katı olarak tasarlanmıştır. Zemin katında 2 adet dükkan ile ticari fonksiyona, 1. Kattan itibaren ise konut fonksiyonu ile tasarlanmıştır. Ancak yapı güncel durumunda zeminden 4. Kata kadar ticari faaliyetlere hizmet etmektedir. 5. ve 6. Katlarının ise konut fonksiyonunu koruduğu bilinmektedir. Zemin katta Cumhuriyet Caddesi üzerinde bulunan 2 dükkanın arasında yer alan açıklıktan apartmana giriş cadde ile aynı kot üzerinden sağlanmaktadır. Apartmanın girişi 3,50m kat yüksekliğine sahipken, dairelerin bulunduğu üst katlar 3,00m kat yüksekliğine sahiptir.

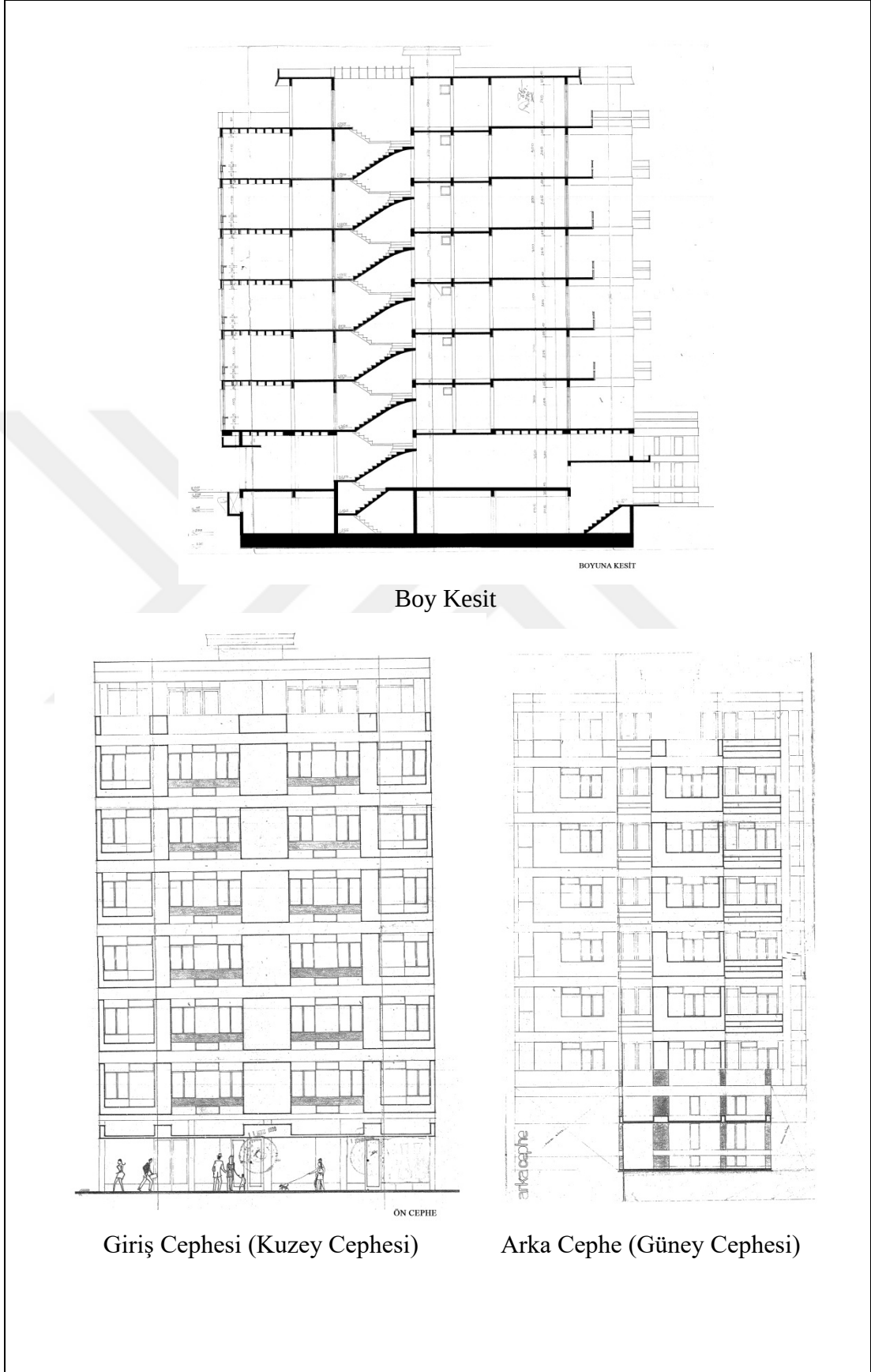
3 odalı 2 tip daire planının olduğu apartmanda, daireye giriş doğu yönündeki dairede antre mekanından, batı yönündeki giriş yemek holü adı verilen mekandan sağlanmaktadır. Bu mekanlar, doğu yönündeki dairede antreden yemek holü ve salona; batı yönündeki daireden ise yemek holünden salon, mutfak ve yatak odaları ve banyonun bulunduğu dar bir koridora açılmaktadır. Doğu yönünde yer alan dairede de yemek holü mutfak ve yatak odaları ile banyonun olduğu dar koridora açılmaktadır. Batı yönünde yer alan dairede yatak odalarından biri sandık odası olarak adlandırılmıştır. Dairelerin arka bölümünde bulunan yatak odalarından balkon erişimi bulunmaktadır. Doğu yönündeki daire yaklaşık 113 m², batı yönündeki daire ise 105 m²'dir.

Apartmanın dış cephesinde mozaikler yatay ve düşey olarak kullanılmıştır. Cephede geniş açıklıklar dairelerin ön cepheye bakan salon mekanlarının yüksek oranda doğal ışık almasını sağlamaktadır. Yapı güncel durumda ticari ve konut fonksiyonlarıyla kullanımını sürdürmektedir. Apartman yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.11. Gülistan Apartmanı (280 Ada, 22 Parsel)

GÜLISTAN APARTMANI (280 Ada, 22 Parsel - 1970)			
Mahalle	: Ömerağa Mahallesi	Daire Sayısı	: 14
Cadde / Sokak	: Cumhuriyet Cad.	Daire m2	: 105 m2; 113 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: teras çatı	Ortalama Mutfak m2	: 7,2 m2; 9,6 m2
Kat Adedi	: 6 kat + çatı katı	Ortalama Banyo m2	: 5,2 m2; 7,1 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: Var
Dükkan Sayısı	: 2	Balkon	: Var
			
 ZEMİN KAT PLANI		 KAT PLANI	
Zemin Kat Planı		Tip Kat Planı	

Tablo 4.11. (Devam) Gülistan Apartmanı (280 Ada, 22 Parsel)

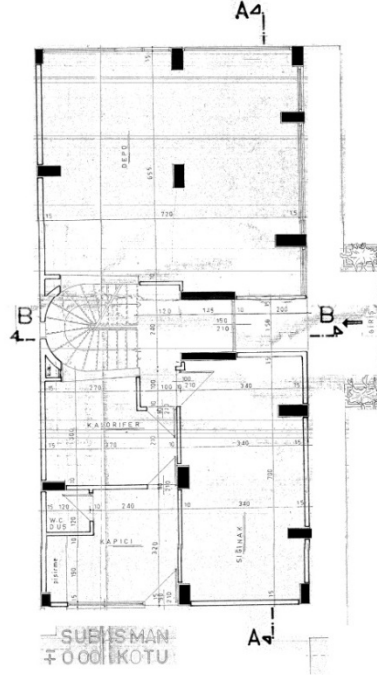
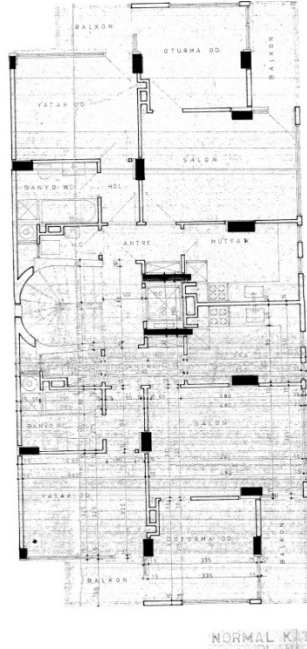
- No 12 (8) (475 Ada, 7 Parsel - 1971)

No 12, 1971 yılında Karabaş Mahallesi'nde Cengiz Topel Caddesi ile Süleyman Paşa Sokağın kesiştiği köşe parselde betonarme iskelet sistem ile inşa edilmiştir (Tablo 4.10). Yapı günümüzde mevcut değildir. Yapının yıkım tarihi bilinmemektedir. Apartman yıkıldıktan sonra bulunduğu parselde bir banka binası inşa edilmiştir. Bu nedenle tabloda apartmanın fotoğrafı değil parselde bulunan güncel yapının fotoğrafı yer almaktadır. Ancak apartmanın İzmit'in modern mimarlık ürünlerinden biri olarak tarihi değeri nedeniyle kayıt altına alınarak belgelenmesi önem taşımaktadır. Bu sebeple apartmanın plan ve cephe özellikleri teknik çiziminde yer alan haliyle incelenmeye değer bulunmuştur.

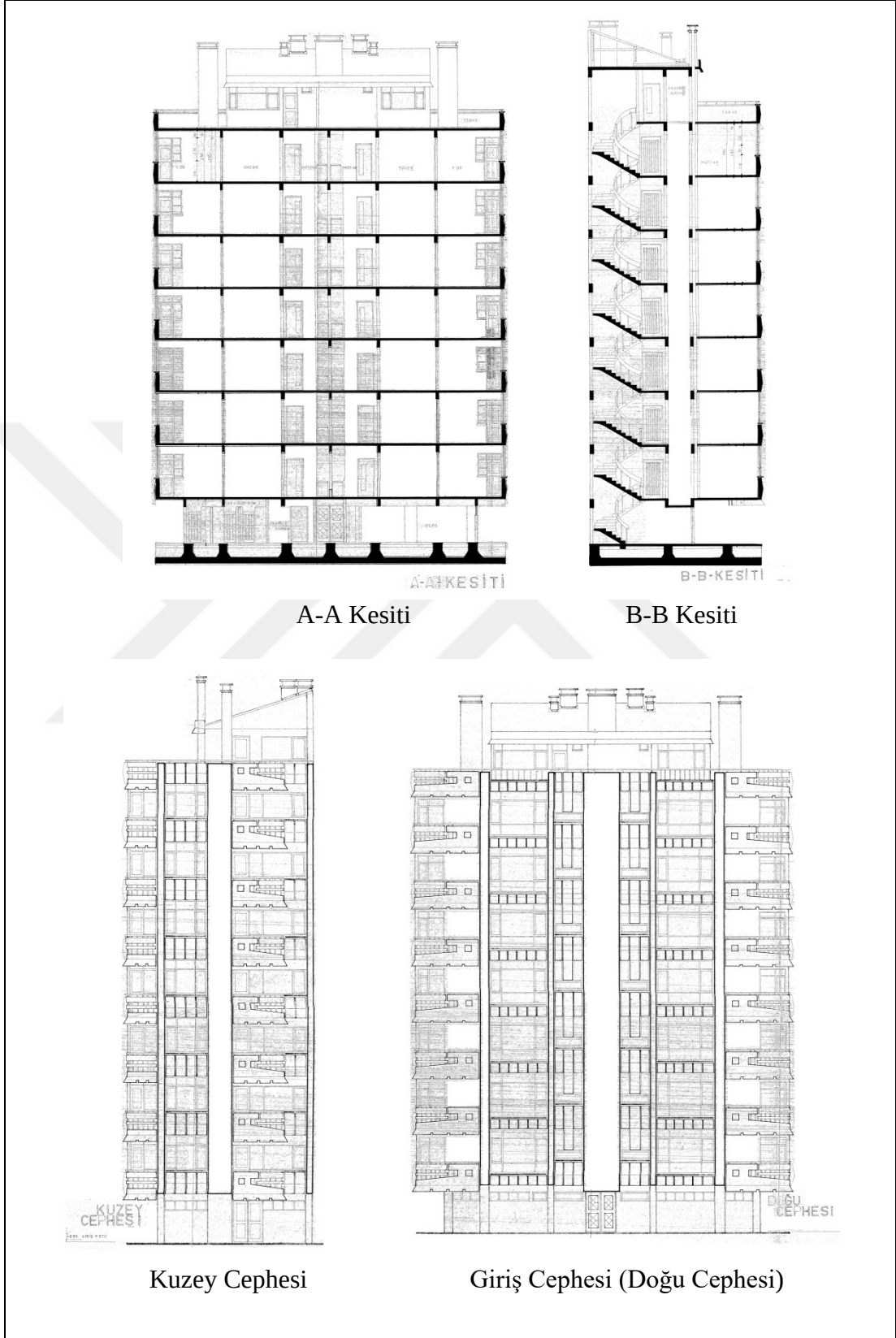
Yapının çatı sisteminde teras çatı ve beşik çatı bir arada kullanılmıştır. Yapının girişi Süleyman Paşa Sokak üzerinden sağlanmaktadır. Girişin karşısında yer alan dönel merdiven tüm katlara ulaşmaktadır. 1. Katta yer alan asansör de üst katlara hizmet eden diğer düşey sirkülasyon elemanıdır. 7 katlı olarak inşa edilen yapının tüm katlarında kat yüksekliği 2,90m'dir. Zemin kat sığınak, depo, kalorifer ve kapıcı dairesine ayrılmıştır. 1. Kattan 7. Kata kadar konut işlevine sahiptir. Her katta toplam 2 daire olmakla birlikte, toplam 14 daire bulunmaktadır. Daireler aynı plan tipine sahiptir. Daire girişleri bir antre mekanına açılmaktadır. Buradan mutfak, salon ve tuvalet ile evin daha arka kısmında bulunan özel alanları olan yatak odası ile banyo mekanına ulaşım sağlayan hol mekanına erişilmektedir. Dairelerde salondan geçilen oturma odası bulunmaktadır. Dairelerde salon ve oturma odasından ulaşılabilen 2 adet balkon mevcuttur.

Yapının cephesinde girişin alındığı kısım üst katlarda düşey bir hat boyunca dolu olarak bırakılmıştır. Mutfak pencerelerinin düşey bölmeleriyle ilişki kurulmuştur. Salon pencereleri de geniş açıklık sağlayarak balkon boşluklarına geçiş ilişkisi kurmuştur. Balkonda da geometrik desenlerle dolu boş ilişkisi kurulmuştur. Cephede simetrik bir düzen hakim olmuştur.

Tablo 4.12. No 12 (475 Ada, 7 Parsel)

NO 12 (475 Ada, 7 Parsel - 1971)	
Mahalle : Karabaş Mah.	Daire Sayısı : 14
Cadde / Sokak : Cengiz Topel Cad.	Daire m2 : 60 m2
Yapım Sistemi : betonarme	Dairede Oda Sayısı : 2
Çatı Tipi : teras çatı + beşik çatı	Ortalama Mutfak m2 : 8,7 m2
Kat Adedi : 7	Ortalama Banyo m2 : 6,8 m2
Bodrum Kat : yok	Asansör : var
Dükkan Sayısı : 0	Balkon : var
Yapı yıkıldığı için görseline ulaşamamıştır.	
	 Zemin Kat Planı Tip Kat Planı

Tablo 4.12. (Devam) No 12 (475 Ada, 7 Parsel)

- (Akmeşeli) Mesut Apartmanı (9) (475 Ada, 43 Parsel - 1971)

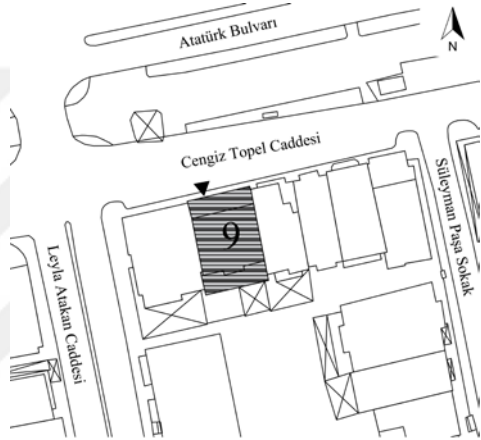
Mesut Apartmanı Karabaş Mahallesi'nde Cengiz Topel Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile beşik çatılı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.11.). Yapı 6 kat ve bir çatı katına sahiptir. Apartman girişi Cengiz Topel Caddesi üzerinden cadde ile aynı kottan almaktadır. Yapının zemin katında kat yüksekliği 3,40m, 1. Kattan itibaren 6. Kata kadar tip katlarda kat yüksekliği 2,90m, çatı katında ise kat yüksekliği 2,50m'dir. Zemin katın ön cephesinde 2 dükkan, arka cephesinde ise kalorifer dairesi ile kapıcı dairesi bulunmaktadır. Planın ortasında yer alan merdiven ve asansör ile apartmanın düşey sirkülasyonu sağlanmaktadır. 1. Kattan itibaren çatı katına kadar olan tüm kat planları aynıdır. Merdiven sahanlığından dairelere giriş sağlanmaktadır. Dairelere dar bir koridordan girilmekte, bu koridor evin diğer bölümleri olan yatak odası, mutfak, banyo ve tuvalet ile salona geçiş sağlayan hol mekanına açılmaktadır. Koridor üzerinde bir gömme dolap bulunmaktadır. Koridordan geçilen hol mekanı salon ile iç içe geçmiştir. Salondan ön cephede yer alan balkona erişim sağlanmaktadır. Apartmanın arka cephesinde yer alan yatak odasından arka balkona erişim sağlanmaktadır. Yatak odasında gömme dolap mevcuttur.

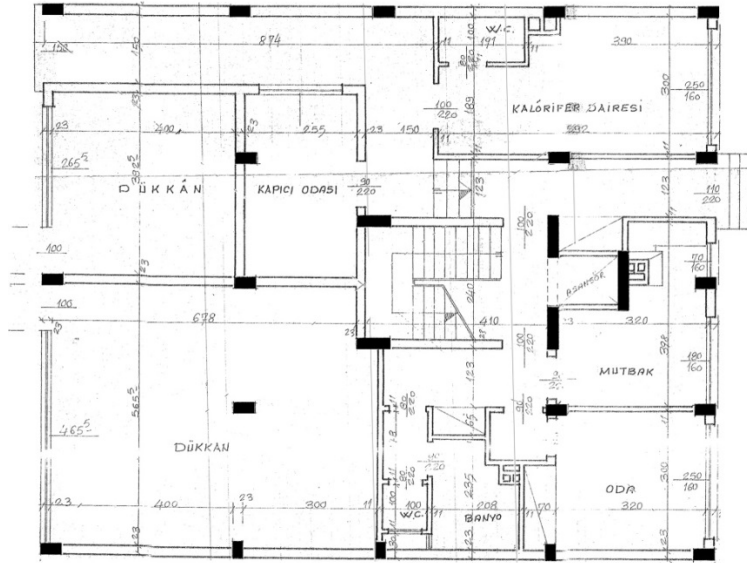
Çatı katı plan şeması tip kat planlarından biraz daha farklıdır. Merdiven sahanlığından ulaşılan daire girişinden diğer planlarda olduğu gibi dar bir koridora ulaşılmaktadır. Koridorda gömme dolap bulunmaktadır. Bu koridor ön cepheye doğru salon mekanıyla birleşmektedir. Geleneksel Türk evinde yer alan sofa gibi çalışan planın merkezindeki salondan evin diğer bölümlerine erişim sağlanmaktadır. Salon bu anlamda oturma odası, misafir odası, yatak odası, mutfak ve banyoya açılmaktadır. Aynı zamanda salondan ön çatı terasına erişim mevcuttur. Mutfaktan ise arka çatı terasına erişim vardır.

Apartmanın dış cephesi mozaik kaplanmıştır. Salon pencerelerinin de yer aldığı balkonlarda dövme demir beyaz renkli korkuluklar kullanılmıştır. Yapı ticari ve konut fonksiyonlarıyla kullanılmaya devam etmektedir. Apartman yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.13. (Akmeşeli) Mesut Apartmanı (475 Ada, 43 Parsel)

(AKMEŞELİ) MESUT APARTMANI (475 Ada, 43 Parsel - 1971)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 13
Cadde / Sokak	: Cengiz Topel Cad.	Daire m2	: 80 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 1
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 7,8 m2
Kat Adedi	: 6 kat + çatı katı	Ortalama Banyo m2	: 7,2 m2
Bodrum Kat	: yok	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 2	Balkon	: var

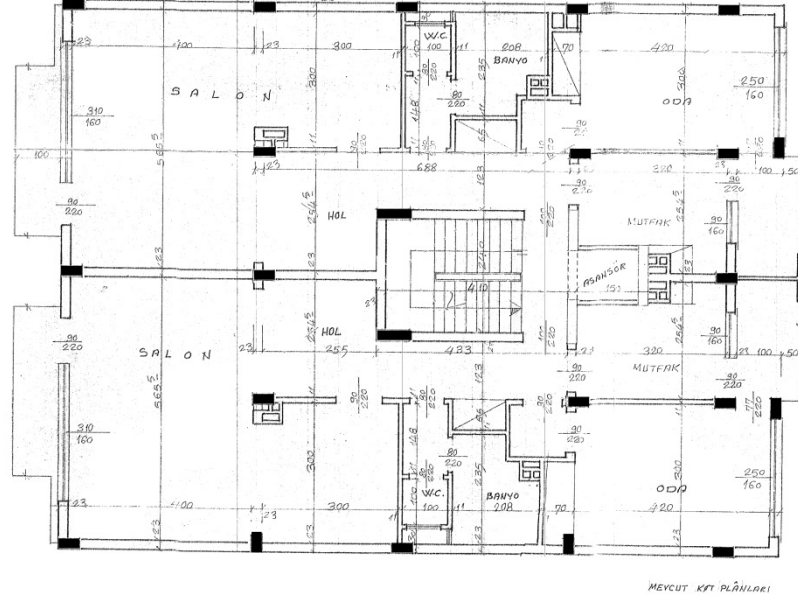
	
--	---

--

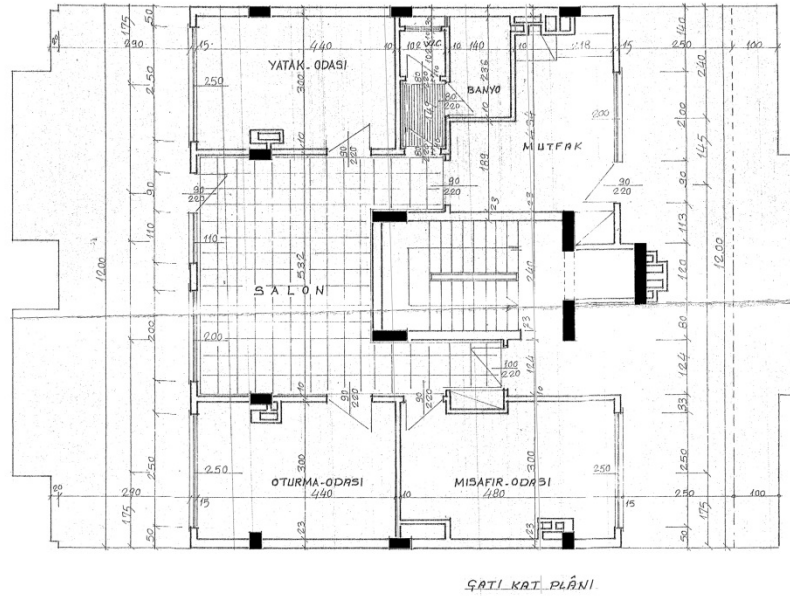
ZEMİN KAT PLANI ÖLÇÜ

Zemin Kat Planı

Tablo 4.13. (Devam) (Akmeşeli) Mesut Apartmanı (475 Ada, 43 Parsel)

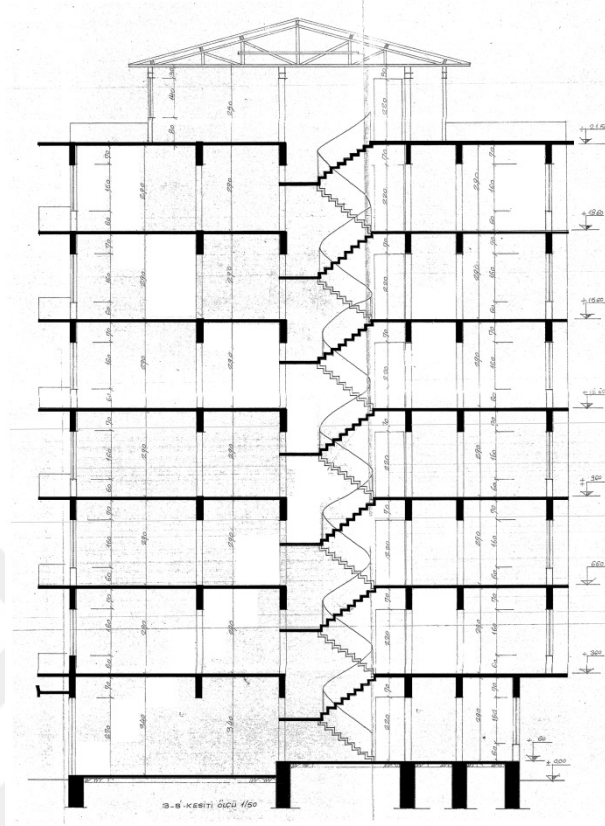

Tip Kat Planı

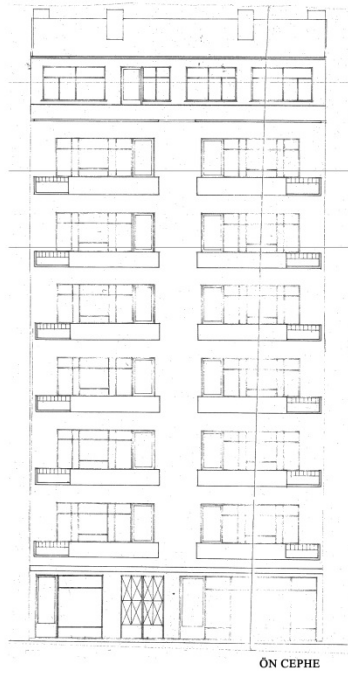

Çatı Katı Planı

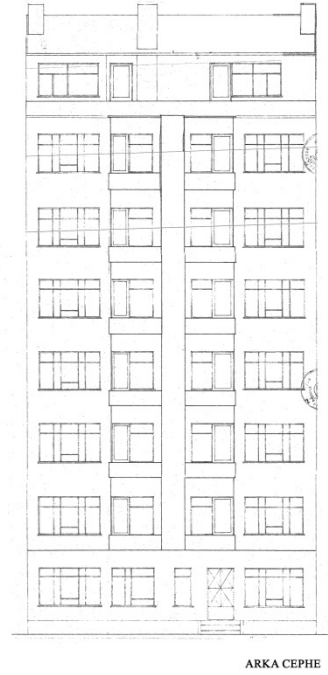
Tablo 4.13. (Devam) (Akmeşeli) Mesut Apartmanı (475 Ada, 43 Parsel)

B-B Kesiti

Giriş Cephesi (Kuzey Cephesi)

Arka Cephe (Güney Cephesi)

- Dirlik Apartmanı (10) (1025 Ada, 15 Parsel - 1971)

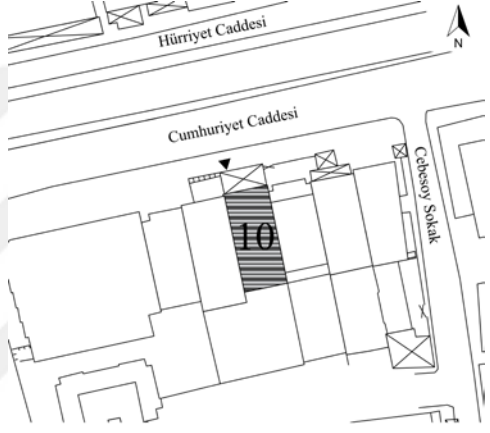
Dirlik Apartmanı, Karabaş Mahallesi'nde Cumhuriyet Caddesi üzerinde bitişik nizamda betonarme iskelet sistem ile beşik çatılı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.12). Apartman çevresinde yer alan apartmanlarla bitişik nizamda bulunmaktadır. Zemin katında bir dükkan üst katlarında da her katta 1 daire olacak şekilde 3 katlı olarak tasarlanmıştır. Zemin katta girişin kat yüksekliği 2,90m, üst katlarda yer alan dairelerde ise kat yüksekliği 2,80m'dir. Zemin katta yer alan dükkanın devamında kat yüksekliği apartman kütlesinin dışına çıkıldığında 3,50m'ye ulaşmaktadır. Apartmana giriş Cumhuriyet Caddesi üzerinden 4 basamak ile sağlanmaktadır. Apartmanda düşey sirkülasyon için yalnızca dönel merdiven kullanılmaktadır.

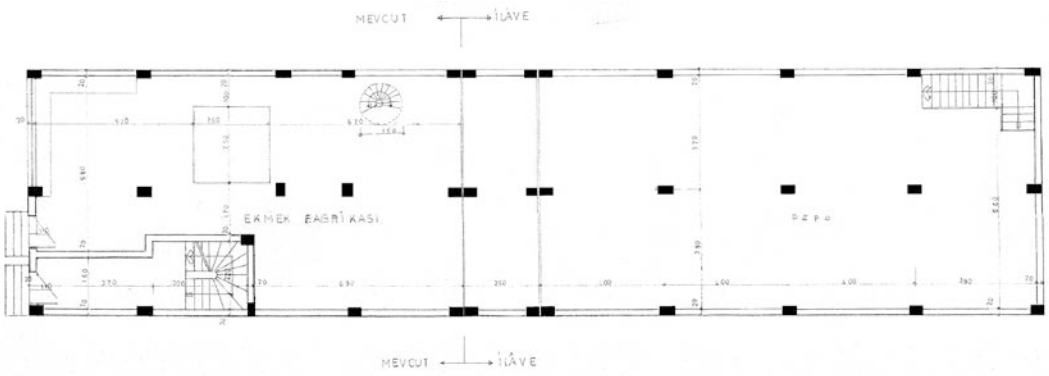
Merdiven sahanlığından daireye giriş dairenin 11,5 m²'lik geniş hol mekanına açılmaktadır. Girişte holün karşısında yer alan aydınlık, çatı ışığının mutfak ve salon mekanlarına iletilebilmesi için tasarlanmıştır. Hol mekanı ön cephede yer alan salona, sağır cephede bulunan mutfığa ve evin arka kısmına geçiş sağlayan koridora erişim sağlamaktadır. Evin arka kısmında yer alan iki yatak odasından da arka cephede yer alan balkona ulaşılmaktadır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Pencerelerinin etrafında beyaz söve bulunmaktadır. Ön cephede yapının iki yanında yer alan pencerelere, özgün halinde bulunmayan beyaz renkli dövme demirden Fransız balkonu eklenmiştir. Yapı güncel halinde konut fonksiyonunu yitirmiştir. Ticari fonksiyonuyla kullanımına devam edilmektedir. Apartman yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.14. Dirlik Apartmanı (1025 Ada, 15 Parsel)

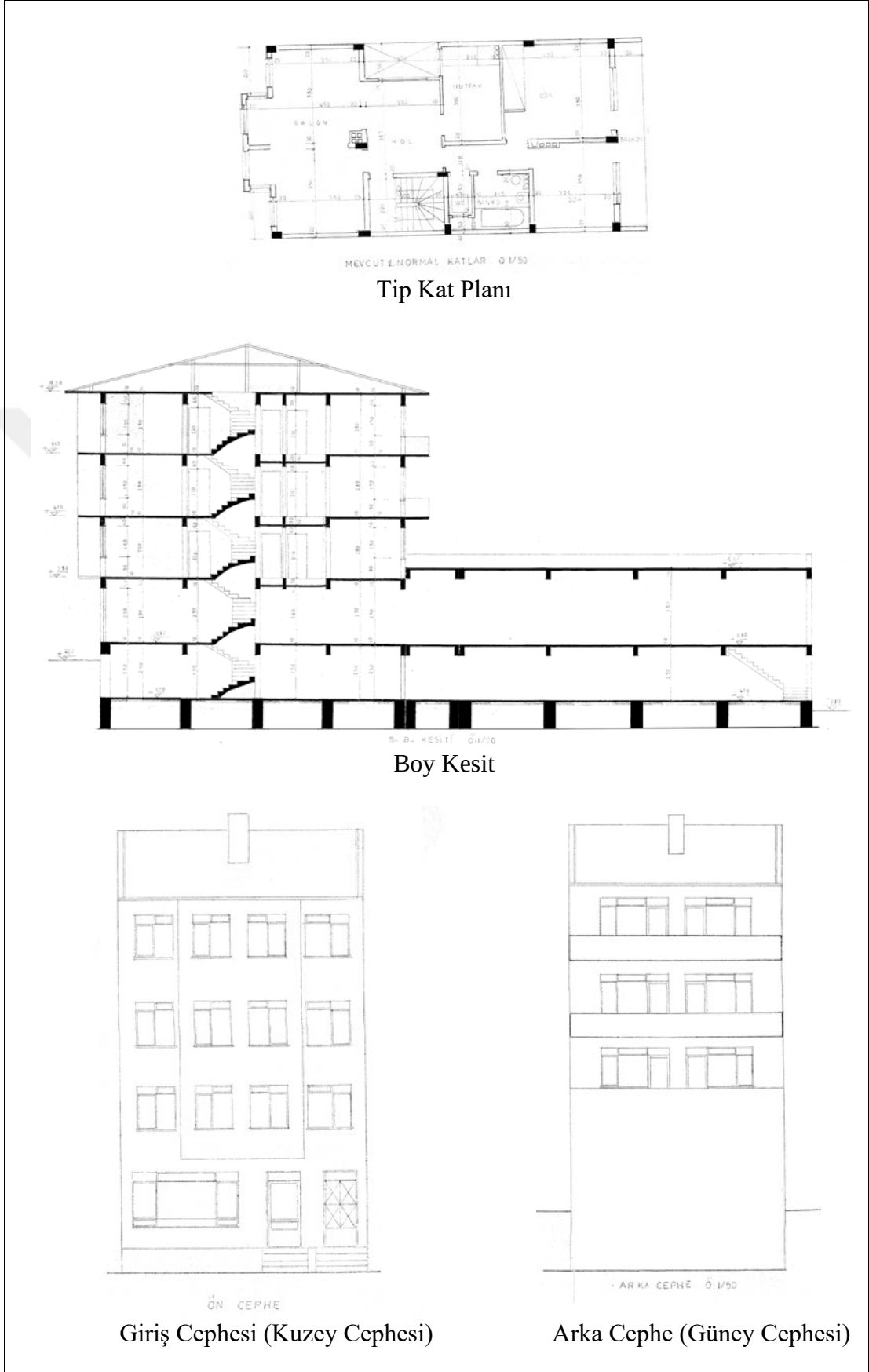
DİRLİK APARTMANI (1025 Ada, 15 Parsel - 1971)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 3
Cadde / Sokak	: Cumhuriyet Cad.	Daire m2	: 85 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 2
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 8,9 m2
Kat Adedi	: 3	Ortalama Banyo m2	: 6,8 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: yok
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var

Zemin Kat Planı

Tablo 4.14. (Devam) Dirlik Apartmanı (1025 Ada, 15 Parsel)

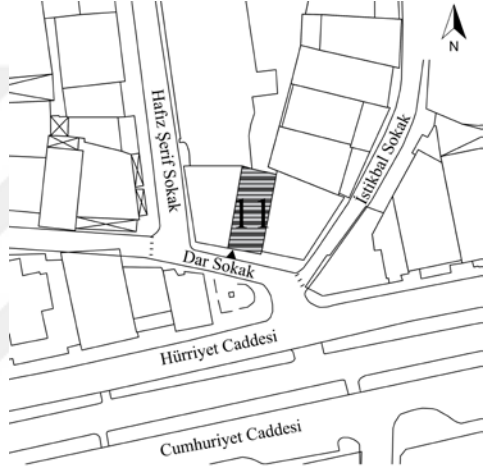
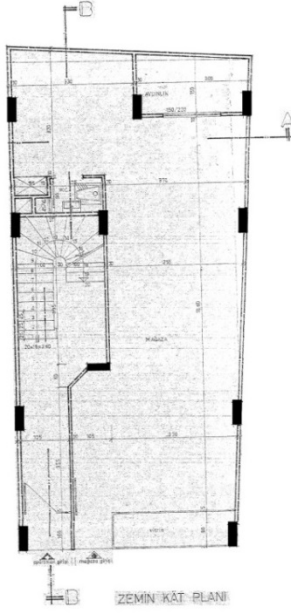
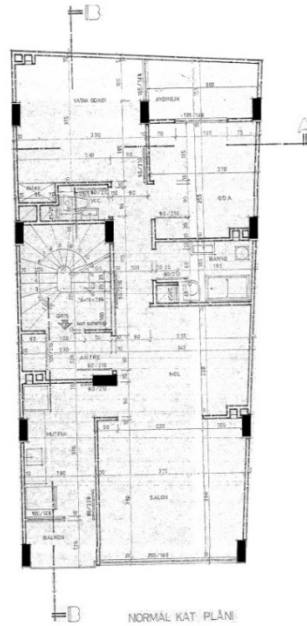
- No 21 (11) (297 Ada, 9 Parsel - 1972)

No 21, Ömerağa Mahallesi'nde Hürriyet Caddesi'nden ulaşılan Dar Sokak üzerinde betonarme iskelet sistem ile beşik çatılı olarak inşa edilmiş bir apartman yapısıdır (Tablo 4.13.). Zemin katın bir dükkan ile ticari fonksiyona ayrıldığı apartmanın üst katları konut işlevine yönelik olarak tasarlanmıştır. İzmit Belediyesi'nden elde edilen teknik çizimlerde yapı 4 katlı olarak görülmesine karşın 3 katlı olarak inşa edilmiştir. Her katında 1 dairesi olması düşünülen apartmanda toplam 3 daire bulunmaktadır. Apartmana giriş Dar Sokak üzerinden sağlanmaktadır. Apartmanda girişin kat yüksekliği 3,60m, bodrum katın kat yüksekliği 2,70m, 1. Kattan 3. Kata kadar olan tip kat yüksekliği ise 2,88m'dir.

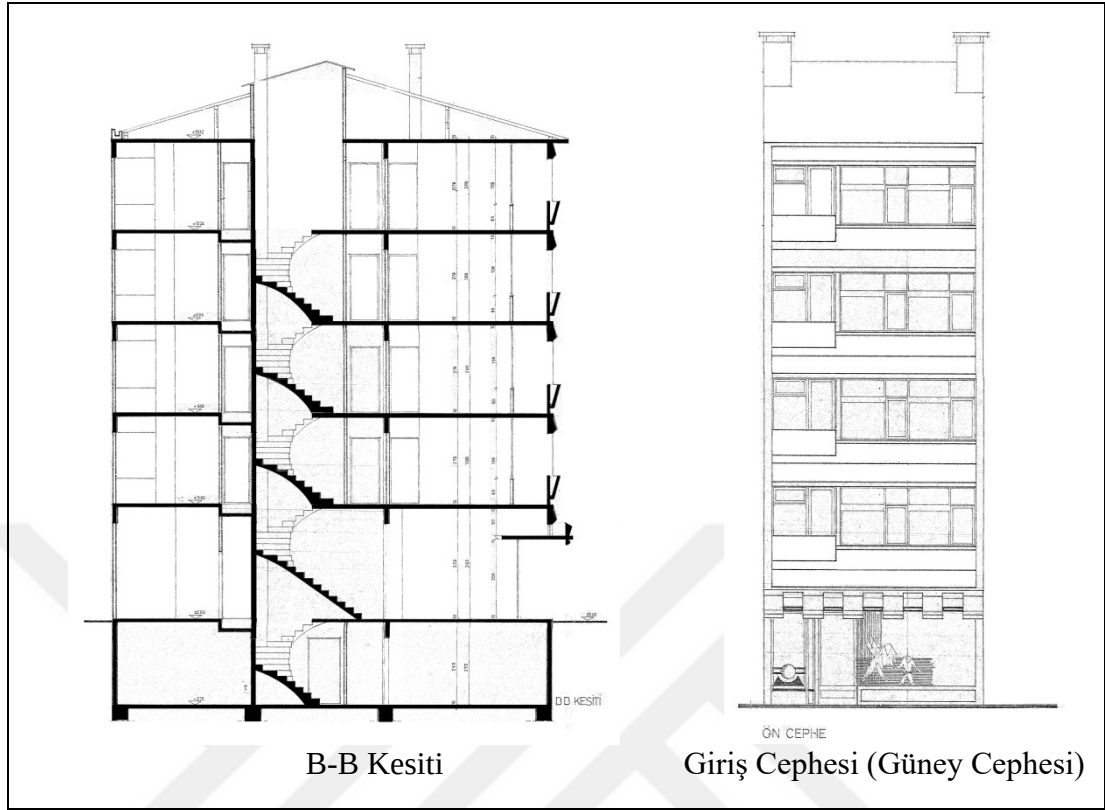
Apartmana girişte üst katlara ulaşım için düşey sirkülasyon merdiven ile sağlanmaktadır. Merdiven sahanlığından girilen daire, 2,7 m²'lik dar bir antreye açılmaktadır. Antreden 11 m²'lik geniş bir hol mekanına ulaşılmaktadır. Bu mekan evin diğer bölümlerine de erişim sağlayan bir alandır. Hol mekanından dairenin ön cephesinde yer alan salona ve mutfaka erişilmektedir. Mutfaktan ise ön cephede yer alan 2,1 m²'lik küçük bir balkona ulaşılmaktadır. Hol mekanından evin arka kısımlarına ulaşan koridor ile banyo, tuvalet ve 2 yatak odasına erişim sağlanmaktadır. Yatak odaları sağır cephelere baktıkları pencere koyulmamıştır. Doğal aydınlatmadan faydalanabilmeleri için çatı ışığını odalara ulaştırmak amacıyla her iki odaya da ışık sağlayan bir aydınlık düşünülmüştür.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Balkonlarında beyaz dövme demir korkuluklar kullanılmıştır. Apartmanın sokağa bakan kısa kenarında iç mekana daha fazla ışık alınabilmesi için mümkün olduğunca geniş şeffaf yüzeyler yapılmaya çalışılmıştır. Bu durum yapıda yatay vurguyu güçlendirmiştir. Apartmanda güncel durumda konut işlevi bulunmamaktadır. Yapı ticari fonksiyonlarla kullanılmaktadır. Yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.15. No 21 (297 Ada, 9 Parsel)

NO 21 (297 Ada, 9 Parsel - 1972)			
Mahalle	: Ömerağa Mah.	Daire Sayısı	: 3
Cadde / Sokak	: Dar Sokak	Daire m2	: 60 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 2
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 6,6 m2
Kat Adedi	: 3	Ortalama Banyo m2	: 5,1 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: yok
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var
			
 Zemin Kat Planı		 Tip Kat Planı	

Tablo 4.15. (Devam) No 21 (297 Ada, 9 Parsel)

- No 17 (12) (231 Ada, 25 Parsel - 1974)

No 17, Kemalpaşa Mahallesi'nde Hürriyet Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile beşik çatılı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.14.). Yapı 6 kat ve çatı kattan oluşmaktadır. Zemin katında 1 dükkan, üst katları konut olarak tasarlanmıştır. Apartman girişini Hürriyet Caddesi üzerinden almaktadır. Zemin kat 3,95m, üst katların hepsi aynı şekilde 2,90m kat yüksekliğine sahiptir. Girişten dönel merdiven ile tüm katlara erişim sağlanırken asansör 1. Kattan 6. Kata kadar hizmet vermektedir.

Daireler bir hol mekanına açılmaktadır. Bu hol mekanı ön cephede yer alan salonla bağlantılıdır. Buradan mutfığa ve misafir kullanımı için bir tuvalete erişim sağlanmaktadır. Hol dairenin arka bölümüne erişim sağlayan koridora açılmaktadır. Bu koridordan banyo ve yatak odalarına ulaşılmaktadır. Yapının kör doğu cephesinden mutfak, banyo ve yatak odasına çatı ışığı alınması için aydınlık yapılmıştır. Yapıda ön cephede salondan ön balkona, arka cephede yer alan balkona

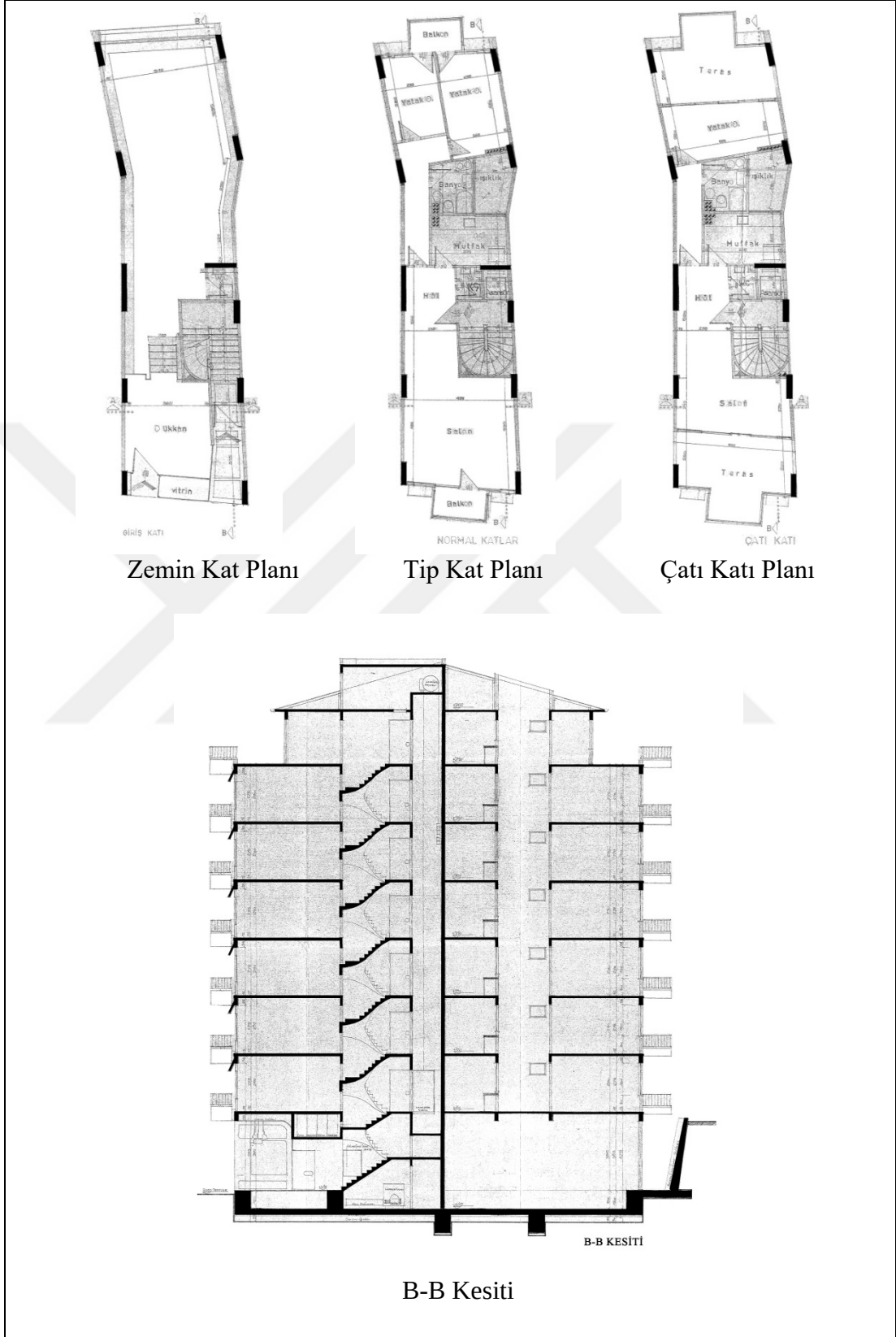
da yatak odalarından ulaşım sağlanmaktadır. Çatı katı planının tip kat planlarından tek farkı balkonların yer aldığı mekanın teras olarak kullanılmasıdır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Yapının cadde cephesi parselin kısa kenarında kaldığı ve iç mekana en yüksek oranda doğal ışık alınabilmesi için cephenin tamamı pencereden oluşmaktadır. Yapının özgün halinde balkon korkulukları dövme demirden tasarlanmış olsa da geçirilen tadilatlarla çeşitli müdahalelere uğramıştır. Güncel durumda balkonlarda beyaz alçı korkuluklar bulunmaktadır. Apartman, günümüzde pansiyon olarak ticari fonksiyonla kullanılmaktadır. Özgün plan özelliklerini bu sebeple yitirmiştir ancak yapısal olarak iyi durumdadır.

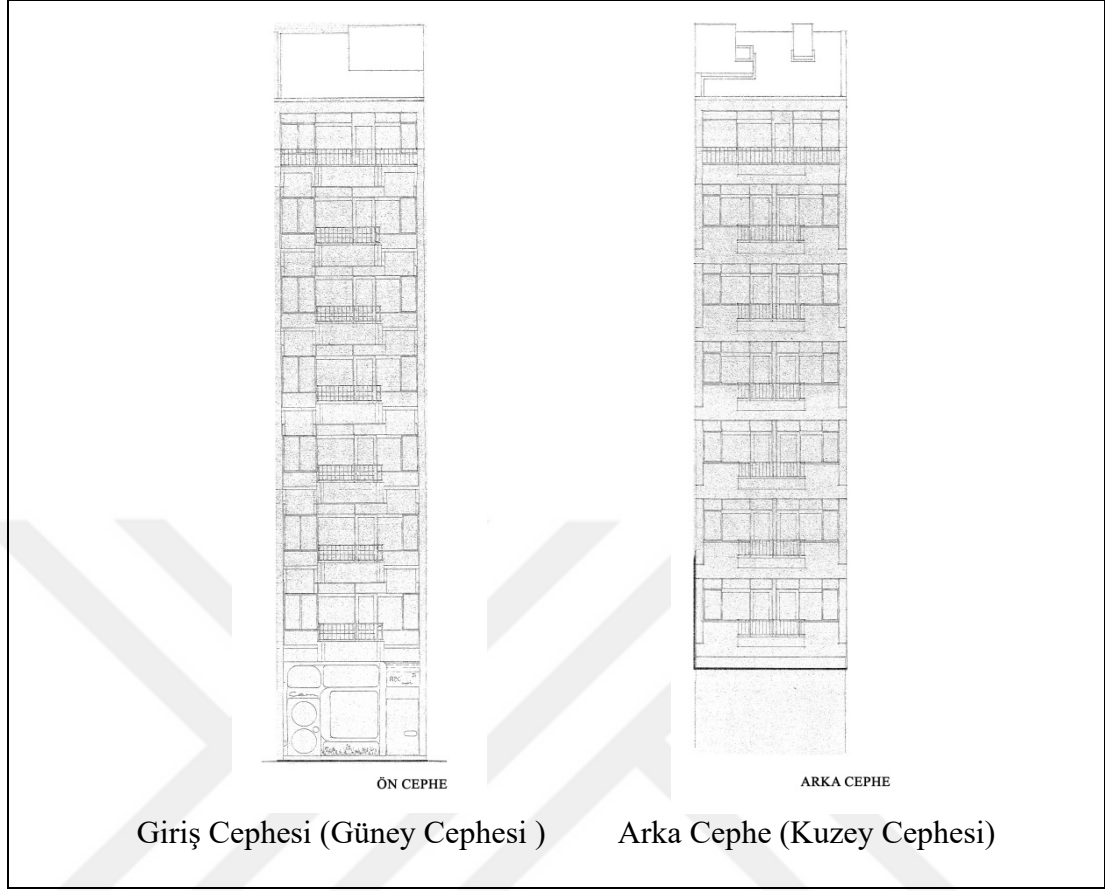
Tablo 4. 16. No 17 (231 Ada, 25 Parsel)

NO 17 (231 Ada, 25 Parsel - 1974)			
Mahalle	: Kemalpaşa Mah.	Daire Sayısı	: 7
Cadde / Sokak	: Hürriyet Cad.	Daire m2	: 84 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 2
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 7,5 m2
Kat Adedi	: 6 kat + çatı katı	Ortalama Banyo m2	: 4,7 m2
Bodrum Kat	: yok	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var
			

Tablo 4.16. (Devam) No 17 (231 Ada, 25 Parsel)

Tablo 4.16. (Devam) No 17 (231 Ada, 25 Parsel)

- Özman Apartmanı (13) (5133 Ada, 30 Parsel - 1974)

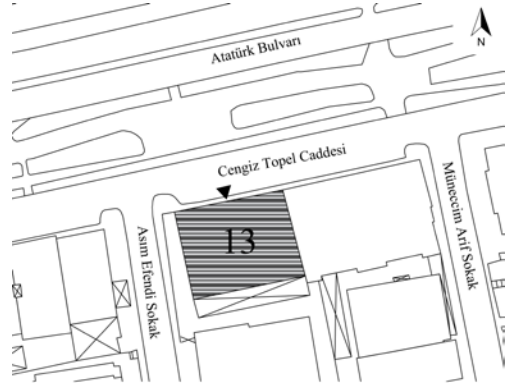
Özman Apartmanı, Karabaş Mahallesi'nde Cengiz Topel Caddesi ile Asım Efendi Sokağın kesiştiği köşe parselde betonarme iskelet sistem ile inşa edilmiştir (Tablo 4.15.). 6 katlı olarak tasarlanan apartmanın çatı tipi kırmadır. Zemin katında 4 tane dükkan ile tasarlanan apartmanın girişi Cengiz Topel Caddesi üzerindedir. Girişte yer alan merdiven ve asansör ile apartmanın düşey sirkülasyonu sağlanmaktadır. Zemin katta kat yüksekliği 3,50m iken, bodrum katta 2,70m, tip katlarda ise 2,90m'dir. Apartmanın 1. Katından itibaren her katında 3 daire, toplamda ise 18 daire bulunmaktadır.

Daire antre mekanına buradan da doğrudan yemek holü olarak adlandırılan mekana açılmaktadır. Yemek holünden; salona, mutfığa ve bir yatak odasına ulaşılmaktadır. Yemek holünden açılan bir kapıyla geçilen koridor evin diğer yatak odaları ile banyoya açılmaktadır. Ebeveyn odası olduğunu düşündüren en büyük yatak odasında gömme dolap bulunmaktadır. Kör cephe olan doğu cephesinde doğal ışığın yatak

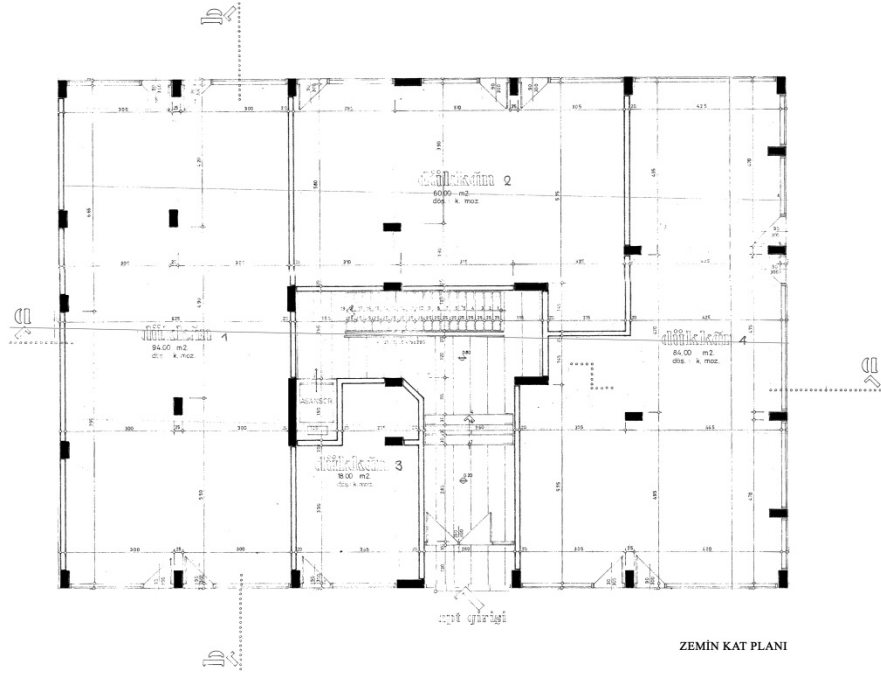
odası ve mutfığa alınabilmesi için aydınlık yapılmıştır. Doğu cephesindeki dairede 1 balkon bulunmakta ve bu balkona salondan erişilmektedir. Batı cephesinde yer alan 2 dairenin her birinde 2 ayrı balkon bulunmakta ve bunlara salon ile mutfaktan ulaşılmaktadır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Apartmanın özgün çizimini de balkon korkulukları dövme demirden geçirgen bir özellikte tasarlanmıştır ancak yapı inşa edilirken balkon korkulukları dolgu duvar ile masif bir şekilde inşa edilmiştir. Yapının kütle etkisinde yatay ve düşey geometrik hatlar hakimdir.

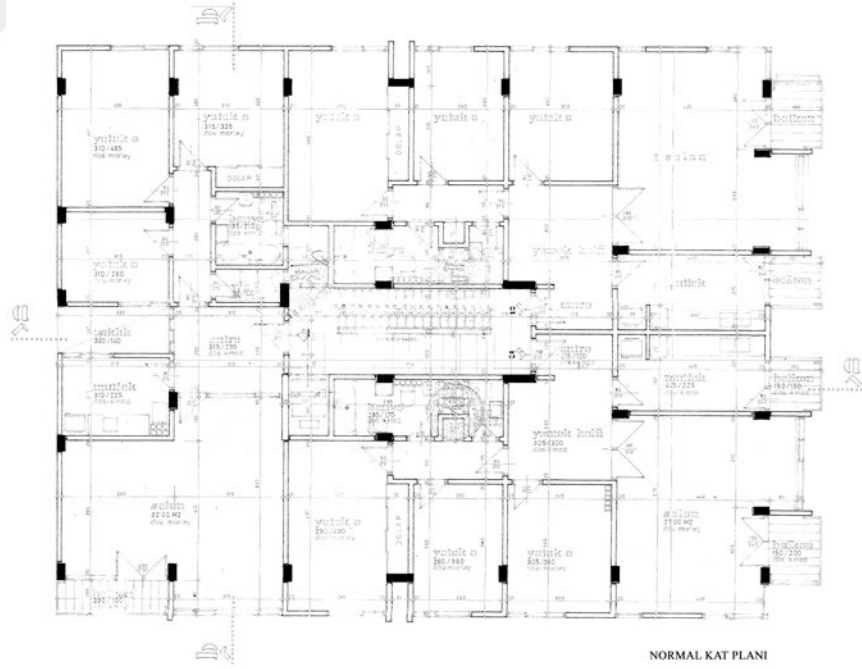
Tablo 4.17. Özman Apartmanı (5133 Ada, 30 Parsel)

ÖZMAN APARTMANI (5133 Ada, 30 Parsel - 1974)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 18
Cadde / Sokak	: Cengiz Topel Cad.	Daire m2	: 110 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: kırma çatı	Ortalama Mutfak m2	: 9,5 m2
Kat Adedi	: 6	Ortalama Banyo m2	: 4,8 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 4	Balkon	: var
			

Tablo 4.17. (Devam) Özman Apartmanı (5133 Ada, 30 Parsel)

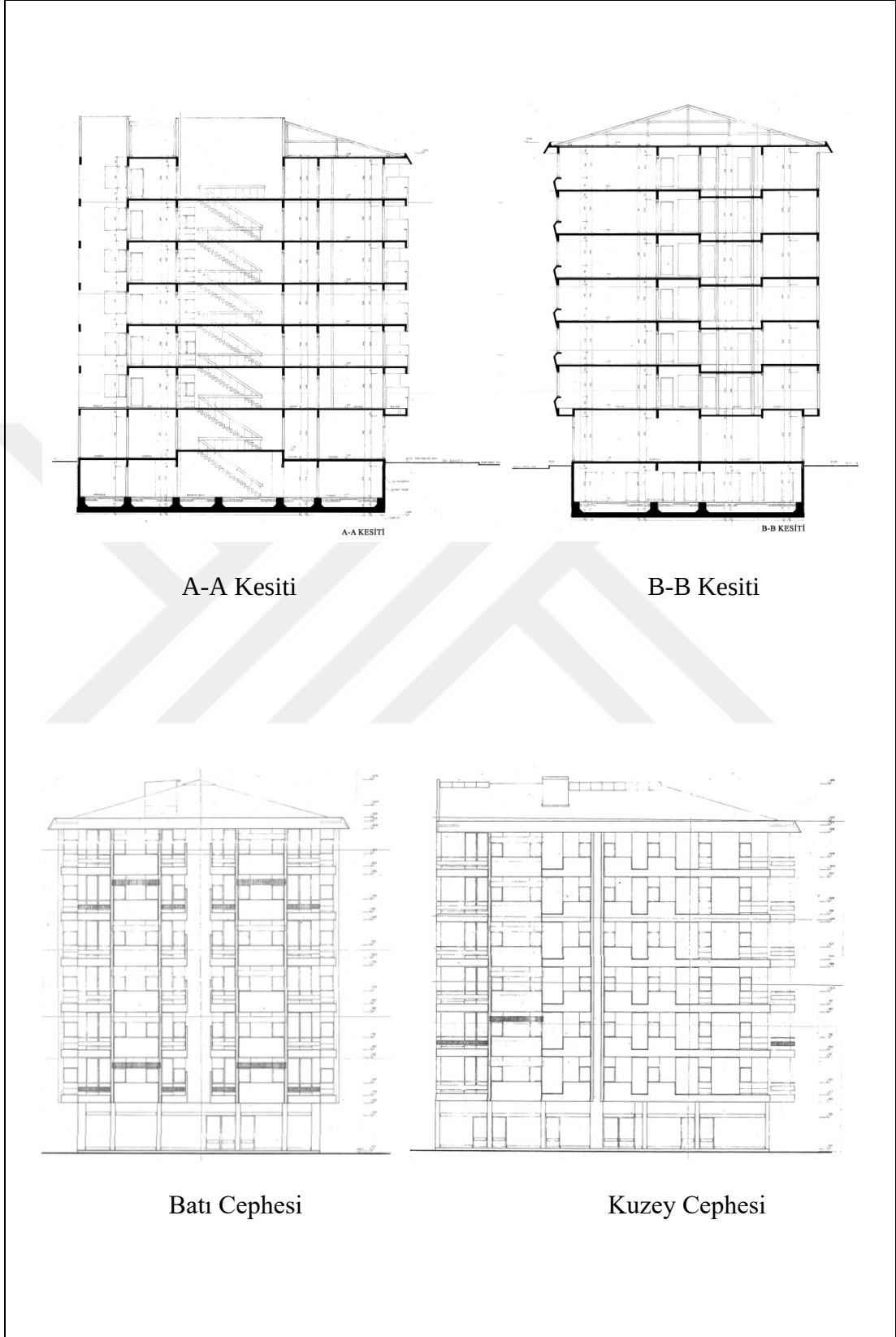

Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

Tablo 4.17. (Devam) Özman Apartmanı (5133 Ada, 30 Parsel)

- Şafak Apartmanı (14) (279 Ada, 15 Parsel - 1976)

Şafak Apartmanı, Ömerağa Mahallesi'nde Hürriyet Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile teras çatılı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.16.). Apartman çevresinde yer alan apartmanlarla bitişik nizamda yer almaktadır. Zemin katı pasaj, üst katları konut olmak üzere 7 katlı olarak tasarlanmıştır. Zemin katta yer alan pasajda 20 dükkan yer almaktadır. Apartmanın ana girişi pasajdan bağımsız olarak ön cephenin batı köşesinde yer almaktadır. 3 basamakla girilen apartmanın zemin katında kapıcı dairesi bulunmaktadır. Bu dairede oturma, uyuma ve yemek yapma eylemleri tek mekanın farklı bölümlerinde gerçekleşirken tuvalet ve duş için küçük bir banyo yer almaktadır. 1. Kata merdivenle ulaşılırken 1. Kattan 7. Kata kadar hizmet eden bir asansör bulunmaktadır. Pasaj içerisinde kat yüksekliği 3,50m iken, apartman girişi 2,90m, tip kat yüksekliği 2,95m'dir. Apartmanda 1. Kattan itibaren 7. Kata kadar her katta 4 daire olmak üzere toplam 28 daire mevcuttur.

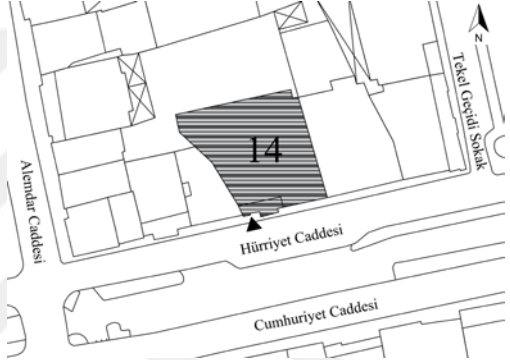
Dairenin girişi hol mekanına açılmaktadır. Buradan mutfak ve evin misafirleri için ayrılmış 1 yatak odası, tuvalet ve salona ulaşılmaktadır. Salondan geçilen koridor evin ailesinin kullandığı 2 yatak odası ile banyoya erişim sağlamaktadır. Ön cepheye bakan yatak odalarında gömme dolap bulunmaktadır. Ön cephede yer alan balkonlara salon üzerinden erişilmektedir. Dairelerin iç kısımlarının çatıdan doğal ışık alabilmesi için merdiven kovanının her iki yanına aydınlık yapılmıştır.

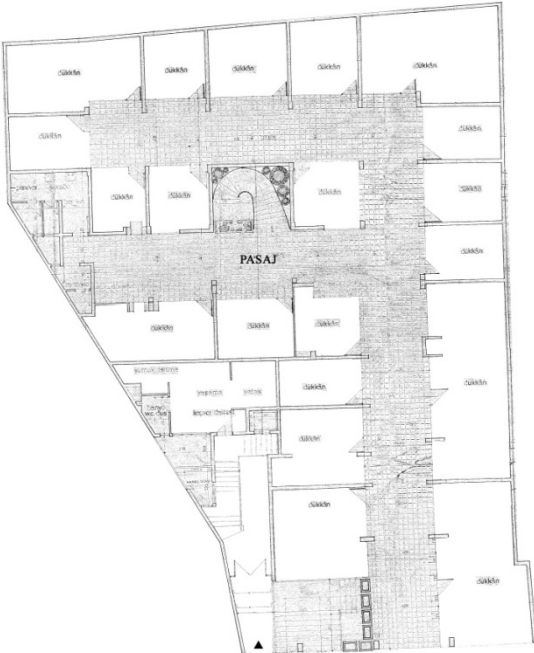
Apartmanın dış cephesi seramik kaplanmıştır. Yapıda iç mekana daha fazla doğal ışık almak için geniş açıklıklar yapılmıştır. Yapının balkonlarında geometrik desenli betonarme korkuluklar kullanılmıştır. Apartman güncel durumda konut işlevini yitirmiştir, ticari fonksiyonlarla kullanılmaya devam etmektedir. Yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.18. Şafak Apartmanı (279 Ada, 15 Parsel)

ŞAFAK APARTMANI (279 Ada, 15 Parsel - 1976)			
Mahalle	: Ömerağa Mah.	Daire Sayısı	: 28
Cadde / Sokak	: Hürriyet Cad.	Daire m2	: 88 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 2
Çatı Tipi	: teras çatı	Ortalama Mutfak m2	: 6,7 m2
Kat Adedi	: 7	Ortalama Banyo m2	: 4 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 20	Balkon	: var

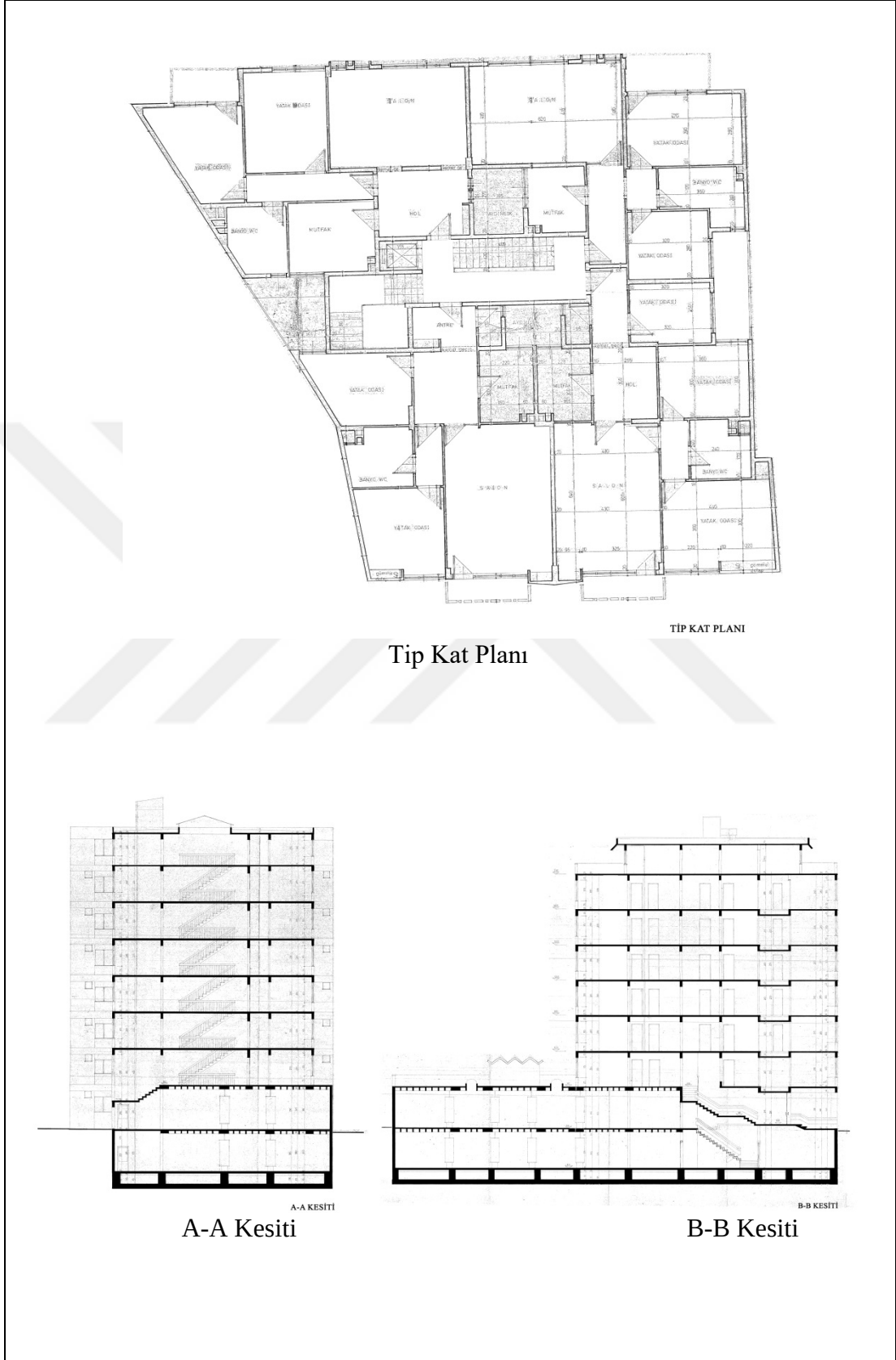

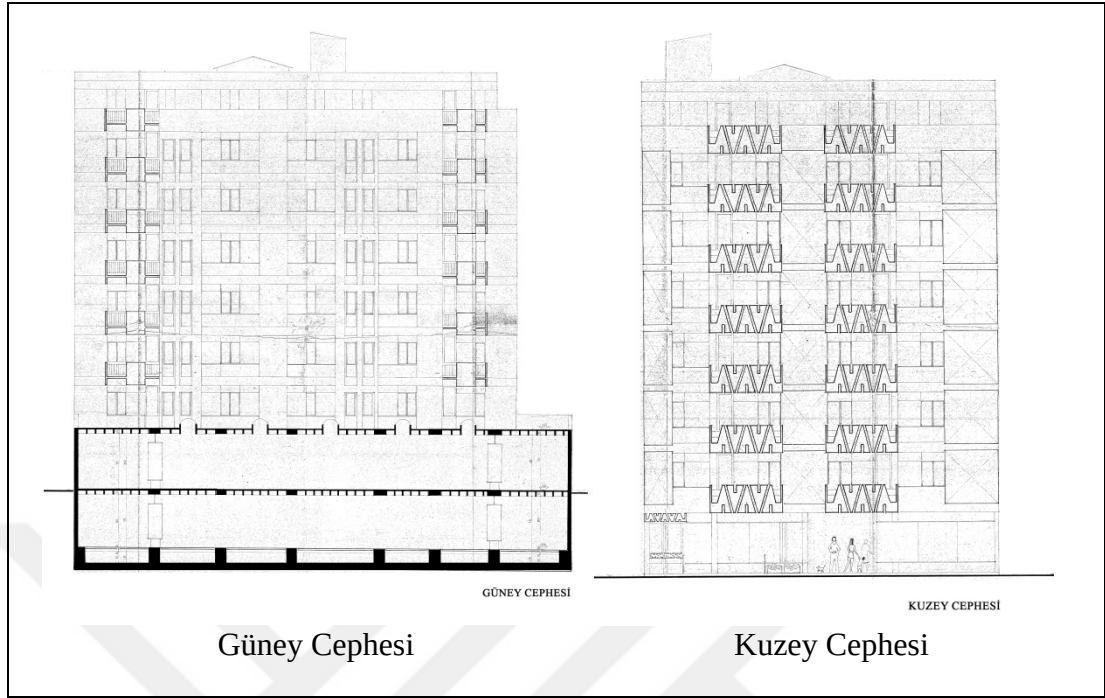

Zemin Kat Planı

Tablo 4.18. (Devam) Şafak Apartmanı (279 Ada, 15 Parsel)

Tablo 4.18. (Devam) Şafak Apartmanı (279 Ada, 15 Parsel)

- Körfez Apartmanı (15) (474 Ada, 5 Parsel - 1976)

Körfez Apartmanı, Karabaş Mahallesi'nde Cengiz Topel Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile beşik çatılı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.17.). Apartman, İzmit Belediyesi'nden elde edilen teknik çizimlerinde 6 kat ve çatı olmak üzere 7 katlı olarak tasarlandığı görülmeye karşın, 8 katlı olarak inşa edilmiştir. Bu duruma ek olarak projede yer alan balkon çıkmaları genişletilerek cephenin ortasına yerleştirilmiştir. Bu sebeple yapının fotoğrafı ile teknik çizimi farklılıklar taşımaktadır. Burada apartman tasarlandığı özgün şekliyle incelenmiştir.

Körfez Apartmanı, zemin katında bir dükkan, çatı katına kadar her katta 1 daire olmak üzere toplam 7 daireli olarak inşa edilmiştir. Yapının girişi Cengiz Topel Caddesi üzerindedir. Girişte kat yüksekliği 4,00m, tip katlarda kat yüksekliği 2,90m'dir. Apartmanın girişinde yer alan merdiven ve asansör ile düşey sirkülasyon sağlanmaktadır.

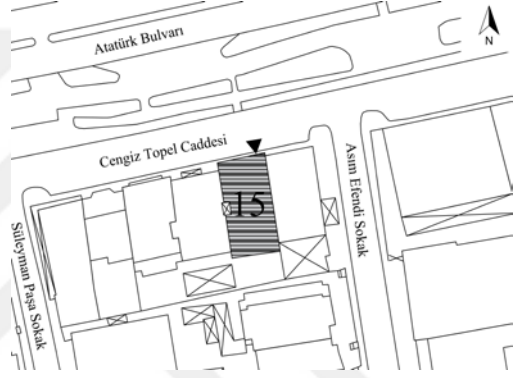
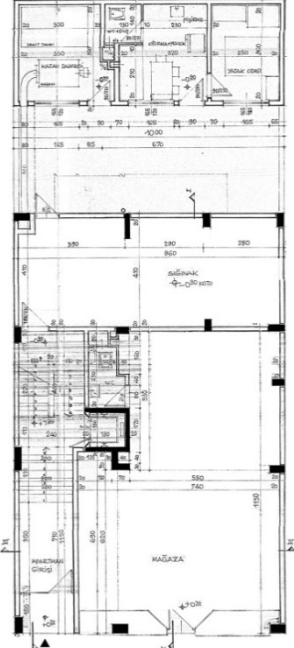
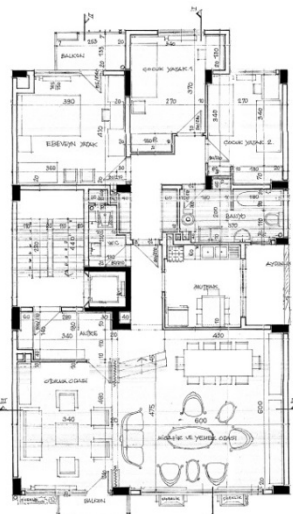
Apartmanın 1. Kattan 6. Kata kadar olan tüm katlarında tip kat planı uygulanmıştır. Tip katlarda dairelerin girişi antre mekanına açılmaktadır. Antreden doğrudan oturma odasına, mutfaka, misafirler için ayrılmış bir tuvalete ve 3 basamak inilerek misafir ve yemek odasına ulaşılmaktadır. Oturma odasından ön cephede yer alan balkona

erişim sağlanmaktadır. Apartman bitişik nizamda tasarlandığı için, mutfağın doğal ışık alabilmesi için çatı ışığını alan aydınlık yapılmıştır. Dairenin arka kısmında yer alan mekanlara bir kapıyla açılan koridor üzerinden erişilmektedir. Bu arka kısımda, 2 ocuk odası,1 ebeveyn odası ve bir banyo bulunmaktadır. Ebeveyn yatak odasından arka balkona erişim sağlanmaktadır.

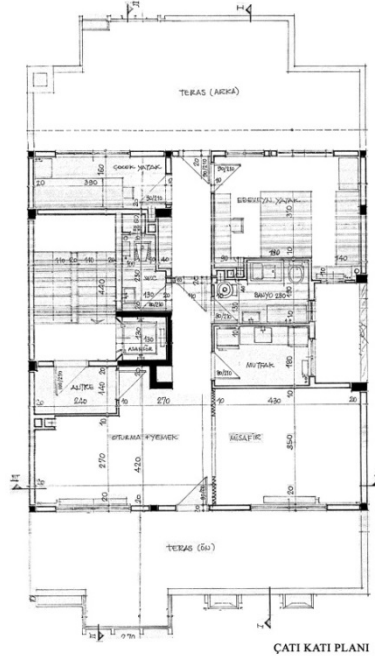
atı katı planında antre mekanı diğer plan tipinde olduğu gibi oturma odasına açılmaktadır ancak diğer planla olduğu gibi yemek ve misafir odasına geçerken 3 basamakla inilen kot farkı bu planda bulunmamaktadır. Oturma odasından n terasa ulaşılmakta, evin arka bölümüne erişim sağlayan koridordan ise arka terasa ulaşılmaktadır. atı katı dairesinde 1 ocuk, 1 ebeveyn olmak üzere 2 oda bulunmaktadır. Diğer plan özellikleri tip kat planları ile aynıdır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. ıkma yapan n ve arka balkonlarda dövme demir korkuluk kullanılmıştır. Apartman tasarlandığında yalnızca zemin katı ticari fonksiyonla düşünülse de, güncel durumda 4. Kata kadar ticari fonksiyon, 4. Kattan itibaren konut fonksiyon devam etmektedir. Apartman yapısal olarak iyi durumdadır ve halen aktif olarak kullanılmaktadır.

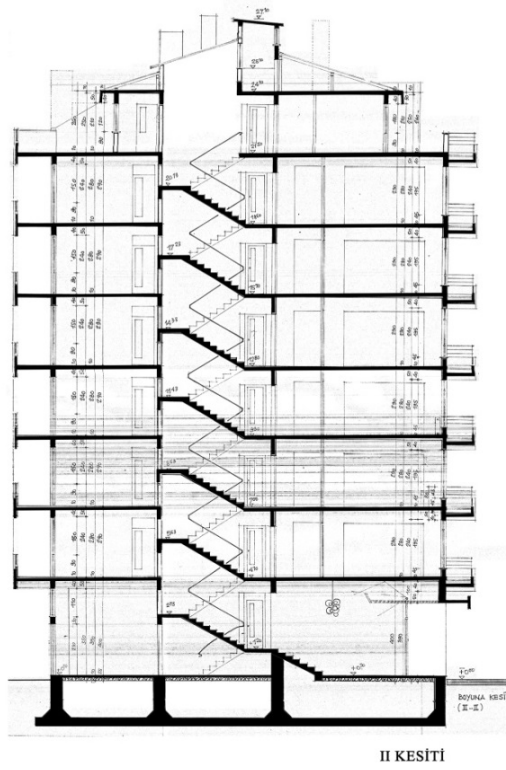
Tablo 4.19. Körfez Apartmanı (474 Ada, 5 Parsel)

KÖRFEZ APARTMANI (474 Ada, 5 Parsel - 1976)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 7
Cadde / Sokak	: Cengiz Topel Cad.	Daire m2	: 112 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 8,3 m2
Kat Adedi	: 6 kat + çatı katı	Ortalama Banyo m2	: 7,4 m2
Bodrum Kat	: yok	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var
			
 Zemin Kat Planı		 Tıp Kat Planı	

Tablo 4.19. (Devam) Körfez Apartmanı (474 Ada, 5 Parsel)

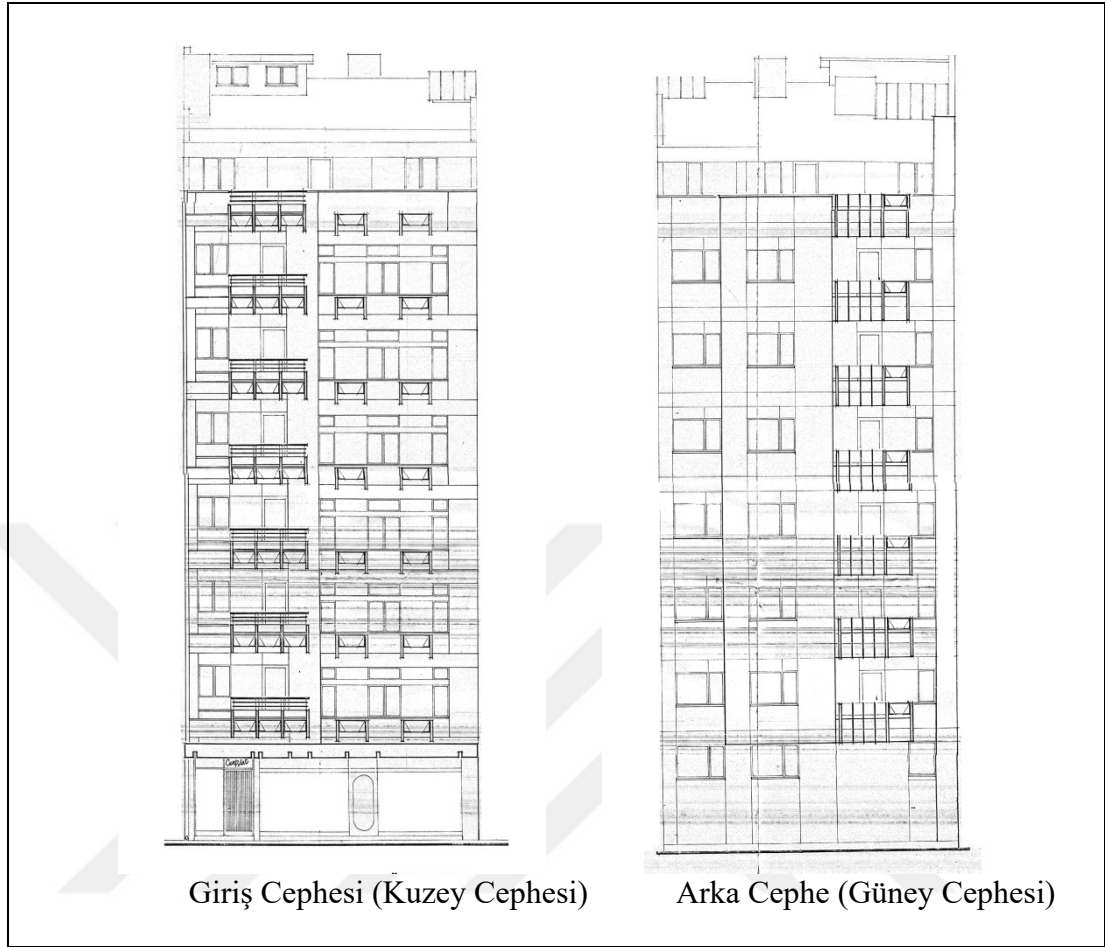

Çatı Katı Planı

Boy Kesit (I-I)

Tablo 4.19. (Devam) Körfez Apartmanı (474 Ada, 5 Parsel)

- No 33 (16) (259 Ada, 11 Parsel - 1977)

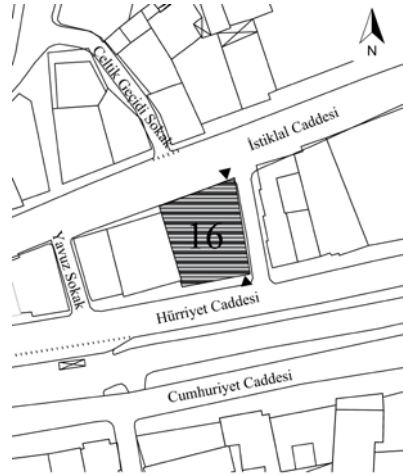
No 33, Kemalpaşa Mahallesi'nde Hürriyet Caddesi üzerinde Betonarme iskelet sistem ile teras çatılı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.18.). Yapı özgün tasarımında zemin kat, asma kat ve 1. katı bankaya ait olarak, 2. ve 3. Katları ise konut birimlerine ayrılmıştır. Güncel durumda yapının tamamı bir banka şubesine tahsis edilmiş; apartman, özgün cephe ve plan özelliklerini yitirmiştir. Apartmanın özgün nitelikleri, İzmit Belediyesi'nden elde edilen teknik çizimler ışığında incelenmiştir.

Yapının banka ve konut kullanımları birbirinden bağımsız olarak çalışmaktadır. Banka girişi İstiklal ve Hürriyet Caddelerinden gerçekleşirken, konut girişi İstiklal Caddesi üzerinden gerçekleşmektedir. 2. ve 3. Katların her birinde 2 daire, toplamda 4 daire bulunmaktadır. Tip kat yüksekliği 2,90m, bodrum kat yüksekliği 2,75m'dir. Katlar arası düşey sirkülasyon merdiven ile asansörle sağlanmaktadır. Katlarda bulunan sahanlıktan girilen daireler antre mekanına açılmaktadır. Burada bir gömme

dolap bulunmaktadır. Bu mekandan doğrudan mutfak ve salona erişilmektedir. Mutfaktan doğu cephesine bakan balkona erişim sağlanmaktadır. Antre mekanı, evin diğer kısımlarına erişim sağlayan koridora açılmaktadır. Bu koridor üzerinden 2 odaya ve banyoya erişim sağlanmaktadır. Yapının kör cephesi olan batı cephesinde bulunan banyonun havalanabilmesi için çatıya açılan bir aydınlık yapılmıştır.

Yapının dış cephesi cam ve alüminyum giydirme cephe ile kaplanmıştır. Apartmanın özgün cephe tasarımının sıva üzeri boya ile kaplandığı tahmin edilmektedir. Yapıda geniş cam yüzeyler kullanılmış iç mekana bol miktarda ışık alınması sağlanmıştır. Yapı güncel durumda konut fonksiyonunu tamamen kaybetmiş olup ticari fonksiyonla kullanılmaktadır. Özgün niteliklerini kaybetse de yapısal olarak iyi durumdadır.

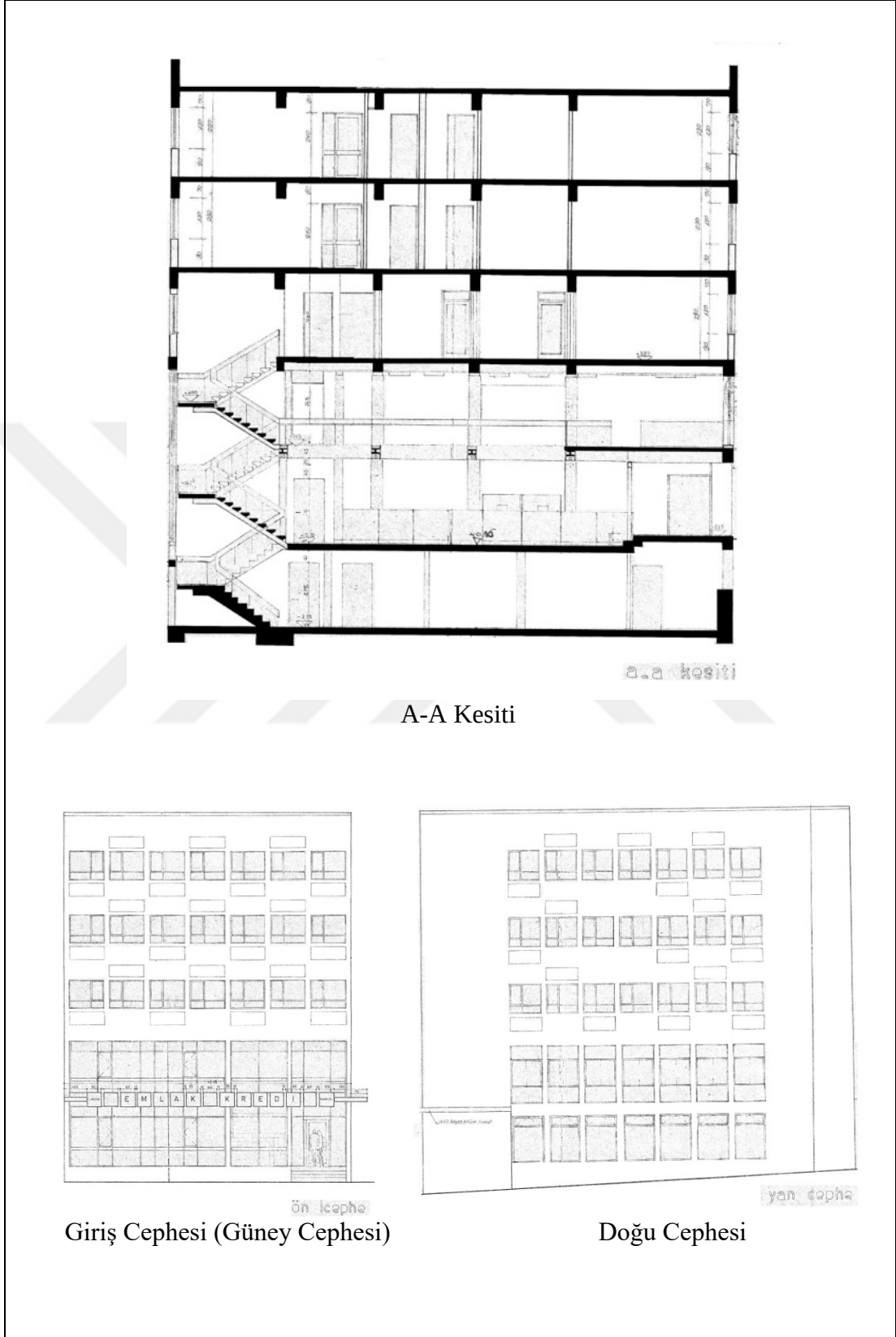
Tablo 4.20. No 33 (259 Ada, 11 Parsel)

NO 33 (259 Ada, 11 Parsel - 1977)			
Mahalle	: Kemalpaşa Mah.	Daire Sayısı	: 4
Cadde / Sokak	: Hürriyet Cad.	Daire m2	: 96 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 2
Çatı Tipi	: teras çatı	Ortalama Mutfak m2	: 7 m2
Kat Adedi	: 3	Ortalama Banyo m2	: 7,2 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var
			

Tablo 4.20. (Devam) No 33 (259 Ada, 11 Parsel)

Tablo 4.20. (Devam) No 33 (259 Ada, 11 Parsel)

- No 121 (17) (279 Ada, 17 Parsel - 1977)

No 121, 1977 yılında Ömerağa Mahallesi'nde Hürriyet Caddesi üzerinde yer alan parsel betonarme iskelet sistem ile beşik çatılı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.19.). Apartman 2014 yılında yıkılmıştır. Apartmanın bulunduğu parsel 2016 yılında yeni bir yapı inşa edilmeye başlanmıştır ve hala tamamlanmamıştır. Burada, parsel üzerinde 1977 yılında inşa edilerek 2014 yılında yıkılmış olan apartman yapısı tarihi değeri için kayıt altına alarak belgelemek için incelenecektir.

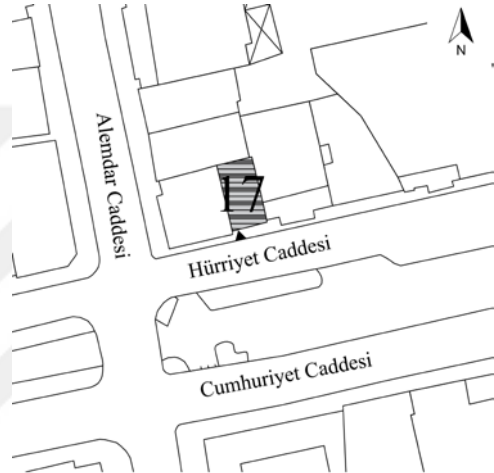
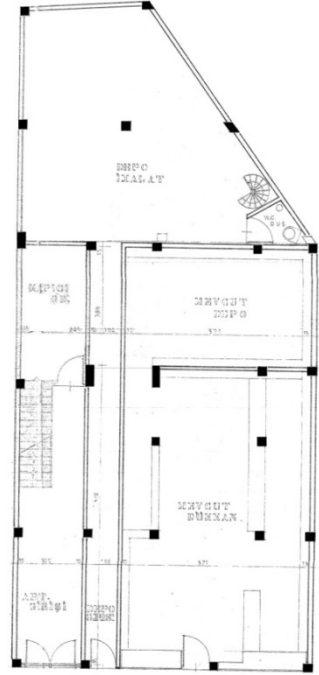
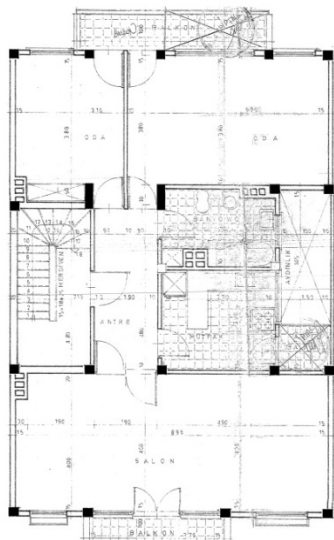
Apartman, 4 kat ve çatı katı olarak inşa edilmiştir. Zemin katında ticari fonksiyona yönelik olarak bir dükkan tasarlanmıştır. 1. kattan çatı katına kadar konut fonksiyonu taşımaktadır. Apartmana giriş hürriyet caddesi üzerinden sağlanmaktadır. Apartmanda düşey sirkülasyon merdivenle sağlanmaktadır. Her katta 1 daire bulunan apartmanda toplam 5 daire bulunmaktadır. Her katın kat yüksekliği 2,70m'dir.

Dairelere giriş antre mekanından sağlanmaktadır. Antreden evin diğer tüm bölümlerine geçilmektedir. Dairenin ön cephesinde bulunan salondan ön balkona ulaşılmaktadır, dairenin arka cephesinde bulunan 2 yatak odasından da arka balkona erişim sağlanmaktadır. Yatak odalarından batı yönünde yer alanında gömme dolap bulunmaktadır. Dairenin kör cephesinde bulunan mutfak ve banyonun çatıdan ışık ve hava alabilmesi için aydınlık tasarlanmıştır.

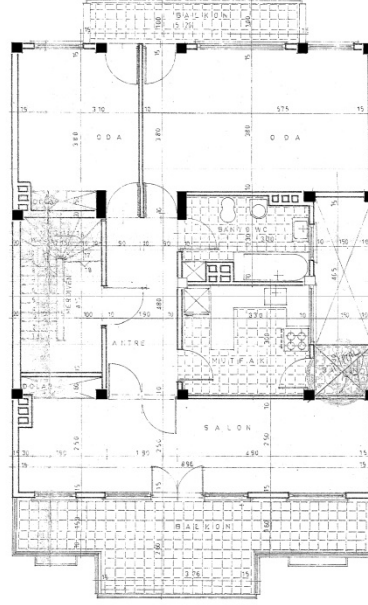
Çatı katında bulunan dairenin plan şeması tip kat planıyla büyük ölçüde aynıdır. Planda bulunan fark ön cephede yer alan salonun biraz içeri çekilerek elde edilen alanda balkonun büyütülmesidir. Bu plan tipinde salona gömme dolap da eklenmiştir.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapıldığı tahmin edilmektedir. Yapıda balkon çıkmalarıyla kütle hareketi yapılmıştır. Cephede simetrik bir düzen hakimdir.

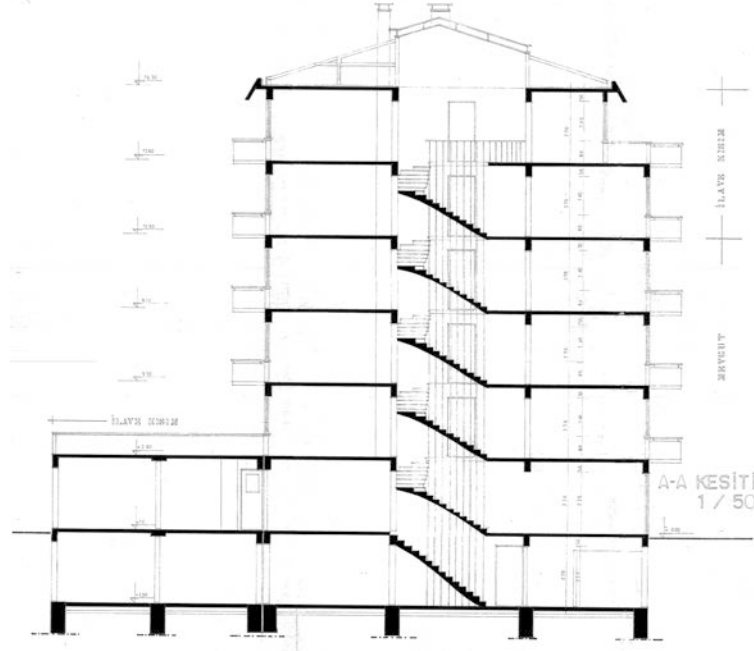
Tablo 4.21. No 121 (279 Ada, 17 Parsel)

NO 121 (279 Ada, 17 Parsel - 1977)	
Mahalle : Ömerağa Mah.	Daire Sayısı : 5
Cadde / Sokak : Hürriyet Cad.	Daire m2 : 100 m2
Yapım Sistemi : betonarme	Dairede Oda Sayısı : 2
Çatı Tipi : beşik çatı	Ortalama Mutfak m2 : 11,4 m2
Kat Adedi : 4 kat + çatı katı	Ortalama Banyo m2 : 8,7 m2
Bodrum Kat : var	Asansör : yok
Dükkan Sayısı : 1	Balkon : var
Yapı yıkıldığı için görseline ulaşamamıştır.	
	 Zemin Kat Planı Tip Kat Planı

Tablo 4.21. (Devam) No 121 (279 Ada, 17 Parsel)

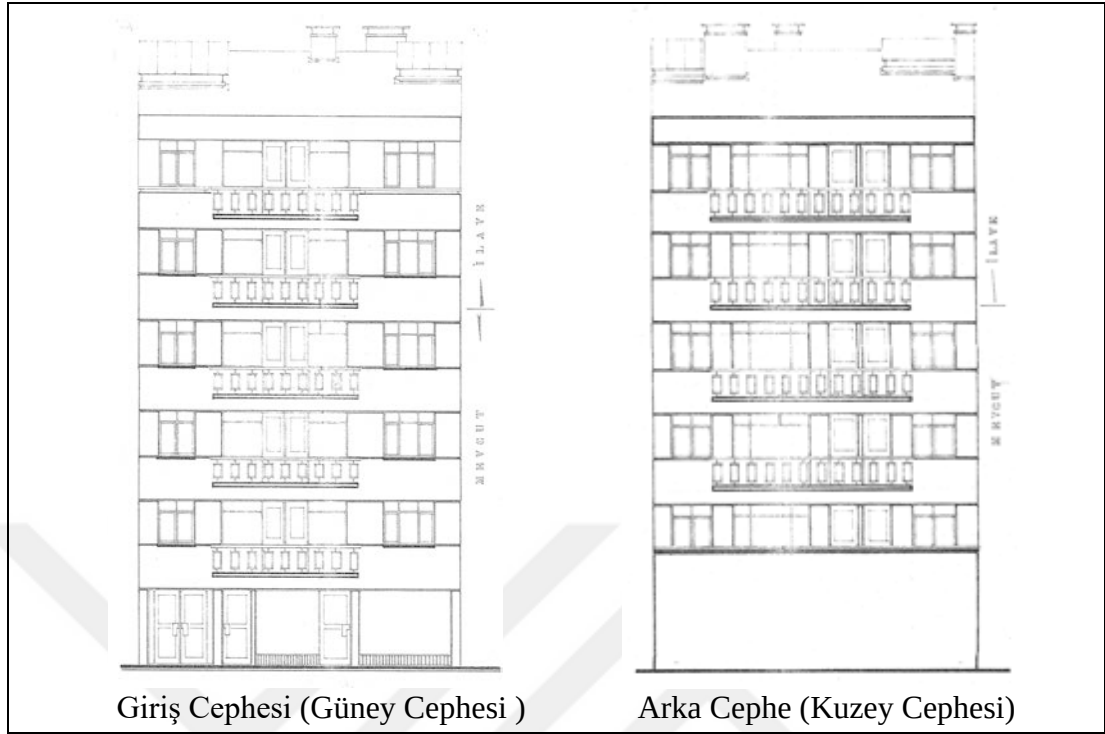

Çatı Katı Planı

A-A Kesiti

Tablo 4.21. (Devam) No 121 (279 Ada, 17 Parsel)

- Saadet Apartmanı (18) (475 Ada, 50 Parsel - 1977)

Saadet Apartmanı, Karabaş Mahallesi'nde Cengiz Topel Caddesi'nde betonarme iskelet sistemle, kırma çatılı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.20.). Apartman 7 kat ve çatı katı olarak inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği 2,40m, tip kat yüksekliği 2,80, çatı katı yüksekliği ise 2,60'dır. Yapının girişi Cengiz Topel caddesi üzerindedir. Apartman tasarlanırken zemin katı ticari fonksiyonla kullanılırken, 1. Kattan çatı katına kadar konut olarak kullanılacağı düşünülmüştür. Ancak güncel durumda 1. Kat da ticari fonksiyon ile kullanılmaktadır. Apartmanın zemin katında Cengiz Topel Caddesi üzerinden girilen 2 adet dükkan tasarlanmıştır ancak günümüzde bu iki dükkanın iç mekanları birleştirilerek tek bir dükkan mekanı elde edilmiştir. Dükkanın arka bölümünde depo bulunmaktadır. Apartmanda düşey sirkülasyon girişte yer alan merdiven ve asansör ile sağlanmaktadır.

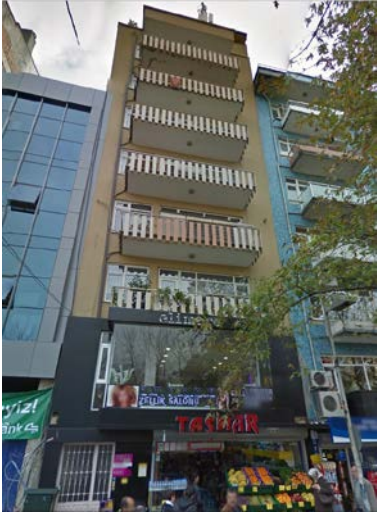
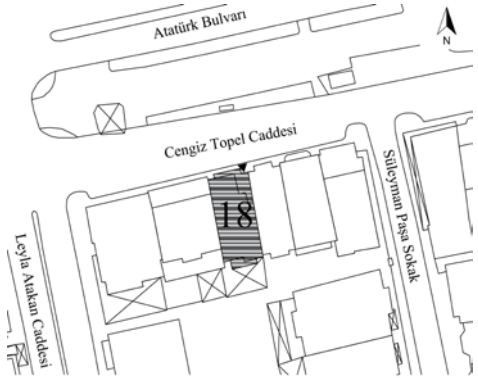
Tip dairelere giriş antre mekanından gerçekleşmektedir. Antre, doğrudan misafir tuvaleti, mutfak ve salona açılmaktadır. Salondan ön cephede yer alan balkona erişim sağlanmaktadır. Antreden evin arka kısmına erişim sağlayan koridora geçilmektedir. Bu bölüm evin ailesinin kullanımı için ayrılmış olan 3 yatak odası ile bir banyoyu barındırmaktadır. Arka cepheye bakan 2 yatak odasından arka balkona

ulaşılmaktadır. Apartmanın kör batı cephesinde konumlanmış mutfak ve yatak odasına çatıdan ışık ve hava alınabilmesi için aydınlık yapılmıştır.

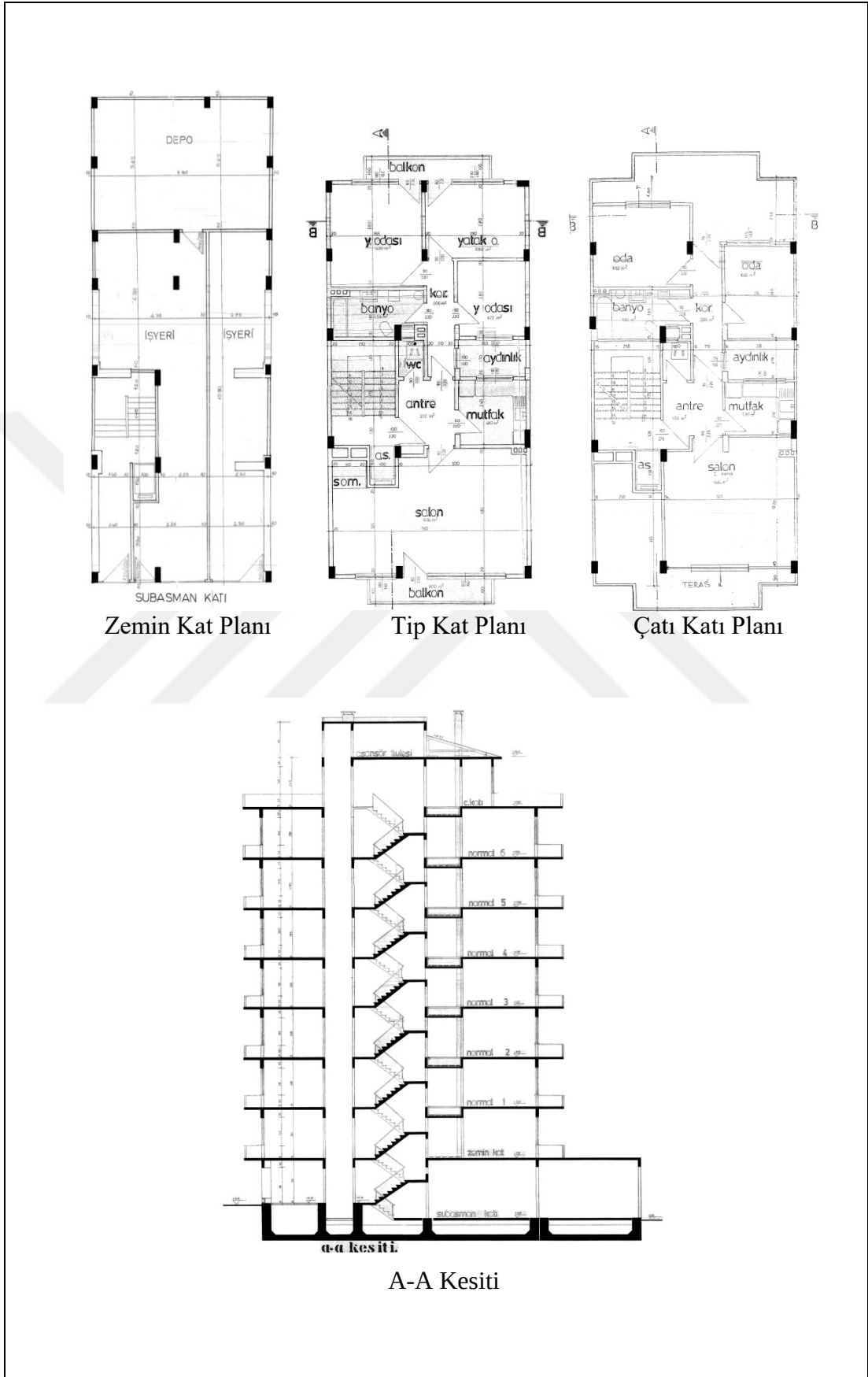
Çatı katı plan şeması, tip kat planlarından ufak farklılıklar göstermektedir. Çatı katı planında 3 oda yerine 2 oda bulunmaktadır. 1 Odadan elde edilen mekan arka cephede teras olarak değerlendirilmiştir. Salonun kapalı mekanı azaltılmış, kazanılan alan ön cephede de terasa dönüştürülmüştür. Bunun dışında plan şemaları arasında bir fark bulunmamaktadır.

Apartmanın cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Ön cephede çıkma yapan balkonlarında, projenin teknik çizimlerinden farklı olarak dövme demir korkuluklar kullanılmıştır. Bulunduğu parselin kısa kenarına denk gelen apartmanın ön cephesinde iç mekana ışık alabilmek için mümkün olduğunca geniş açıklık bırakılmaya çalışılmıştır. Yapı halen konut ve ticari fonksiyonlarıyla aktif olarak kullanılmaktadır. Yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.22. Saadet Apartmanı (475 Ada, 50 Parsel)

SAADET APARTMANI (475 Ada, 50 Parsel - 1977)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 8
Cadde / Sokak	: Cengiz Topel Cad.	Daire m2	: 80 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 2 ve 3
Çatı Tipi	: kırma çatı	Ortalama Mutfak m2	: 4,8 m2
Kat Adedi	: 7 kat + çatı katı	Ortalama Banyo m2	: 4,5 m2
Bodrum Kat	: yok	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 2	Balkon	: var
			

Tablo 4.22. (Devam) Saadet Apartmanı (475 Ada, 50 Parsel)

Tablo 4.22. (Devam) Saadet Apartmanı (475 Ada, 50 Parsel)

- Can Apartmanı (19) (1850 Ada, 11 Parsel - 1978)

Can Apartmanı, Karabaş Mahallesi'nde Atatürk Bulvarı ile Sıra Kavaklar Sokağın kesiştiği köşe parselde betonarme iskelet sistem ile inşa edilmiştir (Tablo 4.21.). Yapının çatı sistemi kırma çatıdır. Apartman İzmit Belediyesi'nden elde edilen teknik çizimlerde 6 kat ve çatı katı olarak tasarlansa da yapı aynı tip plana sahip 7 kat olarak inşa edilmiş, çatı katı iptal edilmiştir. Tablo 4.21.'te inşa edilmeyen çatı katı planı da verilmiştir.

Apartmana giriş Sıra Kavaklar sokak üzerinden sağlanmaktadır. Apartmanın tasarımında zemin katın 4 dükkan ile ticari fonksiyona hizmet etmesi, üst katların ise konut birimlerini içermesi düşünülmüştür. Ancak güncel durumda yapının 7. Katına kadar ticari fonksiyon yayılmıştır. Zemin kat yüksekliği 3,70m, bodrum kat ve tip kat yüksekliği 2,90m, çatı katı yüksekliği 2,70m'dir. Zemin katta dükkanlara ek olarak bir kapıcı dairesi de bulunmaktadır. Apartman içerisinde düşey sirkülasyon için merdiven ve asansör kullanılmaktadır. Dairelere giriş antre mekanından

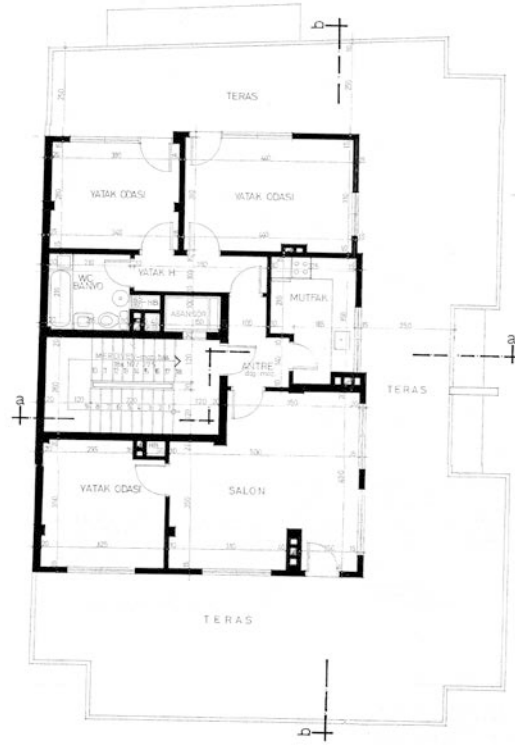
sağlanmaktadır. Bu mekan doğrudan misafir tuvaleti, mutfak ve salona açılmaktadır. Salondan ve mutfaktan birer balkona ulaşılmaktadır. Antre mekanı aynı zamanda yatak holü adı verilen ve iki yatak odası ile banyonun yer aldığı koridora açılmaktadır. Yatak odalarından ortak olarak kullanılan bir balkona ulaşılmaktadır.

Apartmanın cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Balkonlarında dövme demir korkuluklar kullanılmıştır. Yapının köşelerinde yer alan balkonlar kütlenin orta kısmını dolu köşelerini boş olarak algılatmaktadır. Köşe parselde yer alıyor olmasından dolayı güney ve doğu cepheleri aktif olarak kullanılmaktadır. Apartman çoğunlukla ticari olarak faaliyet sürdürmekle beraber 7. Katta konut işlevinin de devam ettiği bilinmektedir. Yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.23. Can Apartmanı (1850 Ada, 11 Parsel)

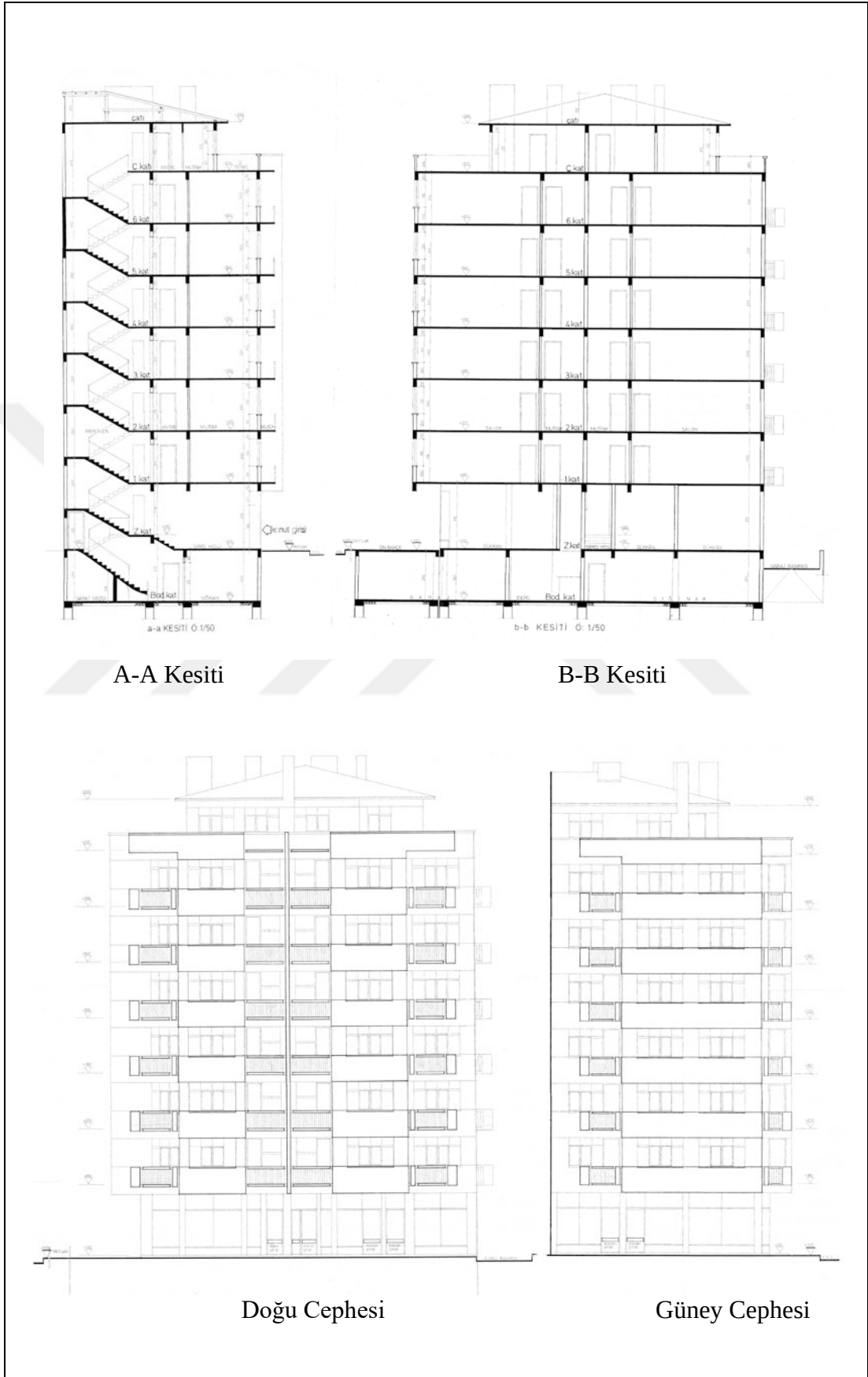
CAN APARTMANI (1850 Ada, 11 Parsel - 1978)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 14
Cadde / Sokak	: Atatürk Bulvarı	Daire m2	: 114 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 2
Çatı Tipi	: kırma çatı	Ortalama Mutfak m2	: 8,4 m2
Kat Adedi	: 7 kat + çatı katı	Ortalama Banyo m2	: 5,6 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 4	Balkon	: var
			

Tablo 4.23. (Devam) Can Apartmanı (1850 Ada, 11 Parsel)

İnşa Edilmemiş Çatı Katı Planı

Tablo 4.23. (Devam) Can Apartmanı (1850 Ada, 11 Parsel)

Tablo 4.24. 1950-1980 Yılları arasında inşa edilen apartmanların plan analizi

No	Apartman Adı	Daire Alanı	Mutfak Alanı	Banyo Alanı	Oda Sayısı	Yemek Odası	Misafir Odası	Sandık /Yüklük Odası	Kiler	Odunluk/ Kömürlük
1	Saray Apartmanı	57 m2	8,6 m2	3,7 m2	1,5 (Ort.)	Var	Var	Yok	Yok	Yok
2	Evin Apartmanı	120 m2	7,7 m2	6,3 m2	4	Var	Var	Yok	Yok	Yok
3	Topel Apartmanı	70 m2	6,1 m2	3,2 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
4	Kandemir Apartmanı	75 m2	6 m2	3,6 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
5	No 14	97 m2	10,3 m2	4,4 m2	3	Var	Var	Yok	Yok	Yok
6	İşlay Apartmanı	140 m2	6,8 m2	6,5 m2	3	Var	Yok	Yok	Yok	Yok
7	Gülistan Apartmanı	109 m2	8,4 m2 (Ort.)	6,1 m2 (Ort.)	3	Var	Yok	Var	Yok	Yok
8	No 12	60 m2	8,7 m2	6,8 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
9	Mesut Apartmanı	80 m2	7,8 m2	7,2 m2	1	Yok	Var	Yok	Yok	Yok
10	Dirlik Apartmanı	85 m2	8,9 m2	6,8 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
11	No 21	60 m2	6,6 m2	5,1 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
12	No 17	84 m2	7,5 m2	4,7 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok

Tablo 4.24. (Devam) 1950-1980 Yılları arasında inşa edilen apartmanların plan analizi

No	Apartman Adı	Daire Alanı	Mutfak Alanı	Banyo Alanı	Oda Sayısı	Yemek Odası	Misafir Odası	Sandık /Yüklük Odası	Kiler	Odunluk/ Kömürlük
13	Öznan Apartmanı	110 m2	9,5 m2	4,8 m2	3	Var	Yok	Yok	Yok	Yok
14	Şafak Apartmanı	88 m2	6,7 m2	4 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
15	Körfez Apartmanı	112 m2	8,3 m2	7,4 m2	3	Var	Yok	Yok	Yok	Yok
16	No 33	96 m2	7 m2	7,2 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
17	No 121	100 m2	11,4 m2	8,7 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
18	Saadet Apartmanı	80 m2	4,8 m2	4,5 m2	2,5 (Ort.)	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
19	Can Apartmanı	114 m2	8,4 m2	5,6 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Ortalama		91,4 m2	7,8 m2	5,6 m2	2,3	%36 var	%21 var	%5,2 var	%0 var	%0 var

Tablo 4.24. (Devam) 1950-1980 Yılları arasında inşa edilen apartmanların plan analizi

No	Apartman Adı	Sofa (Geniş Hol)	Aile Bölümü	Alaturka Tuvalet	Göme Dolap
1	Saray Apartmanı	Yok	Var	Var	Var
2	Evin Apartmanı	Var	Var	Var	Var
3	Topel Apartmanı	Var	Yok	Var	Yok
4	Kandemir Apartmanı	Var	Yok	Yok	Yok
5	No 14	Var	Var	Var	Yok
6	Işıl Apartmanı	Var	Var	Var	Var
7	Gülistan Apartmanı	Var	Var	Var	Var
8	No 12	Yok	Var	Var	Yok
9	Mesut Apartmanı	Var	Yok	Var	Var
10	Dirlik Apartmanı	Var	Var	Var	Var
11	No 21	Var	Var	Var	Var
12	No 17	Yok	Var	Var	Yok

Tablo 4.24. (Devam) 1950-1980 Yılları arasında inşa edilen apartmanların plan analizi

No	Apartman Adı	Sofa (Geniş Hol)	Aile Bölümü	Alaturka Tuvalet	Göme Dolap
13	Özman Apartmanı	Var	Var	Var	Var
14	Şafak Apartmanı	Yok	Var	Var	Var
15	Körfez Apartmanı	Yok	Var	Var	Var
16	No 33	Yok	Var	Var	Var
17	No 121	Var	Yok	Yok	Var
18	Saadet Apartmanı	Yok	Var	Var	Yok
19	Can Apartmanı	Yok	Var	Var	Yok
Ortalama		%61,1 var	%78,9 var	%89,4 var	%63,1 var

Tablo 4.25. 1950-1980 Yılları arasında inşa edilen apartmanların cephe analizi

No	Apartman Adı	Çatı Örtüsü	Kat Sayısı	Tip Kat Yüksekliği	Cephe Malzemesi	Cephe Üslubu	Çıkma	Balkon
1	Saray Apartmanı	Kırma Çatı	5 Kat	2,75m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
2	Evin Apartmanı	Beşik Çatı	4 Kat	3,00m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
3	Topel Apartmanı	Kırma Çatı	5 Kat	3,00m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
4	Kandemir Apartmanı	Kırma Çatı	4 Kat	3,00m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
5	No 14	Teras Çatı	4 Kat	2,80m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
6	Işılay Apartmanı	Teras Çatı	7 Kat	2,88m	Mozaik	Geometrik Modern	Var	Var
7	Gülistan Apartmanı	Teras Çatı	6 Kat + Çatı Kat	3,00m	Mozaik	Geometrik Modern	Var	Var
8	No 12	Beşik Çatı	7 Kat	2,90m	Yapı yıkılmıştır	Geometrik Modern	Var	Var
9	Mesut Apartmanı	Beşik Çatı	6 Kat + Çatı Kat	2,90m	Mozaik	Geometrik Modern	Var	Var
10	Dirlik Apartmanı	Beşik Çatı	3 Kat	2,80m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
11	No 21	Beşik Çatı	3 Kat	2,88m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Yok	Var
12	No 17	Beşik Çatı	6 Kat + Çatı Kat	2,90m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var

Tablo 4.25. (Devam) 1950-1980 Yılları arasında inşa edilen apartmanların cephe analizi

No	Apartman Adı	Çatı Örtüsü	Kat Sayısı	Tip Kat Yüksekliği	Cephe Malzemesi	Cephe Üslubu	Çıkma	Balkon
13	Özman Apartmanı	Kırma Çatı	6 Kat	2,90m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Yok	Var
14	Şafak Apartmanı	Teras Çatı	7 Kat	2,95m	Seramik	Geometrik Modern	Var	Var
15	Körfez Apartmanı	Beşik Çatı	6 Kat + Çatı Kat	2,90m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
16	No 33	Teras Çatı	3 Kat	2,90m	Özgün cephe bozulmuştur	Geometrik Modern	Yok	Var
17	No 121	Beşik Çatı	4 Kat + Çatı Katı	2,70m	Yapı yıkılmıştır	Geometrik Modern	Var	Var
18	Saadet Apartmanı	Kırma Çatı	7 Kat + Çatı Kat	2,80m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
19	Can Apartmanı	Kırma Çatı	7 Kat + Çatı Kat	2,90m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
Ortalama		%26,3 Teras %31,5 Kırma %42,1 Beşik	5,4 Kat	2,88m	%6,25 Seramik %18,75 Mozaik %75 Sıva + Boya	%100 Geometrik Modern	%84,2 Var	%100 Var

4.5.3. 1980 Yılı sonrasında inşa edilmiş apartmanlar

Demiryolu Caddesi üzerinde 1980 sonrasında inşa edilmiş 16 adet apartman yapısı incelenmek üzere seçilmiştir. İncelenen apartmanlar; Kemalpaşa Mahallesi, Ömerağa Mahallesi, Karabaş Mahallesi ile Körfez Mahallesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Yapılar inşa tarihine göre kronolojik olarak sıralanmıştır. Apartman incelemelerinin sonunda plan ve cephe analizlerini içeren tablolar yer almaktadır (Tablo 4.42. ve 4.43.).

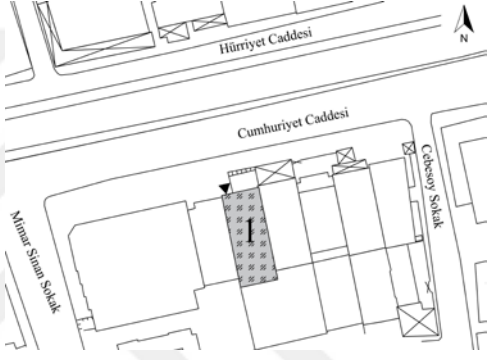
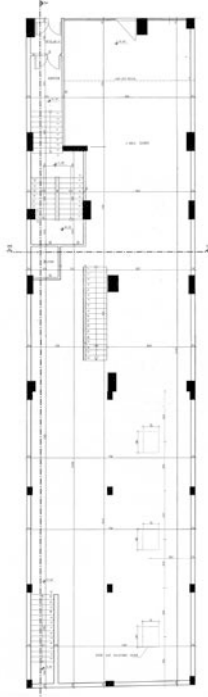
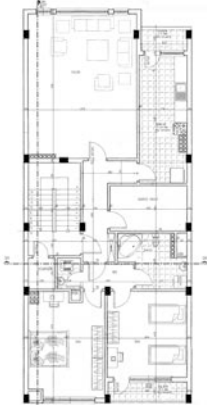
- Cesur Apartmanı (1) (1025 Ada, 14 Parsel - 1981)

Cesur Apartmanı, Karabaş Mahallesi'nde Cumhuriyet Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile inşa edilmiştir (Tablo 4.22.). Çatı tipi beşik çatıdır. Apartman zemin katı dükkan üst katları konut olacak şekilde 6 katlı olarak tasarlanmıştır. Girişi Cumhuriyet Caddesi üzerinde yer almaktadır. Apartmana cadde kotundan girdikten sonra asma katın bulunduğu kota kadar merdivenle ulaşılmaktadır. Buradan üst katlara merdivene ek olarak asansör ile de ulaşılabilir. Her katında 1 olmak üzere apartmanda aynı plan şemasına sahip toplam 6 daire bulunmaktadır. Zemin katın yüksekliği 3,00m, dükkanın kullanımına ait asma katın yüksekliği 2,50, tip katların yüksekliği ise 2,67m'dir.

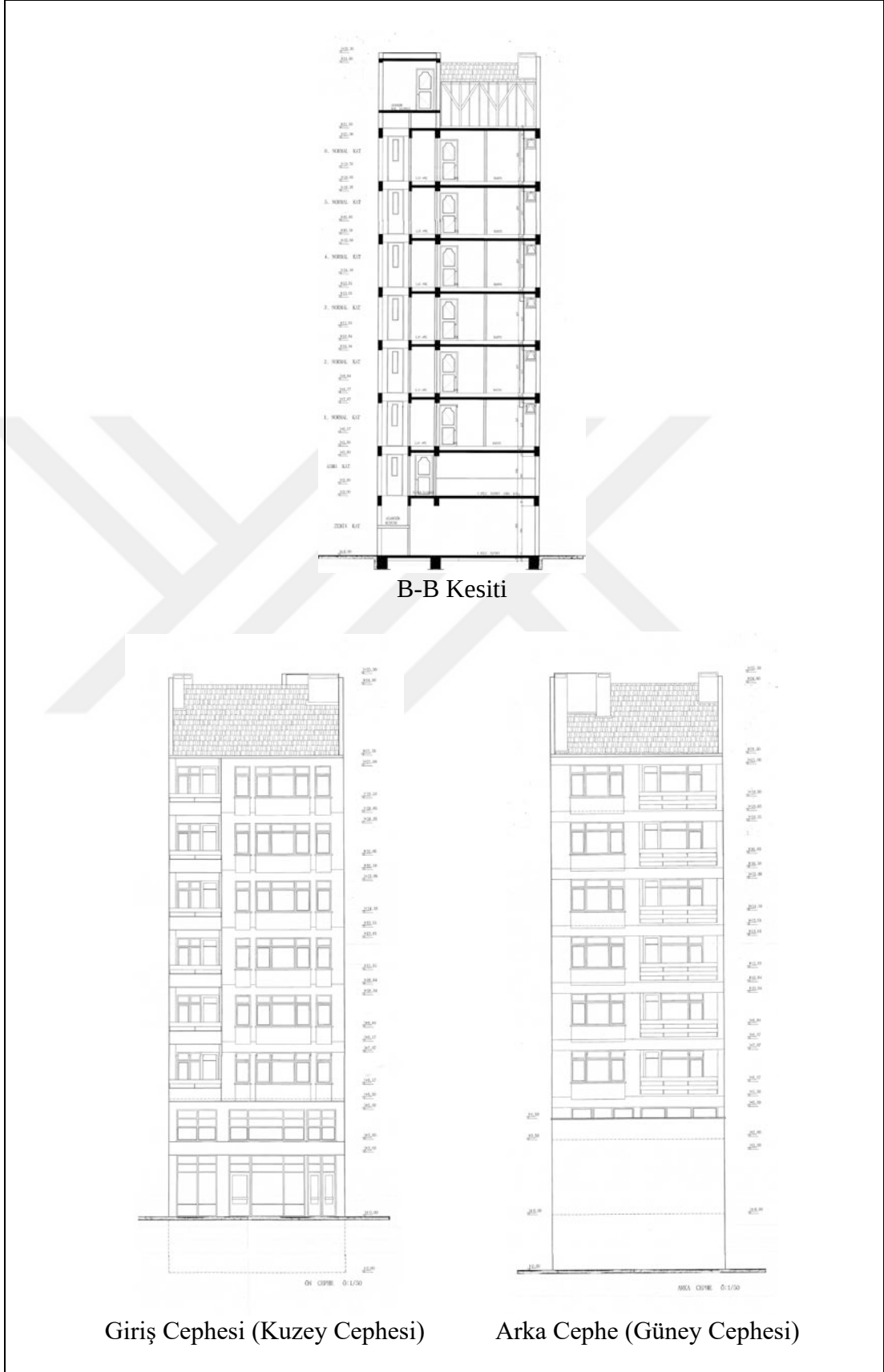
Dairelerin hepsine bir antreden girilmektedir. Bu antre mekanında ufak bir gömme dolap bulunmaktadır. Antreden dairenin ön cephesine bakan salon ve mutfaka, kör doğu cephesinde bulunan sandık odası olarak adlandırılan odaya ulaşılmaktadır. Ön cepheye bakan mutfakta ön balkona erişim sağlanmaktadır. Dairenin arka kısmında bulunan 2 yatak odası, banyo ve tuvalete; girişte bulunan antreden açılan bir kapı ile ulaşılmaktadır. 2 yatak odasından büyük olan ebeveyn yatak odası, küçük olan ise çocuk odası olarak düşünülmüştür. Çocuk odasından arka balkona erişim sağlanmaktadır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Balkonlarda beyaz renkli dövme demir korkuluk kullanılmıştır. Cephede sadelik ön plandadır. Apartmanın zemin katında ticari fonksiyon, üst katlarında ise konut birimleri kullanılmaya devam etmektedir. Yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.26. Cesur Apartmanı (1025 Ada, 14 Parsel)

CESUR APARTMANI (1025 Ada, 14 Parsel - 1981)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 6
Cadde / Sokak	: Cumhuriyet Cad.	Daire m2	: 119 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 14,2 m2
Kat Adedi	: 6	Ortalama Banyo m2	: 6,6 m2
Bodrum Kat	: yok	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var
			
			
Zemin Kat Planı		Tip Kat Planı	

Tablo 4.26. (Devam) Cesur Apartmanı (1025 Ada, 14 Parsel)

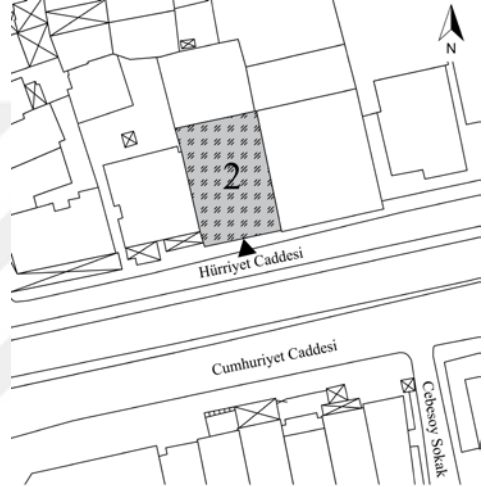
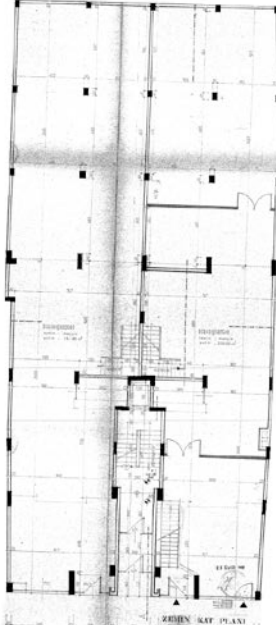
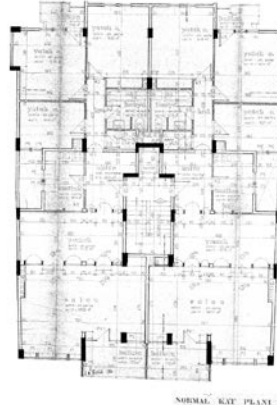
- Akyılmaz Apartmanı (2) (486 Ada, 11 Parsel - 1983)

Akyılmaz Apartmanı, Karabaş Mahallesi'nde Hürriyet Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile inşa 7 katlı olarak edilmiştir (Tablo 4.23.). Apartmanın çatı sistemi beşik çatıdır. Yapının girişi hürriyet caddesi üzerindendir. Zemin katında 2 tane dükkan, üst katlarında ise her katta 2 daire olmak üzere toplam 14 daire bulunmaktadır. Girişten üst katlara merdiven ve asansör ile ulaşılmaktadır. Zemin kat yüksekliği 2,50m, bodrum kat yüksekliği 2,40m, tip kat yüksekliği ise 2,60m'dır.

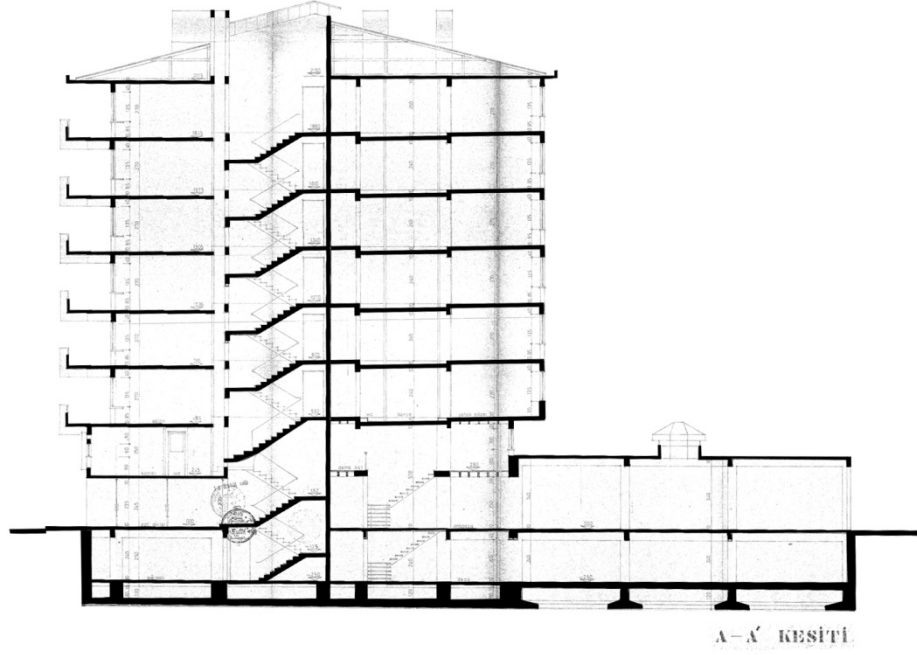
Katlar boyunca aynı plan şemasına ait dairelere antreden girilmektedir. Antre doğrudan yemek odası, mutfak ve evin arka kısmına erişim sağlayan koridora açılmaktadır. Binanın kör cepheleri olan doğu ve batı cephelerinde yer alan mutfak mekanının ışık alması ve havalanabilmesi için iki tarafa da aydınlık yapılmıştır. Antreden geçilen yemek odasından, doğrudan salona erişim sağlanmaktadır. Ön cephede yer alan balkonlara salondan geçilmektedir. Bazı kullanıcıların istekleri üzerine bu balkonlar camla kapatılmıştır. Dairenin arka kısmına açılan koridordan 3 yatak odası ile banyo ve tuvalet mekanlarına ulaşılmaktadır. Arka cephede yer alan balkona iki arka köşede yer alan yatak odası üzerinden erişilmektedir. Banyo ile bitişik tasarlanan yatak odasında gömme dolap bulunmaktadır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Apartmanın teknik çiziminde görülen salon pencere detayları uygulama sırasında yapılmamış, pencereler düz kanatlı olarak yerleştirilmiştir. Apartmanda sade bir cephe anlayışı vardır. Zemin katta 2 adet dükkan halen ticari fonksiyonlarla kullanılmaktadır. Apartmanın üst katları konut olarak kullanılmaya devam etmektedir. Yapısal olarak iyi durumdadır.

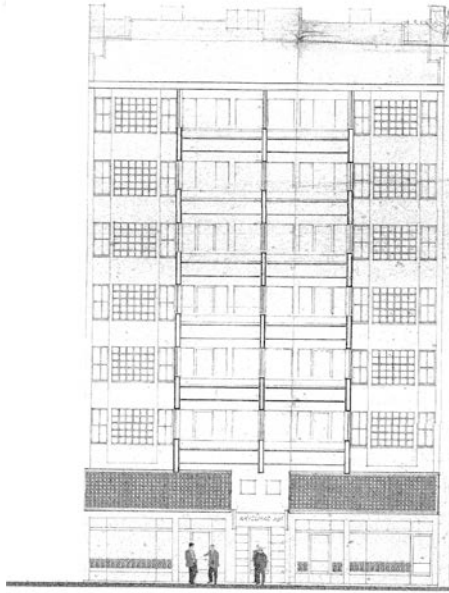
Tablo 4.27. Akyılmaz Apartmanı (486 Ada, 11 Parsel)

AKYILMAZ APARTMANI (486 Ada, 11 Parsel - 1983)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 14
Cadde / Sokak	: Hürriyet Caddesi	Daire m2	: 117 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 8 m2
Kat Adedi	: 7	Ortalama Banyo m2	: 5,5 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 2	Balkon	: var
			
			
Zemin Kat Planı		Tip Kat Planı	

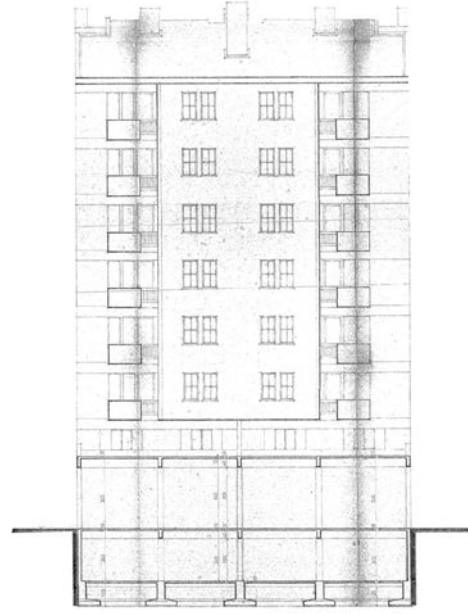
Tablo 4.27. (Devam) Akyılmaz Apartmanı (486 Ada, 11 Parsel)

A-A Kesiti

Giriş Cephesi (Güney Cephesi)

Arka Cephe (Kuzey Cephesi)

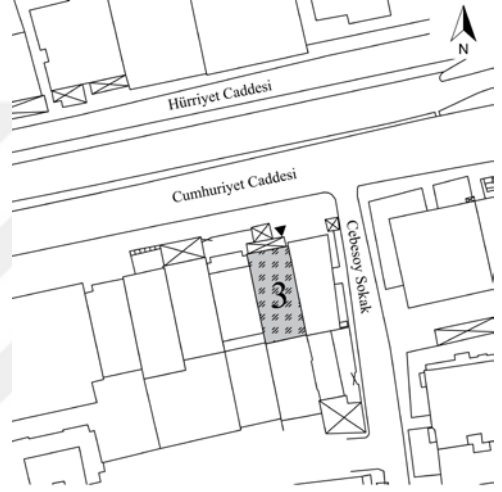
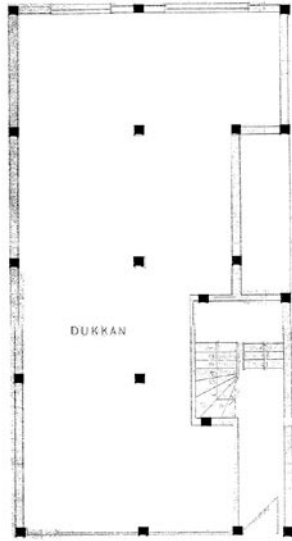
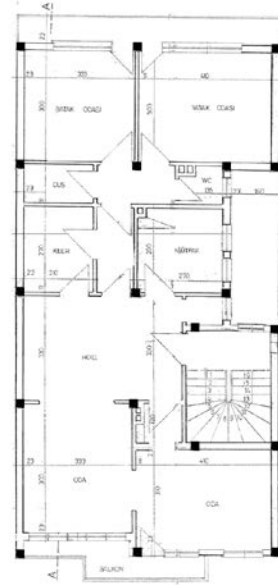
- No 166 (3) (1025 Ada, 174 Parsel - 1985)

No 166, Karabaş Mahallesi'nde Cumhuriyet Caddesi üzerinde Betonarme iskelet sistem ile 4 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.24.). Apartmanın çatı tipi kırma çatıdır. Yapının girişi Cumhuriyet Caddesi üzerindedir. Zemin katında ticari fonksiyonla işletilmesi düşünülen 1 dükkan bulunmaktadır. Üst katlarda ise her katta 1 daire olacak şekilde tasarlanmıştır ancak günümüzde yapının 4. Katı hariç tüm katları ticari olarak kullanılmaktadır. Apartmanda düşey sirkülasyon yalnızca merdiven ile sağlanmaktadır. Zemin katın kat yüksekliği 3,50m, üst katlarda tip katların yüksekliği ise 3,00m'dir.

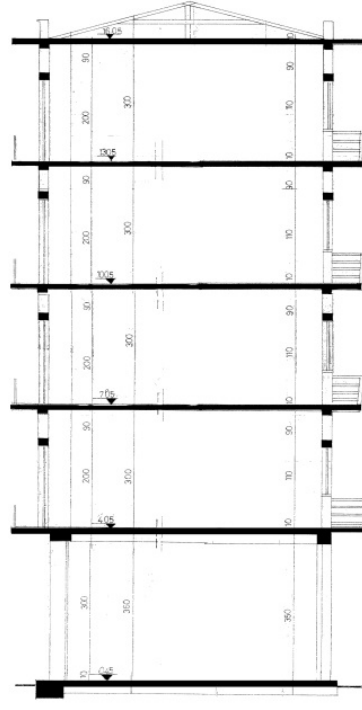
Dairelere giriş geniş bir hol mekanından sağlanmaktadır. Bu hol, ön cephede birbiriyle bağlantılı 2 odaya açılmaktadır. Bu odalar aslında salon işlevi görmektedir ve ön cephedeki balkona bu odalardan erişilmektedir. Holden evin arka cephesindeki mekanlara açılan bir koridora ulaşılmaktadır. Bu koridor üzerinden 2 yatak odası, mutfak, kiler, duş ve tuvalet mekanlarına erişilmektedir. Mutfak ve kiler mekanları birbiriyle karşılıklı olarak konumlandırılmıştır. Bu mekanlara bitişik olarak yine ıslak hacimler olan tuvalet ve duş yer almaktadır. Bu dairede tuvalet ve duş birimlerinin bir araya getirildiği banyo bulunmamaktadır. İki fonksiyon mekansal olarak da ayrılmıştır. Evin arkasında yer alan yatak odalarından ortak olarak arka balkona ulaşılmaktadır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Balkon korkuluklarında dövme demir kullanılmıştır. 3. Kat balkonu kullanıcı isteğine bağlı olarak cam ile kapatılmıştır. Pencerelerde beyaz söve kullanılmıştır. Parselin kısa kenarına denk gelen cadde cephesinde mümkün olan en fazla ışığı iç mekana alabilmek için pencereler büyük tutulmuştur.

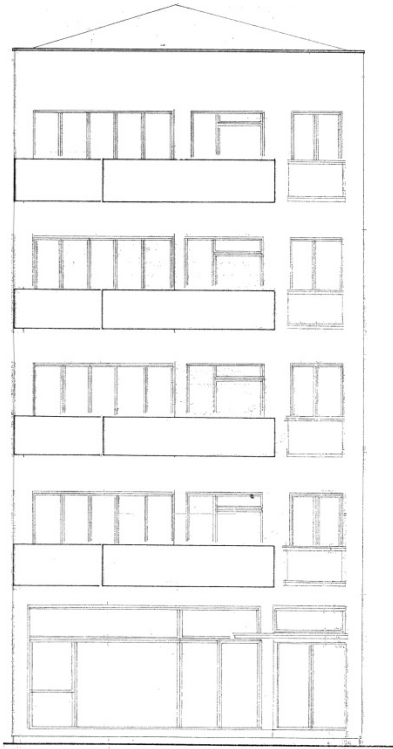
Tablo 4.28. No 166 (1025 Ada, 174 Parsel)

NO 166 (1025 Ada, 174 Parsel - 1985)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 4
Cadde / Sokak	: Cumhuriyet Cad.	Daire m2	: 70 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: kırma çatı	Ortalama Mutfak m2	: 5,4 m2
Kat Adedi	: 4	Ortalama Banyo m2	: 2,1 m2
Bodrum Kat	: yok	Asansör	: yok
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var
			
			
Zemin Kat Planı		Tip Kat Planı	

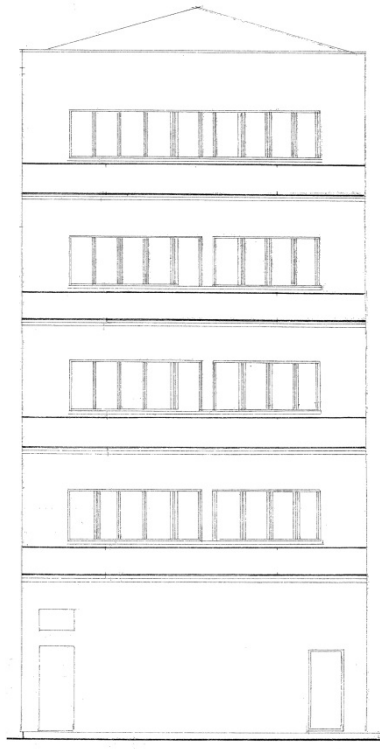
Tablo 4.28. (Devam) No 166 (1025 Ada, 174 Parsel)

A-A Kesiti

Giriş Cephesi (Kuzey Cephesi)

Arka Cephe (Güney Cephesi)

- Merve Apartmanı (4) (5133 Ada, 1 Parsel - 1987)

Merve Apartmanı, Karabaş Mahallesi'nde Cengiz Topel Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile 7 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.25.). Yapının çatı sistemi kırma çatıdır. Apartmana Cengiz Topel Caddesi üzerinden 2 giriş ile girilmektedir. Yapının her girişinde merdiven ve asansör katlar arası düşey sirkülasyonu sağlamaktadır. Zemin katta bulunan 7 dükkan ile apartman ticari fonksiyona hizmet etmektedir. Zemin katta aynı zamanda sığınak, kömürlük ve kalorifer dairesi bulunmaktadır. Apartmanın 1. Katından itibaren her katta 4 daire, toplamda ise 28 daire bulunmaktadır. Zemin kat yüksekliği 4,18m, tip kat yüksekliği ise 2,70m'dir.

Dairelere giriş antreden sağlanmaktadır. Buradan mutfak salon ve dairenin arka kısmına erişim sağlayan koridora ulaşılmaktadır. Salondan ön cephede yer alan balkona geçilebilmektedir. Antreden ulaşılan koridor ile dairenin arka cephesine bakan 2 yatak odası, iç kısımda yer alan banyo, tuvalet ve çocuk odasına ulaşılmaktadır. Çocuk odasının ışık ve hava alması için iç dairelerde aydınlık yapılmıştır. Arka cephede yer alan yatak odalarından arka balkona geçilebilmektedir.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Bazı balkonlar kullanıcılarının isteklerine bağlı olarak camla kapatılmıştır. İncelenen yapılar arasında Merve Apartmanında ilk kez yangın merdivenine rastlanmıştır. Apartmanda arka cephede yatak odalarının bulunduğu duvara bitişik olarak yerleştirilen 2 yangın merdiveni bulunmaktadır. Zemin kat ve 1. kat ticari fonksiyonla günümüzde aktif olarak kullanılmakta, üst katlar konut işlevini sürdürmektedir. Apartman yapısal olarak iyi durumdadır.

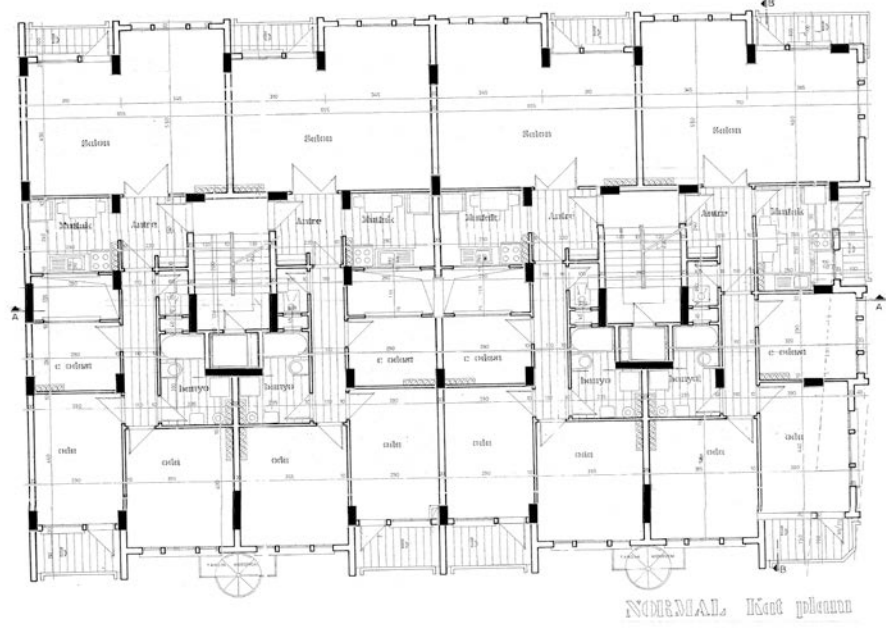
Tablo 4.29. Merve Apartmanı (5133 Ada, 1 Parsel)

MERVE APARTMANI (5133 Ada, 1 Parsel - 1987)

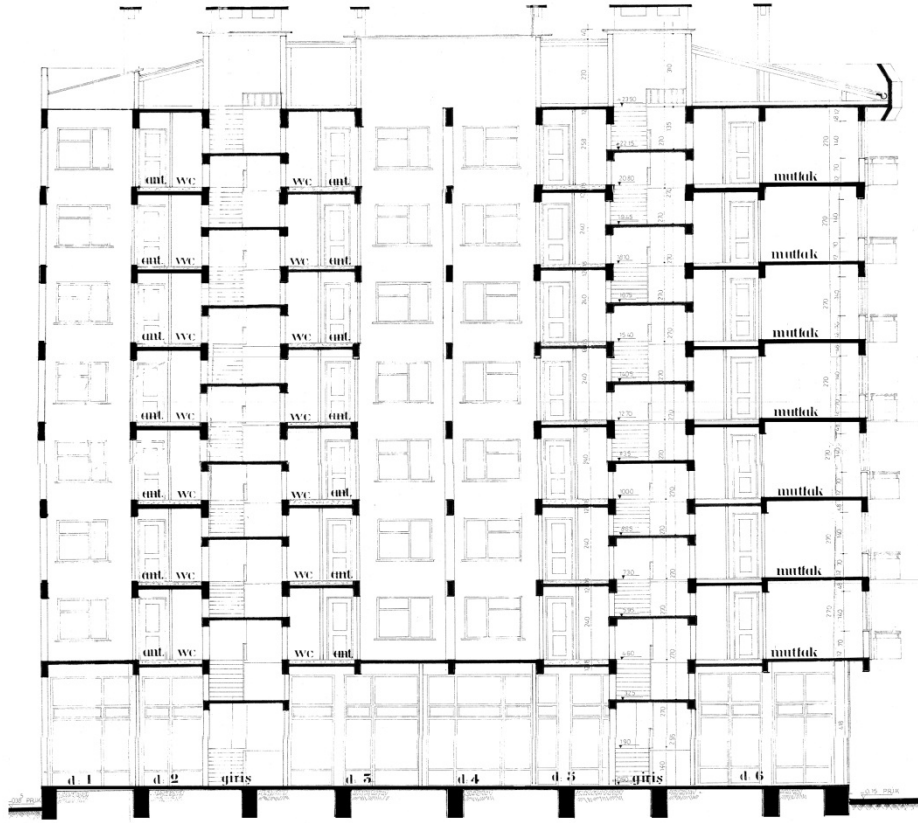
Mahalle : Karabaş Mah.	Daire Sayısı : 28
Cadde / Sokak : Cengiz Topel Cad.	Daire m2 : 96 m2
Yapım Sistemi : betonarme	Dairede Oda Sayısı : 3
Çatı Tipi : kırma çatı	Ortalama Mutfak m2 : 8,7 m2
Kat Adedi : 7	Ortalama Banyo m2 : 7 m2
Bodrum Kat : yok	Asansör : var
Dükkan Sayısı : 7	Balkon : var

Zemin Kat Planı

Tablo 4.29. (Devam) Merve Apartmanı (5133 Ada, 1 Parsel)

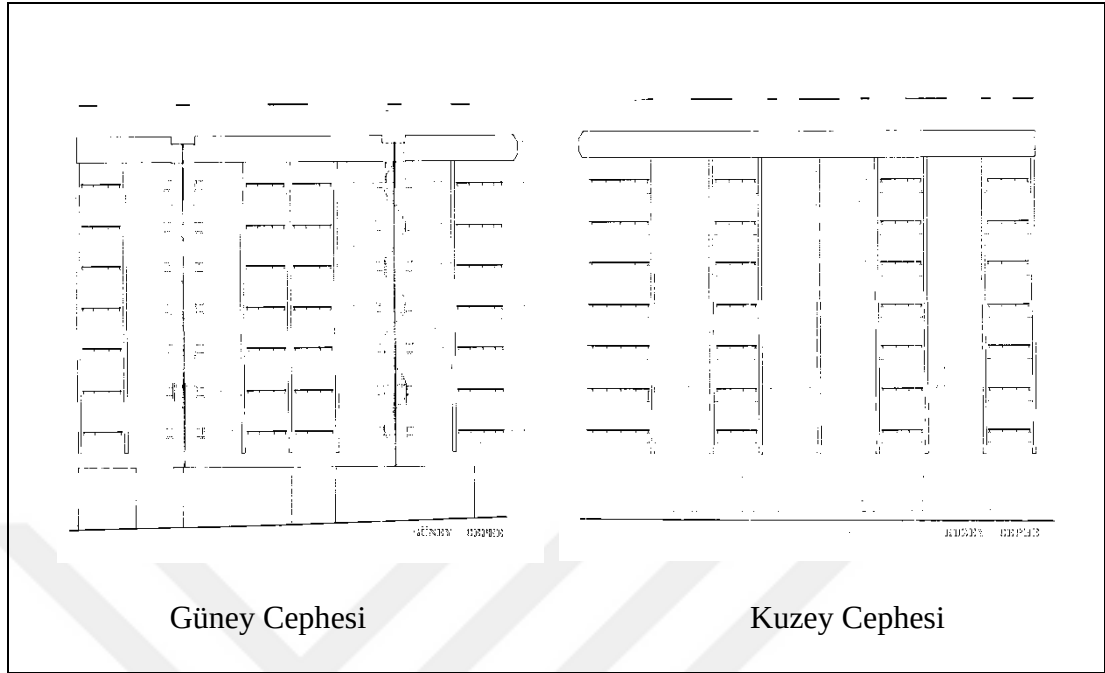

Tip Kat Planı

A-A Kesiti

Tablo 4.29. (Devam) Merve Apartmanı (5133 Ada, 1 Parsel)

- No 119 (5) (279 Ada, 18 Parsel - 1988)

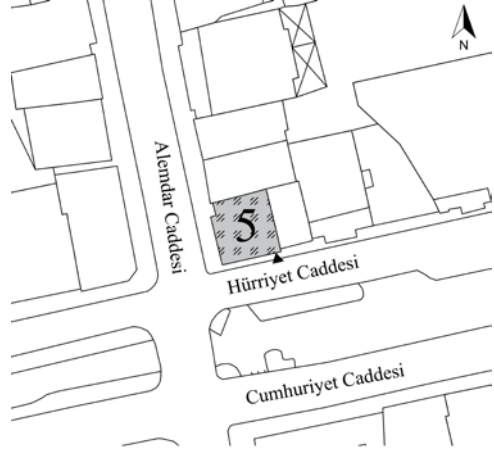
No 119, Ömerağa Mahallesi'nde Hürriyet Caddesi ile Alemdar Caddesinin kesiştiği köşe parsel üzerinde betonarme iskelet sistem ile 4 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.26.). Yapının çatı sistemi kırma çatıdır. Apartmanın girişi hürriyet caddesi üzerindedir. Projenin özgün halinde zemin katta 1 dükkan, üst katlarda ise her katta 1 daire olmak üzere toplam 4 daire bulunmaktadır. Apartman günümüzde konut fonksiyonunu yitirerek tamamen ticari fonksiyon ile kullanılmaktadır. Özgün projede yer alan plan ve cephe özellikleri günümüzde büyük ölçüde değiştirilmiştir. Burada apartmanın teknik çizimlerinde yer alan özgün plan ve cephe nitelikleri incelenecektir.

Apartmana girişi Hürriyet Caddesi üzerinden 5 basamak yükseltilerek sağlanmaktadır. Apartmanda düşey sirkülasyon için merdiven kullanılmaktadır. Giriş kat yüksekliği 3,50m, bodrum kat yüksekliği 2,50m, tip kat yüksekliği ise 3,00m'dir. Dairelere giriş hol mekanından sağlanmaktadır. Hol mekanı aynı zamanda dairenin tüm bölümlerine ulaşım sağlayan bir dağılım mekanıdır. Dairenin dışa açık güney cephesinde salon ve salondan ulaşılan balkon, batı cephesinde ise 2 yatak odası yer almaktadır. Dairenin kör cephesi olan kuzey cephesinde ise ıslak hacimler konumlanmıştır. Mutfak, banyo ve tuvalet bölümleri burada yer almaktadır. Bu

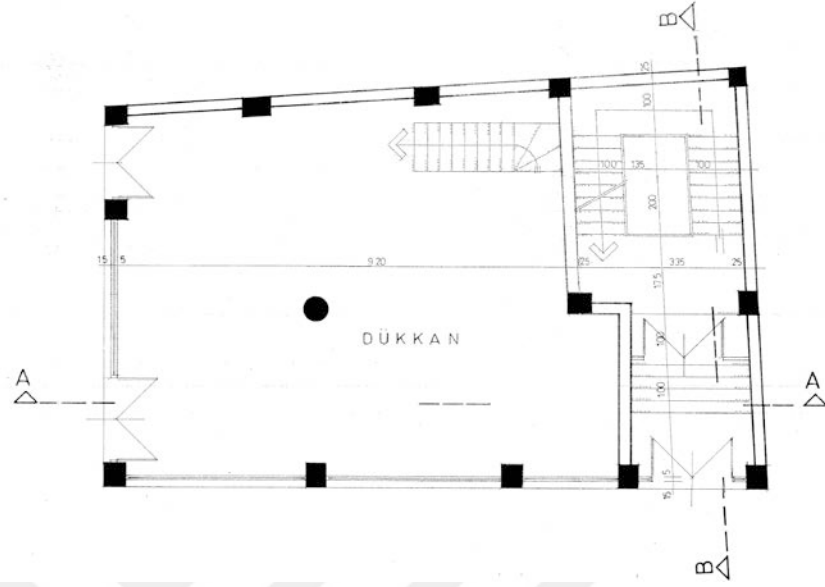
mekanların dış mekanla ilişkisi olmadığı için, çatıdan ışık ve havalandırma sağlanabilmesi için aydınlık yapılmıştır.

Özgün projede apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapıldığı tahmin edilmektedir. Özgün projede yataylığın vurgulandığı oldukça sade bir cephe düzeni görülmektedir. Yapının konut fonksiyonunu yitirerek ticari fonksiyonla kullanılmaya başlanmasıyla, plan ve cephe karakteristiğini oluşturan özellikler yitirilmiştir. Özellikle cephede kullanılan alüminyum ve cam giydirme cepheler, cephenin eski etkisini tamamen silmiştir. Yapının ön cephesine bir yangın merdiveni sonradan eklenmiştir. Yapı strüktürel olarak iyi durumdadır ve aktif olarak kullanılmaktadır.

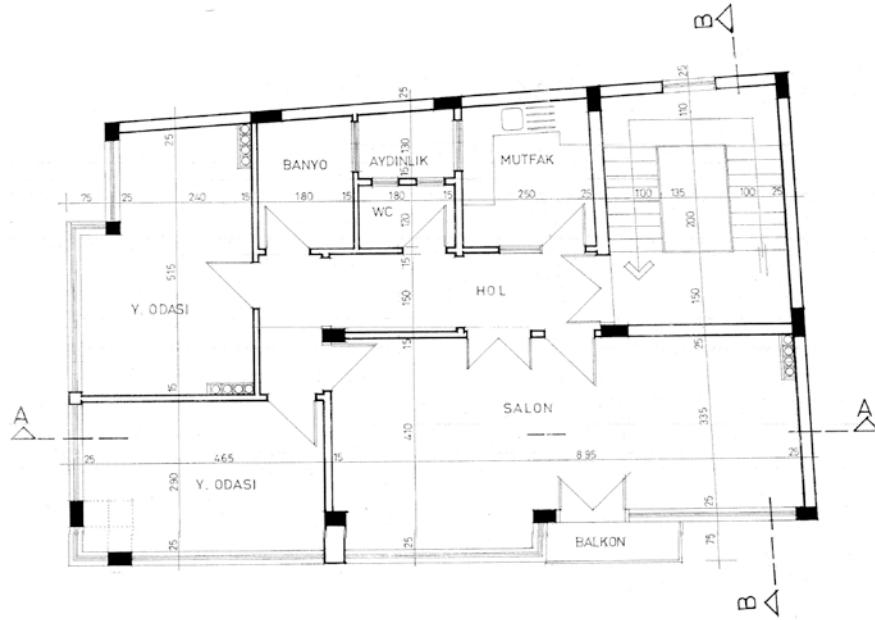
Tablo 4.30. No 119 (279 Ada, 18 Parsel)

NO 119 (279 Ada, 18 Parsel - 1988)			
Mahalle	: Ömerağa Mah.	Daire Sayısı	: 4
Cadde / Sokak	: Hürriyet Cad.	Daire m2	: 85 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 2
Çatı Tipi	: kırma çatı	Ortalama Mutfak m2	: 6,2 m2
Kat Adedi	: 4	Ortalama Banyo m2	: 4,5 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: yok
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var
			

Tablo 4.30. (Devam) No 119 (279 Ada, 18 Parsel)

Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

The image displays four architectural drawings for the 'Yeni Evi' project, arranged in a 2x2 grid. The top row shows two cross-sections: 'A-A Kesiti' on the left and 'B-B Kesiti' on the right. The bottom row shows two elevations: 'Batı Cephesi' (West Facade) on the left and 'Giriş Cephesi (Güney Cephesi)' (Entrance Facade / South Facade) on the right. The drawings are technical line drawings showing structural elements, room layouts, and elevations. The 'A-A Kesiti' and 'B-B Kesiti' show the internal structure of the building, including floors, walls, and stairs. The 'Batı Cephesi' and 'Giriş Cephesi (Güney Cephesi)' show the external appearance of the building, including windows, doors, and rooflines. The drawings are labeled with 'A-A Kesiti', 'B-B Kesiti', 'Batı Cephesi', and 'Giriş Cephesi (Güney Cephesi)'.

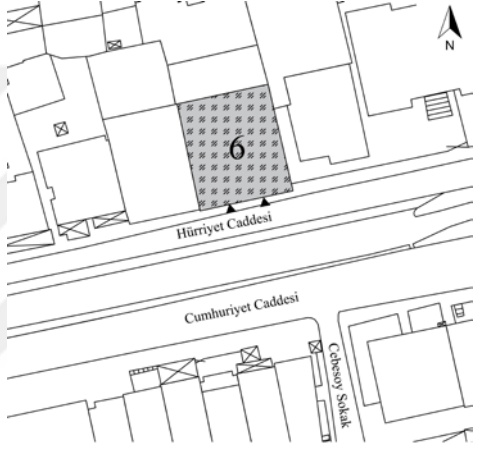
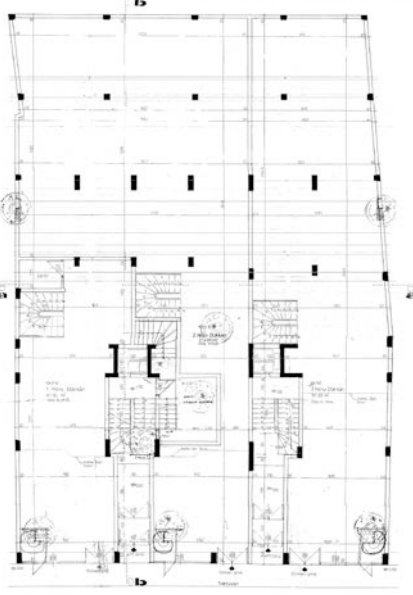
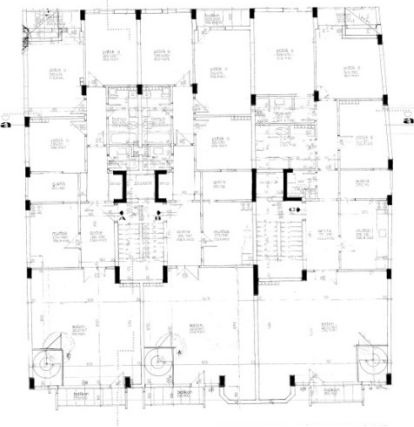
- Ulugazi Apartmanı (6) (486 Ada, 10 Parsel - 1988)

Ulugazi Apartmanı, Karabaş Mahallesi'nde Hürriyet Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile 6 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.27.). Yapının çatı sistemi beşik çatıdır. Apartmanın 2 girişi olup, bu girişler hürriyet caddesi üzerindedir. Apartmanın zemin katında 3 dükkan bulunmaktadır. Apartman 1. Kattan itibaren 6. Kata kadar konut olarak kullanılmaktadır. Her katta 3 daire olmak üzere toplam 18 daire bulunmaktadır. Girişte bulunan merdiven ve asansör ile düşey sirkülasyon sağlanmaktadır. Giriş kat yüksekliği 5,80m, bodrum kat yüksekliği 2,70, tip kat yüksekliği ise 2,60m'dir.

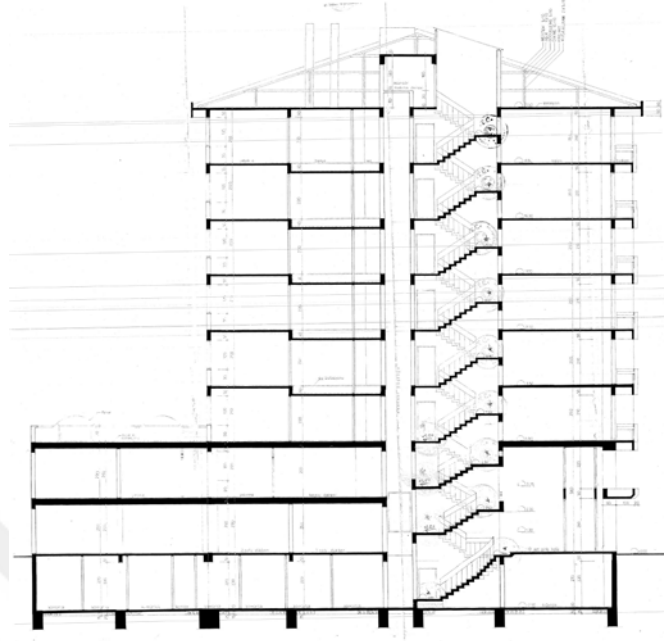
Dairelere giriş antre mekanından sağlanmaktadır. Antreden doğrudan salon ve mutfığa ulaşılmaktadır. Ön cephede yer alan balkona salon üzerinden erişilmektedir. Antre dairenin arka kısmına ulaşan bir koridora açılmaktadır. Bu koridora geçerken tavanda bulunan kemer dikkati çekmektedir. Dairenin kör doğu ve batı cepheleri ile katın merkezinde, dairelerin iç mekanlarına hava ve ışık alabilmek için aydınlık yapılmıştır. Bu koridor üzerinde bir misafir kullanımı için bir tuvalet ve gömme dolap yapılmıştır. Koridorun sonunda açılan bir kapıyla dairenin aile kullanım alanına geçilmektedir. Burada yatak odaları ile banyo bulunmaktadır. Arka cephede bulunan balkona da bir yatak odası üzerinden erişilmektedir.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Zemin katta yer alan dükkanların farklı cephe kaplamaları apartmanın cephe bütünlüğüne zarar vermiştir. Dairelerde yer alan balkonlarda dövme demir korkuluklar kullanılmıştır. Cephede yapılan çıkma üzerinde köşe pencereleri kullanılmıştır. Yapıda genel olarak sade bir cephe düzeni görülmektedir. Apartman halen ticari ve konut işlevleriyle aktif olarak kullanılmakta ve yapısal olarak iyi durumdadır.

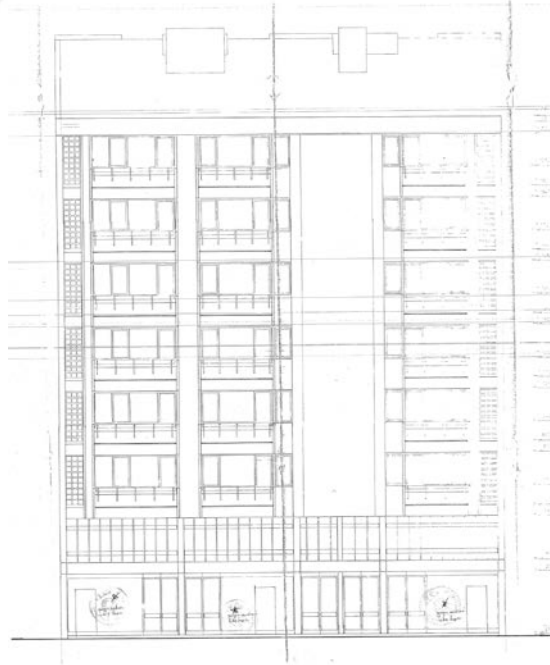
Tablo 4.31. Uluğazi Apartmanı (486 Ada, 10 Parsel)

ULUGAZİ APARTMANI (486 Ada, 10 Parsel - 1988)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 18
Cadde / Sokak	: Hürriyet Cad.	Daire m2	: 95 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 9,9 m2
Kat Adedi	: 6	Ortalama Banyo m2	: 5,3 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 3	Balkon	: var
			
			
Zemin Kat Planı		Tip Kat Planı	

Tablo 4.31. (Devam) Ulugazi Apartmanı (486 Ada, 10 Parsel)

B-B Kesiti

Giriş Cephesi (Güney Cephesi)

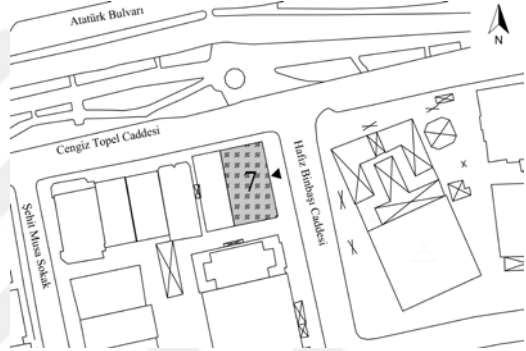
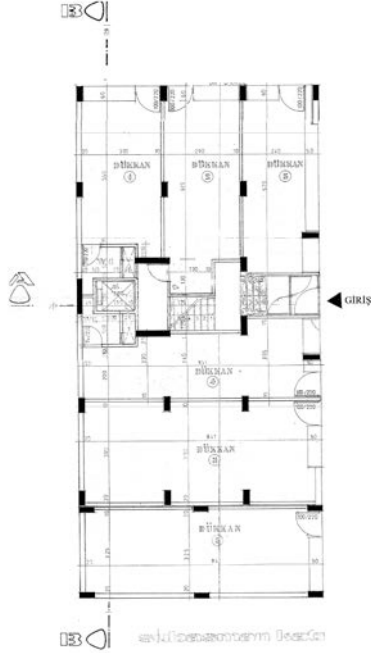
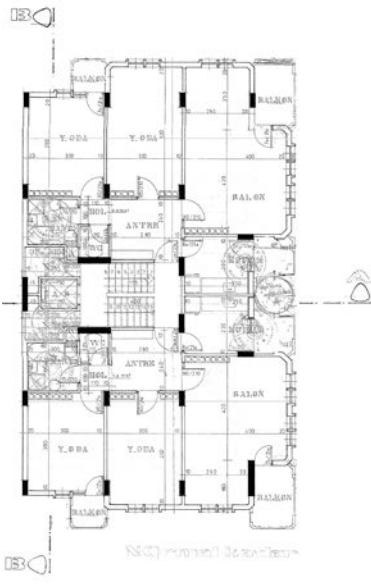
- Erenler Apartmanı (7) (1048 Ada, 41 Parsel - 1988)

Erenler Apartmanı, Körfez Mahallesi'nde Cengiz Topel Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile 7 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.28.). Yapının çatı sistemi kırma çatıdır. Apartmanın girişi Hafız Binbaşı Caddesi üzerindedir. Zemin katında 6 tane dükkan bulunmaktadır. 1. Kattan 7. Kata kadar her katta 2 daire olmak üzere toplam 14 daire bulunmaktadır. Apartmanda düşey sirkülasyon merdiven ve asansör ile sağlanmaktadır. Zemin kat yüksekliği 3.50m, tip kat yüksekliği 2.80m'dir.

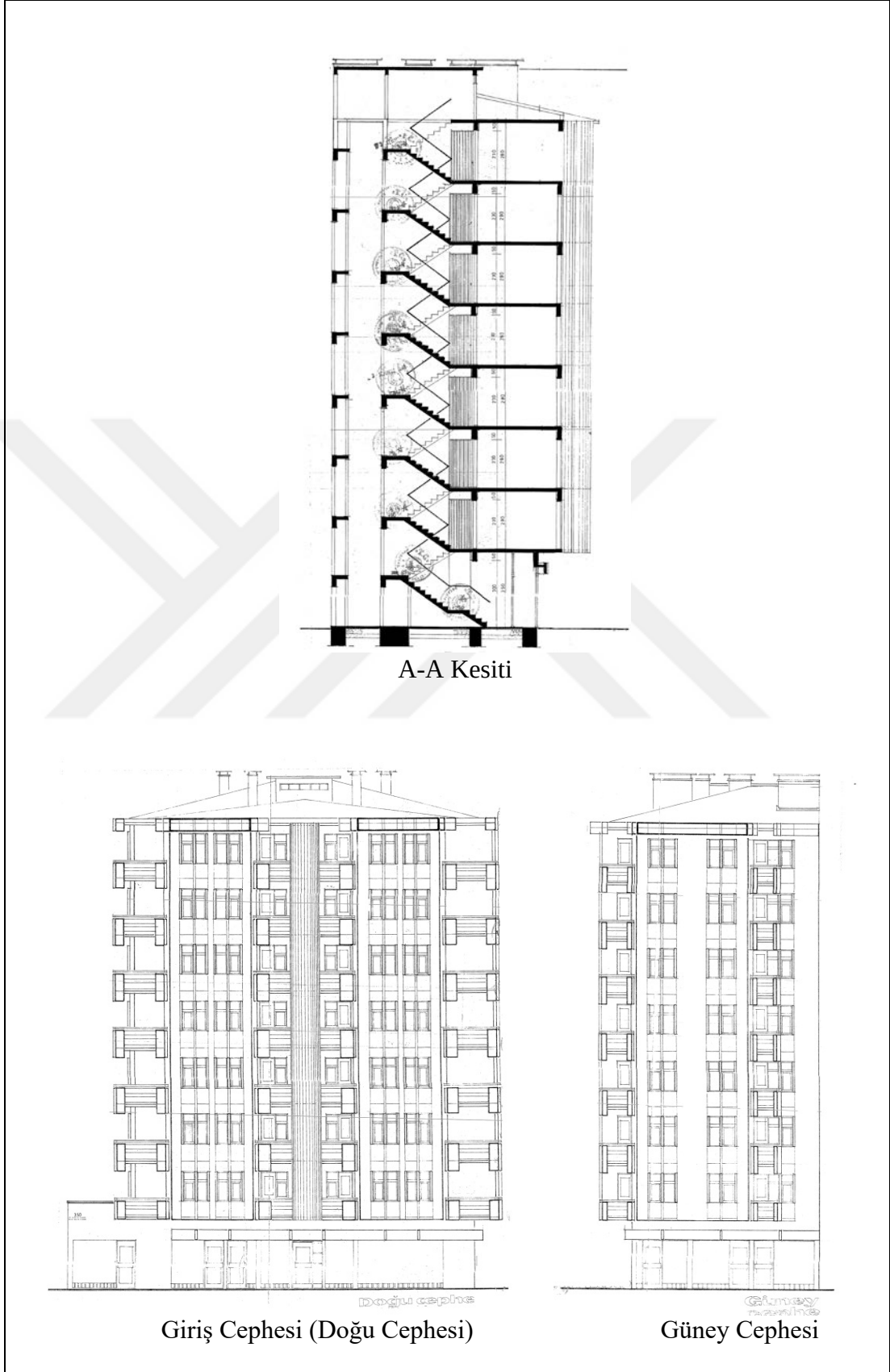
Dairelere giriş antre mekanından sağlanmaktadır. Antre diğer tüm mekanlara açılan bir dağılım mekanıdır. Buradan mutfak, salon ve küçük bir hole ulaşılmaktadır. Antreden dairenin batı cephesinde yer alan banyo, tuvalet ile 2 yatak odasına, kemerle geçilen bu küçük hol mekanıyla ulaşılmaktadır. Mutfak, salon ve bir yatak odasından birer balkona erişilmektedir ancak bu balkonlar daire sahiplerinin isteklerine göre bazı katlarda pencere veya pencere ve panjur ile kapatılmışlardır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Cepheelerde kullanılan dar uzun tekil pencereler ile katlar boyu devam eden düşey şeritler cephede yataylık etkisini vurgulamaktadır. Apartman 3. Kata kadar ticari fonksiyon ile kullanılmakta üst katlar konut olarak kullanılmaya devam etmektedir. Yapı strüktürel olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.32. Erenler Apartmanı (1048 Ada, 41 Parsel)

ERENLER APARTMANI (1048 Ada, 41 Parsel - 1988)			
Mahalle	: Körfez Mah.	Daire Sayısı	: 14
Cadde / Sokak	: Cengiz Topel Caddesi	Daire m2	: 61 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 2
Çatı Tipi	: kırma çatı	Ortalama Mutfak m2	: 5,7 m2
Kat Adedi	: 7	Ortalama Banyo m2	: 3,8 m2
Bodrum Kat	: yok	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 6	Balkon	: var
			
 Zemin Kat Planı		 Tip Kat Planı	

Tablo 4.32. (Devam) Erenler Apartmanı (1048 Ada, 41 Parsel)

- İnebolu Apartmanı (8) (1040 Ada, 133 Parsel – 1990)

İnebolu Apartmanı, Karabaş Mahallesi'nde Cumhuriyet Caddesi ile Rauf Orbay Sokağın kesiştiği köşe parselde betonarme iskelet sistem ile 6 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.29.). Yapının çatı sistemi kırma çatıdır. Apartmanın özgün projesinde zemin katta 5 dükkan tasarlanmıştır ancak günümüzde ön cephede yer alan 4 dükkan birleştirilerek tek bir mekanda 1 dükkan elde edilmiştir. Bu dükkana 1. Katta ön cephede yer alan daire de dahil edilerek dükkan büyütülmüştür. Arka cephede bulunan dükkan aynı şekilde kullanılmaya devam etmektedir. Apartmana girişi Rauf Orbay sokak üzerinde bulunmaktadır. Apartmanda düşey sirkülasyon merdiven ve asansör ile sağlanmaktadır. Apartmanın özgün projesinde her katta 2 daire olmak üzere toplam 12 daire bulunması tasarlanmıştır. Günümüzde bu dairelerden 11 tanesi aktif olarak konut işleviyle kullanılmaya devam etmektedir. Giriş kat yüksekliği 2,85, bodrum kat yüksekliği 2,45m, tip kat yüksekliği ise 2,85m'dir.

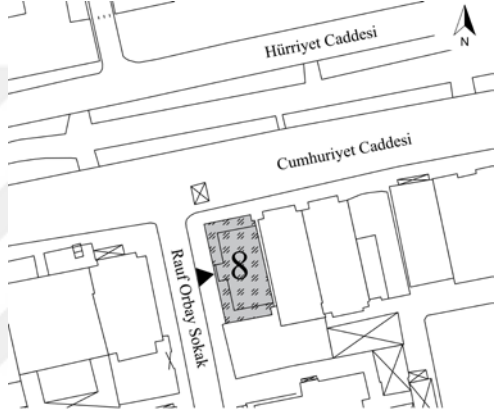
Dairelere giriş hol mekanından sağlanmaktadır. Bu mekandan doğrudan mutfak, yemek odası ile salona ve misafirler için ayrılmış tuvalete erişilebilmektedir. Hol, aynı zamanda evin ailesine ayrılmış olan yatak odası ve banyoya erişim sağlayan küçük bir antreye açılmaktadır. Bu yatak odasında bir balkon bulunmaktadır. Salondan erişilen bir balkona yapının teknik çiziminde rastlanmamaktadır. Bu durum projenin inşa sırasında değişime uğradığını göstermektedir.

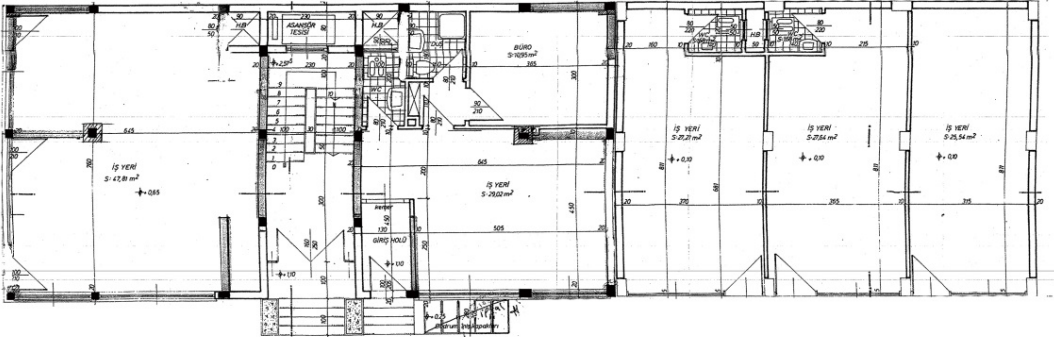
Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Projenin cephe çizimlerinde görülen şaşırtmalı olarak yerleştirilmiş koyu renkli cephe elemanlarının etkisi, yapıda boya renginin koyu tonu kullanılarak elde edilmeye çalışılmıştır. Yapıda balkonlarda dövme demir korkuluklar kullanılmıştır. Cephede geniş cam yüzeyler bulunmaktadır. Yapı ticari ve konut işlevleriyle günümüzde aktif olarak kullanılmaya devam etmektedir. Yapı strüktürel olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.33. İnebolu Apartmanı (1040 Ada, 133 Parsel)

İNEBOLU APARTMANI (1040 Ada, 133 Parsel - 1990)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 12
Cadde / Sokak	: Cumhuriyet Cad.	Daire m2	: 60 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 1
Çatı Tipi	: kırma çatı	Ortalama Mutfak m2	: 7,4 m2
Kat Adedi	: 6	Ortalama Banyo m2	: 2,8 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 5	Balkon	: var

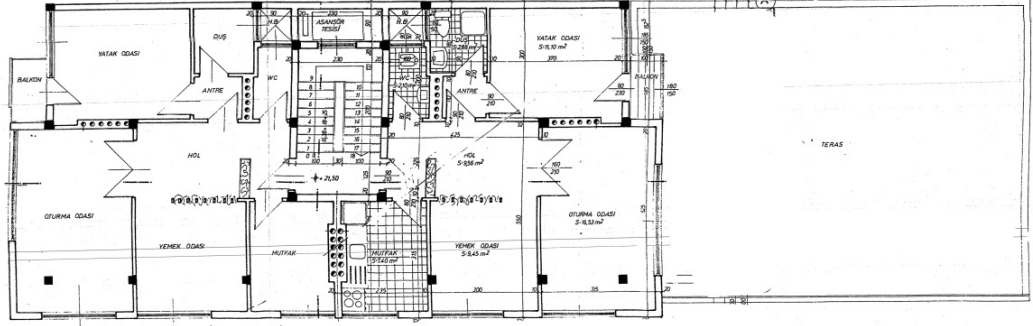

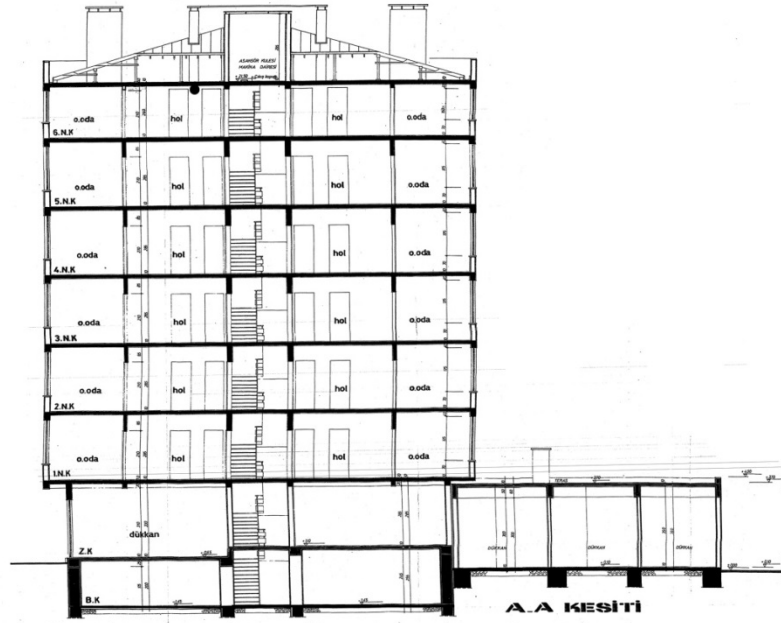

Zemin Kat Planı

Tablo 4.33. (Devam) İnebolu Apartmanı (1040 Ada, 133 Parsel)

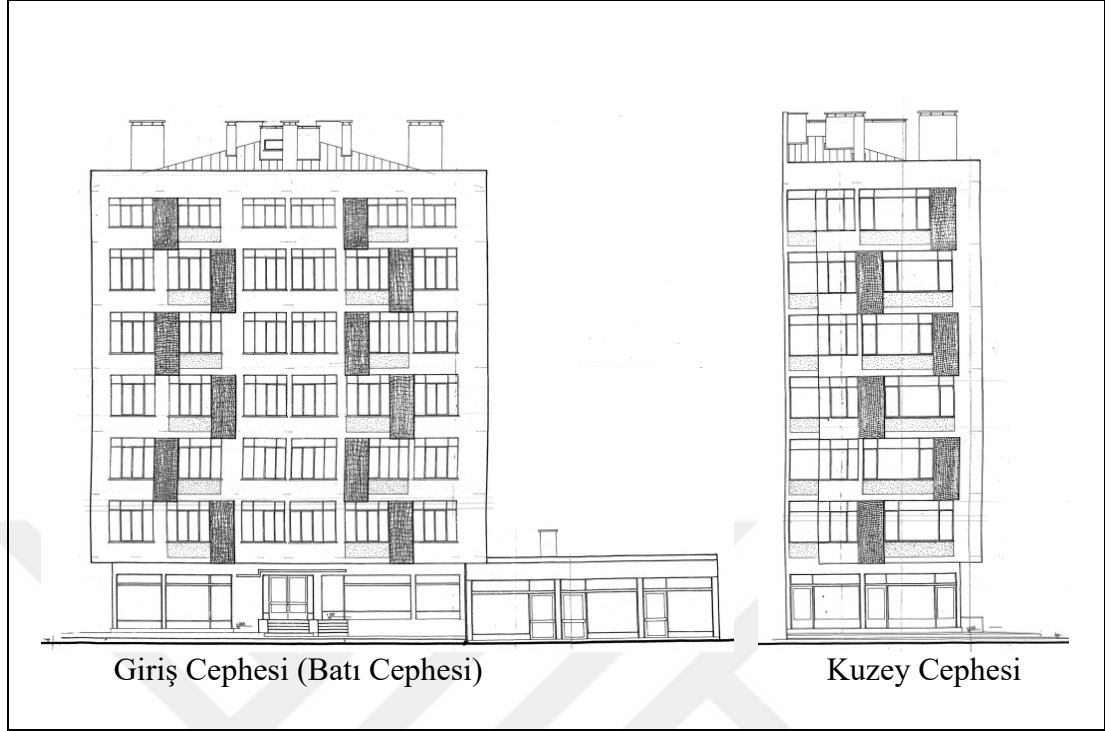

Tip Kat Planı

A-A Kesiti

Tablo 4.33. (Devam) İnebolu Apartmanı (1040 Ada, 133 Parsel)

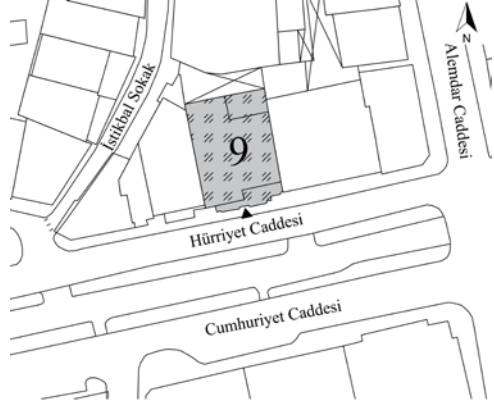
- Es Oray Apartmanı (9) (305 Ada, 30 Parsel - 1991)

Es Oray Apartmanı, Ömerağa Mahallesi'nde Hürriyet Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile 6 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.30.). Yapının çatı sistemi beşik çatıdır. Apartmanın girişi Hürriyet Caddesi üzerindedir. Zemin katında 2 dükkan bulunmaktadır. 1. Kattan 6. Kata kadar her katta 2 daire olmak üzere toplam 12 adet daire bulunmaktadır ancak bu daireler günümüzde konut işlevini yitirerek ticari işlevle kullanılmaktadır. Apartman içinde düşey sirkülasyon girişte yer alan dönel merdiven ve asansör ile sağlanmaktadır. Giriş kat yüksekliği 5,50m, bodrum kat yüksekliği 2,65m, tip kat yüksekliği 2,60m'dır.

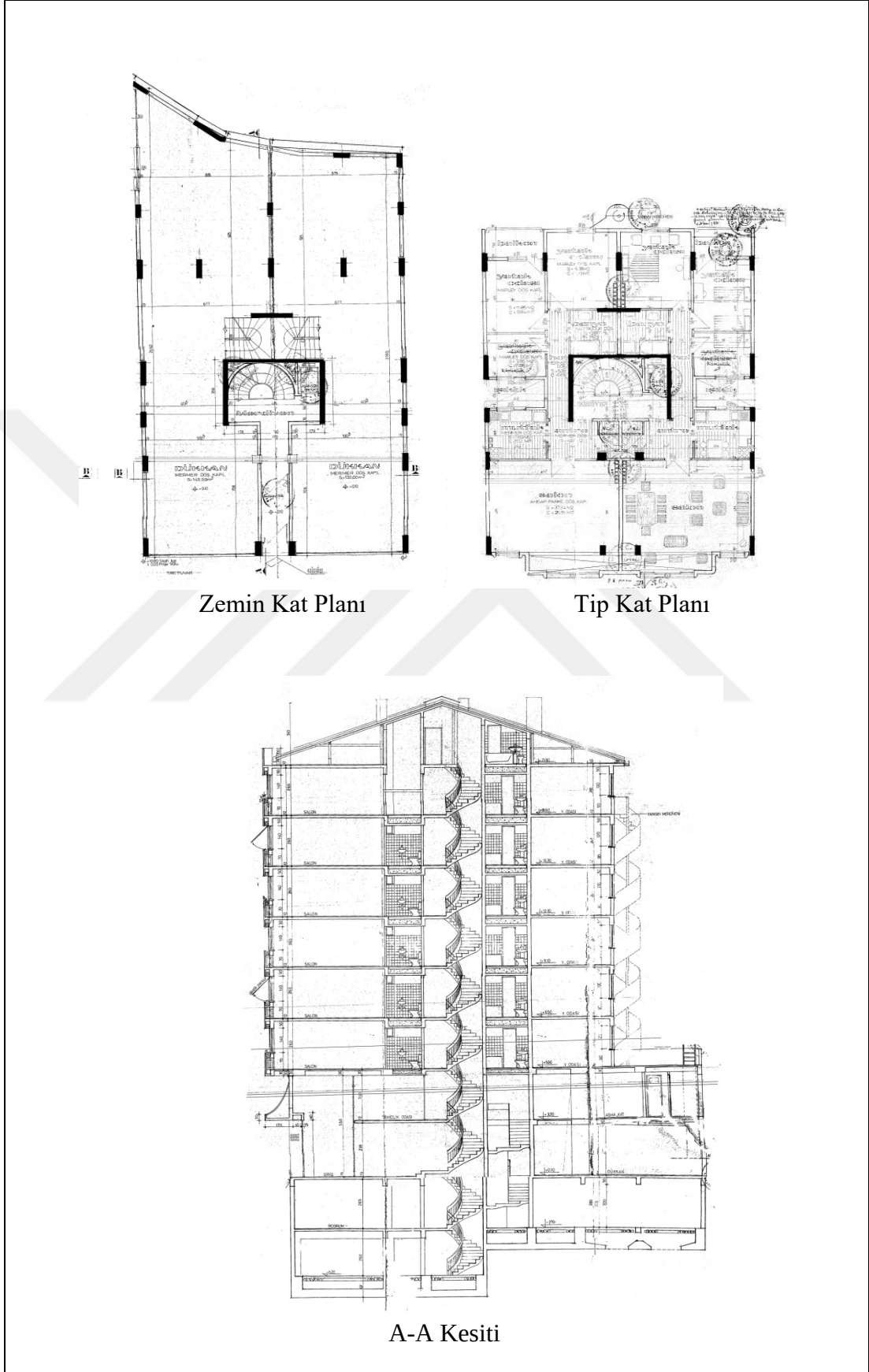
Dairelere giriş antre mekanından sağlanmaktadır. Antre ön cephede salon ve mutfak ile bağlanmaktadır. Antrede aynı zamanda misafir kullanımı için düşünülmüş bir tuvalet de yer almaktadır. Kör doğu ve batı cephelerinde yer alan mutfak ve yatak odasının ışık ve hava alabilmesi için antre mekanı üzerinde aydınlık yapılmıştır. Antreden kemerli bir geçiş ile bir koridora geçilmektedir. Bu koridor üzerinde 3 yatak odası ile bir banyo bulunmaktadır. Arka cephede doğu ve batı yönünde iki köşede yerleşmiş yatak odalarından bir balkona ulaşılmaktadır. Arka cephede aynı zamanda yatak odasından ulaşılabilen bir yangın merdiveni bulunmaktadır.

Apartmanın dış cephesinde mozaik uygulaması yapılmıştır. Pencereilerin alt kısmında yatay koyu şeritler, yanlarında ise açık renkli düşey şeritler yaratacak şekilde bir tasarım yapılmıştır. Apartmanın özgün cephesine, dükkanların farklı cephe kaplamaları zarar vermiştir. Teknik çizimde yer alan şekilde bölmeli pencereler yerine düz kanatlı pencereler uygulanmıştır. Apartman ticari fonksiyon ile aktif olarak kullanılmaya devam etmektedir. Yapı strüktürel olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.34. Es Oray Apartmanı (305 Ada, 30 Parsel)

ES ORAY APARTMANI (305 Ada, 30 Parsel - 1991)			
Mahalle	: Ömerağa Mah.	Daire Sayısı	: 12
Cadde / Sokak	: Hürriyet Cad.	Daire m2	: 87 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: beşik Çatı	Ortalama Mutfak m2	: 7,6 m2
Kat Adedi	: 6	Ortalama Banyo m2	: 5,6 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 2	Balkon	: balkon
			

Tablo 4.34. (Devam) Es Oray Apartmanı (305 Ada, 30 Parsel)

Tablo 4.34. (Devam) Es Oray Apartmanı (305 Ada, 30 Parsel)

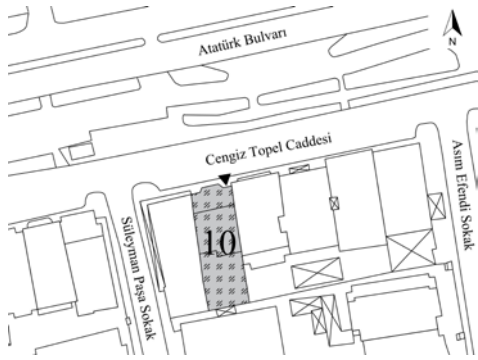
- Ali İçten Apartmanı (10) (474 Ada, 2 Parsel - 1991)

Ali İçten Apartmanı, Karabaş Mahallesi'nde Cengiz Topel Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile 8 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.31.). Yapının çatı sistemi beşik çatıdır. Apartmanın girişi Cengiz Topel Caddesi üzerindedir. Zemin katında 1 dükkan ve dükkan içerisinden ulaşılan dükkana ait bir asma kat bulunmaktadır. Apartman içerisinde 1. Kattan 8. Kata kadar da her katta 1 daire olmak üzere toplam 8 daire bulunmaktadır. Özgün projede zemin katında ticari fonksiyon için 1 tane dükkan tasarlanmış olsa da apartmanın 1. Ve 2. Katlarında yer alan daireler de ticari fonksiyonla kullanılmaya başlanmıştır. Apartmanda düşey sirkülasyon merdiven ve asansörle sağlanmaktadır. Katlarda bulunan merdiven sahanlıklarından yangın merdivenine ulaşılmaktadır. Asansörün bulunduğu ara kata merdiven ile 7 basamak çıkılarak ulaşılmaktadır. Zemin kat yüksekliği 2,80m, asma kat yüksekliği 2,70m, tip kat yüksekliği 2,50m'dir.

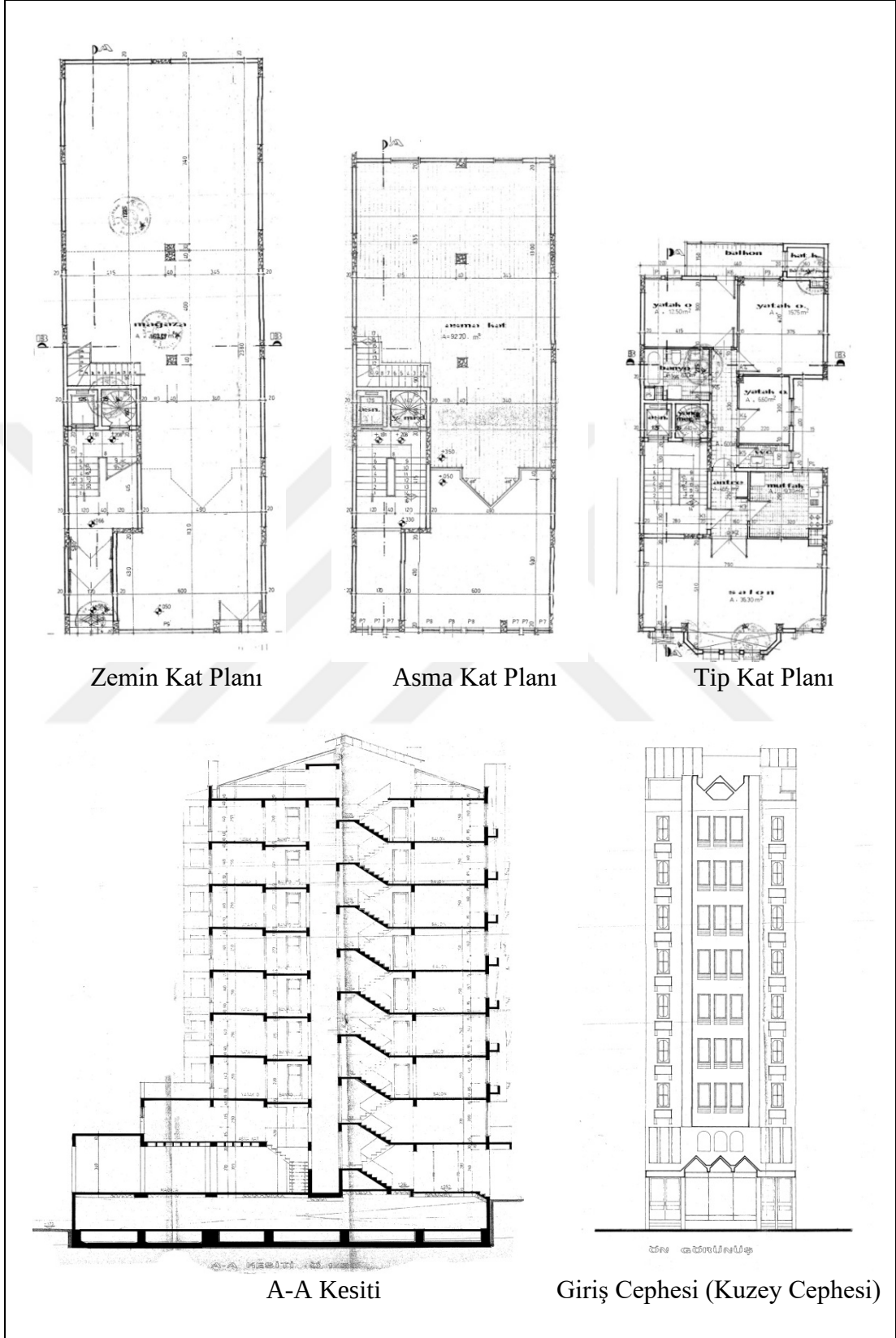
Dairelere giriş antreden sağlanmaktadır. Antreden doğrudan mutfak ve salon mekanına ulaşılmaktadır. Antreden kemerle geçilen koridor dairenin arka iç bölümünde yer alan tuvalet, banyo ve bir yatak odası ile arka bölümünde yer alan 2 yatak odasına açılmaktadır. Yatak odalarından bir tanesinin arka balkona erişimi vardır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Cephede ritmik şekilde ilerleyen ahşap tek kanatlı pencereler kullanılmıştır. Apartman konut ve ticari fonksiyonlarıyla günümüzde aktif olarak kullanılmaktadır. Yapı strüktürel olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.35. Ali İçten Apartmanı (474 Ada, 2 Parsel)

ALİ İÇTEN APARTMANI (474 Ada, 2 Parsel - 1991)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 8
Cadde / Sokak	: Cengiz Topel Cad.	Daire m2	: 92 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 9,3 m2
Kat Adedi	: 8	Ortalama Banyo m2	: 6,7 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var
			

Tablo 4.35. (Devam) Ali İçten Apartmanı (474 Ada, 2 Parsel)

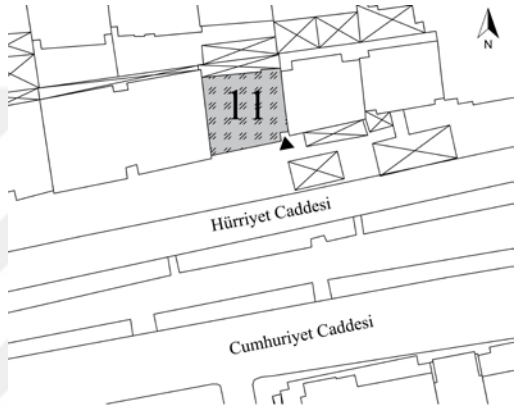
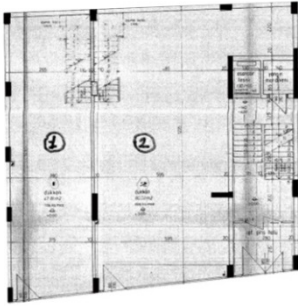
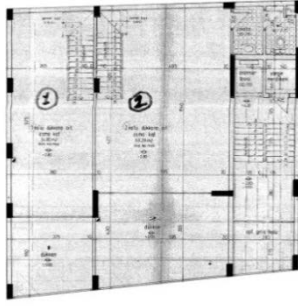
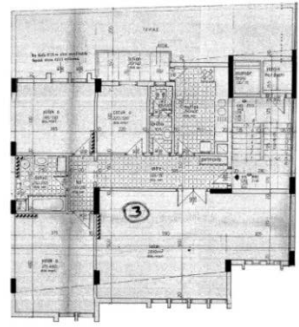
- No 171 (11) (487 Ada, 14 Parsel - 1992)

No 171, Karabaş Mahallesi'nde Hürriyet Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile 6 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.32.). Yapının çatı sistemi beşik çatıdır. Apartmanın girişi Hürriyet Caddesi üzerindedir. Yapının özgün projesinde zemin katta 2 dükkan yer alması düşünülmüştür fakat günümüzde bu 2 dükkan birleştirilerek tek bir mekanda asma katı da kullanarak bir banka şubesi tarafından kullanılmaktadır. Apartmanda düşey sirkülasyon girişte yer alan merdiven ile giriş holünden 8 basamak çıkılarak ulaşılan asansör ile sağlanmaktadır. Asansörün yer aldığı merdiven sahanlığından yangın merdivenine de ulaşılmaktadır. Apartmanda her katta 1 daire olmak üzere toplam 6 daire bulunmaktadır. Giriş kat yüksekliği 2,80m, asma kat yüksekliği 2,70m, tip kat yüksekliği ise 2,70m'dir.

Dairelere giriş bir koridor niteliğindeki antreden sağlanmaktadır. Antre mekanı evin diğer tüm bölümlerine erişim imkanı sunmaktadır. Salon, mutfak, misafir tuvaleti ile çocuk odası girişe yakın olarak konumlanmıştır. Çocuk odasından arka balkona erişim sağlanmaktadır. Antreden kemerle geçilen küçük bir holden ise evin aileye özel mekanları olan 2 yatak odası ile banyoya ulaşılmaktadır. Apartmanın teknik çiziminde planda görülmeyen salon balkonu, daha sonra gerçekleşen bir değişiklik ile daireye dahil edilmiştir. Dairenin arka kısmında görülen terasa erişim bulunmamaktadır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Zemin katta yer alan bankanın alüminyum cephe kaplaması apartmanın cephe bütünlüğünü bozmuştur. Apartmanda genel olarak sade bir cephe düzeni görülmektedir. Yapı halen konut ve ticari fonksiyonlarla aktif olarak kullanılmaktadır. Apartman yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.36. No 171 (487 Ada, 14 Parsel)

NO 171 (487 Ada, 14 Parsel - 1992)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 6
Cadde / Sokak	: Hürriyet Cad.	Daire m2	: 105 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 10 m2
Kat Adedi	: 6	Ortalama Banyo m2	: 6,5 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 2	Balkon	: var
			
			
Zemin Kat Planı		Asma Kat Planı	
			
		Tip Kat Planı	

Tablo 4.36. (Devam) No 171 (487 Ada, 14 Parsel)

- No 184 (12) (1040 Ada, 159 Parsel - 1992)

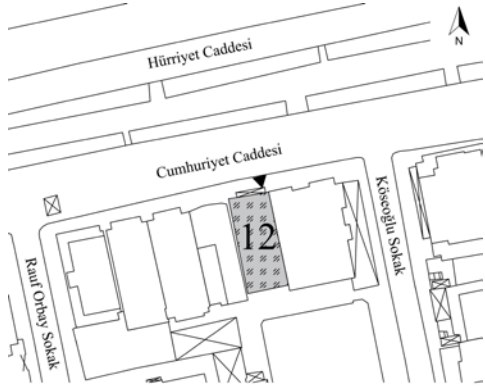
No 184, Karabaş Mahallesi'nde Cumhuriyet Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile 4 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.33.). Yapının çatı sistemi beşik çatıdır. Apartman günümüzde bir kafe işletmesi olarak kullanılmaktadır. İşletme sahibi ile yapılan görüşmede, apartmanı betonarme iskeleti ile alıp kendi işletmelerine uygun olarak tadilata tabii tuttukları ifade edilmiştir. Bu sebeple projede yer alan özgün plan ve cephe özellikleri günümüzde mevcut değildir. Ancak burada projenin özgün plan ve cephe yapısı incelenecektir.

Apartmanın girişi Cumhuriyet Caddesi üzerindedir. Zemin katta ön cephede 1 dükkan ile arka cephede kapıcı için olduğu tahmin edilen küçük bir daire yer almaktadır. Bu dairede girişte bir mutfak nişi yer almakta, girişe açılan koridor üzerinden banyo, oturma ve yatak odasına ulaşılmaktadır. Apartmanın her katında 1 daire olmak üzere toplam 4 daire yer almaktadır. Apartman içerisinde dikey

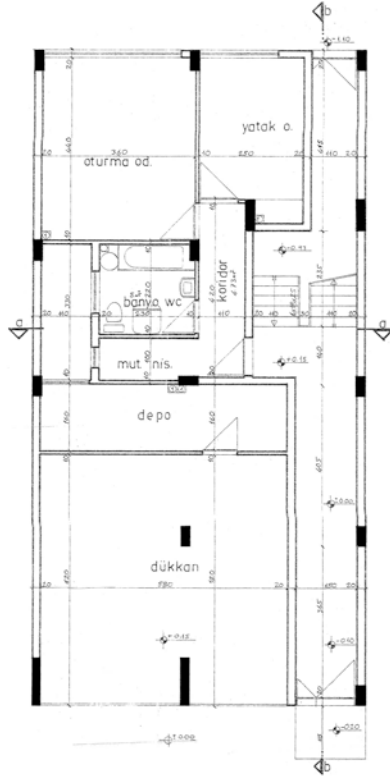
sirkülasyon merdivenler ile sağlanmaktadır. Yapıda giriş kat yüksekliği 2,95m, tip kat yüksekliği 2,90m'dir.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapıldığı tahmin edilmektedir. Parselin kısa kenarına denk gelen cadde cephesinden mümkün olan en fazla ışığın iç mekana alınabilmesi için geniş cam yüzeyler tasarlanmıştır. Balkonlarında geometrik desenler görülmektedir. Günümüzde ise yapının cephesinde alüminyum ve ahşap cephe kaplaması uygulanmıştır. Ön cephe katlanır cam sistemiyle tamamen açılabilir şekilde yapılmıştır. Günümüzde yapı kafe işletmesi olarak aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Yapı strüktürel olarak iyi durumdadır.

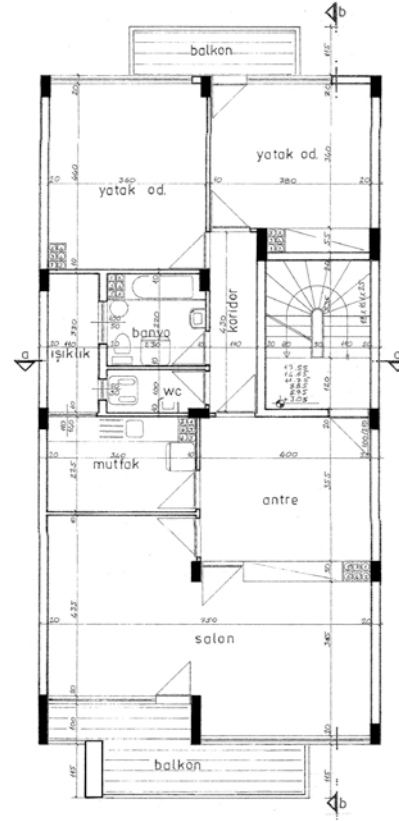
Tablo 4.37. No 184 (1040 Ada, 159 Parsel)

NO 184 (1040 Ada, 159 Parsel - 1992)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 4
Cadde / Sokak	: Cumhuriyet Cad.	Daire m2	: 100 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 2
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 7,6 m2
Kat Adedi	: 4	Ortalama Banyo m2	: 7,3 m2
Bodrum Kat	: yok	Asansör	: yok
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var
			

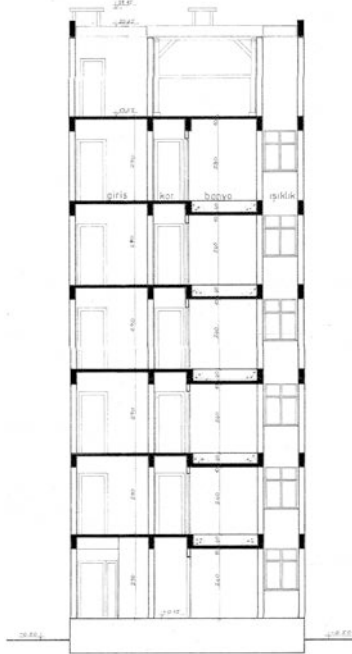
Tablo 4.37. (Devam) No 184 (1040 Ada, 159 Parsel)

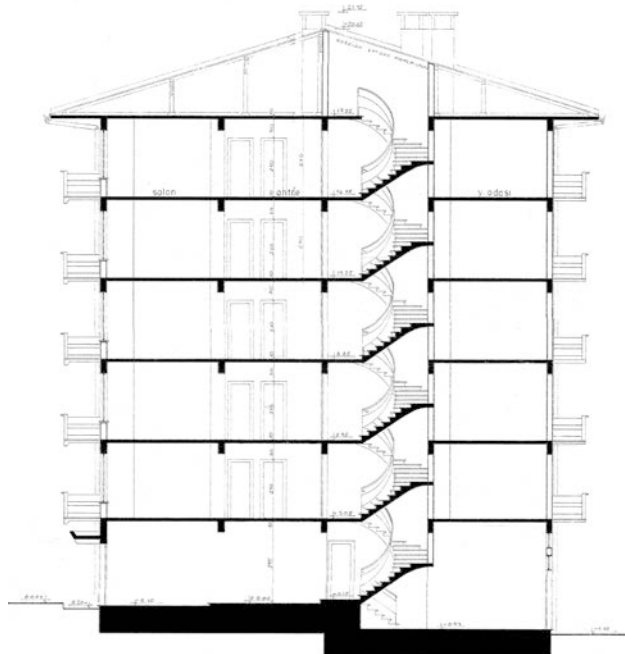
Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

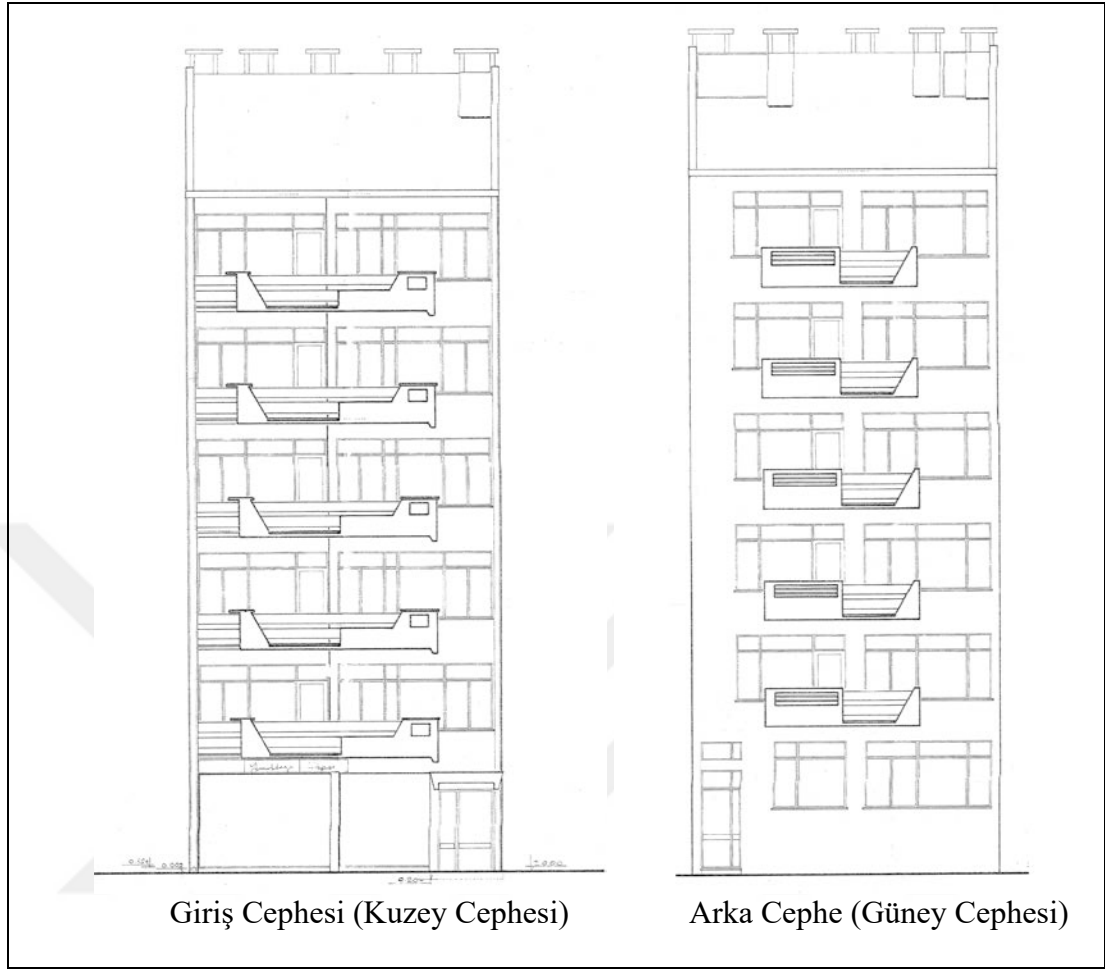

A-A Kesiti

B-B Kesiti

Tablo 4.37. (Devam) No 184 (1040 Ada, 159 Parsel)

- No 20 (13) (475 Ada, 48 Parsel - 1994)

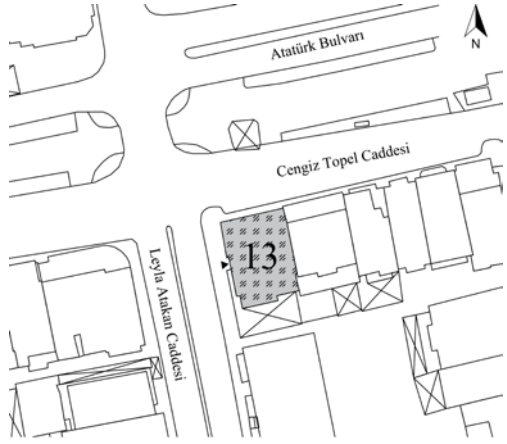
No 20, Karabaş Mahallesi'nde Cengiz Topel Caddesi üzerinde betonarme iskelet sistem ile 4 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.34.). Apartman günümüzde bir kafe işletmesine ait olarak tadilatlar geçirmiş ve özgün plan ve cephe özelliklerini yitirmiştir. Kafe işletmesinin isteği üzerine cephe alüminyum cephe kaplamasıyla kaplanmıştır. İç mekanda da cadde cephesinde oturulabilmesi için dış cephede balkonlar oluşturulmuştur. Burada apartmanın özgün projesinde yer alan plan ve cephe özellikleri incelenecektir.

Apartmanın girişi Leyla Atakan Caddesi üzerindedir. Zemin katta 4 dükkan, 1. Kattan itibaren her katta 1 daire olmak üzere toplam 4 daire ile tasarlanmıştır. Apartmanda düşey sirkülasyon merdiven ile sağlanmaktadır. Zemin kat yüksekliği 3,50m, tip kat yüksekliği 3,00m'dir.

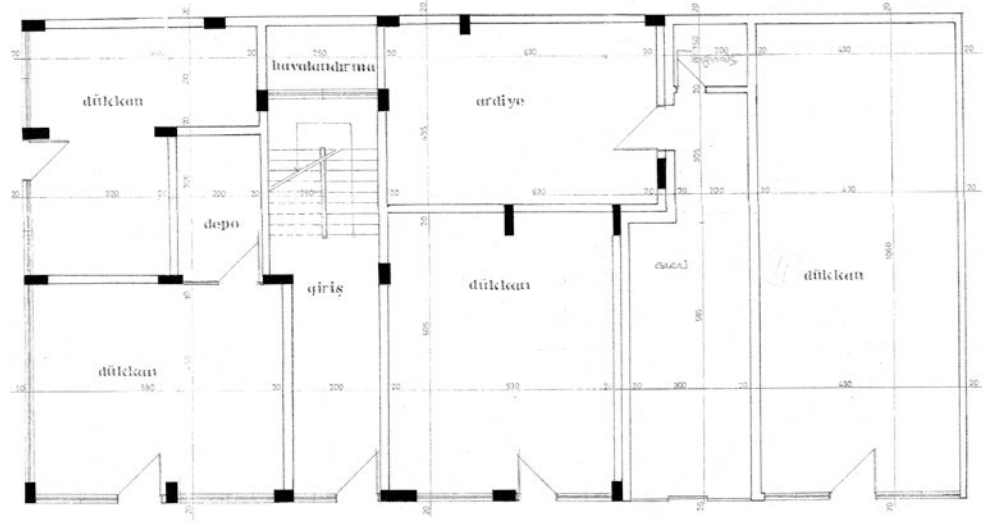
Daireye giriş antre mekanından sağlanmaktadır. Antreden salon, oturma odası ve yemek odasına açılmaktadır. Salondan ön balkona erişilmektedir. Yemek odası ve salon bir arada çözümlenmiştir. Dairenin arka kısmına açılan bir kapıyla mutfığa ulaşılmaktadır. Antreden ulaşılan koridor ile 2 yatak odası, banyo ve sandık odasına erişim sağlanmaktadır. Yatak odalarından güney cephesinde yer alan balkona ulaşılmaktadır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapıldığı tahmin edilmektedir. Yapının sade bir cephe düzeni bulunmaktadır. Yapı strüktürel olarak iyi durumdadır.

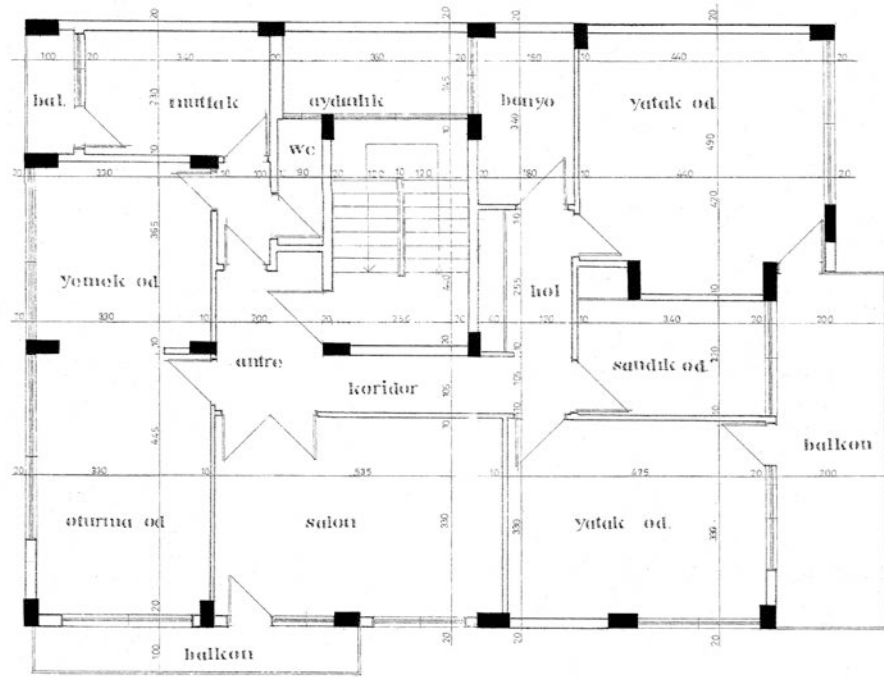
Tablo 4.38. No 20 (475 Ada, 48 Parsel)

NO 20 (475 Ada, 48 Parsel - 1994)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 4
Cadde / Sokak	: Cengiz Topel Cad.	Daire m2	: 112 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 4
Çatı Tipi	: kırma çatı	Ortalama Mutfak m2	: 7,8 m2
Kat Adedi	: 4	Ortalama Banyo m2	: 6,1 m2
Bodrum Kat	: yok	Asansör	: yok
Dükkan Sayısı	: 4	Balkon	: var
			

Tablo 4.38. (Devam) No 20 (475 Ada, 48 Parsel)

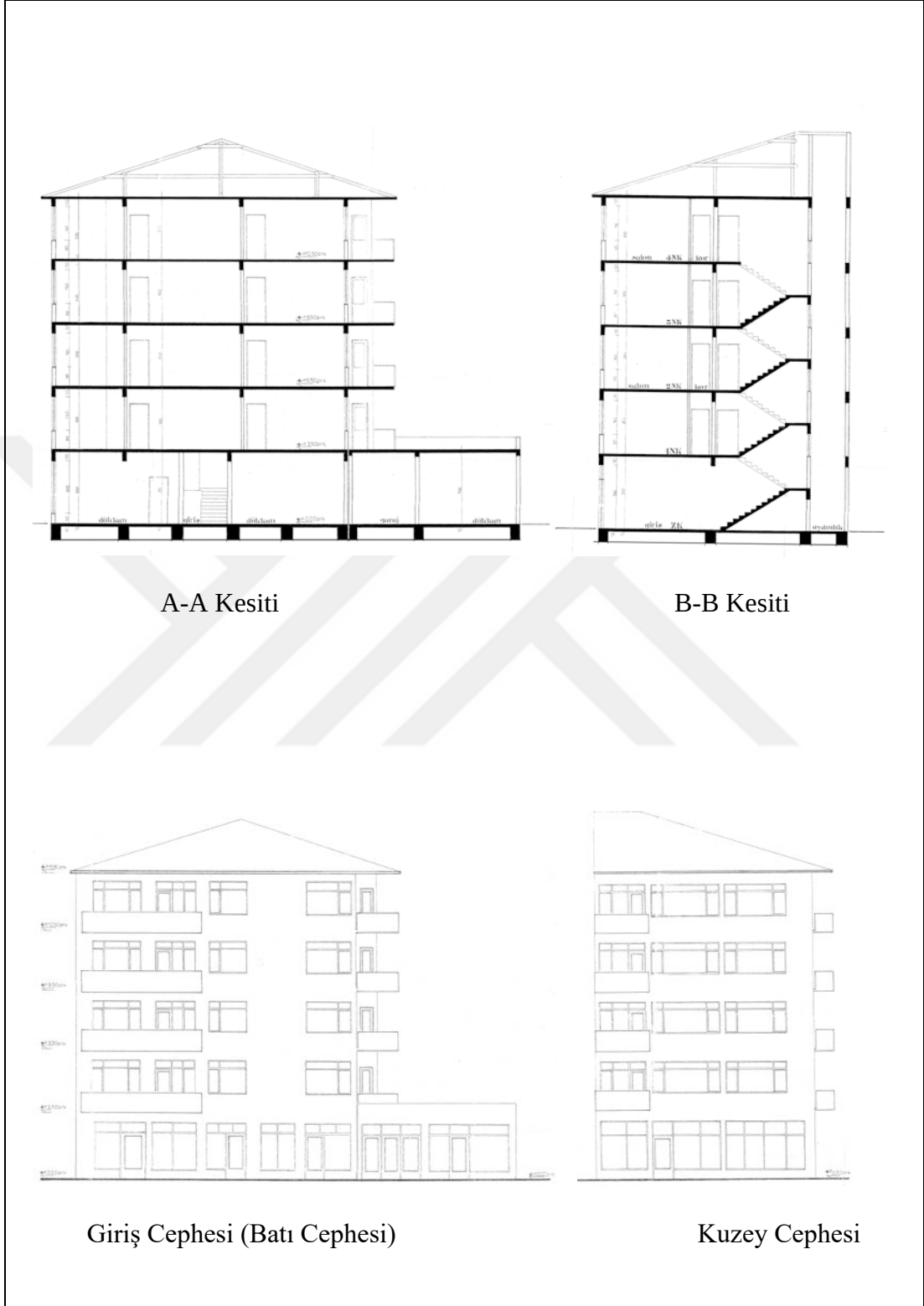

Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

Tablo 4.38. (Devam) No 20 (475 Ada, 48 Parsel)

- No 12 (14) (2548 Ada, 6 Parsel - 1995)

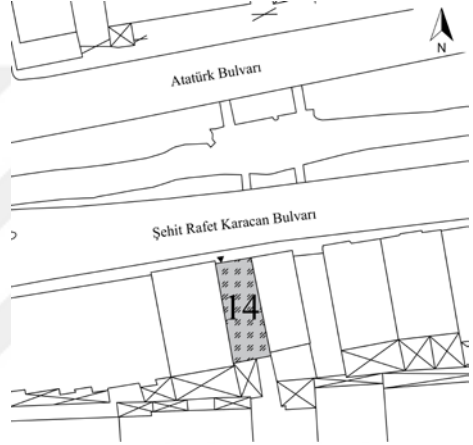
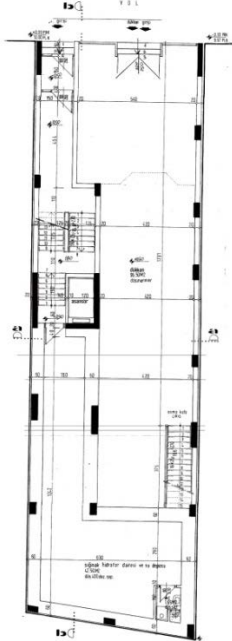
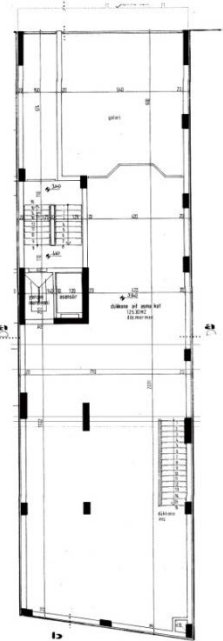
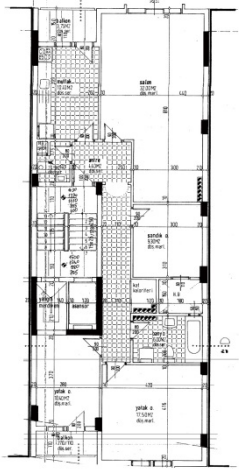
No 12, Körfez Mahallesi'nde Şehit Rafet Karacan Bulvarı üzerinde betonarme iskelet sistemle 6 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.35.). Yapının çatı sistemi beşik çatıdır. Apartman zemin katında ticari fonksiyon, üst katlarında konut fonksiyonu taşınması düşünülmüştür ancak şuan Kocaeli Üniversitesi Konukevi olarak kullanılmaktadır. Burada yapının apartman fonksiyonuyla kullanılan projenin özgün hali incelenecektir.

Apartmana giriş Şehit Rafet Karacan Caddesi üzerinden sağlanmaktadır. Zemin kat ve asma katta ticari fonksiyonla kullanılmak üzere bir dükkan tasarlanmıştır. Üst katlarda ise her katta 1 daire olmak üzere 6 daire bulunmaktadır. Girişte 8 basamak çıkılarak ulaşılan asansör ve merdiven ile apartmanın düşey sirkülasyonu sağlanmaktadır. Merdiven sahanlıklarında asansörün yanında yangın merdiveni bulunmaktadır. Giriş kat yüksekliği 2,70m, asma kat yüksekliği 2,80m, tip kat yüksekliği 2,60m'dir.

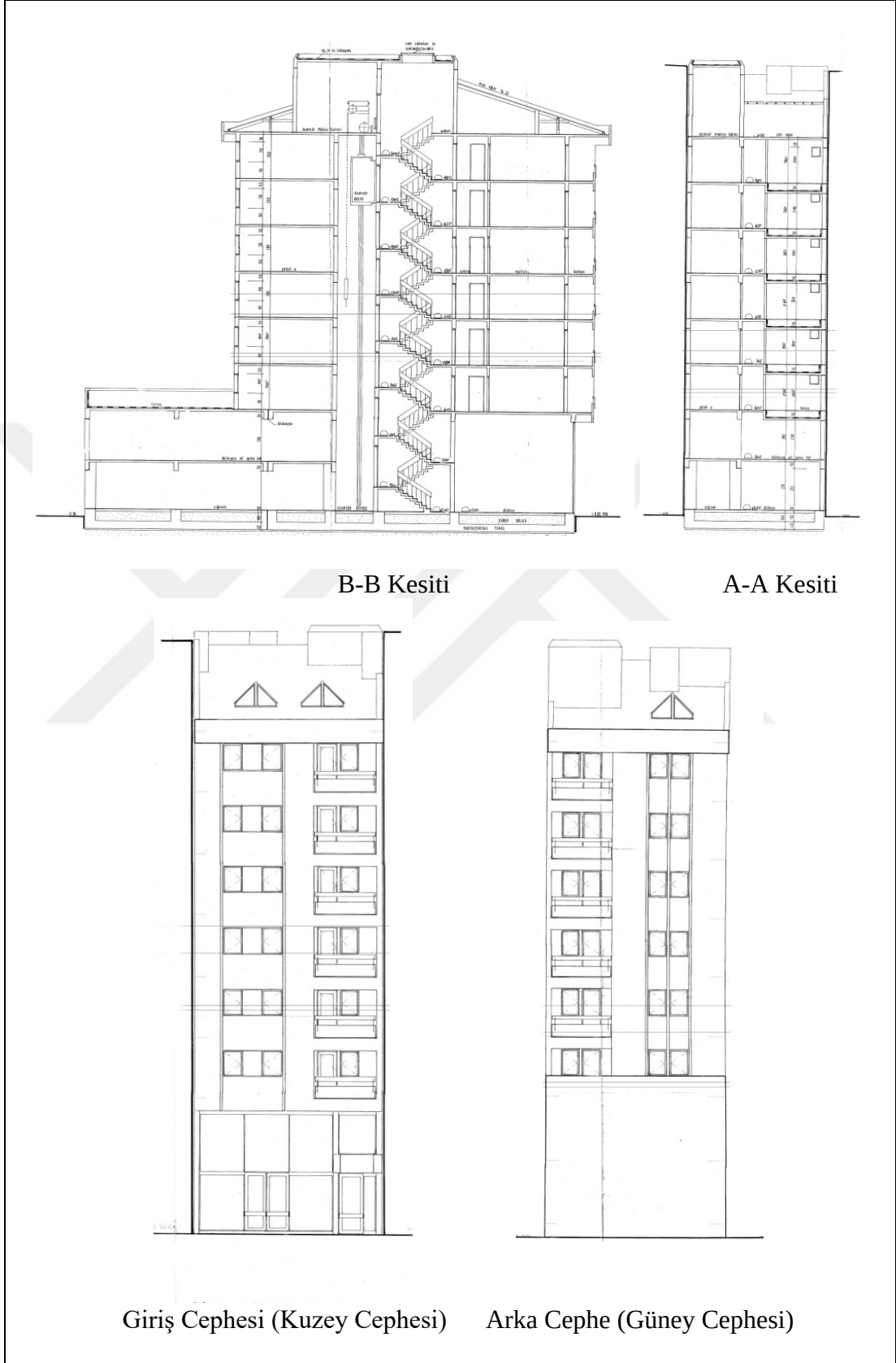
Dairelere giriş antre mekanından sağlanmaktadır. Buradan doğrudan mutfak, salon ve misafir kullanımına ayrılmış tuvalete açılmaktadır. Dairenin arka kısmındaki mekanlara açılan koridora antreden bir kemer ile geçilmektedir. Bu koridor üzerinde sandık odası, banyo ve 2 yatak odası bulunmaktadır. Sandık odası ve banyonun kör dairenin iç kısmında kör cepheye bakması havalandırılmasını engellemektedir. Bu sebeple apartmanda çatıdan bir havalandırma ve ışık sağlanması için aydınlık yapılmıştır. Dairede bulunan ön balkona mutfaktan, arka balkona yatak odası üzerinden ulaşılmaktadır. Ön balkonlar konukevine dönüştürüldükten sonra iç mekana katılarak kapatılmıştır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Yapının cephesinde şerit pencereler görülmektedir. Zemin katında yer alan dükkanın cephe kaplaması yapının cephe etkisine zarar vermektedir. Yapı halen Kocaeli Üniversitesi Konukevi olarak aktif olarak kullanılmaktadır. Yapı strüktürel olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.39. No 12 (2548 Ada, 6 Parsel)

NO 12 (2548 Ada, 6 Parsel - 1995)			
Mahalle	: Körfez Mah.	Daire Sayısı	: 6
Cadde / Sokak	: Şehit R. Karacan Bulv.	Daire m2	: 90 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 10,4 m2
Kat Adedi	: 6	Ortalama Banyo m2	: 6 m2
Bodrum Kat	: yok	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 1	Balkon	: var
			
			
Zemin Kat Planı		Asma Kat Planı	
			
		Tip Kat Planı	

Tablo 4.39. (Devam) No 12 (2548 Ada, 6 Parsel)

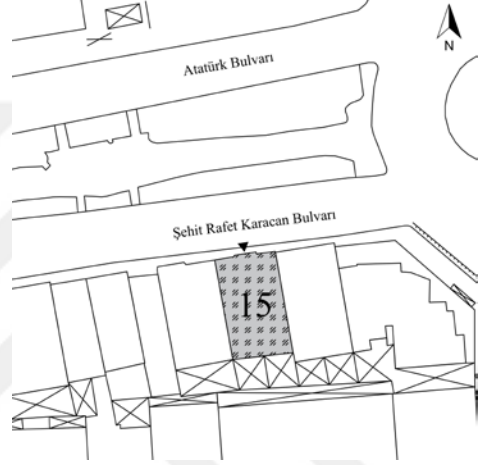
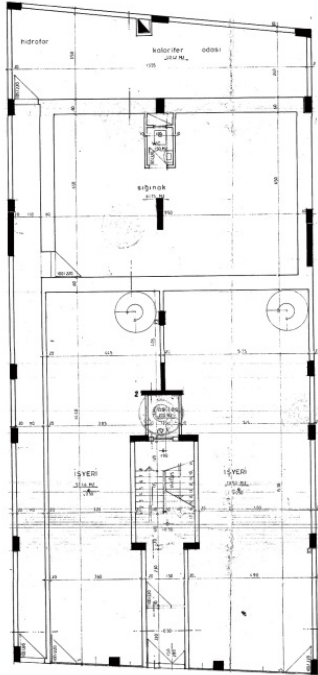
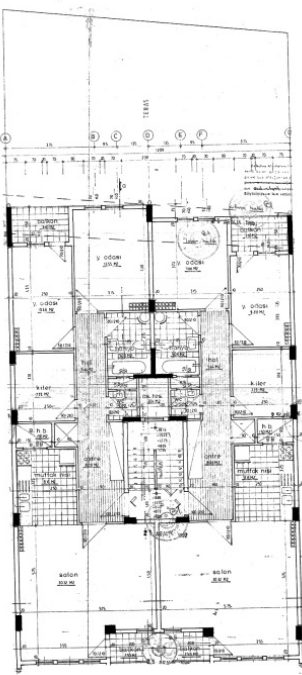
- Kavşut Apartmanı (15) (2548 Ada, 34 Parsel - 1997)

Kavşut Apartmanı, Körfez Mahallesi'nde Şehit Rafet Karacan Bulvarı üzerinde 6 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.36.). Yapının çatı tipi beşik çatıdır. Apartmanın girişi Şehit Rafet Karacan Bulvarı üzerindedir. Apartmanın zemin katında 2 dükkan tasarlanmıştır ve halen günümüzde de bu şekilde 2 dükkan ticari fonksiyonla kullanılmaktadır. Apartmanda 1. Kattan 6. Kata kadar her katta 2 daire olmak üzere toplam 12 daire bulunmaktadır. Günümüzde bu dairelerden 4 tanesi ticari fonksiyonla, 8 tanesi konut fonksiyonu ile kullanılmaktadır. Apartmanda düşey sirkülasyon merdiven ve girişten 8 basamak çıkılarak ulaşılan asansör ile sağlanmaktadır. Giriş kat yüksekliği 3,00m, tip kat yüksekliği ise 2,70m'dir.

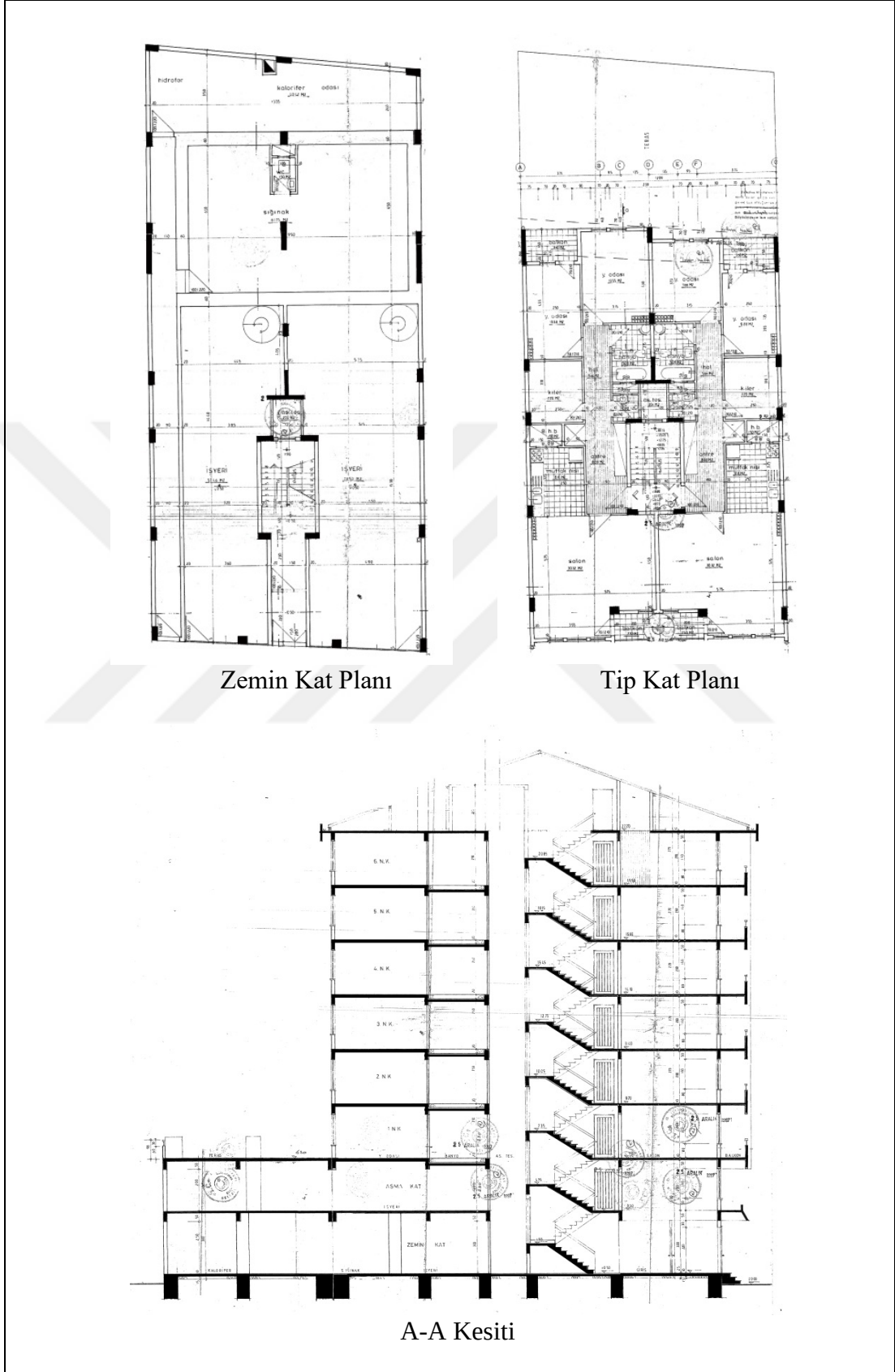
Dairelere giriş antre mekanından sağlanmaktadır. Antre ön cephede yer alan salona ve salona bitişik kör cephede yer alan mutfığa açılmaktadır. Mutfak mekanı kör cephede yer aldığı için ışık ve hava alamamaktadır. Bu sebeple mekana çatıdan ışık ve hava alınabilmesi için her dairenin mutfığına bitişik olacak şekilde bir aydınlık yapılmıştır. Antre, dairenin arka kısmına uzanan bir koridor ile bağlantılıdır. Bu koridorda mutfığa bitişik olarak kiler konumlanmıştır. Koridor üzerinde misafir kullanımı için düşünülmüş bir tuvalet, aile kullanımı için düşünülmüş bir banyo ile 2 yatak odası yer almaktadır. Ön cephede yer alan balkonlara salon üzerinden erişim sağlanmaktadır. Arka cephede yer alan balkona doğu ve batı köşelerinde yer alan yatak odaları üzerinden ulaşılmaktadır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Cephede çıkma yapan balkonlar açık renkle, arkada yer alan kütle koyu renkle boyanmıştır. Balkonlar bazı katlarda kullanıcının isteğine bağlı olarak camla kapatılmıştır. Tip kat planında salonda görülen 3 bölmeli tek bir pencere yerine tek kanatlı ayrı 2 pencere yapılmıştır. Apartman halen konut ve ticari fonksiyonlarıyla aktif olarak kullanılmaktadır. Yapısal olarak iyi durumdadır.

Tablo 4.40. Kavşut Apartmanı (2548 Ada, 34 Parsel)

KAVŞUT APARTMANI (2548 Ada, 34 Parsel - 1997)			
Mahalle	: Körfez Mah.	Daire Sayısı	: 12
Cadde / Sokak	: Şehit R. Karacan Bulv.	Daire m2	: 87 m2
Yapım Sistemi:	betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 8,3
Kat Adedi	: 6	Ortalama Banyo m2	: 5 m2
Bodrum Kat	: yok	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 2	Balkon	: var
			
			
Zemin Kat Planı		Tip Kat Planı	

Tablo 4.40. (Devam) Kavşut Apartmanı (2548 Ada, 34 Parsel)

Tablo 4.40. (Devam) Kavşut Apartmanı (2548 Ada, 34 Parsel)

- Kartepe Apartmanı (16) (1850 Ada, 20 Parsel - 2009)

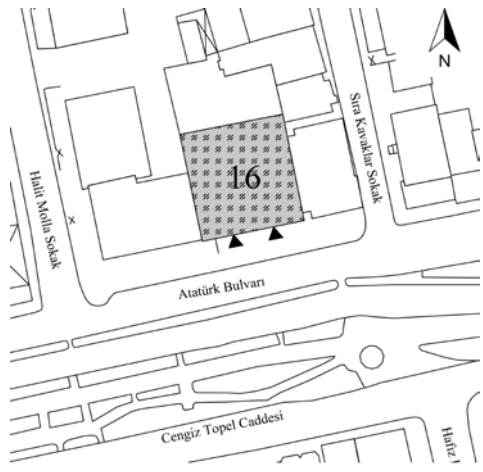
Kartepe Apartmanı, Karabaş Mahallesi'nde Atatürk Bulvarı üzerinde betonarme iskelet sistem ile 6 katlı olarak inşa edilmiştir (Tablo 4.37.). Yapının çatı sistemi beşik çatıdır. Apartmanın Atatürk Bulvarı üzerinde 2 girişi bulunmaktadır. Apartmanın zemin katında 3 dükkanın yer alması tasarlanmıştır ancak günümüzde bu dükkanlar birleştirilerek tek bir mekan elde edilmiştir ve bu mekan da halen ticari işlev ile kullanılmaktadır. 1. Kattan 6. Kata kadar her katta 3 daire olmak üzere toplam 18 daire bulunmaktadır. Yapının girişinde yer alan merdiven ve girişten 17 basamak çıkılarak ulaşılan asansör ile üst katlara ulaşım sağlanmaktadır. Apartmanın bodrum katında bir otopark bulunmaktadır. Giriş kat yüksekliği 2,80m, bodrum kat yüksekliği 2,60m, 1. Kat yüksekliği 2,70m, üst katların tip kat yüksekliği ise 2,65m'dir.

Apartmanda yer alan daireler temel olarak aynı mekan kurgusuna sahiptirler. Giriş bir antre mekanına açılmaktadır. Buradan ön cephede yer alan salona ve kör cepheye

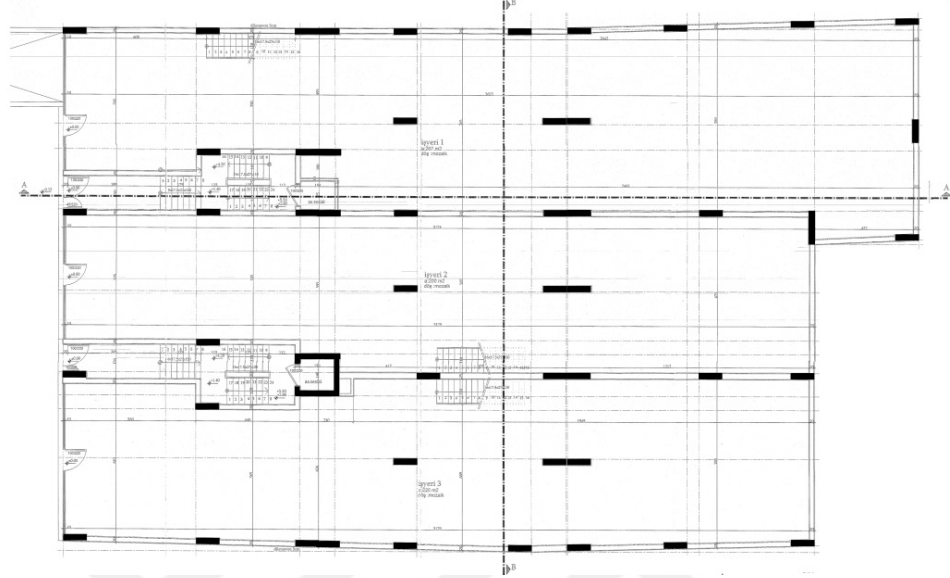
bakan mutfığa ulaşılmaktadır. Salon üzerinden ön balkona erişim sağlanmaktadır. Dairenin aile kullanımına ayrılmış mekanlar arka cepheye yakın konumlanmıştır. Burada banyo ve 3 yatak odası bulunmaktadır. İki köşede yer alan dairelerde; arka köşelerde yer alan yatak odalarından ve orta kısımda yer alan dairede ise batı yönünde kalan arka yatak odasındaki balkondan yangın merdivenlerine erişim sağlanmaktadır. Dairenin iç kısmında kalan mutfak ile 1 odanın çatıdan ışık ve hava alabilmesi için her dairede 1 olmak üzere kat üzerinde 3 tane aydınlık yapılmıştır.

Apartmanın dış cephesinde sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır. Ön cephede yer alan balkonlar kullanıcılarının isteklerine bağlı olarak bazı dairelerde kapatılmıştır. Pencerelelerin etrafına beyaz söve yapılmıştır. Apartman konut ve ticari fonksiyonları ile halen aktif olarak kullanılmaktadır. Yapı strüktürel olarak iyi durumdadır.

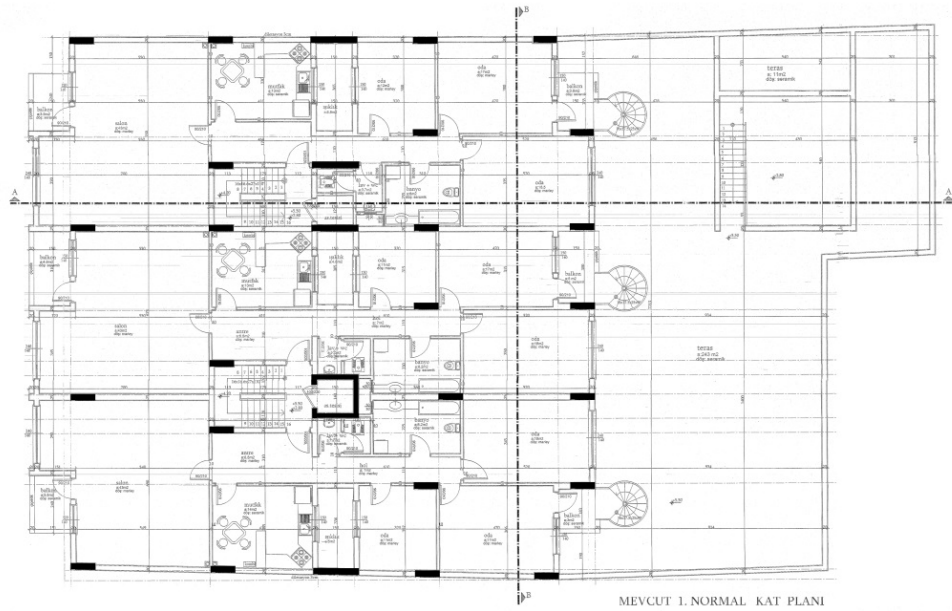
Tablo 4.41. Kartepe Apartmanı (1850 Ada, 20 Parsel)

KARTEPE APARTMANI (1850 Ada, 20 Parsel - 2009)			
Mahalle	: Karabaş Mah.	Daire Sayısı	: 18
Cadde / Sokak	: Atatürk Bulvarı	Daire m2	: 125 m2
Yapım Sistemi	: betonarme	Dairede Oda Sayısı	: 3
Çatı Tipi	: beşik çatı	Ortalama Mutfak m2	: 14 m2
Kat Adedi	: 6	Ortalama Banyo m2	: 8,2 m2
Bodrum Kat	: var	Asansör	: var
Dükkan Sayısı	: 3	Balkon	: var
			

Tablo 4.41. (Devam) Kartepe Apartmanı (1850 Ada, 20 Parsel)

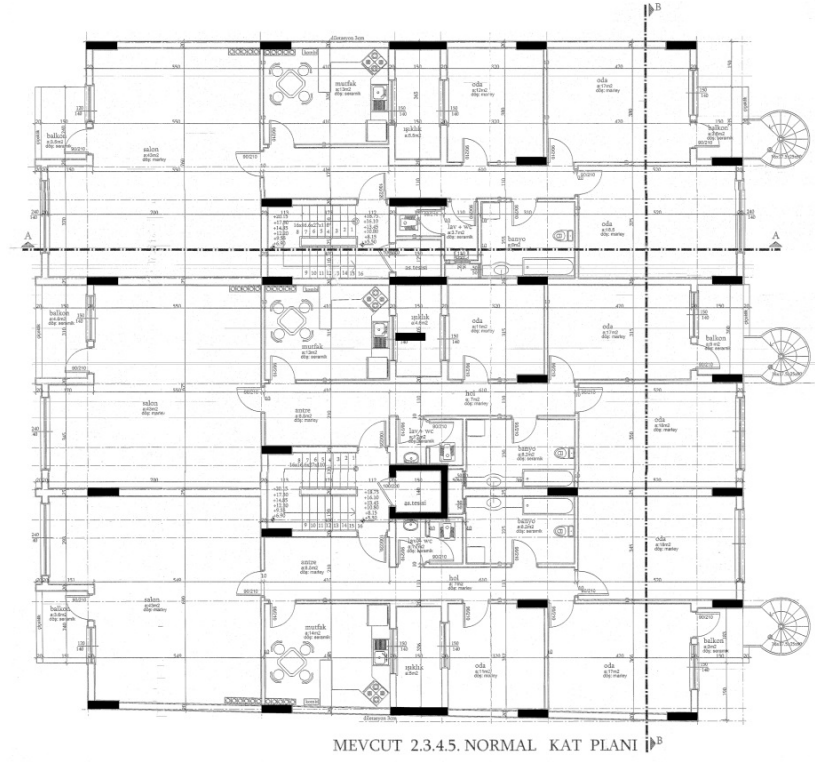

Zemin Kat Planı

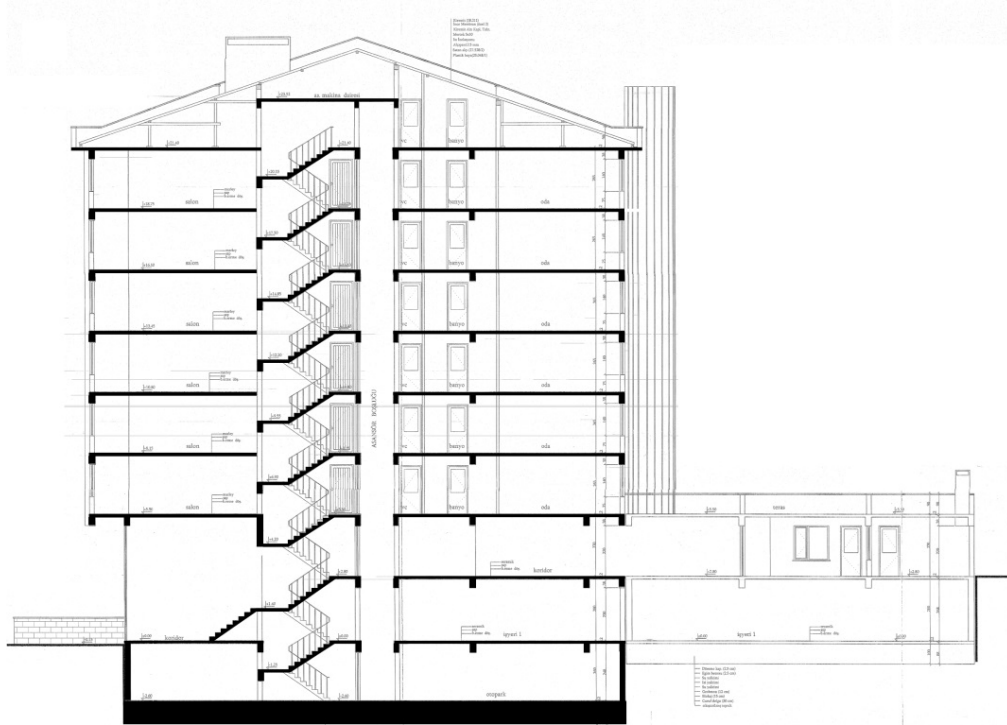

1. Kat Planı

Tablo 4.41. (Devam) Kartepe Apartmanı (1850 Ada, 20 Parsel)

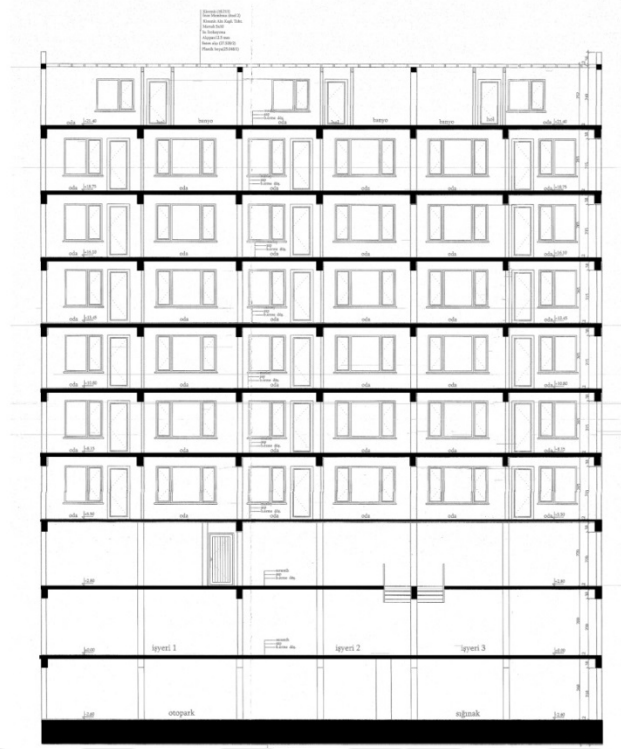

2.3.4.5. Tip Kat Planı

A-A Kesiti

Tablo 4.41. (Devam) Kartepe Apartmanı (1850 Ada, 20 Parsel)

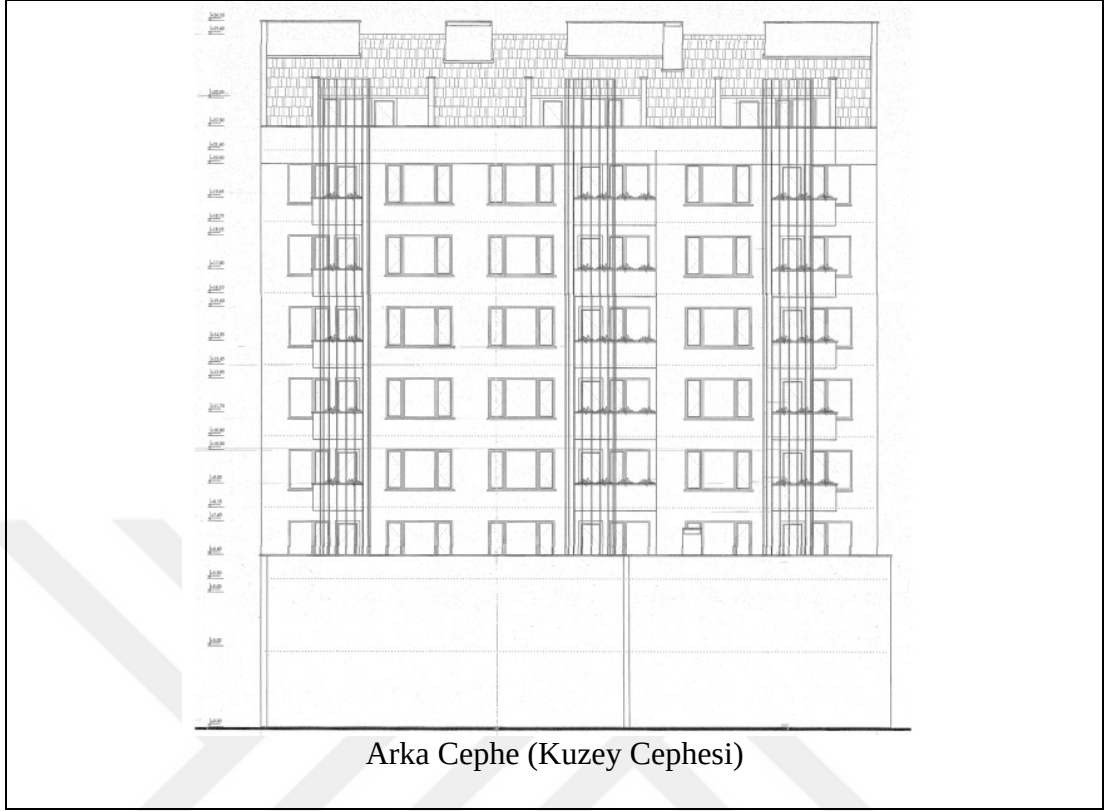

B-B Kesiti

Giriş Cephesi (Güney Cephesi)

Tablo 4.41. (Devam) Kartepe Apartmanı (1850 Ada, 20 Parsel)

Tablo 4.42. 1980 Yılı sonrasında inşa edilen apartmanların plan analizi

No	Apartman Adı	Daire Alanı	Mutfak Alanı	Banyo Alanı	Oda Sayısı	Yemek Odası	Misafir Odası	Sandık /Yüklük Odası	Kiler	Odunluk/ Kömürlük
1	Cesur Apartmanı	119 m2	14, 2 m2	6,6 m2	3	Yok	Yok	Var	Yok	Yok
2	Akılmaz Apartmanı	117 m2	8 m2	5,5 m2	3	Var	Yok	Yok	Yok	Yok
3	No 166	70 m2	5,4 m2	2,1 m2	3	Yok	Var	Yok	Var	Yok
4	Merve Apartmanı	96 m2	8,7 m2	7 m2	3	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
5	No 119	85 m2	6,2 m2	4,5 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
6	Ulugazi Apartmanı	95 m2	9,9 m2	5,3 m2	3	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
7	Erenler Apartmanı	61 m2	5,7 m2	3,8 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Var
8	İnebolu Apartmanı	60 m2	7,4 m2	2,8 m2	1	Var	Yok	Yok	Yok	Yok
9	Es Oray Apartmanı	87 m2	7,6 m2	5,6 m2	3	Yok	Yok	Yok	Yok	Var
10	Ali İçten Apartmanı	92 m2	9,3 m2	6,7 m2	3	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
11	No 171	105 m2	10 m2	6,5 m2	3	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
12	No 184	100 m2	7,6 m2	7,3 m2	2	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok

Tablo 4.42. (Devam) 1980 Yılı sonrasında inşa edilen apartmanların plan analizi

No	Apartman Adı	Daire Alanı	Mutfak Alanı	Banyo Alanı	Oda Sayısı	Yemek Odası	Misafir Odası	Sandık /Yüklük Odası	Kiler	Odunluk/ Kömürlük
13	No 20	112 m2	7,8 m2	6,1 m2	4	Var	Yok	Var	Yok	Yok
14	No 12	90 m2	10,4 m2	6 m2	3	Yok	Yok	Var	Yok	Yok
15	Kavşut Apartmanı	87 m2	8,3 m2	5 m2	3	Yok	Yok	Yok	Var	Yok
16	Kartepe Apartmanı	125 m2	14 m2	8,2 m2	3	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Ortalama		93,8 m2	8,7 m2	5,5 m2	2,7	%18,7 var	%6,2 var	%12,5 var	%12,5 var	%12,5 var

Tablo 4.42. (Devam) 1980 Yılı sonrasında inşa edilen apartmanların plan analizi

No	Apartman Adı	Sofa (Geniş Hol)	Aile Bölümü	Alaturka Tuvalet	Göme Dolap
1	Cesur Apartmanı	Yok	Var	Var	Var
2	Akılmaz Apartmanı	Yok	Yok	Var	Yok
3	No 166	Var	Var	Var	Yok
4	Merve Apartmanı	Yok	Var	Var	Yok
5	No 119	Yok	Yok	Var	Yok
6	Ulugazi Apartmanı	Yok	Var	Var	Var
7	Erenler Apartmanı	Yok	Yok	Var	Yok
8	İnebolu Apartmanı	Var	Var	Var	Yok
9	Es Oray Apartmanı	Yok	Yok	Var	Yok
10	Ali İçten Apartmanı	Yok	Yok	Var	Var
11	No 171	Yok	Yok	Var	Var
12	No 184	Var	Var	Var	Var

Tablo 4.42. (Devam) 1980 Yılı sonrasında inşa edilen apartmanların plan analizi

No	Apartman Adı	Sofa (Geniş Hol)	Aile Bölümü	Alaturka Tuvalet	Göme Dolap
13	No 20	Yok	Yok	Var	Yok
14	No 12	Yok	Yok	Var	Yok
15	Kavşut Apartmanı	Yok	Yok	Var	Yok
16	Kartepe Apartmanı	Yok	Yok	Var	Yok
Ortalama		%18,7 var	%37,5 var	%100 var	%31,2 var

Tablo 4.43. 1980 Yılı sonrasında inşa edilen apartmanların cephe analizi

No	Apartman Adı	Çatı Örtüsü	Kat Sayısı	Tip Kat Yüksekliği	Cephe Malzemesi	Cephe Üslubu	Çıkma	Balkon
1	Cesur Apartmanı	Beşik Çatı	6 Kat	2,67m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Yok	Var
2	Akyılmaz Apartmanı	Beşik Çatı	7 Kat	2,60m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
3	No 166	Kırma Çatı	4 Kat	3,00m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
4	Merve Apartmanı	Kırma Çatı	7 Kat	2,70m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
5	No 119	Kırma Çatı	4 Kat	3,00m	Özgün cephe bozulmuştur	Geometrik Modern	Var	Var
6	Ulugazi Apartmanı	Beşik Çatı	6 Kat	2,60m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
7	Erenler Apartmanı	Kırma Çatı	7 Kat	2,80m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
8	İnebolu Apartmanı	Kırma Çatı	6 Kat	2,85m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
9	Es Oray Apartmanı	Beşik Çatı	6 Kat	2,60m	Mozaik	Geometrik Modern	Var	Var
10	Ali İçten Apartmanı	Beşik Çatı	8 Kat	2,50m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
11	No 171	Beşik Çatı	6 Kat	2,70m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
12	No 184	Beşik Çatı	4 Kat	2,90m	Özgün cephe bozulmuştur	Geometrik Modern	Var	Var

Tablo 4.44. 1980 Yılı sonrasında inşa edilen apartmanların cephe analizi

No	Apartman Adı	Çatı Örtüsü	Kat Sayısı	Tip Kat Yüksekliği	Cephe Malzemesi	Cephe Üslubu	Çıkma	Balkon
13	No 20	Kırma Çatı	4 Kat	3,00m	Özgün cephe bozulmuştur	Geometrik Modern	Var	Var
14	No 12	Beşik Çatı	6 Kat	2,60m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
15	Kavşut Apartmanı	Beşik Çatı	6 Kat	2,70m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
16	Kartepe Apartmanı	Beşik Çatı	6 Kat	2,65m	Sıva + Boya	Geometrik Modern	Var	Var
Ortalama		%0 Teras %37,5 Kırma %62,5 Beşik	5,8 Kat	2,74m	%7,6 Mozaik %92,3 Sıva +Boya	%100 Geometrik Modern	%93,75 var	%100 var

5. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

4. Bölümde Kocaeli'nin merkezi İzmit'te de konut ve ticaretin bir arada olduğu ve Demiryolu Caddesi üzerinde alan çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda; 1950 yılı öncesine ait 2 apartman, 1950-1980 yılları arasında 19 apartman, 1980 yılı sonrasına ait ise 16 apartman yapısı olmak üzere toplam 37 apartman kendi dönemi içerisinde kronolojik sırayla incelenmiştir. Apartmanlar her dönemin sonunda yer alan tablolarla, belirlenen plan ve cephe nitelikleri üzerinden analiz edilmişlerdir. Analiz sonuçları tüm dönemler için sayısal verilere ulaşılmasını ve belirlenen cephe ile plan niteliklerinin zaman içerisinde geçirdikleri değişimleri gözlemleme olanağını sağlamıştır.

1950 yılına kadar cadde üzerinde inşa faaliyetleri yoğun olarak sürmüştür. Çalışma kapsamında 1950 yılı öncesinde inşa edilmiş 2 apartman yapısının plan ve cephe niteliklerinin verileri ortalaması alınarak hesaplanmış, böylece dönem için genel bir yoruma ulaşılmıştır. Apartmanlarda dairelerin alan ortalaması 65 m²'dir. Dairelerin hepsinde salon bulunmaktadır. Salona Adalı Apartmanında küçük bir antreden ulaşılırken Gümbüz apartmanında geniş bir hol üzerinden ulaşılmaktadır. Bu hol evin diğer tüm mekanlarına erişim sağlayan geniş bir mekan olarak girişte yer aldığı için sofa niteliği taşıdığından söz edilebilir. Bu açıdan apartmanların %50'sinde sofaya rastlanmakta olduğu söylenebilir. Mutfakların alan ortalaması 6,6 m² olarak tespit edilmiştir. Yemek odalarına bu dönemde rastlanılmamaktadır. Dairelerde oda ortalaması 1,5 olarak belirlenmiştir. Bu odalar içerisinde misafir için ayrılmış özel bir misafir odası bulunmamaktadır. Aile bireylerin kullanımı için genel kullanım alanlarından ayrılmış olan aile bölümü olarak adlandırılmış ayrıma bu dönemde rastlanmamaktadır. Daire içinde her mekanın bu anlamda eşit mahremiyete sahip olduğu söylenebilir. Konutlarda 1 banyo 1 tuvalet bulunmaktadır. Dairelerde bulunan banyo alanı ortalama 3 m²'dir. Tuvaletlerde alaturka tuvalet kullanılmaktadır. Dairelerde sandık odası/yüklük, kiler ve odunluk/kömürlük mekanlarına rastlanmamaktadır. Gömme dolap kullanımı yalnızca Gümbüz Apartmanı'nda görülmüştür.

Apartmanların çatı sistemlerine bakıldığında; %50 oranla kırma çatı, %50 oranla beşik çatı uygulandığı görülmektedir. Apartmanların ikisi de betonarme iskelet sistem ile inşa edilmişlerdir. Asansörleri yoktur. Konutların tip kat yükseklikleri ortalaması 2,96m'dır. Apartmanların kat sayısı ortalaması 2,5 kat olarak hesaplanmıştır. Apartmanlardan Adalı apartmanında bodrum kat kullanımı vardır. Apartmanların dış cephelerinde sıva ve boya uygulaması yapılmıştır. Adalı apartmanında geleneksel ahşap ve alçı elemanlarla süslemeler kullanılırken Günbüz apartmanında beyaz pencere söveleriyle birlikte geometrik modern bir cephe üslubu kullanılmıştır. Yapıların her ikisinde de zemin kat üzerinden çıkma yapılmıştır ve balkon bulunmaktadır. Adalı apartmanında ahşap balkon korkuluğu, Günbüz apartmanında ise dolgu duvar balkon korkuluğu kullanılmıştır.

Demiryolu Caddesi üzerinde 1950 – 1980 yılları arasında apartman inşaatları hızla artmıştır. Bu durumun nedenleri arasında ise daha önceki bölümlerde anlatılan Türkiye'deki ekonomik ve siyasal gelişmelerin sebep olduğu söylenebilir. 1950-1980 yılları arasında 19 apartman yapısının plan ve cephe niteliklerinin verileri ortalama alınarak hesaplanmış, böylece dönem için genel bir yoruma ulaşılmıştır. Apartmanlarda dairelerin alan ortalaması 91,4 m² olarak belirlenmiştir. Dairelerin hepsinde bir yaşam alanı tarif eden salona rastlanmaktadır. Bu salon bazı apartmanlarda oturma holü veya oturma odası olarak adlandırılmakta ve girişe bazen direkt bazen ise ayrı bir giriş holünden ulaşılmaktadır. Bazı örneklerde salona ek olarak oturma odasının da tasarlandığı görülmektedir. Bu durum salonun her zaman kullanılmadığı, misafirlerle birlikte kullanıma açıldığı fikrini güçlendirmektedir. Geleneksel mekanlarda bulunan sofaların farklı kullanımlarına bazı apartman örneklerinde dairenin merkezine girişte bulunan ve diğer mekanlara geçiş sağlayan geniş hollerde rastlanmaktadır. Sofa niteliği taşıdığı söylenebilecek bu hollerin konutlarda bulunma oranı %61,1 olarak hesaplanmıştır. Konutlarda yer alan mutfakların alan ortalaması 7,8 m²'dir. Konutların %36'sında yemek için ayrılmış mutfığa yakın olarak tasarlanmış özel bir yemek odası bulunmaktadır. Bu oda bazen salonla da ilişkilendirilip salon ve yemek odasının bir arada yer aldığı plan çözümlerine dönüşmektedir. Konutlarda oda sayısı ortalaması 2,3 oda olarak hesaplanmıştır. Bu odalar içerisinde misafir için özel olarak ayrılmış odaların oranı %21'dir. Bazı konutlarda yatak holü olarak adlandırılan ve evin diğer bölümlerinden bir kapı ile

ayrılmış bir bölümden ebeveyn ve çocuk yatak odalarına ve aile için ayrılmış banyoya ulaşılmaktadır. Buradan ailenin kendine özel alan ayrımını bu şekilde sağladığı söylenebilmektedir. Bu şekilde aile bölümünün ayrıldığı konutların oranı ise %78,9 olarak hesaplanmıştır. Konutlarda genellikle 1 banyo 1 tuvalet bulunmaktadır. Banyo genellikle ailenin mahrem alanlarına yakın konumlanırken, tuvalet misafirlerin kullanımına uygun salona yakın olacak şekilde konumlanmıştır. Tuvaletlerde %89,4 oranla alaturka tuvalet kullanılmaktadır. Konut içinde ortalama banyo alanı 5,6 m² olarak hesaplanmıştır. Odunluk/kömürlük ile kiler mekanlarına bu dönemde rastlanmamaktadır. Sandık odası/yüklük gibi mekanlar dairelerde ortalama %5,6 gibi az bir oranla bulunmaktadır. Gömme dolaplar %63,1 gibi yüksek bir oranla konutlarda bulunmaktadır. Bu öğeler de geleneksel mimariden modern mimariye uyum sağlayan mekanlar olarak ifade edilebilir. Yapılar genellikle bitişik nizam inşa edildiği için dış cephede yer almayan mekanlar için (özellikle mutfak/banyo gibi hacimler için) aydınlık veya ışıklık olarak adlandırılan apartman boşluğundan çatı ışığı ve havası alınarak alt katlara kadar ileten mekanlar tasarlanmıştır.

1950-1980 yılları arasında inşa edilen apartman yapılarında %26,3 Teras Çatı, %31,5 Kırma Çatı, %42,1 Beşik Çatı kullanılmıştır. Teras çatı özellikle dönemin yaygın mimari akımı modern mimarlığın etkisinin bir yansıması olarak yapılarda kullanılmıştır. Hepsi betonarme olarak inşa edilen apartmanlarda, merdivenler de betonarme olarak inşa edilmiştir. İncelenen apartmanlarda asansör kullanımı 1965 yılına kadar görülmemiştir, daha sonra ise yaygın olarak kullanıldığı görülmüştür. Konutların kat yükseklikleri 2,70 m ile 3,00 arasında değişiklik göstermektedir. Ortalama tip kat yüksekliği 2,88 m hesaplanmıştır.

1950-1980 yılları arasında yapıların kat sayısı, en az 3 kat olmak üzere 7 kata kadar ulaşmaktadır. Ortalama kat yüksekliği 5,4 kat olarak hesaplanmıştır. Pencere düzenlerinde yaygın olarak birbirini tekrar eden çift kanatlı pencereler görülse de genel olarak pencere boyutlarının geleneksel konutlara nazaran genişlediği fark edilmektedir. Yapıların %84,2'si zemin katta bulunan dükkan hacimlerinin üzerinden 1-2 m kadar dışarıya doğru çıkma yapmaktadır. Cephelerde %6,25 seramik, %18,75 mozaik, %75 ise sıva ve boya uygulaması yapılmıştır. Konutların hepsinde balkon bulunmaktadır ve balkonlarda kullanılan çeşitli geometrik süslemeler de genellikle

mevcut döşemenin devamı şeklinde yapılmıştır. Yapıların hepsinde bulunan balkonlar çeşitli büyüklüklerde yer almaktadır. Korkuluklarında betonarme ve dolgu duvarın yanı sıra dövme demirden yapılmış çeşitli ferforje ürünlerine de rastlanmaktadır.

Demiryolu Caddesi'nde yeni Apartman inşaatları 1980 yılı sonrasında bir miktar hız kesmiştir. Bunun sebebi ise caddenin 1950 ile 1980 yılları arasında inşa edilen yapılarla doygunluğa ulaşması ve boş arsa yetersizliği olmuştur. 1980 sonrasında inşa edilen apartmanlarda 1950-1980 yılları arasında görülen özelliklere benzer nitelikler taşımakla beraber zaman ilerledikçe geleneksel öğelerden uzaklaşıldığı ortaya çıkmaktadır. Apartmanlarda dairelerin alan ortalaması 93,8 m² olarak belirlenmiştir. Daire alanlarının önceki dönemlere göre büyüdüğü görülmektedir. Geleneksel mekanlarda bulunan sofaların farklı kullanımlarına bazı apartman örneklerinde dairenin merkezine girişte bulunan ve diğer mekanlara geçiş sağlayan geniş hollere bu dönemde de rastlanmaktadır. Sofa niteliği taşıdığı söylenebilecek bu hollerin konutlarda bulunma oranı %18,7 olarak hesaplanmıştır. Bu orandan, önceki dönemlere göre sofa kullanımının belirgin bir biçimde azaldığı görülmektedir. Yaşama alanı olan salon mekanına girişte yer alan hol ve antre mekanlarından kolayca ulaşılmaktadır. Bazı örneklerde ise girişten yemek odası olarak ifade edilen mekana geçilmekte oradan diğer mekanlara geçilmektedir. Yemek odası ve salon aynı mekanda da hafif bölücü elemanlarla ayrılarak bir arada yer alabilmektedir. Dairelerde yer alan yemek odalarının bulunma oranı %18,7 olarak hesaplanmıştır. Yemek için ayrılmış odaların kullanımının da zamanla azaldığı bu oran üzerinden söylenebilir. Konutlarda yer alan mutfakların alan ortalaması 8,7 m²'dir. Mutfak alanında eski dönemlere göre bir büyüme görülmektedir. Konutlarda oda sayısı 1-4 arasında değişse de dairelerde bulunan oda ortalaması 2,7 odadır. Bu oran oda ortalamasının zamanla arttığını göstermektedir. Bu odalar içerisinde misafir için özel olarak ayrılmış odaların oranı %6,2'dir. Misafir için ayrılan odaların oranında da bir azalma bulunmaktadır. Ailenin kendine özel alan ayrımını sağlayan aile bölümünün yer aldığı konutların oranı ise %78,9 olarak aynı kalmıştır. Konutlarda genellikle 1 banyo 1 tuvalet bulunmaktadır. Banyo genellikle ailenin mahrem alanlarına yakın konumlanırken, tuvalet misafirlerin kullanımına uygun salona yakın olacak şekilde konumlanmıştır. Tuvaletlerin hepsinde alaturka tuvalet kullanılmaktadır. Konut

içinde ortalama banyo alanı 5,5 m2 olarak hesaplanmıştır. Banyo alan ortalamasının azaldığı görülmektedir. Konutlarda sandık/yüklük odası, kiler, odunluk/kömürlük kullanımı oranı %12,5 olarak tespit edilmiştir. Bu mekanların hepsinde kullanımın arttığı görülmektedir. Gömme dolaplar %31,2 gibi bir oranla konutlarda bulunmaktadır. Gömme dolap kullanımının önceki dönemlere oranla azaldığını görmekteyiz. Yapılar genellikle bitişik nizam inşa edildiği için dış cephede yer almayan mekanlar için yapılan (özellikle mutfak/banyo gibi hacimler için) aydınlık veya ışıklık olarak adlandırılan mekan bu dönemde de kullanılmıştır.

1980 yılı sonrasında incelenen yapıların hepsi önceki dönemlerde olduğu gibi betonarme iskelet sistemle inşa edilmiş olup merdivenleri de betonarme olarak inşa edilmiştir. Merdivene ek olarak asansör kullanımı oldukça yaygındır. Apartmanları %37,5'inde kırma çatı, %62,5'inde beşik çatı kullanılmıştır. Bu dönemde teras çatı uygulamasına hiç rastlanmamaktadır. Bu durum modern mimarlık etkisinin azalmasıyla açıklanabilir. Apartmanlarda kat sayısı 4 ile 8 kat arasında değişmektedir. Dönemin kat sayısı ortalaması 5,8 kat olarak hesaplanmıştır. Kat sayısı ortalamasının da arttığı görülmektedir. Konutların tip kat yükseklikleri 2,60m ile 3,00m arasında değişmektedir. Ortalama tip kat yüksekliği 2,74m olmak üzere önceki döneme kıyasla azalmıştır.

1980 yılı sonrasında inşa edilen apartmanlarda da önceki yıllarda da rastlandığı gibi zemin katta bulunan dükkanların üzerinden başlayan konut birimleri 1-2 m arasında dışarı doğru çıkma yapmaktadırlar. Bu şekilde çıkma yapan konutların oranı %93,75'dir. Cephelerde seramik uygulamasına rastlanmazken, %7,6 mozaik, %92,3 ise sıva ve boya uygulaması yapılmıştır. Cephelerde pencere açıklıkları önceki döneme göre daha genişlemiştir. Birbirini tekrar eden geniş açıklıklı pencerelere cephelerde hakimdir. İncelenen tüm yapılarda balkon kullanımı mevcuttur. Balkonlarda betonarme, tuğla dolgu duvar veya dövme demir gibi çeşitli malzemelerden geometrik desenli korkuluklar görülmektedir.

Tablo 4.45. Plan grameri bulguları

Araştırma Dönemi	Daire m2	Mutfak m2	Banyo m2	Oda Sayısı	Yemek Odası	Misafir Odası	Sandık /Yüklük Odası	Kiler	Odunluk/ Kömürlük
1950 Yılı Öncesi (2 Yapı)	65 m2	6,6 m2	3 m2	1,5	%0	%0	%0	%0	%0
1950-1980 Yılları Arası (19 Yapı)	91,4 m2	7,8 m2	5,6 m2	2,3	%36 var	%21 var	%5,2 var	%0 var	%0 var
1980 Yılı Sonrası (16 Yapı)	93,8 m2	8,7 m2	5,5 m2	2,7	%18,7 var	%6,2 var	%12,5 var	%12,5 var	%12,5 var

Tablo 4.45. (Devam) Plan grameri bulguları

Araştırma Dönemi	Sofa (Geniş Hol)	Aile Bölümü	Alaturka Tuvalet	Gömme Dolap
1950 Yılı Öncesi (2 Yapı)	%50	%0	%100	%50
1950-1980 Yılları Arası (19 Yapı)	%61,1 var	%78,9 var	%89,4 var	%63,1 var
1980 Yılı Sonrası (16 Yapı)	%18,7 var	%37,5 var	%100 var	%31,2 var

Tablo 4.46. Cephe grameri bulguları

Araştırma Dönemi	Çatı Örtüsü	Kat Sayısı	Tip Kat Yüksekliği	Cephe Malzemesi	Cephe Üslubu	Çıkma	Balkon
1950 Yılı Öncesi (2 Yapı)	%0 Teras Çatı %50 Kıрма Çatı %50 Beşik Çatı	2,5 Kat	2,96m	%100 Sıva+Boya	%50 Ahşap Süsleme %50 Geometrik Modern	%100 var	%100 var
1950-1980 Yılları Arası (19 Yapı)	%26,3 Teras Çatı %31,5 Kıрма Çatı %42,1 Beşik Çatı	5,4 Kat	2.88m	%6,25 Seramik %18,75 Mozaik %75 Sıva+Boya	%100 Geometrik Modern	%84,2 var	%100 var
1980 Yılı Sonrası (16 Yapı)	%0 Teras %37,5 Kıрма %62,5 Beşik	5,8 Kat	2.74m	%7,6 Mozaik %92,3 Sıva+Boya	%100 Geometrik Modern	%93,75 var	%100 var

Yapılan çalışmada seçilen 3 dönem boyunca belirlenen plan ve cephe öğelerinin değişimleri yapılan analizlerle tespit edilmiştir (Tablo 4.45 ve 4.46). Plan öğelerinin değişimi şu şekildedir;

- Daire Alanı : 1950 yılı öncesinde 65 m² olarak görülen daire alanı, 1950-1980 yılı aralığında ciddi bir artış göstererek 91,4 m²'ye ulaşmıştır. 1980 yılından sonra inşa edilen apartmanlarda ise alan artmaya devam etmiş ve 93,8 m²'ye ulaşmıştır. Bu veriler daire alanının cumhuriyet döneminden günümüze kadar aşamalı olarak arttığını göstermektedir.
- Mutfak Alanı : 1950 yılı öncesindeki konutlarda mutfak alanının 6,6 m² olduğu görülmektedir. 1950-1980 yılı aralığında bu alan 7,8m²'ye, 1980 yılı sonrasında ise 8,7 m²'ye çıkmıştır. Apartmanlara ilk geçildiğinde daha kompakt olarak çözümlenen mutfak mekanları zaman içerisinde büyümüşür. Zamanla yaşanan bu artışın sebebinin gelişen teknolojiyle birlikte mutfaklarda kullanılan yeni elektronik cihazlara yer sağlamak için olduğu söylenebilir.
- Banyo Alanı : 1950 yılı öncesinde oldukça küçük olarak ifade edilebilecek 3 m² olarak belirlenen banyo alanı 1950-1980 aralığına gelindiğinde ciddi bir şekilde artmış 5,6 m² olmuştur. Banyolarda küvet kullanımının yaygınlaşması ve daha geniş lavabolar kullanılması ile her evde kullanım bulan çamaşır makinelerine ek alan ayrılması gibi sebepler sayılabilir. 1980 yılı sonrasında banyo alanı 5,5m²'ye gerilemiştir. Bu durum ciddi bir değer ifade etmediği için tasarım niteliklerine bağlı olarak 0,1 m²'lik bir değişimin yaşanmış olabileceği tahmin edilmektedir.
- Dairede Oda Sayısı : 1950 yılı öncesinde 1,5 olan oda sayısı ortalaması, 1950-1980 yılları arasında 2,3'e, 1980 yılından sonra ise 2,7'ye çıkmıştır. Bu veriler üzerinden oda sayısının 3 dönem içerisinde git gide artmış olduğu söylenebilir.
- Yemek Odası : 1950 yılı öncesinde incelenen konutlarda hiç yemek odasına rastlanmazken, 1950-1980 yılları aralığında %36 oranla (19 Yapıda 7 Yapı), 1980 yılı sonrasında ise %18,7 oranla (16 Yapıda 3 Yapı) rastlanmıştır. 1950-1980 yılları arasında görülen yüksek oran, modern mimarlığın önemli mekanlarından biri olarak yemek odası kullanımının etkisi olarak ifade edilebilir. 1980 yılı sonrasında kullanımın azalması bu etkinin azalmasıyla açıklanabilir.
- Misafir Odası : 1950 yılı öncesinde misafir odası kullanımı görülmezken, 1950-1980 yılları arasında %21'lik (19 Yapıda 4 Yapı) en yüksek oran ile

görülmektedir. 1980 yılı sonrasında ise kullanımı azalarak %6,2'lik (16 Yapıda 1 Yapı) bir oranla görülmektedir. Geleneksel konutlarda da misafir için özel dekore edilmiş odalar bulunmakla birlikte 1950 yılı öncesinde bu fikirden keskin bir kopuş yaşandığı görülmektedir ancak 1950 yılı sonrasında 1980 yılına kadar belirli kullanımlarına rastlanmıştır. Ancak yine de 1980 sonrasında kullanımı ciddi ölçüde azalmıştır.

- Sandık/Yüklük Odası : 1950 yılı öncesinde sandık/yüklük içeren hiçbir odaya rastlanmazken 1950-1980 yılları arasında %5,2 (19 Yapıda 1 Yapı) oranla görülmeye başlanmıştır. Daha sonra da bu mekansal ihtiyaç artmış olacak ki konutlarda kullanım oranı %12,5'a (16 Yapıda 3 Yapı) çıkmıştır. Geleneksel konutlarda sandık ve yüklükler için özel mekanlar yoktur ancak bu ihtiyaçlar evin sofalarında veya merdiven aralarında giderilebilmektedir. Modern konutlarda bu ihtiyacın devam etmesi tasarımları bu çerçevede şekillendirmiştir.
- Kiler : Geleneksel konutlarda bulunan kilerler, modern konutlara geçilen ilk yıllarda görülmemiştir. 1980 yılı sonrasına kadar herhangi bir kiler kullanımına rastlanmamıştır. 1980 yılı sonrasında ise konutların %12,5'inde (16 Yapıda 2 Yapı) rastlanmaktadır. Geleneksel bir mekansal ihtiyacın modern konutlarda belirli dönemlerde yok sayılması ihtiyacın da ortadan kalktığı anlamına gelmemektedir. 1980 yılı sonrasında geleneksel kiler mekanının modern konutlarda kullanılmaya başlanması var olan ihtiyacı karşılamaya yönelik olarak düşünülebilir.
- Odunluk/Kömürlük : Odunluk/Kömürlük için ayrılmış özel mekanlara 1950 yılı öncesinde ve 1950-1980 yılları arasında rastlanmamaktadır. 1980 yılı sonrasında ise %12,5 (16 Yapıda 2 Yapı) oranla rastlanmaktadır. İlk iki dönemde odunlar/kömürler bodrum katta depolarda muhafaza edilirken daha sonra katlarda böyle mekanlara rastlanmaya başlanmıştır.
- Sofa : 1950 yılı öncesinde incelenen 2 yapıdan 1 tanesinde bulunduğu için %50 oranla bulunan sofa mekanı, 1950-1980 yılları arasında %61,1 (19 Yapıda 11 Yapı) gibi yüksek bir oranla bulunmaktadır. 1980 yılı sonrasında ise bu oran radikal bir biçimde %18,7'ye (16 Yapıda 3 Yapı) düşmektedir. Bu oranın düşmesinde konut toplam alanından bu mekan alanının konutun diğer mekanlarına dağıtılması etkili olmuştur.

- Aile Bölümü : Konutlarda yer alan aile bölümlerine 1950 yılı öncesinde hiç rastlanmazken, %78,9'luk (19 Yapıda 15 Yapı) en yüksek oranla 1950-1980 yılları arasında rastlanmaktadır. 1980 yılından sonra ise bu oran %37,5'e (16 Yapıda 6 Yapı) gerilemektedir. 1950 yılı öncesinde aile bölümünün bulunmaması, modern öğretilerle modern konutlara doğrudan geçişte geleneksel yaşantının tasarıma yansıtılmamasından ileri geldiği söylenebilir. 1950-1980 yıllarında ise devam eden bu ihtiyaç modern konutların çoğuna uygulanmıştır. 1980 yılından itibaren ise ailelerin daha bireyselleşmesiyle konutlarda özel mekan ayrımı uygulamalarında ciddi bir azalma olmuştur.
- Alaturka Tuvalet : Geleneksel bir kullanım niteliği barındıran alaturka tuvaletler de 1950 yılı öncesinde tüm yapılarda görülürken 1950-1980 yılları arasında modernleşme etkisiyle eski etkinliğini azaltarak %89,4'e (19 Yapıda 17 Yapı) gerilemiştir. Ancak 1980 yılı sonrasında yine tüm yapılarda kullanılmaya devam etmiştir.
- Gömme Dolap : Gömme dolaplar da geleneksel konutların önemli bir bileşeni olarak 1950 yılı öncesinde %50 oranla (2 Yapıda 1 Yapı) görülürken, 1950-1980 yılları arasında %63,1 (19 Yapıda 12 Yapı) gibi bir oranla kullanımını arttırmıştır. Geleneksel gömme dolapların mekandaki pratik kullanımları modern dönemle sentezlenmiştir. 1980 yılı sonrasında ise gömme dolap kullanımı %31,2'ye (16 Yapıda 5 Yapı) gerilemiştir.

Cephe öğelerinin değişimi ise şu şekildedir;

- Çatı Tipi : Apartmanlarda 1950 yılı öncesinde %50 Kırma Çatı, %50 Beşik Çatı kullanılmıştır. 1950-1980 yılları arasında modern mimarlığın etkisiyle %26,3 oranla Teras Çatı kullanılmaya başlamıştır. Yine aynı dönemde %31,5 Kırma Çatı, %42,1 Beşik Çatı kullanılmaktadır. 1980 yılından sonra teras çatı kullanımı görülmemektedir. 1980 yılı sonrasında %37,5 oranla Kırma Çatı, %62,5 oranla Beşik Çatı kullanılmaktadır. Geleneksel İzmit Evleri'nde de yaygın çatı tipi olan kırma çatı tüm dönemlerde kullanılmaya devam etmiş ve günümüze kadar da kullanım bulmuştur.
- Kat Sayısı : 1950 yılı öncesinde ortalama kat sayısı 2,5 kat iken, 1950-1980 yılları arasında 5,4 kata, 1980 yılı sonrasında ise 5,8 kata çıkmıştır. Bunun sebepleri arasında 1950-1980 ve 1980 yılı sonrasında İzmit Belediyesi'nin imar

yönetmeliklerinde verilen izinlerinin artmasıyla açıklanmaktadır. 1950 yılı öncesinden günümüze kadar apartmanlardaki kat sayısı 1950-1980 aralığında radikal bir artış göstermekle beraber 1980 sonrasında da ortalama 0,4 kat artmıştır.

- Kat Yüksekliği : 1950 yılı öncesinde 2.96m olarak hesaplanan kat yüksekliği; 1950-1980 yılları arasında 2.88m'ye düşmüş, 1980 yılı sonrasında ise 2.74m'ye düşmüştür. Zamanla kat yüksekliklerindeki bu azalma konut konforu düşünülmeden, apartmanda ek kat kazanma amacıyla gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir.
- Cephe Malzemesi : 1950 öncesindeki tüm yapılarda sıva ve boya uygulaması görülürken, 1950-1980 yılları arasında %6,25 seramik, %18,75 mozaik, %75 sıva ve boya uygulaması yapılmıştır. 1980 yılından sonra da %7,6 mozaik, %92,3 sıva ve boya uygulaması yapılmıştır. Uygulama kolaylığı ve maliyeti göz önüne alındığında sıva ve boyanın en uygun cephe kaplaması olarak yapıların cephe kaplaması için seçildiği görülmektedir.
- Cephe Üslubu : 1950 yılı öncesinde incelenen 2 apartmandan biri olan Adalı apartmanında geleneksel cephe elemanları görülmektedir. Adalı apartmanından sonra inşa edilen tüm dönemlerdeki apartmanlarda modern ve geometrik bir üslup görülmektedir.
- Çıkma : 1950 öncesinde inşa edilen apartmanların hepsinde cephede çıkma yapılırken, 1950-1980 yılları arasında %84,2, 1980 yılı sonrasında ise %93,75 oranla cephede çıkma yapıldığı görülmektedir. Geleneksel konutlarda da sıkça görülen çıkmaların kütlelerde halen yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir.
- Balkon : Yapıların hepsinde her dönemde balkon kullanılmaktadır. Geleneksel İzmit konutlarında da rastlanan balkon kullanımı modern konutlarda da tüm yapılarda devam etmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Geleneksel Türk kültürü zengin altyapısıyla tarih boyunca gerçekleşen bilgi ve deneyim birikimleriyle Türk Evi barınma pratiklerini şekillendirmiştir. Türk kültürüne ait bu deneyimler uzun yılların deneme yanılma yoluyla elde edilen yaşam pratiklerinin doğruluğu kanıtlanmış ürünleridir. Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Dönemiyle 19. Yüzyılda başlayan sosyal ve kültürel değişimler zamanla Türk evi kültürünü de değişimlere sürüklemiştir. Ancak asıl büyük değişim 20. Yüzyılın başlarında modern mimarlık etkisinin Türkiye'ye gelmesiyle birlikte yaşanmıştır. Modern mimarlık toplumlar arası farklılıkları göz ardı ederek her kültüre ve coğrafyaya benzer malzeme, strüktür ve formla benzer mekanlar üretmeyi önermekteydi. Bu durum Dünya kültürlerinin sahip olduğu zengin çeşitliğe zarar vererek zamanla fiziksel olarak tüm coğrafyaların aynılaşmasına neden oluyordu. Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde bu modern mimarlık etkisini Türk kimliğiyle bağdaştırmaya çalışan çeşitli girişimler gerçekleştirilmiş ancak bunlarda başarılı olunamamıştır. 1950'li yıllardan sonra modern mimarlığın ürünleri çeşitli yorumlarla tekrar verilmiş ancak bir Türk kimliği halen bulunamamıştır. Daha sonra küreselleşen Dünya'yla birlikte Türkiye'de de mimari söylemlerde küreselleşme etkileri görülmeye başlanmış ve çok sayıda yeni mimari akım ve bunların yorumlandığı çeşitli ürünler üretilmiştir. Tüm bu süreçlerde geleneksel Türk kültürü etkileri yalnızca Anadolu'nun bazı kırsal bölgelerindeki konut yapılarında rastlanır olmuştur. Kentler git gide daha da büyürken, modern çağın konut sunum biçimi olan apartmanlar her geçen gün daha da yükselip daha fazla insanı bünyesinde barındıracak şekilde üretilmeye çalışılırken unutulmuş şey toplumun bu şekilde kendi kimliğinden uzaklaşıyor olmasıdır.

Çalışma kapsamında İzmit'in tarih boyunca önemli bir aksı niteliğindeki Demiryolu Caddesi kentte bulunduğu konum dolayısıyla değişimleri yansıtabilmesi açısından seçilmiştir. Hamidiye Caddesi, Ziya Tekeli Caddesi gibi farklı adlarla anılan ancak halkın hep Demiryolu Caddesi olarak bildiği cadde, kent için hep merkezi ve gelişmeleri takip eden bir konumda yer almıştır. Geleneksel

İzmit Evleri, kentin üst bölgelerinde konumlanmışken Demiryolu Caddesi'nin geçtiği alan ticaret ve konutun bir arada yer aldığı merkezi bir konumda yer aldığı için kentte yenilik ve gelişmelerin takip edildiği alan olmuştur. Cumhuriyet Döneminde kentteki ilk apartmanların bu bölgede yapıldığı bilinmektedir. O dönemde kentin üst kısımlarında geleneksel konutlar inşa edilmeye devam ederken, kentin merkezinde yeni bir yaşam şekli öne süren apartmanlar inşa edilmekteydi. Bu iki konut yapısı arasındaki geçişin nasıl gerçekleştiği, geleneğin tamamen terk mi edildiği yoksa bazı kültürel öğelerin halen apartmanlarda sürdürülen yaşantılarda varlığını sürdürüp sürdürmediği araştırma konusu olmuştur.

Cumhuriyet döneminden günümüze uzanan süreçte cadde üzerinde 37 adet apartman yapısı seçilmiştir. Seçilen bu yapılar plan ve cephe nitelikleri üzerinden geleneksel ve modern öğelerin ne ölçüde yer aldığı açısından değerlendirilmiştir. Geleneksel mimari öğelerden yapılar üzerinde tespitler yapılmıştır. Yapılan incelemelerin sonunda geleneksel öğelerin varlığına çeşitli dönemlerde rastlanmakla birlikte zamanla terkedildiği gözlemlenmiştir. Plan özelliklerinden; toplam daire alanları ile mutfak ve banyo alanları zaman içerisinde büyümüştür. Oda sayıları zamanla artmış ancak misafir ve yemek odaları olarak özelleşmeler azalmıştır. Sandık/Yüklük, kiler, odunluk/kömürlük gibi geleneksel mekan kullanımları artmıştır. Ancak odunluk/kömürlük mekanları 80'li yıllarda kullanılsa da kullanımları günümüze kadar ulaşamamıştır. Sofa ve aile bölümü olarak adlandırılan mekanların kullanımları ilk dönemde geleneksel yaşantıdan radikal bir şekilde kesintiye uğrasa da, 1950 yılı sonrasında artma göstermiş daha sonra ise tekrar terkedilmiştir. Alaturka tuvaletler her zaman yoğun bir kullanım bulmuştur. Gömme dolaplar da yüksek kullanım oranına sahip olsa da son dönemde kullanımları azalmıştır. Geleneksel çatı sistemleri olan kırma çatı ve beşik çatı her dönemde yoğun olarak kullanılmış ancak 1950-1980 yılları arasında bu çatı tiplerine modern dönemin getirisi olarak teras çatı da eklenmiş ancak devamında kullanımını tekrar yitirmiştir. Kat sayısı artmasına rağmen kat yükseklikleri zamanla azalmıştır. Yaygın olarak cephelerde sıva ve boya kullanılsa da 1950-1980 yılları arasında mozaik ve seramik de kullanılmış, 1980 yılı sonrasında seramik kullanımı da yerini sıva ve boya uygulamasına bırakmıştır. 1950 yılı öncesindeki 1 örnek hariç (Adalı Apartmanı)

cepheler günümüze kadar modern geometrik bir üslupla gelmişlerdir. Apartmanlarda yüksek oranlarla çıkmalar görülmüştür. Tüm yapılarda balkonlar bulunmaktadır.

İncelenen apartmanlarda yıllar içinde plan ve cephe tasarım anlayışları değişiklik gösterse de günümüze ulaşan plan ve cephe niteliklerinde geleneğin izleri azalmıştır. Geleneksel konutlardan apartman konutlarına geçiş doğrudan bir kopuşla gerçekleşmemiş, aşama aşama geleneksel öğelerden uzaklaşarak gerçekleşmiştir. Geleneksel İzmit Evi'nde İzmit'e ait olma, İzmit'in kültürel kimliğini ve mimari dokusunu yansıtmaya özellikleri apartman yapılarında azalmıştır. Bu durum günümüzde de varlığını derinden hissettiğimiz kentte kimliksiz yapılaşmalara sebebiyet vermiştir. Kentte çevrede görülebilecek herhangi bir apartman yapısının bir benzerine diğer pek çok kentte rastlanabilmektedir. Geleneksel mimaride yer alan “yere/yöreye has olma durumu”, “kültürle ve yaşamla beslenme durumu”, “biricik olma durumu” bu modern konut yapılarında bulunmamaktadır. Çalışma kapsamında kronolojik olarak incelenen konutlarda yapılan analiz bulgularından çıkarılabilecek öneriler şu şekildedir;

- Konut alanlarının zamanla artması olumlu bulunmaktadır. Geleneksel Türk konutunda belirli bir optimum konut alanı bulunmasa da, Türk kültüründe bir aile, aile içinde ve aile dışındaki sosyal ilişkileriyle ve misafirperverliğiyle kalabalık bir sosyal çevreye sahiptir. Bu yüzden konut içerisinde geniş yaşama alanlarının olması gelecek konut tasarımları için olumlu bir yaklaşımdır.
- Mutfak alanlarının artması olumlu bir yaklaşımdır. Türk kültüründe yemek yapma eylemi ve ailecek bir arada yemek yeme eylemi her zaman önem taşımıştır. Yemek kültürünün böyle geliştiği bir toplumda mutfak mekanlarının Batı toplumlarındaki gibi modern öğretilerle minimum alanda çözmek bu kültürel değere uymamaktadır. Mutfak mekanlarının ihtiyacı karşılayabilecek kadar geniş tasarlanması da gelecek tasarımlar için önemli bir yaklaşım olacaktır.
- Banyo alanlarının zamanla büyümesi de olumlu bulunan bir diğer mekansal niteliktir. Temizliğin büyük önem arz ettiği Türk toplumunda yıkanma eylemi de her zaman önemli olmuştur. Geleneksel konutlarda odalardan ulaşılan kapılarla güsulhaneler yapılırken modern toplumlarda banyolar yapılmaya başlanmıştır. Banyoların da ihtiyaçları karşılayabilecek yeterli boyutta olması bu anlamda önem taşımaktadır.

- Konutlarda yer alan oda sayılarının artması, konut içinde yaşayan çekirdek ailenin çocuklarına yatak odası olarak veya aile için farklı kullanım niteliklerine yönelik olarak yapılmış bir tasarım yaklaşımıdır. Konutta oda sayısının artması konut içi kullanım fonksiyonlarını da arttırdığı için olumlu bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.
- Yemek odası mekanı da günümüze kadar kullanımı azalmış bir mekandır. Geleneksel konutlarda bulunmayan bu mekan modernleşme ile hayatlara geçmiştir. Geleneksel konutlarda genellikle evin merkezinde yer alan sofalarda yemek yenilmektedir. Bu durum ailenin bir araya gelmesi açısından önem taşımaktadır. Tasarlanacak yeni konutlarda yemek yeme eyleminin tasarlanan geniş mutfaklarda veya ailenin bir araya geldiği yaşama mekanlarında gerçekleştirilmesi önerilmektedir.
- Misafir ağırlamak Türk kültüründe her zaman önemli bir değer olmuştur. Geleneksel konutlarda misafirin ağırlanması için özel olarak dekore edilmiş mekanlar bulunmaktadır. Türk kültürünün önemli bir parçası olan misafirler için misafir odalarının tasarlanması önemli bir tasarım kriteri olarak görülmektedir. Bu mekan yalnızca misafir kullanımı için tasarlanmış ve diğer zamanlarda atıl kalan bir alan değil aynı zamanda ailenin de kullanabileceği ancak misafir ağırlamak için de kullanılabilecek nitelikli bir mekan olmalıdır.
- Sandık/yüklük odaları günümüzde konut içerisinde kullanım bulmasa da bazen konutların katlarda veya bodrumlarda yer alan depolarında veya konut içerisinde kullanılmayan bir alanda bu ihtiyaç giderilmektedir. Bu durum bu mekansal ihtiyacın geleneksel dönemden günümüze kadar halen devam ettiğini göstermektedir. Bu sebeple konutların içerisinde bu ihtiyacı karşılayacak mekanların yer alması önerilmektedir.
- Kiler, geleneksel konut kültüründen gelen bir mekandır. Analizlerde 1980 sonrası örneklerinde rastladığımız bu mekanın mutfak içerisinde bir bölüm olarak çözümlenmesi olumlu bir tasarım kriteri olarak görülmektedir.
- Odunluk/kömürlük mekanları günümüz ısıtma sistemleri çerçevesinde kullanılmadığı için mekansal ihtiyaç olmaktan kalkmıştır. O yüzden bu mekanlara gelecek tasarımlarda yer verilmesi gerekli görülmemektedir.
- Sofa mekanları geleneksel Türk konutunun en önemli elemanlarından biri olarak değerlendirilebilir. Günümüzde çağdaş konutlarda örneğine pek rastlamadığımız

bu mekan özellikle İzmit'te kullanılan şekliyle (İç Sofa) konut kullanımında mekanların ortak olarak açıldığı bir araya gelme ve yaşama alanı olarak değer taşımaktadır. Aslında bu ihtiyacı doğuran ana sebeplerden biri ısınmanın evin merkezinde geleneksel sobalar ile bu mekanda gerçekleşmesidir. Ancak ısınma teknolojisinin zamanla değişmesi ve tüm mekanlara eşit ısı sağlayacak şekilde gelişmesi bu mekan ihtiyacını azaltmıştır. Geleneksel konutlarda odaların açıldığı ve ailenin bir araya geldiği bu mekanlar Türk kültürüne ait bir öge olarak değerlendirilebilirse de günümüzde bu ihtiyaç salonlar tarafından karşılandığı için kullanımın devam etmesi günümüzde gerekli görülmemektedir.

- 1950-1980 yılları arasında yoğun olarak gözlemlenen, yatak holü olarak da adlandırılan kısım olan 'aile bölümü' günümüzde kullanımına pek rastlanmayan bir mekansal bölümlenmedir. Çağdaş konutlarda aileye özel alan ayrımının sınırları silikleşmiştir. Ancak bu durum modernleşme ile birlikte Batı toplumlarının kültürüne ait bir durum özelliği taşımaktadır. Bu anlamda gelecek yeni tasarımlarda, misafirin görsel sınırları içerisinde kalmayan ve misafirin kullanmadığı yalnızca ailenin bireylerinin kullandığı bir mekandan açılan yatak odaları ile banyo bölümü tasarlanması önerilmektedir.
- Alaturka tuvalet geleneksel dönemden beri var olan bir niteliktir. Halen misafir kullanımı için ayrılmış tuvaletlerde bu kullanım devam etmektedir. Bu kullanımın alafranga kullanım ile birlikte devam etmesi önerilmektedir.
- Gömme dolaplar da geleneksel mekanların bir parçası niteliğini taşır. Mekanlarda yer alan nişlerin efektif bir kullanımı olan gömme dolaplar önemli bir tasarım değeri olarak kullanılmaya devam edilmesi önerilmektedir.
- Gelecek tasarımlarda kullanılacak çatı tipleri için bölgenin iklim ve kültürüne ve kütle tasarımına uygun olan çatı tipinin seçilmesi önerilmektedir.
- Tasarlanacak apartmanlarda imar yönetmeliklerinde belirlenen yüksekliklerin aşılmaması önerilmektedir. Cadde üzerinde silüeti bozacak nitelikte yapılar inşa edilmemelidir.
- Analizler sonucunda, kat yüksekliklerinin zamanla azaldığı tespit edilmiştir. Bu durum konut konforunu azaltan bir nitelik olmaması için mekanın kat yüksekliklerinin imar yönetmeliklerinde verilen sınırlara uyularak, optimum şekilde düzenlenmesi önerilmektedir.

- Yapılarda cephe malzemesi olarak yüksek oranda sıva ve boya kullanılmıştır. Seramik ve mozaik gibi cephe kaplamaları da görülmüştür. Çeşitli malzemelerle cephe kaplamaları yapılması tek tipleşmeye karşı olumlu bir özellik olarak görülse de birbiri ile uyum sağlayacak renk ve kompozisyonda tasarlanmış cepheler cadde üzerinde yapısal bütünlüğü sağlamak açısından önemlidir.
- Cephelerde genellikle geometrik ve modern bir üslup hakim olmaktadır. Bu durum çağdaş döneme uygun olarak görülmekle beraber geleneksel Türk Evi gibi gösteriştense uzak, malzemenin gizlenmediği sade ve net çizgiler taşıyan bir cephe tasarımı önerilmektedir.
- Apartmanlar üzerinde ticari fonksiyonlar için eklenmiş çeşitli renk ve kompozisyonlarda tabelalar bulunmaktadır. Bunlar apartmanın cephe etkisine zarar vermekle birlikte caddenin de genel görüntüsü üzerinde olumsuz bir etki yaratmaktadır. Bu tabela kullanımları yerine cephe üzerinde bütüncül etkiye sahip ve cadde üzerinde baskınlığıyla rahatsız edici bir etkisi bulunmayan, ticari birimi tanımlayıcı yazılar bulunmalıdır. Ticaret fonksiyonu içeren tüm apartmanlarda cephe tasarımları için bu durum önerilmektedir.
- Geleneksel Türk evlerinde de görülen kütleli çıkımlar yapıya ve cepheye zenginlik kattığı için kullanılmaya devam edilmelidir.
- İncelenen tüm apartmanlarda görülen balkonlar günümüzde halen devam eden önemli bir mekansal değerdir. Bu sebeple tasarlanan yeni yapılarda her konutun dış mekanla temas ettiği balkon mekanlarının tasarlanması önem taşımaktadır.

İnsanların kendi kültürlerinden beslenen konutlarda fiziksel ve sosyal açıdan daha konforlu bir yaşam sürebilmeleri için geleneksel mimari karakteristiğinin incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Geleneksel plan ve cephe öğelerinin gelecek modern konutlarda çağdaş malzemeler ve yapı sistemleri ile sentezlenmesi Türk kültürüne ve yaşantısına uygun daha konforlu konutların tasarlanmasını sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

Abbasoğlu H., Anadolu'da Antik Çağda Konut, Editor: Sey Y., *Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme*, 1. baskı, Tepe Mimarlık Kültürü Merkezi, İstanbul, 395-404, 1999.

Aktuna Z., Re-Reading the Social Context of Apartment Block Development in İstanbul : 1889-1922, Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2003, 143369.

Altman I., Chemers M., *Culture and Environment*, 4. baskı, Brooks/Cole Publishing Company, California, 1980.

Arendt H., *Between Past and Future : Six Exercies in Political Thought*, The Viking Press, 1. baskı, New York, 1963.

Arkitekt, İstanbul Belediyesi T. Emlak Kredi Bankası Blok Apartmanları - Atatürk Bulvarı, *Arkitekt*, 1957, **01** (286), 12-16.

Aru K. A., İzmit Şehri İmar Planı, *Arkitekt*, 1953, **09-12** (263-264-265-266), 208-216.

Aru K. A., Levend 4. Mahallesi, *Arkitekt*, 1956, **03** (285), 140-153.

Aslan S., Günümüz Konut Tasarımı İçin; Kullanıcı-Tasarımcı Etkileşiminde Kültür Etkeninin İzmit Örneğinde İrdelenmesi ve Bir Yöntem Olarak Önerisi, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2000, 95071.

Aslanoğlu İ., *Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı 1923-1938*, 3. baskı., Bilge Kültür Sanat., İstanbul, 2010.

Atay F. R., *Çankaya 1918-1938*, 1. baskı, Doğan Kardeş Matbaacılık Sanayii A.Ş., İstanbul, 1969.

Avdan F., Cumhuriyet Dönemi Kentleşme Sürecinde Planlama Deneyimi : 1930-1980 İzmit Planları, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, 2009, 249032.

Bachelard G., *Mekanın Poetikası*, 2. baskı, İthaki Yayınları, İstanbul, 2014.

Balamir M., Kat Mülkiyeti ve Kentleşmemiz, *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 1975, **1**(2), 295-318.

Batur A., 1925-1950 Döneminde Türkiye Mimarlığı, Editor: Sey Y., *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*, 1. baskı, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 209-234, 1998.

- Bektaş C., *Halk Yapı Sanatı*, 1. baskı, Literatür Yayıncılık, İstanbul, 2001.
- Bektaş C., *Türk Evi*, 2. baskı, Yem Yayın, İstanbul, 2013.
- Berman M., *Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor*, 17. baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2014.
- Bilgin İ., Modern Bir Yerleştirme Projesi Olarak Toplu Konut, *Domus M*, 2001, **6** (11), 51-58.
- Botton A. D., *Mutluluğun Mimarisi*, 3. baskı, Sel Yayıncılık, İstanbul, 2009.
- Bozdoğan S., *Modernizm ve Ulusun İnşası*, 4. baskı, Metis Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- Bozdoğan S., Özkan S., Yenal E., *Sedad Eldem*, 1. baskı, Literatür Yayıncılık, İstanbul, 2005.
- Corbusier L., *The Decorative Art of Today*, MIT Press, Cambridge, 1987.
- İpşiroğlu N., İpşiroğlu M., *Sanatta Devrim*, 1. baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999.
- Corbusier, L., *Şark Seyahati - İstanbul 1911*, 1. baskı, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2009.
- Dağgülü İ. B., Dağgülü M., Lomlu E., Konut İç Mekan Konusunda Esneklik ve Yeniden Düzenlenebilirlik Gereksinimi ve Taşıyıcı Sistem Seçimi, *IV. Uluslararası Yapı ve Yaşam Fuar&Kongresi*, Bursa, Türkiye, 20-25 Mayıs 1997.
- Dumont P., Said Bey : The Everyday Life of an Istanbul Townsman at the Beginning of the Twentieth Century, Editors: Hourani A., Khoury P., Wilson M. C., *The Modern Middle East*, University of California Press, Berkeley, 284, 1993.
- Egli E., Mimari Muhit, *Türk Yurdu*, 1930, **30** (224), 32-36.
- Egli E., Das Türkische Wohnhaus, *La Turquie Kemaliste*, 1936, **14**, 11-19.
- Egli E., So Erlebte ein Auslandschweizer die Neue Türkei, *Schweizer Illustrierte Zeitung*, 1941, **37**, 1238-1240.
- Eliçalışkan M., Kocaeli Fiziki Yapı, Coğrafya Dünyası, <http://www.cografya.gen.tr/tr/kocaeli/fiziki.html> (Ziyaret tarihi: 25 Mayıs 2016)
- Erdoğan N., Ayyıldız S., Özbayraktar M., *Tarihi İzmit Kent Merkezi : Mahalleler, Sokaklar, Mimari Eserler*, 1. baskı, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kocaeli, 2011.
- Eyüce A., *Geleneksel Yapılar ve Mekanlar*, 1. baskı, Birsan Yayınevi, İstanbul, 2005.
- Franck O. A., *Politika ve Mimarlık : Ernst Egli ve Türkiye'de Modernliğin Arayışı (1927-1940)*, 1. baskı, Mimarlar Odası Yayınları, Ankara, 2015.

- Geertz C., *Kültürlerin Yorumlanması*, 1. baskı, Dost Yayınları, Ankara, 2010.
- Gifford R., *Environmental Psychology*, 4. baskı, WA:Optimal Books, Colville, 2007.
- Gür Ş. Ö., *Doğu Karadeniz Örneği'nde Konut Kültürü*, 1. baskı, Yem Yayın, İstanbul, 2000.
- Güvenç B., Mimarlık : Zaman, Mekan ve Değişim, Editors: Şentürer A., Ural Ş., Berber Ö., Sönmez F. U., *Zaman - Mekan*, Yem Yayın, İstanbul, 103-118, 2008.
- Güvenç B., *İnsan ve Kültür*, 1. baskı, Boyut Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- Hasol D., *3 Dilde Mimarlık ve Yapı Sözlüğü*, 3. baskı, Yem Yayın, İstanbul, 2005.
- Hasol D., *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, 10. baskı, Yem Yayın, İstanbul, 2008.
- Kahvecioğlu H., Mekanın Üreticisi veya Tüketicisi Olarak Zaman, Editors: Şentürer A., Ural Ş., Berber Ö., Sönmez F. U., *Zaman - Mekan*, Yem Yayın, İstanbul, 142-150, 2008.
- Karaosmanoğlu Y. K., *Panorama*, 9. baskı, İletişim Yayınları, Ankara, 2016.
- Kaya Ş., *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e İzmit Kenti*, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kocaeli, 2009.
- Keleş R., *Kentleşme Politikası*, 14. baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 2015.
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, *Kocaeli Turizm Rehberi*, 1. baskı, Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları, Kocaeli, 2010.
- Korkmaz R., *Romanda Mekanın Poetiği*, Editors: Külahlıoğlu A., Eker İ. S., Edebiyet ve Dil Yazıları, Ankara, 2007.
- Küçükerman Ö., *Anadolu Mirasında Türk Evleri*, 1. baskı, TC Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1995.
- Lefebvre H., *Mekanın Üretimi*, 1. baskı, Sel Yayıncılık, İstanbul, 2014.
- Mimar, Bekir Bey'in Evi, *Mimar Dergisi*, 1931, 1, 6.
- Mutdoğan S., Türkiye'de Çok Katlı Konut Oluşum Sürecinin İstanbul Örneği Üzerinden İncelenmesi, Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/KonutOlusumu-SelinMUTDOGANMart2014.pdf> (Ziyaret tarihi: 19 Mayıs 2016).
- Münch R., Smelser N. J., *Kültür Kuramı*, Pales Yayınları, İstanbul, 2014.
- Nalbantoğlu G. B., Between Civilization and Culture, Appropriation of Traditional Dwelling Forms in Early Republican Turkey, *Journal of Architectural Education*, 1993, 47(2), 66-74.

Osmay S., 1923'ten Günümüze Kent Merkezlerinin Dönüşümü, Editor: Sey Y., *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*, 1. baskı, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 139-155, 1998.

Öncel A. D., *Apartman : Galata'da Yeni Bir Konut Tipi*, 2. baskı, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2014.

Özdemir Ü. A., Kültür Bağlamında Kent ve Mekansal Örgütlenme, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011, 2, 62-76.

Özer B., *Kültür Sanat Mimarlık*, 1. baskı, Yem Yayın, İstanbul, 2000.

Pascalino A., *Return to an Ancient City : Ostia*, 1. baskı, Armando Armando, Rome, 1979.

Peyssonel C., *1745 Yılında İzmit ve İzmit'e Yapılmış Bir Gezinin Öyküsü*, Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneği Tarih Yayınları, Kocaeli, 2005.

Rapoport A., *Kültür Mimarlık Tasarım*, 1. baskı, Yem Yayın, İstanbul, 2004.

Rolinski N., Roman Insulae and the House of Diana: A Western Contemporary Perspective, <https://rolinski.wordpress.com/2014/12/11/roman-insulae-and-the-house-of-diana-a-western-contemporary-perspective/> (Ziyaret tarihi: 19 Mayıs 2016)

Roth L. M., *Mimarlığın Öyküsü, Öğeleri, Tarihi ve Anlamı*, 3. baskı, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2006.

Russell R., Map of Asia in Roman Time, http://www.bible-history.com/maps/asia_minor.html, (Ziyaret tarihi: 26 Mayıs 2016).

Sayar Z., Yerli ve Yabancı Mimar, *Arkitekt*, 1938, 2, 65.

Selah Z., Mektep Binalarında Estetik, *Mimar*, 1931, 8, 254.

Sey Y., Cumhuriyet Döneminde Konut, Editor: Sey Y., *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*, 1. baskı, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998.

Sey Y., Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Mimarlık ve Yapı Üretimi, Editor: Sey Y., *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*, 1. baskı, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 25-41, 1998.

Sey Y., *Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme*, 1. baskı, Tepe Mimarlık Kültürü Merkezi, İstanbul, 1999.

Sofuoğlu A., *Milli Mücadele Döneminde Kocaeli*, 1. baskı, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2006.

Şener M., Şenyurt O., 'Playt Time' Filmi ve Modern Mimarlık Kuramlarına İlişkin Eleştirel Bir Deneme, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2015, 41, 208-228.

Tanyeli U., Modernizmin Sınırları ve Mimarlık, Editor: Enis Batur, *Modernizmin Serüveni*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 63-71, 1997.

Tanyeli U., 1950'lerden Bu Yana Mimari Paradigmaların Değişimi ve 'Reel' Mimarlık, Editor: Sey Y., *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*, 1. baskı, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 235-255, 1998.

Tanyeli U., Başlangıcından Modernleşmeye Osmanlı Çağı 1300-1800, Editor: Sey Y., *Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme*, 1. baskı, Tepe Mimarlık Kültürü Merkezi, İstanbul, 136-245, 1999.

Tanyeli U., Osmanlı Öncesi Anadolu, Editor: Sey Y., *Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme*, 1. baskı, Tepe Mimarlık Kültürü Merkezi, İstanbul, 105-133, 1999.

Tati J. (Yönetmen), *Play Time, Specta Films ve Jolly Film*, 1967.

Taut B., Türk Evi, Sinan, Ankara, *Her Ay*, 1938, 2, 93.

Tekeli İ., *Türkiye'de Yaşamda ve Yazında Konutun Öyküsü (1923-1980)*, 1. baskı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2012.

Texier C., *Küçük Asya Coğrafyası, Tarihi ve Arkeolojisi*, Özkan Matbaacılık Ltd. Şti, Ankara, 2002.

Thompson J. B., *İdeoloji ve Modern Kültür : Kitle İletişimi Çağında Eleştirel Toplum Kuramı*, 1. baskı, Dipnot Yayınları, Ankara, 2013.

Tonguç S. E., Zaman Yolculuğu Mardin'de Bulunmuş, <http://www.hurriyet.com.tr/zaman-yolculugu-mardin-de-bulunmus-28709621> (Ziyaret tarihi: 25 Mayıs 2016).

Tuna, O. L., Kocaeli - İzmit - Eski Fotoğraflar, <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=38268&start=80> (Ziyaret tarihi: 27 Mayıs 2016).

Tylor E. B., *Primitive Culture : Researches into the Development of Mythology, Philosophy, Religion, Language, Art and Custom* (Cilt 1), John Murray, London, 1903.

Ultav Z. T., Sahil S., Hassan Fathy Mimarlığı'nda Tasarım İlkeleri Üzerine Eleştirel Bir İnceleme, *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 2004, **19**(4), 365-374.

Ulugün Y., Bakan T. A., *Kocaeli ve Çevresi Tarihi II Roma Dönemi Bithynia*, 1. baskı, KYOD Tarih Yayınları, Kocaeli, 2007.

URL-1: <http://www.britannica.com/place/Lesotho/images-videos/Circular-huts-are-the-traditional-houses-of-the-Sotho-people/89161>, (Ziyaret tarihi : 25 Mayıs 2016).

URL-2: http://m.chinadaily.com.cn/en/2015-03/09/content_19756902.html, (Ziyaret tarihi: 25 Mayıs 2016).

URL-3: <http://www.haberler.com/altin-bitki-safran-diyari-safranbolu-da-hasat-7656128-haberi/>, (Ziyaret tarihi: 25 Mayıs 2016).

URL-4: <http://turkyurdu.com.tr/1663/turk-evi.html>, (Ziyaret tarihi: 25 Mayıs 2016)

URL-5: <http://v2.arkiv.com.tr/p5305-ii-vakif-apartmani.html>, (Ziyaret tarihi: 22 Mayıs 2016).

URL-6: <http://acflowers.blogspot.com.tr/2013/02/louis-sullivan-and-refinement-of.html>, (Ziyaret tarihi : 22 Mayıs 2016).

URL-7: <https://meskenbuhrani.wordpress.com/2014/12/27/bekir-beyin-evi/>, (Ziyaret tarihi: 12 Temmuz 2016).

URL-8: <http://viewportmagazine.com/architecture/perret-in-paris/>, (Ziyaret tarihi: 22 Mayıs 2016).

URL-9: <http://histoiredocument.canalblog.com/archives/2013/04/18/26953098.html>, (Ziyaret tarihi: 23 Mayıs 2016).

URL-10:
<http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/15528/001503427006.pdf?sequence=1>, (Ziyaret tarihi: 23 Mayıs 2016).

URL-11: <http://v2.arkiv.com.tr/p6518-hukukcular-sitesi.html>, (Ziyaret tarihi: 23 Mayıs 2016).

URL-12: <http://v2.arkiv.com.tr/p6520-kamhi-apartmani.html>, (Ziyaret tarihi: 23 Mayıs 2016).

URL-13: <https://gardeninacity.wordpress.com/2016/03/09/a-ferry-ride-down-the-bosporus/>, (Ziyaret tarihi : 25 Mayıs 2016).

URL-14: http://gorkorg.blogspot.com.tr/2012_12_01_archive.html, (Ziyaret tarihi: 25 Mayıs 2016).

URL-15: <http://www.kocaeli.bel.tr/icerik/kocaeli-nin-tarihcesi/318/9406>, (Ziyaret tarihi: 26 Mayıs 2016).

URL-16:
https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0zmit#/media/File:Kocaeli_location_%C4%B0zmit.svg, (Ziyaret tarihi: 26 Mayıs 2016)

URL-17: <http://www.aktifhaber.com/seka-belgesel-oldu-360423h.html>, (Ziyaret tarihi: 26 Mayıs 2016).

URL-18: <https://www.afad.gov.tr/TR/HbIcerikDetay.aspx?ID=23&IcerikID=696>, (Ziyaret tarihi: 26 Mayıs 2016).

URL-19: http://www.izmit.bel.tr/izmit/mahallelerimiz_0128/, (Ziyaret tarihi: 12 Temmuz 2016).

URL-20: <http://www.ozgurkocaeli.com.tr/fotograflarla-eski-izmit-56g-p13.htm>, (Ziyaret tarihi: 27 Mayıs 2016).

URL-21:
https://www.google.com.tr/maps/@40.7626845,29.9220714,3a,75y,144.71h,92.42t/data=!3m6!1e1!3m4!1s_L5gaTVmZm7LXWEd3JeoMA!2e0!7i13312!8i6656!6m1!1e1, (Ziyaret tarihi: 10 Ağustos 2016).

Uşul İ., *İstanbul'dan Medine'ye Bir Tarih Belgeseli Hicaz Demiryolu Fotoğraf Albümü*, Albaraka Türk Yayınları, İstanbul, 1999.

Ünsal B., Kübik Yapı ve Konfor, *Arkitekt*, 1939, **3**, 60.

Yalçın H. C., Eski İstanbul, *Yedigün*, 1937, **219**, 5.

Yalçın H. C., İstanbul'u Kurtarmak İçin, *Yedigün*, **266**, 5.

Yüce R., *Kocaeli Tarih ve Rehberi*, 1. baskı, Editor: Oral A., Demkar Yayınevi, Kocaeli, 2007.

KİŞİSEL YAYIN VE ESERLER

Ayyıldız S., **Müştak S.**, Time, Space and Body Reading in Terms of Cyberpunk Style in Science Fiction Cinema: The Case of the Island Movie, <http://www.inter-disciplinary.net/probing-the-boundaries/wp-content/uploads/2015/07/Ayy%C4%B1ld%C4%B1z-tsb5-dpaper.pdf> (Erişim tarihi : 23 Mayıs 2016).

Çat B. Ö. Kaplan S., **Müştak S.**, Bursa Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosu, *Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları X. Poster Sunuşları*, Erzurum, Türkiye, 31 Ekim-2 Kasım 2014.

Duygun G., **Müştak S.**, Physical and Perceptual Boundaries over the Body in Interactive Surfaces, *International Journal of Contemporary Architecture "The New ARCH"*, 2016, **III**(2), 60-66.

Erdoğan N., **Müştak S.**, Kaplan S., Social Values and Norms in Architecture of Turkish House, *International Journal of Contemporary Architecture "The New ARCH"*, 2016, **III**(2), 1-7.

Kaplan S., **Müştak S.**, Erdoğan N., The Consideration of Coast Usage as a Public Space in terms of the Quality Concept in Kocaeli, *12th International Conference "Standardizations, Prototypes and Quality" A Means of Balkan Countries's Collaboration*, Kocaeli, Türkiye, 22-24 Ekim 2015.

Müştak S., Erdoğan N., Kentsel Sınır Kavramının İzmit Kozluk Mahallesinde Fiziksel ve Sosyal Dönüşüm Modeli Üzerinden Değerlendirilmesi, *9. Uluslararası Sinan Sempozyumu*, Edirne, Türkiye, 21-22 Nisan 2015.

Müştak S., Erdoğan N., The Evolution of Modern Housing in Turkey Since Early Republican Period as Part of Socio-Cultural Relation : The Case of İzmit, *World Multidisciplinary Civil Engineering, Architecture, Urban Planning Symposium*, Prag, Çek Cumhuriyeti, 12-16 Haziran 2016.

Müştak S., Kaplan S., Çat B. Ö., Otel Asya, *Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları X. Poster Sunuşları*, Erzurum, Türkiye, 31 Ekim-2 Kasım 2014.

ÖZGEÇMİŞ

Senem Müştak 1990 yılında Kocaeli’nde doğdu. Lise öğrenimini 24 Kasım Anadolu Lisesi’nde tamamladı. 2009 yılında girdiği Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü’nden 2013 yılında onur derecesi ile mezun oldu. 2014 yılında Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümüne Araştırma Görevlisi kadrosuna atandı. 2014 yılında Kocaeli Üniversitesi Mimarlık Anabilim Dalı’nda yüksek lisans eğitimine başladı. Kocaeli Üniversitesi’nde araştırma görevlisi olarak görevini halen sürdürmektedir.

